

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Yhteenveto

18.3.2021

VN/6213/2021
SM051:00/2019

Lausuntoyhteenveto

Ehdotus hallituksen esitykseksi eduskunnalle arpajaislain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sisäministeriö

PL 26
00023 Valtioneuvosto

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Kirkkokatu 12
Helsinki

Puhelin
Telefon
Telephone

0295 480 171
+358 295 480 171

Faksi
Fax
Fax

09 160 44635
+358 9 160 44635

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

kirjaamo@intermin.fi
www.intermin.fi

Sisällys

Lausuntopyyntö.....	3
Yleistä lausunnoista	5
Ehdotuskohtaiset lausunnot.....	5
1. Pakollisen tunnistautuneen pelaamisen laajentaminen hajasijoitetusta raha- automaattipelaamisesta muuhun rahapelaamiseen muun ohella pelaajan itselleen asettaman pelikiellon mahdollistamiseksi.....	5
2. Raha-automaattien sijoittelua ja rahapeliä myyntipisteiden sijoittumista koskeva sääntely.....	12
3. Rahapeliä markkinointia ja arpajaislain vastaista markkinointia koskeva sääntely.....	21
4. Peli- ja pelaajadatan kerääminen ja hyödyntäminen rahapeliä haittojen seurannassa, ehkäisyssä ja tutkimuksessa sekä Veikkaus Oy:n vastuullisen asiakkuuden mallin mahdollistamiseksi	40
5. Pelikasinon määräaikaisen pelikiellon laajentaminen toistaiseksi voimassa olevaksi	51
6. Maksuliikenteelle asetettavien estoja käyttöönottamisen selvittäminen yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolelle suuntautuvan pelaamisen rajoittamiseksi.....	53
7. Veikkaus Oy:n liiketoiminnan mahdollinen kehittäminen yritysten väliseen liiketoimintaan	73
8. Peliserverin sijaintiin liittyvät kysymykset	80
9. Kansainvälisten yhteispoolipeliä edellyttämät muutokset totopelaamisessa	80
10. Vedonlyöntipeliä uudistukseen liittyvät muutostarpeet	81
11. Kanavointikyvyn vahvistaminen ja kanavointitehtävä	81
12. Muut esille nostetut asiat.....	87

Lausuntopyyntö

Sisäministeriö pyysi lausuntoa ehdotuksesta hallituksen esitykseksi arpajaislain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta. Ehdotus hallituksen esitykseksi valmisteltiin sisäministeriön 31.1.2020 asettaman arpajaislain uudistamista koskeneen hankkeen (SM051:00/2019) työryhmässä. Hankkeen tavoitteena oli hallitusohjelman mukaisesti selvittää arpajaislain uudistamistarpeita erityisesti rahapelaamisesta aiheutuvien haittojen ehkäisyn ja vähentämisen edelleen tehostamiseksi. Hankkeen tavoitteena oli lisäksi selvittää lainsäädännöllisiä keinoja, joilla voitaisiin tukea Veikkaus Oy:n toimintaedellytyksiä kanavointikykyisen yksinoikeusjärjestelmän vahvistamiseksi.

Ehdotus lähetettiin lausunnon 7.1.2021. Lausuntokierros päättyi 5.2.2021. Lausuntoaika oli hieman yli neljä viikkoa eli lyhyempi kuin laajoilta esityksiltä edellytettävä kahdeksan viikkoa. Lyhyempi lausuntoaika johtui hallituksen linjauksesta antaa hallituksen esitys eduskunnalle kevätistuntokauden 2021 lopussa. Lyhyempi lausuntoaika voitiin katsoa olevan perusteltu myös siksi, että hankkeen valmistelussa on ollut laaja-alainen työryhmä ja lisäksi keskeisistä ehdotuksista on kuultu eri sidosryhmiä hankkeen aikana.

Lausuntopyyntö ja ehdotus ovat olleet saatavilla sisäministeriön [hankesivulla](#).

Lausuntoa pyydettiin seuraavilta tahoilta (tähdellä * merkityt antoivat lausunnon):

Valtioneuvoston kanslia*
 Ulkoministeriö*
 Oikeusministeriö*
 Valtiovarainministeriö*
 Opetus- ja kulttuuriministeriö*
 Maa- ja metsätalousministeriö*
 Liikenne- ja viestintäministeriö*
 Työ- ja elinkeinoministeriö*
 Sosiaali- ja terveysministeriö*
 Finanssivalvonta*
 Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta*
 Kansallinen audiovisuaalinen instituutti
 Keskusrikospoliisi*
 Kilpailu- ja kuluttajavirasto*
 Markkinaoikeus*
 Oikeusrekisterikeskus*
 Poliisihallitus*
 Terveiden ja hyvinvoinnin laitos*
 Tietosuojavaltuutetun toimisto*
 Tuomioistuinvirasto
 Valtiontalouden tarkastusvirasto
 Ahvenmaan maakunnan hallitus*
 Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden keskus (Eksote) / Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen*
 Kuopion kaupunki / Kansalaistoiminnan palvelut / Ehkäisevä päihdetyö
 Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri / Perusterveydenhuollon yksikkö
 Porin kaupunki / Satakunnan tulevaisuuden sotekeskushanke
 Porin kaupunki / Terveys- ja sairaalapalvelut / Psykososiaaliset palvelut*
 Sosiaalialan osaamiskeskus Verso / Ehkäisevän työn seutukoordinaatio

Veikkaus Oy*
 Ålands Penningautomatförening (PAF)*
 A-klinikkasäätiö*
 Alkoholitutkimussäätiö*
 Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry*
 Euteller Oy*
 Finanssiala ry*
 Finland Festivals ry*
 Helsingin yliopisto CEACG*
 Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry *
 Kansalaisareena ry*
 Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA ry *
 Kuopion Seudun Mielenterveysseura Hyvä Mieli Ry
 Kreab Oy*
 Luonto-Liitto ry
 Marttaliitto ry*
 Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry*
 MIELI Suomen Mielenterveys ry *
 Lasten ja nuorten keskus ry*
 Nuoriso- ja Liikunta-alan asiantuntijat ry*
 Nuorisokeskus Villa Elba
 Paytrail Oyj
 Pelastakaa Lapset ry
 Peluuri/Peliklinikka*
 Päivittäistavarakauppa ry*
 Sininauhaliitto (ml. Tiltti) *
 SOS-Lapsikylä
 Sosped-säätiö (Pelirajat'on) *
 SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry*
 Sovatek-säätiö*
 Suomen Akatemia*
 Suomen Benssiinikauppiaitten ja Liikennepalvelualojen Liitto SBL ry*
 Suomen elokuvasäätiö*
 Suomen Hippos ry*
 Suomen Kansallisooppera*
 Suomen museoliitto ry*
 Suomen Nuorisoyhteistyö - Allianssi ry*
 Suomen Olympiakomitea*
 Suomen Opiskelija-Allianssi OSKU ry (OSKU)
 Suomen Palloliitto ry*
 Suomen Partiolaiset – Finlands Scouter ry (SP - FS) *
 Suomen Pokerinpelaajat ry*
 Suomen Punainen Risti (SPR) *
 Suomen Ratsastajainliitto ry*
 Suomen Sinfoniaorkesterit ry*
 Suomen Teatterit ry*
 Suomen Urheiluvetonlyöjät ry*
 Suomen ylioppilaskuntien liitto SYL ry
 Takuusäätiö*
 Terveen rahapelikulttuurin puolesta ry*
 Tieteellisten seurain valtuuskunta*
 Vesaisten Keskusliitto ry

Yleistä lausunnoista

Lausuntoja annettiin yhteensä 79 kappaletta, joista 65 lausuntopyyntöön vastaanottajilta ja 14 muilta. Lausuntopyyntöissä todettiin, että jakelussa mainitut voivat halutessaan välittää lausuntopyyntönsä edelleen esimerkiksi jäsenjärjestöilleen ja yhteistyökumppaneilleen.

Lausuntopyyntöön vastaanottajien lisäksi lausuntonsa antoivat:

ADHD-liitto ry
 Akavan Erityisalat
 Ammattiliitto Pro
 Betsson Group
 Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkosto
 European Gaming and Betting Association
 Kesko Oyj
 Kindred Group
 Kuluttajaliitto (yhteinen lausunto Marttaliitto ry:n kanssa)
 Music Against Drugs ry
 Omaishoitajaliitto ry
 Rahapeliin toimeenpanon arviointiryhmä
 Sukeltajaliitto ry
 Suomalaisten Tivoliin ja Sirkusten Yhdistys ry
 Suomen CP-liitto ry
 Suomen Sosiaalidemokraattinen Puolue – Finlands Socialdemokratiska Parti r.p

Lausunnot ovat saatavilla [hankesivulla](#).

Liikenne- ja viestintäministeriöllä ja Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteillä ei ollut lausuttavaa.

Lausunnonantajat pitivät ehdotuksen yleistavoitetta rahapelihaittojen ehkäisyn ja vähentämisen tehostamisesta kannatettavana. Myös yksinoikeusjärjestelmän vahvistamista pääosin kannatettiin. Ehdotus piti sisällään useita hankkeessa käsiteltyjä asiakokonaisuuksia, joihin annettiin runsaasti myös keskenään eriäviä näkemyksiä. Tämän vuoksi myös lausuntoyhteenveto on katsottu tarkoituksenmukaiseksi jakaa asiakokonaisuuksiin. Asiakokonaisuudet sisältävät muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta oman yhteenvedon sekä lausunnonantajakohtaisesti kannanotot ja muut asiakokonaisuutta koskevat huomiot. Lausuntoyhteenveton jaksoon 12 on koottu muita kuin ehdotukseen sisältyneitä asiakokonaisuuksia koskeva lausuntopalaute.

Ehdotuskohtaiset lausunnot

1. Pakollisen tunnistautuneen pelaamisen laajentaminen hajasijoitetusta raha-automaattipelaamisesta muuhun rahapelaamiseen muun ohella pelaajan itselleen asettaman pelikiellon mahdollistamiseksi

Yhteenveto

Lukuisissa lausunnoissa kannatettiin ja pidettiin myös välttämättömänä pakollisen tunnistautumisen ulottamista kaikkeen rahapelaamiseen. Kattavan pakollisen tunnistautumisen todettiin muun muassa mahdollistavan tehokkaat pelaamisen rajoittamisen ja hallinnan keinot, parantavan ikärajavaltontaa, lisäävän haittojen ehkäisy- ja vähentämistyössä ja tutkimuksessa tarvittavan

pelii- ja pelaajadatan kattavuutta. Useiden rahapelihaitta-asiantuntijoiden lausuntojen mukaan pakollisen tunnistautumisen käyttöönottoa tulisi nopeuttaa esitetystä. Näissä lausunnoissa pidettiin myös tärkeänä, että tunnistautuneeseen pelaamiseen liitettävistä pelirajoituksista ja hallintavälineistä säädettyä kuullaan laajasti rahapelihaittojen asiantuntijoita. Lausunnoissa tuotiin myös esille, että ikärajovalvontaa ei tulisi jättää pelkästään tunnistautumisen varaan. Yhdessä lausunnossa katsottiin, että lakiin tulisi kirjata selkeät seuraamukset ikärajovalvonnan pettämisestä. Lisäksi useammassa lausunnossa esitettiin, että laissa tulisi säätää myös pelikasinon osalta pelitapahtumakohtaisesta pakollisesta tunnistautumisesta. Veikkaus Oy esitti siirtymäsäännöstä koskien niiden raaputusarpojen voittojen lunastamista, jotka ovat olleet myynnissä ennen pakollista tunnistautumista. Muutamassa Veikkaus Oy:n asiamiesten edustajien lausunnossa kiinnitettiin huomiota tarpeeseen huolehtia satunnaispelaajien sujuvasta asiakaskokemuksesta. Lisäksi näissä lausunnoissa nostettiin esille huoli Veikkaus Oy:n arvioista asiamiespalkkioiden laskemisesta. Poliisihallituksen lausunnossa pidettiin tärkeänä täsmentää, mitä tietoja pelaajalle tulee antaa pelitapahtumista.

Lausunnonantajakohtaiset lausunnot

Ministeriöt

Valtioneuvoston kanslia

Valtioneuvoston kanslia pitää pakollisen tunnistautumisen säätämistä laissa merkittävänä edistysaskeleena rahapelihaittojen vähentämiseksi.

Maa- ja metsätalousministeriö

Maa- ja metsätalousministeriö pitää pakollista tunnistautumista koskevaa ehdotusta keskeisenä osana hallituksen esityksen tavoitteita.

Sosiaali- ja terveysministeriö

Sosiaali- ja terveysministeriö kannattaa pakollisesti tunnistautuvan pelaamisen laajaa ja kattavaa käyttöönottoa. Pelitapahtumakohtainen ja kattava pakollinen tunnistautuminen on sosiaali- ja terveysministeriön mukaan hyvä varmistaa säädöstasolla. Kattava pelitapahtumakohtainen pakollinen tunnistautuminen antaa tehokkaat mahdollisuudet peliestojen, pelirajoitusten ja pelaamisen hallinnan työkalujen käytölle. Sosiaali- ja terveysministeriö esittää, että myös pelikasinon osalta tuleva käytäntö kirjattaisiin arpajaislakiin. Sosiaali- ja terveysministeriö pitää tärkeänä, että sisäministeriön asetuksella säädettäisiin jatkossa pelirajoituksista myös muidenkin kuin verkossa pelattavien rahapeliin osalta. Yksityiskohtaiset tunnistautumiseen kytkettävät pelirajoitukset ja hallintatyökalut on tarkoituksenmukaista linjata yhtä aikaa, kun nykyisen pelirajoituskokonaisuuden arviointi etenee ja tutkimustieto hallintavälineistä karttuu. Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että pelirajoitukset ja hallintavälineet tulisi arvioida ja suunnitella huolella asianosaisten viranomaisten ja asiantuntijoiden yhteistyössä. Sosiaali- ja terveysministeriö kannattaa kaikkea pelaamista koskevan vuosittappiorajan käyttöönottoa, joka tulisi määrittellä säädöstasolla. Sosiaali- ja terveysministeriön mukaan hyvä lähtökohta rajoituksille on selkeät ja kohtuulliset viranomaisen määrittämät maksimirajat, joiden lisäksi jokainen pelaaja määrittelee rajat itselleen soveltuviksi.

Viranomaiset ja kunnat

Kilpailu- ja kuluttajavirasto

Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) pitää ehdotusta pakollisen tunnistautumisen ulottamista vaiheittain kaikkeen rahapelaamiseen välttämättömänä ja se tukee rahapelijärjestelmän kokonaisuuden johdonmukaisuutta. Pakollinen tunnistautuminen mahdollistaa laadukkaan tutkimuksen, jolla voidaan lisätä tietoa peliongelmiin esiintyvyydestä ja siihen johtavista tekijöistä, pelaamisen hallinnan välineiden kehittämisen ja kustannustehokkaan kohdennetun vastuullisuusviestinnän. Lisäksi kattavan pelidatan avulla voidaan selvittää pelien välistä keskinäistä korvaavuutta – niiden substituutiosuhteita, mikä puolestaan mahdollistaa kanavoitintoimet Veikkauksen pelitarjonnan sisällä haitallisista peleistä kohti vähemmän haitallisia pelejä.

Poliisihallitus

Poliisihallituksen näkemyksen mukaan pakollisen tunnistautumisen laajentaminen koskemaan kaikkea rahapelaamista on kannatettavaa, koska esitetyllä muutoksella tehostetaan välillisesti rahapelihaittojen ehkäisemisestä ja vähentämistä. Lisäksi kaiken pelaamisen siirtyminen tunnistautuneeksi mahdollistaisi rahapeliteoiminnan valvonnan työvälineet myös pelaajien oikeusturvan tehokkaampaan takaamiseen. Poliisihallitus kiinnittää huomiota siihen, että ehdotetun 14 §:n 4 momentissa asetetaan Veikkaus Oy:lle velvollisuus antaa pelaajalle tiedot pelitapahtumista. Esitysluonnoksesta ei käy ilmi, mitä pelitapahtumilla tarkoitetaan. Poliisihallitus pitää tärkeänä, että hallituksen esityksessä tarkennettaisiin sitä, mitä tietoja pelitapahtumista tulee pelaajalle antaa. Poliisihallituksen näkemyksen mukaan mahdollisimman tarkkojen pelitapahtumia koskevien tietojen kirjaaminen pelitilille voidaan nähdä pelaajien oikeusturvan takaamista edistävänä parannuksena, kun pelaajat voisivat myös itse tarkistaa pelin ja sen tuloksen jälkikäteen.

Porin kaupunki, perusturvan psykologiset palvelut

Porin kaupungin perusturvan psykologisten palveluiden lausunnossa on katsottu, että pakollisen tunnistautumisen laajentuminen kaikkeen pelaamiseen tuntuu aikataulullisesti liian hitaalta ja rahapelihaittojen vähentämisen ja ennaltaehkäisyn hengessä tuota aikataulua on kiristettävä ja laajennettava mitä pikimmiten kaiken rahapelaamisen piiriin. Myös rahapeliteuotteen välittäminen alaikäiselle pitäisi olla laitonta samalla tavalla kuin alkoholin välittäminen.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) kannattaa ehdotettuja säännöksiä pakollisen tunnistautumisen laajentamisesta, sillä ne vaikeuttavat alaikäisten rahapelaamista sekä mahdollistavat erilaisten pelirajoitusten, kuten kulutusrajojen, aikarajojen ja pelikieltojen käyttöönoton ja soveltamisen kaikkeen Veikkauksen pelitarjontaan. THL ei pidä perusteltuna raaputusarpojen kohdalla muita pelejä pidempää siirtymäaikaa. THL pitää tärkeänä, että Veikkaus ei saa käyttää tunnistautumisen myötä kertyvää asiakkaidensa pelikäyttäytymistä koskevaa tietoa tavalla, joka on omiaan lisäämään rahapelihaittoja tai niiden riskiä.

Rahapeliyhteisöt ja muut yritykset

Kesko Oyj

Kesko Oyj katsoo, että tunnistautuneena pelaamiseen liitettävissä olevat ratkaisut, muun muassa enimmäiskulutusrajat ja pelaajan itsensä asettamat pelikiellot ovat tehokas ja kohdennettu keino vähentää riskipelaamisen haittoja. Pakollinen tunnistautuminen helpottaa Kesko Oyj:n mukaan myös pelaamisen ikärajavaltontaa kaupoissa. Samanaikaisesti entistä parempien vastuullisen pelaamisen välineiden käyttöönoton kanssa on kuitenkin Kesko Oyj:n mukaan huolehdittava siitä, että pelaajakokemus satunnaisille, pienin panoksin pelaaville on mahdollisimman sujuva. Näin vältetään Kesko Oyj:n mukaan riski siitä, että pelituotot vähenisivät ilman että pelihaitat osaltaan vähenisivät.

Veikkaus Oy

Veikkaus Oy:n käsityksen mukaan lakiin tulisi lisätä siirtymäsäännös koskien niiden raaputusarpojen voittojen lunastamista, jotka ovat olleet myynnissä ennen pakollista tunnistautumista. Siirtymäsäännös on Veikkaus Oy:n mukaan tarpeen, jottei pelaajan tule rekisteröityä asiakkaaksi lunastaakseen arpavoiton.

Yliopistot, asiantuntijaelimet ja palvelukokonaisuudet

Helsingin yliopiston CEACG-tutkimuskeskus

Helsingin yliopiston CEACG-tutkimuskeskus tukee pakollisen tunnistautumisen sisällyttämistä lainsäädäntöön. CEACG katsoo, että tunnistautuminen koko pelivalikoiman tasolla vähentää rahapelihaittoja ja mahdollistaa pelaamisen hallintakeinot, pelirajoitusten tehokkaan valvonnan sekä toimivamman ikärajavaltontaa.

Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta KANE

Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta KANE pitää ehdotuksen tavoitteita pelihaittojen vähentämiseksi kannatettavina. Veikkauksen ja valtioneuvoston tavoitteet mahdollisimman nopeasta siirtymisestä tunnistautuvaan pelaamiseen sekä peliautomaattien vähentämiseksi voivat myös vähentää pelihaittoja.

Peluuri ja Peliklinikka

Peluuri ja Peliklinikka pitävät kaiken Veikkaus Oy:n välittämän rahapelaamisen pakollista tunnistautumista hyvänä uudistuksena ja uskovat sen osaltaan vahvistavan pelihaittojen ehkäisyä ja vähentämistä. Tämä kuitenkin edellyttää sitä, että käyttöön otetaan tehokkaat pelirajoitukset (esimerkiksi nykyistä merkittävästi alhaisemmat tappiorajat nopeissa onnenpeleissä) ja pelaamisen hallinnan työkalut. Peluurin ja Peliklinikan mukaan nykyinen ehdotus jättää pelikasinoissa tapahtuvan pelaamisen tunnistautumisen ulkopuolelle. Tämä tulisi Peluurin ja Peliklinikan mukaan sisällyttää lopulliseen esitykseen. Kaiken pelaamisen muuttaminen tunnistautuneeksi luo Peluurin ja Peliklinikan mukaan uudenlaisia mahdollisuuksia ja tarpeita pelinhallintavälineille ja niitä koskevia säädöksiä tulisikin tarkastella kokonaisuutena uudestaan. Näistä säädettäessä tulisi Peluurin ja Peliklinikan mukaan kuulla laajasti rahapelihaittojen asiantuntijoita. Pakollisen tunnistautumisen käyttöönottoa tulisi Peluurin ja Peliklinikan mukaan nopeuttaa nykyisestä esityksestä. Peluuri ja Peliklinikka katsovat, että pakollinen tunnistautuminen parantaa nykyistä huonosti toimivaa ikärajavaltontaa merkittävästi, mutta ei kuitenkaan tee siitä

aukotonta. Peluurin ja Peliklinikan mukaan Ikärajavaivontaa ei tule jättää pelkästään tunnistautumisen varaan, vaan siihen tulee panostaa myös jatkossa. Rahapelien ikärajojen vahvistamiseksi ja yhdenmukaistamiseksi rahapelaajien ostaminen ja välittäminen alaikäiselle tulisi Peluurin ja Peliklinikan mukaan kieltää ja vain täysi-ikäisen henkilön tulisi voida lunastaa rahapelaamista.

Rahapelien toimeenpanon arviointiryhmä

Rahapelien toimeenpanon arviointiryhmän näkemys on, että kattava pakollinen tunnistautuminen on otettava käyttöön ja pelitapahtumakohtainen ja kattava pakollinen tunnistautuminen pitäisi varmistaa säädöstasolla. Tämä antaa tehokkaat mahdollisuudet peliestojen, pelirajoitusten ja pelaamisen hallinnan työkalujen käytölle kaikessa luvanvaraisessa pelitoiminnassa. Järjestelyn potentiaali haittojen ehkäisyssä ja vähentämisessä on myös kansainvälisesti ainutlaatuinen. Arviointiryhmän mukaan myös pelikasinolla pelaajan pelaaminen tulisi olla pelitapahtumakohtainen tunnistautumisen sisällä ja tätä koskeva säännös tulisi sisältyä kirjata arpajaislakiin sen sijaan, että pelikasinolla pelaaja tunnistettaisiin ja tämän henkilöllisyys todennettaisiin edelleen arpajaislain mukaan sisäänkäynnin yhteydessä.

Tieteellisten seurain valtuuskunta

Tieteellisten seurain valtuuskunta pitää pakollista tunnistautumista ja sen laajentamista peliautomaattien lisäksi muuhun rahapelaamiseen erittäin hyvänä ja tarpeellisena.

Yhdistykset, säätiöt ja puolueet

ADHD-liitto ry

ADHD-liitto ry katsoo, että arpajaislakiin tulee lisätä Veikkaus Oy:n vastuullisuutta lisääviä pakolliseen tunnistautumiseen sekä pelituotteiden sijoitteluun ja valvontaan sekä markkinointiin liittyviä toimia. Tämä on erityisen tärkeää liiton kohderyhmän näkökulmasta, sillä aktiivisuuden ja tarkkaavuuden häiriö (adhd) voi lisätä yksilön riskiä myös peliriippuvuuden syntyyn.

A-klinikkasäätiö

A-klinikkasäätiö pitää pakollisen tunnistautumisen laajentamista perusteltuna ja tarpeellisena. A-klinikkasäätiö katsoo, että pakollinen tunnistautuminen tulee laajentaa kaikkeen rahapelaamiseen, myös arpapeleihin. Tunnistautumiseen tulee sisältyä pelihallinnan välineiden kattava käyttömahdollisuus, kuten aika- ja rahankäyttörajoitukset sekä pelaajan mahdollisuus estää rahapelien käyttönsä määrääjäksi tai kokonaan. Siksi pakollinen tunnistautuminen tulisi A-klinikkasäätiön näkemyksen mukaan toteuttaa myös pelikasinoilla. Kattava tunnistautuminen olisi tärkeää myös riittävän ja kattavan pelaamiseen liittyvän datan tuottamiseksi rahapelitoiminnan kehityksestä. A-klinikkasäätiö toteaa, että ehdotus ei sisällä pelihallinnan välineiden tarkempaa määrittelyä, vaan se on jätetty sisäministeriön asetuksin säädettäväksi. Asetuksenantotyössä tulisi A-klinikkasäätiön näkemyksen mukaan kuulla rahapelihaittojen ja -tutkimuksen asiantuntijoita.

Ehkäisevä päihdetyön järjestöverkosto

Ehkäisevä päihdetyön järjestöverkosto (EPT-verkosto) katsoo, että pakollinen tunnistauminen kaikessa rahapelaamisessa, myös pelisaleissa sekä arpoja ostettaessa tulee ottaa käyttöön. EPT-verkoston mukaan tunnistautumispakkoa tulee nopeuttaa ja implementoida jo ennen annettuja määrä- ja siirtymisaikoja.

Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry

Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry korostaa, että pakollinen tunnistauminen kaikessa rahapelaamisessa (mukaan lukien myös raaputusarvat) tulee ottaa käyttöön mahdollisimman pikaisesti, jo ennen esityksessä esitettyjä määräaikoja.

Kansalaisareena ry

Kansalaisareena pitää kannatettavana lain 14 §:n muuttamista siten, että pelaajan on tunnistauduttava ennen pelaamista. Tunnistuksen ulottaminen kaikkeen rahapelaamiseen mahdollistaa Kansalaisareenan mukaan tehokkaamman puuttumisen haitalliseen pelaamiseen ja pelaamisen hallinnan työkalujen paremman käyttöönoton. Seurannan ja arvioinnin pohjalta on Kansalaisareenan mukaan tarvittaessa oltava valmius uusiin toimenpiteisiin pelihaittojen ehkäisemiseksi. Kansalaisareena pitää erityisen tärkeänä sitä, että pakollisella tunnistaumisella voidaan tiukemmin valvoa jo aiemmin säädettyä rahapelien 18 vuoden ikärajaa.

Kuluttajaliitto - Konsumentförbundet ry ja Marttaliitto ry

Kuluttajaliitto ja Marttaliitto pitävät tunnistautumisen vaatimusta tärkeänä. Liitot katsovat, että tunnistaumisella voidaan vähentää alaikäisten pelaamista sekä nostaa kynnystä aloittaa pelaaminen. Se ei estä peliongelmaisia pelaamista, mutta voi tehdä siitä vaivalloisempaa. Tunnistautumisen vaatiminen sekä mahdollisuus peliestojen ja -rajoitusten asettamiseen voi estää riskitason pelaamisen kehittymisen peliongelmaiseksi.

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry toteaa, että Veikkaus Oy on vuoden 2021 alussa siirtynyt aikaistetusti tunnistettuun pelaamiseen rahapeliautomaattipelaamisessa. MaRa ry:n mukaan tunnistautuneena pelaaminen mahdollistaa kattavien pelaamisen hallinnan välineiden tarjoamisen asiakkaille. Tunnistautumisen käyttöönoton yhteydessä on otettu käyttöön myös pelirajat, aikamuistuttajat ja pelikiellot. Tunnistautuneena pelaamisessa pelaaja pystyy omalta pelitililtä myös aiempaa paremmin seuraamaan omaa pelaamistaan. Siirtyminen tunnistettuun pelaamiseen helpottaa myös ikärajavaltontaa.

Nuoriso- ja Liikunta-alan asiantuntijat

Nuoriso- ja Liikunta-alan asiantuntijat pitää tärkeänä, että lakiin lisätään vastuullisuutta vahvistavat säännökset rahapelien pelaamiseksi edellytettävästä pakollisesta tunnistaumisesta sekä pelituotteiden tarjonnasta ja markkinoinnista.

Päivittäistavarakauppa ry

Päivittäistavarakauppa ry (PTY) kannattaa siirtymistä kaikkien Veikkaus Oy:n pelien pelaajien pakolliseen tunnistautumiseen, vaikka sillä väistämättä on PTY:n mukaan huomattavia kielteisiä vaikutuksia asiamiesten

palkkiokertymään. Tunnistautuneena pelaamiseen liitettävissä olevat ratkaisut, kuten enimmäiskulutusrajat ja pelaajan itsensä asettamat pelikiellot ovat PTY:n mukaan hyvä keino vähentää riskipelaamisen haittoja. PTY:n mukaan kauppa näkee, että pakollinen tunnistautuminen helpottaa myös ikärajavaltontaa.

PTY:n mukaan pelituotoilla on erityisen suuri merkitys erityisesti haja-asutusalueiden kauppohen ja pienten myymälöiden toimintaedellytyksille. Jos myymälän kannattavuus on jo valmiiksi heikko, pelituottojen lasku saattaa PTY:n mukaan johtaa toiminnan lopettamiseen. Pakollisen tunnistautumisen mukanaan tuoma muutos on asiointikokemuksen kannalta merkittävä, joten se on PTY:n mukaan toteutettava huolella ja hyödyntäen parhaita teknisiä ratkaisuja. PTY katsoo, että satunnaisesti ja pienin panoksin pelaavien asiakkaiden suuren enemmistön pelaamisen väheneminen laskee pelituottoja ilman, että pelaamisen haitat vähenevät. PTY pitääkin huolestuttavana esityksessä mainittuja Veikkaus Oy:n arvioita asiamiespalkkioiden laskemisesta tunnistettuna pelaamiseen siirtymisen myötä sekä raha-automaattipelaamisen että kuponkipelien ja raaputusarpojen osalta.

Sosped-säätiö

Sosped-säätiö pitää erinomaaisena, että muutosehdotukseen pakollisen tunnistautumisen laajentamisesta kaikkeen rahapelaamiseen on tartuttu. Erinomaista uudistuksessa on, että ihmiset voivat asettaa itselleen vapaaehtoisia pelirajoja ja -kieltoja sekä se, että nyt myös Veikkaus Oy pystyy tarvittaessa rajoittamaan liikaa pelaavien asiakkaidensa pelaamista. Sosped-säätiö kannustaa tarvittaessa aikaistamaan näiden toimenpiteiden käyttöönoton aikataulua.

Sukeltajaliitto ry

Sukeltajaliitto ry pitää esityksiä pakollisesta tunnistautumisesta ja oikeudesta käsitellä peli- ja pelaajadataa perusteltuina rahapelihaittojen ehkäisemiseksi. Pakollisen tunnistautumisen kautta syntyvä pelaajadata luo uusia mahdollisuuksia tehokkaille vastuullisuustoimille. Liitto katsoo, että lakimuutosten vaikutuksia rahapelaamiseen ja rahapelihaittojen kehitykseen on seurattava.

Suomen Olympiakomitea ry

Suomen Olympiakomitea ry pitää esityksiä pakollisesta tunnistautumisesta ja oikeudesta käsitellä peli- ja pelaajadataa perusteltuina rahapelihaittojen ehkäisemiseksi. Pakollisen tunnistautumisen kautta syntyvä pelaajadata luo uusia mahdollisuuksia tehokkaille vastuullisuustoimille. Suomen Olympiakomitea ry katsoo, että lakimuutosten vaikutuksia rahapelaamiseen ja rahapelihaittojen kehitykseen on seurattava.

Suomen Ratsastajainliitto ry

Suomen Ratsastajainliitto ry katsoo, että pakollinen tunnistautuminen on mahdollisuus uusien, tehokkaiden vastuullisuustoimien löytämiselle.

Suomen Sinfoniaorkesterit ry

Suomen Sinfoniaorkesterit ry katsoo, että suomalaisen rahapelijärjestelmän haittojen vähentäminen ja vastuullisuuden parantaminen muun muassa pakollisen tunnustautumisen kautta lisää yksinoikeuteen perustuvan rahapelijärjestelmän kannatusta kansalaisten keskuudessa.

Suomen Sosiaalidemokraattinen Puolue

Suomen Sosiaalidemokraattinen Puolue pitää tärkeänä ja kannatettavana, että lakiin lisätään säännökset kaikkea rahapelaamista koskevasta pakollisesta tunnistaumisesta.

Takuusäätiö ja Marttaliitto ry

Takuusäätiö ja Marttaliitto ry katsovat, että tunnistautuva pelaaminen lisää mahdollisuuksia myös ongelmapelaamiseen ratkaisuja tarjoavien palveluiden tarjoamiseen yhä varhaisemmassa vaiheessa.

Terveen rahapelikulttuurin puolesta ry

Terveen rahapelikulttuurin puolesta ry (TeRaPu ry) peräänkuuluttaa kattavan pakollisen tunnistautumisen käyttöönoton nopeuttamista niin, että se astuisi voimaan vuoden 2022 alusta. Tunnistautuminen ei saa TeRaPu ry:n mukaan toimia ikärajavaltontana. TeRaPu ry katsoo, että arpajaislakiin tulisi kirjata selkeät seuraamukset ikärajavaltontan pettämisestä ja asettaa Veikkaus Oy juridiseen vastuuseen. Veikkaus-korttia ei voida TeRaPu ry:n mukaan pitää riittävän vahvana tunnistautumislaitteena. TeRaPu ry toteaa, että esityksen perusteella pelihaittojen ehkäisyn onnistumiseen tulisivat ratkaisevasti vaikuttamaan sisäministeriön asetukset, joilla säädetään rahapelien pelisäännöistä ja jotka voivat sisältää myös pelilaji-, pelityyppi-, peli- ja pelaajakohtaisia määrällisiä ja ajallisia rajoituksia koskevia määräyksiä. TeRaPu ry katsoo, että jos sisäministeriön asettamat pelisäännöt ja -rajoitukset ovat riittämättömiä, ongelmapelaaminen ei tule vähenemään. Pelaamisen rajoittamista ei voida TeRaPu ry:n mukaan jättää vain Veikkaus Oy:n (esityksen 14 c §) tai pahimmassa tapauksessa ainoastaan yksilön vastuulle. TeRaPu ry:n kokemusasiantuntijat painottavat, että juuri ongelmallisesti pelaavat luistavat pelinhallintavälineiden käytöstä. TeRaPu ry:n mukaan rahapeliriippuvuus on sairaus, jossa pelaaja nimenomaan ei kykene asettamaan pelaamiselleen rajoja.

Sininauhaliitto ja Tiltti

Sininauhaliiton ja Tiltti pitävät pakolliseen tunnistautumiseen tehtäviä muutoksia välttämättöminä. Ne antavat peliongelmissa kärsiville ja toipuville pelaajille nykyistä paremmat mahdollisuudet rajata omaa pelaamistaan. Muutokset tulisi kuitenkin Sininauhaliiton ja Tiltin mukaan toteuttaa esitettyä ripeämmässä aikataulussa. Sininauhaliiton ja Tiltti katsovat, että pakollisen tunnistautumisen tulisi, toisin kuin luonnoksessa esitetään, koskea myös pelisali- ja kasinopelaamista. Moni ongelmallisesti pelaava hakeutuu Sininauhaliiton ja Tiltin mukaan suurempien voittojen toivossa hajasijoitettujen raha-automaattien lisäksi pelaamaan myös pelisaleihin ja/tai pelikasinolle. Mikäli näissä paikoissa henkilöllisyyden osoittaminen, pelikohtainen tunnistautuminen ja liialliset häviöt estävä pelinhallintavälineiden käyttö eivät ole tulevaisuudessakaan pakollisia, riskialttiin pelaamisen sosiaaliset ja taloudelliset haitat ovat Sininauhaliiton ja Tiltin mukaan vaarassa kasautua yhä pienemmälle joukolle.

2. Raha-automaattien sijoittelua ja rahapelien myyntipisteiden sijoittumista koskeva sääntely

Yhteenveto

Osa rahapelihaittojen ehkäisemistä ja vähentämistä edistävästä toimijoista piti selkeänä puutteena sitä, että esityksessä ei ehdotettu raha-automaattien

osalta niin sanotusta hajasijoitusjärjestelmästä luopumista ja raha-automaattipelaamisen siirtämistä arkisista ympäristöistä erillisiin pelipaikkoihin. Lausunnoissa tuotiin tältä osin esille, että raha-automaatit ovat korkean riskipotentiaalin sisältäviä rahapeliuotteita ja raha-automaattipelaaminen on keskeinen rahapelihaittoja aiheuttava pelaamisen muoto. Raha-automaattien sijoituspaikkojen edustajat kannattivat nykymallin säilyttämistä. Veikkaus Oy:n ja raha-automaattien sijoituspaikkojen omavalvontaa koskevia säännösehdotuksia pidettiin hyvinä ehdotuksina useissa lausunnoissa. Sosiaali- ja terveysministeriö piti lisäksi tärkeänä, että tarkemmat säännökset omavalvontasuunnitelman sisällöstä ja toteuttamisesta annetaan asetuksenantovaltuutuksen mukaisesti. Sijoituspaikkojen edustajat kiinnittivät huomiota tunnistautuneen pelaamisen ja pelaamista koskevien rajoitusten tuomiin uusiin mahdollisuuksiin rahapelihaittojen ehkäisemisessä ja vähentämisessä. Sijoituspaikkojen edustajat toivat esille myös raha-automaatteja koskevien sijoituspaikkamaksujen ja muuta Veikkaus Oy:n rahapelaamista koskevien asiamiespalkkioiden tärkeyden ja laajemman merkityksen palveluiden ylläpitämisessä.

Lausunnonantajakohtaiset lausunnot

Ministeriöt

Sosiaali- ja terveysministeriö

Raha-automaattien sijoittelupolitiikan tehostaminen on sosiaali- ja terveysministeriön mukaan rahapelihaittojen ehkäisyn ja vähentämisen tehostamisen näkökulmasta mahdollinen, mutta se edellyttää haittojen hallinnan tehostamista kaikilla niillä rahapelien toimeenpanon osa-alueilla, joilla on vaikutusta haittoihin. Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että kokonaisratkaisu haittojen ehkäisyn tehostamisessa nojaa osin Veikkaus Oy:n jo toteuttamiin muutoksiin raha-automaattien toimeenpanossa. Sosiaali- ja terveysministeriön mukaan aktiivinen ohjaus haittojen ehkäisemiseksi on raha-automaattien toimeenpanossa tärkeää varmistaa. Sosiaali- ja terveysministeriö pitää tärkeänä raha-automaattien sijoituspaikkojen vastuuttamista huomioimaan rahapelihaitat osana toimintaansa sekä sitä, että tarkemmat säännökset omavalvontasuunnitelman sisällöstä ja toteuttamisesta annetaan asetuksenantovaltuutuksen mukaisesti. Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että riittävä omavalvonnan seuraaminen ja valvonta viranomaisen taholta on tärkeää varmistaa.

Viranomaiset ja kunnat

Poliisihallitus

Poliisihallitus kiinnittää huomiota siihen, että raha-automaattien 16 §:ssä ja 16 a §:ssä olevat sijoittelua koskevat säännökset koskisivat kaikkia raha-automaatteja riippumatta niiden sijoituspaikasta. Lisäksi Poliisihallitus toteaa, että ehdotetun 16 §:n sanamuotona olisi aiheellisempaa käyttää termiä käytettävänä pitämistä koskevat periaatteet sen sijaan, että käytettäisiin termiä käyttämistä koskevat periaatteet. Poliisihallituksen mukaan 16 §:ään tulisi kirjata, että myös käytettävänä pitämisessä on otettava huomioon rahapelaamisen haitat nuorille ja haavoittuvassa asemassa oleville. Myös raha-automaattipelien ja rahapika-arpojen ulkonäkö ja teema eivät saisi olla alaikäisiin ja haavoittuvassa asemassa oleviin vetoavia tai toissijaisesti näiden

osalta säädettäisiin sijoittelusta siten, että suojelun tarpeessa olevat henkilöt eivät niitä näe.

Poliisihallituksen näkemyksen mukaan 16 §:n pykäläluonnoksessa esitetty vaatimus raha-automaattien sijoittelun ja käyttämisen periaatteiden laadintaan liittyen jää avoimeksi. Poliisihallitus esittää, että sijoittelua koskevia vaatimuksia tarkennettaisiin vähintään hallituksen esityksessä havainnollistavien esimerkein. Poliisihallitus esittää, että raha-automaattien sijoituspaikkojen lukumäärää ja yksittäisen sijoituspaikan raha-automaattien enimmäismäärää koskevien säännösten asetuksenantovaltuus kirjattaisiin arpajaislakiin.

Poliisihallitus kiinnittää sisäministeriön huomiota siihen, että arpajaisrikkomusta koskevan arpajaislain 64 §:n 1 momentin 7 kohdassa viitataan 16 §:n 1 momentin raha-automaatteihin ja kasinopeleihin. Arpajaisrikkomusta koskevan lainkohdan mukaan rikkomus ulottuisi myös kasinopeleihin. Poliisihallitus kiinnittää sisäministeriön huomiota siihen, että ehdotetun 16 §:n 1 momentissa ei mainita enää kasinopelejä.

Poliisihallitus huomauttaa, että ehdotuksen mukaan sen välitön omavalvontasuunnitelmiin kohdistuva valvontatoimivalta kohdistuisi ainoastaan Veikkaus Oy:n laatimiin omavalvonta-suunnitelmiin ja niiden toteutukseen.

Porin kaupunki, perusturvan psykologiset palvelut

Porin kaupungin perusturvan psykologisten palveluiden lausunnossa on covid-19 aikana raha-automaattien sulkemisen johdosta saatujen kokemusten ja ikärajavaltottujen tuotteiden ostokokeista saatujen kokemusten johdosta todettu, että rahapeliautomaattien sijoittelu tulee rajata kauppojen ja muiden arkisten ympäristöjen ulkopuolelle, kauas kouluista ja laitoksista. Lisäksi rahapeliautomaatit tulee sijoittaa ns. ikärajavaltottuihin pelisaleihin ja pelikasinoihin. Lisäksi lausunnossa on todettu, että jos edellä oleva muutos arpajaislakiin tehdään, on tärkeää, että arpajaislakiin kirjataan pelisalien maksimäärä ja tämän määrän arvioinnin suorittaa rahapelihaittoihin erikoistunut asiantuntijatyöryhmä.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) toteaa lausunnossaan, että ottaen huomioon tieteellinen tutkimusnäyttö rahapeliautomaattien haitallisuudesta sekä rahapeliautomaattien saatavuuden rajoittamisen rahapelihaittoja vähentävistä vaikutuksista THL pitää merkittävänä puutteena, että esityksessä ei esitetä rahapeliautomaattien määrään, sijoittelupaikkojen määrään tai sijaintipaikkoihin liittyvää sääntelyä. Lisäksi tutkimukset ovat osoittaneet, että rahapeliautomaatit ovat Suomessa keskittyneet sosioekonomisesti haavoittuville asuinalueille. THL pitää tärkeänä, että rahapeliautomaattien ja sijoituspaikkojen määrää sekä sijaintipaikkoja koskevat säännökset lisätään hallituksen esitykseen.

THL pitää erittäin hyvänä, että ehdotukseen sisältyy säännöksiä (16 §, 16a §), joilla edellytetään Veikkausta ja rahapeliautomaattien sijoituspaikkoja omavalvontaan, jolla pyritään mahdollisimman vähäisiin pelaamisesta aiheutuviin taloudellisiin, sosiaalisiin ja terveydellisiin haittoihin. THL pitää tärkeänä, että pykälään 16 kirjataan haittojen ehkäisyn ja vähentämisen tavoite.

THL pitää ehdotetun 16 §:n esteettömän valvonnan vaatimusta ja siihen liittyvää 64 §:ssä ehdotettua rangaistavuutta koskevia ehdotuksia hyvinä, mutta toteaa, että seuraamusten tulisi kohdistua rahapeliautomaattien sijoittelusta vastuussa oleviksi nimettyihin henkilöihin Veikkauksessa ja sijoituspaikoissa, eikä sijoituspaikoissa työskenteleiviin yksittäisiin työntekijöihin.

Rahapeliyhteisöt ja muut yritykset

Kesko Oyj

Kesko Oyj kannattaa lakiin lisättäväksi ehdotettua uutta omavalvontaa koskeva pykälää, mikäli se täysimääräisesti hyödyntää kaupan nykyisiä omavalvonnan käytäntöjä. Omavalvonnan käytännöt antavat Kesko Oyj:n mukaan kaupan henkilökunnalle välineitä vastuulliseen ja lainmukaiseen myyntityöhön. Kesko Oyj:n mukaan kaupan yritykset noudattavat Veikkaus Oy:n ohjeistusta ja sääntöjä rahapelien myynnissä. Kesko Oyj katsoo, että pelaamisen omavalvonnalla varmistetaan, että Veikkaus Oy:n peliautomaattien, totopelien sekä online-pelien ja arpojen myynnin ikärajoja noudatetaan, peliautomaatit sijoitetaan oikein valvonnan kannalta ja alaikäisten pelaaminen estetään. Kesko Oyj katsoo, että omavalvontasuunnitelmien laatimisesta sekä sen sisällöstä ja toteuttamisesta annettavan sisäministeriön asetuksen valmistelussa on välttämätöntä neuvotella muun muassa kaupan alan yritysten kanssa. Näin varmistetaan Kesko Oyj:n mukaan olemassa olevan osaamisen hyödyntäminen sekä asetuksen toimivuus kaupan arjessa. Kesko Oyj katsoo, että nykyiset omavalvonnan välineet ovat jo hyvin riittävät, eikä asetuksessa tulisi asettaa merkittäviä lisävaatimuksia kauppojen omavalvonnalle.

Kesko Oyj katsoo, että peliautomaatit ovat erityisesti lähiöiden ja haja-asutusalueiden pienille lähikaupoille tärkeä tulonlähde ja asiakkaiden toivoma lisäpalvelu. Peliautomaatit ovat etenkin pienissä lähikaupoissa osa kaupan palvelu- ja tulonlähdekokonaisuutta, joka mahdollistaa pienten kauppojen kannattavuuden ja samalla K-ryhmälle Suomen laajimman läpikauppaverkoston ylläpitämisen. Pienten kauppojen ja alueellisten palveluiden jatkuvuudella on Kesko Oyj:n mukaan laaja yhteiskunnallinen ja sosiaalinen merkitys. Kesko Oyj katsoo, että julkisten palvelujen ja myös kaupallisten toimijoiden keskittyessä yhä voimakkaammin kasvukeskuksiin, tulee lähikauppojen merkitys yhteisöidensä palvelukeskittymänä tulevaisuudessa edelleen korostumaan. Kesko Oyj pitääkin huolestuttavana esityksessä mainittuja Veikkaus Oy:n arvioita asiamiespalkkioiden laskemisista tunnistettuna pelaamiseen siirtymisen myötä sekä raha-automaattipelaamisen että kuponkipelien ja raaputusarpojen osalta.

Yliopistot, asiantuntijaelimet ja palvelukokonaisuudet

Helsingin yliopiston CEACG-tutkimuskeskus

Helsingin yliopiston CEACG-tutkimuskeskus (CEACG) toteaa, että rahapeliongelmien torjunnassa keskeistä on altistuksen ja saatavuuden vähentäminen. Esityksen luonnos ei sisällä ehdotusta luopua hajasijoittelujärjestelmästä, vaikka tämä olisi CEACG:n mukaan tehokas keino haittojen vähentämiseksi. CEACG:n tutkimusnäyttöön perustuvan näkemyksen mukaan automaattien hajasijoitusjärjestelmästä luopuminen vähentäisi rahapeleistä aiheutuvia haittoja, sekä myös rahapelien näkyvyyttä ja sen mukaan rahapelaamisen normalisaatiota suomalaisessa yhteiskunnassa.

CEACG:n mukaan rahapeliongelmiä kokeville on erityisen vaikeaa, ettei arkisessa ympäristössä voi liikkua altistumatta rahapeliin tarjonnalle. Suomen lisäksi Euroopassa ei ole järjestelmää, jossa automaattit olisi vastaavalla tavalla sijoitettu arkiympäristöihin ja päivittäistavarakauppoihin.

Peluuri ja Peliklinikka

Peluuri ja Peliklinikka pitävät pelihaittojen ehkäisyn näkökulmasta raha-automaattien hajasijoittelun säilymistä esitysluonnoksen merkittävimpänä puutteena. Peluurin ja Peliklinikan mukaan rahapelaamisen tarjonnan rajoittaminen sääntelyllä on tehokkain keino hallita pelihaittoja. Peluuri ja Peliklinikka katsovat, että pelihaittojen ehkäisyn ja vähentämisen näkökulmasta ei ole perusteltua pitää korkean haittariskin raha-automaattipelejä näkyvillä ja helposti saatavilla ihmisille välttämättömissä arkisissa ympäristöissä kuten kaupoissa. Raha-automaattien hajasijoittelusta olisi Peluurin ja Peliklinikan mukaan syytä luopua kokonaan. Peluuri ja Peliklinikka katsovat, että pakollisen tunnistautumisen tuottamaa peli- ja pelaajadataa tulee seurata tiivistii ja selvittää sen sekä tarvittavan muun tutkimuksen perusteella pakollisen tunnistautumisen vaikutukset pelihaittoihin. Tämän tiedon perusteella rahapeliautomaattien hajasijoittelusta luopumista tulee Peluurin ja Peliklinikan mukaan arvioida uudelleen mahdollisimman pian.

Rahapeliin toimeenpanon arviointiryhmä

Arviointiryhmä toteaa, että hajasijoitettujen sekä erityisiin pelisaleihin ja pelikasinolle sijoitettujen raha-automaattien haittojen ehkäisyn ja vähentämisen tehostaminen on merkittävä kokonaisuus haittojen ehkäisyn tehostamisessa. Arviointiryhmä viittaa tekemäänsä selvitykseen (raportti: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-6873-8>), jonka keskeinen johtopäätös on se, että päätöksiä ei tulisi tehdä irrallaan, vaan toimenpiteiden tulisi muodostaa yhteensopiva kokonaisuus, jossa huomioidaan kaikki haittoihin vaikuttavat rahapeliin toimeenpanon elementit. Koska ehdotuksen lähtökohtana on raha-automaattien hajasijoitusjärjestelmän jatkaminen, tämä edellyttää arviointiryhmän näkemyksen mukaan haittojen hallinnan tehostamista kaikilla niillä rahapeliin toimeenpanon osa-alueilla, joilla on vaikutusta haittoihin. Nämä ulottuvuudet ovat: 1) pelien piirteet ja rahapeliautomaattien ominaisuudet, 2) pakollisen tunnistautumisen myötä käyttöön otettavat tehokkaat pelirajoitukset ja pelaamisen hallintakeinot sekä interventiot riskipelaajille ("ns. Vasa-interventiot"), 3) saatavuuden ja saavutettavuuden hallinta sekä raha-automaattien markkinoinnin rajoittaminen. Arviointiryhmä on edellä mainitussa raportissa esittänyt, että arpajaislain asetuksenantovaltuuksia tulisi täsmentää osana tätä haittariskeihin vaikuttavien elementtien kattavaa huomioimista. Ehdotuksessa esitetty omavalvonnan lisääminen on arviointiryhmän näkemyksen mukaan hyvä toimenpide, mutta raha-automaattien haittojen hallinta ei voi suuressa määrin nojata omavalvontaan ja valvonnan tulee olla viranomaisen ohjaamaa. Arviointiryhmä pitää tärkeänä sitä, että tarkemmat säännökset omavalvontasuunnitelman sisällöstä ja toteuttamisesta annetaan asetuksenantovaltuutuksen mukaisesti. Raha-automaattipelaamisen valvonta tulisi lisäksi soveltuvien osin liittää muiden ikärajoitettavien tuotteiden (alkoholi, tupakka) valvonnan yhteyteen.

Yhdistykset, säätiöt ja puolueet

A-klinikkasäätiö

A-klinikkasäätiö toteaa, että käytettävissä oleva tutkimustieto tukee käsitystä, että rahapelien helppo saatavuus arkiympäristöissä kannustaa myös haitalliseen pelaamiseen, erityisesti, kun pelit ovat luonteeltaan erityisen houkuttelevia. A-klinikkasäätiön näkemyksen mukaan pelkästään raha-automaattien määrän vähentäminen ei näytä olevan tehokas keino. A-klinikkasäätiö katsoo, että pelien sijoittaminen fyysisesti erilleen, joko pelisaleihin tai muutoin eri tilaan olisi perusteltua. Erillisen tilan käyttöä olisi myös helpompi valvoa sähköisin menetelmin kuin ostoskeskusten auloja.

Ehkäisevä päihdetyön järjestöverkosto

Ehkäisevä päihdetyön järjestöverkosto (EPT-verkosto) katsoo, että peliautomaattien hajasijoitusjärjestelmää tulee edelleen seurata ja arvioida. Rahapeliautomaattien sekä pelisalien sijoittelussa tulisi EPT-verkoston mukaan tehdä sijoituspaikan ja alueen asukkaiden ja asiakkaiden sosioekonominen analyysi ja ottaa tämä huomioon sijoittelussa.

Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry

EHYT yhtyy hallituksen esityksen perusteluihin siitä, että aiempien lainmuutosten, Veikkaus Oy:n omien vastuullisuustoimenpiteiden ja nyt esitettävien säännösten vaikutusta raha-automaattipelaamisesta aiheutuvien rahapelihaittojen kehitykseen on seurattava ja arvioitava erittäin aktiivisesti. EHYT ry:n mukaan seurannan ja arvioinnin perusteella tulee arvioida rahapeliautomaattien hajasijoitusjärjestelmän säilyttämistä. EHYT kannattaa esitystä rahapeliautomaattien omavalvonnasta. EHYT ry huomauttaa, että asiamiespisteissä rahapeliautomaattien pitää olla jatkossakin tilassa, jossa henkilökunta pystyy valvomaan niitä myös pakollisen tunnistautumisen käyttöönoton jälkeen. Ikärajavaltontaa on EHYT ry:n mukaan jatkettava pakollisen tunnistautumisen käyttöönoton jälkeen esimerkiksi Pakka-ostokokein ja ns. mystery shopping -menetelmin.

Hajasijoitettujen rahapeliautomaattien määrän vähentämistä on EHYT ry:n mukaan edelleen suunnitelmallisesti jatkettava osana laajempia rahapelipoliittisia linjauksia. Kaikkien rahapeliautomaattien (myös Veikkaus Oy:n omien pelisalien) sijoittelussa tulisi EHYT ry:n mukaan tehdä sijoituspaikan ja sen alueen asukkaiden ja asiakkaiden sosioekonominen analyysi ja ottaa tämä huomioon sijoittelussa.

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry pitää raha-automaatteja koskevan hajasijoitusjärjestelmän säilyttämistä erittäin kannatettavana. Rahapeliautomaateista saatavat korvaukset Veikkaus Oy:ltä muodostavat MaRa ry:n mukaan ravintola- ja liikenneasemasektorin yrityksille tärkeän ja merkittävän tuloerän. Peliautomaateista saatavia tuloja ei voi MaRa ry:n mukaan korvata muilla tuloilla. MaRa pitää Veikkaus Oy:n arviota maksettujen sijoituspaikkakorvausten laskemisesta erittäin huolestuttavana, koska peliautomaateista saatavien tulojen pienentyminen vaikuttaa negatiivisesti kumppaniyritysten liiketoimintaan, palvelujen tarjontaan ja mahdollisuuteen työllistää.

Peliautomaateista saatavilla tuloilla turvataan MaRa ry:n mukaan osaltaan monimuotoiset palvelut eri puolella Suomea. Sijoituspaikkakorvauksilla on

MaRa ry:n mukaan ratkaiseva merkitys varsinkin syrjäseutujen ja pienten paikkakuntien yrityksille, työpaikoille ja palveluiden säilymiselle. Esimerkiksi pienten paikkakuntien liikenneasemat ovat alueellaan merkittäviä työllistäjiä ja verotuloja tuottavia palvelukeskittymiä, joista asiakkaat saavat kaikki arjen palvelunsa. Jos peliautomaatteja ei olisi tai satunnaispelaamista vaikeutettaisiin, yritykset joutuisivat MaRa ry:n mukaan vähentämään työpaikkoja tai karsimaan palvelujaan.

MaRa ry toteaa, että rahapeliautomaatilla pelaamisessa on suurilta osin kysymys satunnaispelaamisesta. Rahapelihaittoja voidaan MaRa ry:n mukaan vähentää pelaajan pakollisen tunnistautumisen mahdollistavilla pelaamisen hallinnan välineillä, tehokkaalla ikärajavallonnalla ja arpajaislakiin uutena asiana säädettävällä omavalvonnalla. MaRa ry katsoo, että hajasijoitusjärjestelmää tulee ylläpitää ja kehittää niin, ettei kontrolloimattoman, ulkomaisilla rahapelisivustoilla tapahtuvan uhkapelaamisen kiinnostavuus suomalaisille kuluttajille lisäänty. MaRa ry:n mukaan ulkomaiset rahapelisivustot kilpailevat raha-automaattipelaamisen kanssa. MaRa toteaa, että rahapeliautomaatilla pelaamisessa on suurilta osin kysymys satunnaispelaamisesta. Moni asiakas pelaa rahapeliautomaattia silloin tällöin ostoskäynnin aikana tai ajanvietteenä ravintolassa tai liikenneasemalla asioitaessa. MaRa ry:n mukaan satunnaispelaajien määrä on merkittävä ja ongelmallisen paljon peliautomaatteja pelaavien määrä on pelaajamäärään verrattuna suhteellisen pieni. MaRa ry:n viittaa tältä osin Veikkaus Oy:n Taloustutkimuksella vuonna 2020 teettämien Omnibus/Catibus -kyselyiden tuloksiin.

MaRa ry toteaa, että ehdotettava säännös raha-automaattien sijoittamisesta siten, että niillä pelaamista voidaan esteettömästi valvoa, ei muuta käytännön tilannetta rahapeliautomaattien sijoituspaikoissa, koska esteetön valvonta on huomioitu jo Veikkaus Oy:n myyntipaikkaa koskevissa kriteereissä. MaRa ry:llä ei ole huomautettavaa lisäykseen. MaRa ry katsoo, että ehdotettu omavalvontasuunnitelman laatimista koskeva velvoite antaa hyviä välineitä lainmukaisen ja vastuullisen rahapelaamisen toteutumiseen ja henkilökunnan osaamisen varmistamiseen. MaRa ry:n mukaan tällä hetkellä Veikkaus oy:n kumppaniyritykset ovat noudattaneet ja toimineet Veikkaus Oy:n ohjeiden mukaisesti ja toteaa, että nyt käytännössä ohjeiden noudattaminen siirtyy lainsäädännön edellyttämäksi omavalvonnaksi. MaRa ry toteaa, että omavalvontasuunnitelman toimivuuden varmistamiseksi on tärkeää, että omavalvontaa koskevista käytännön asioista ja yksityiskohdista keskustellaan yhdessä viranomaisten, Veikkaus Oy:n ja kumppaniyrityksiä edustavien järjestöjen kanssa (MaRa ry ja Päivittäistavarakauppa ry).

Ehdotettuun raha-automaattien sijoitteluun periaatteisiin liittyen MaRa ry pitää tärkeänä, että Veikkaus Oy voi nykyisiä myyntipaikkakriteerejä vastaavasti ja kokonaisharkintaa käyttäen sijoittaa peliautomaatteja sinne missä on palveluita ja asiakasvirtoja. Kumppaniyrityksiä tulee MaRa ry:n mukaan kohdella yhdenvertaisesti riippumatta siitä missä myyntipaikka sijaitsee. Myyntipaikan sijainti ei voi MaRa ry:n mukaan olla perustelu jättää myyntipaikkaa ilman rahapeliautomaattia. Veikkaus Oy:n myyntipaikkakriteereissä on MaRa ry:n mukaan huomioitu peliautomaattien tehokkaan valvonnan toteutuminen ja haittojen ehkäisy.

Päivittäistavarakauppa ry

Päivittäistavarakauppa ry (PTY) pitää tärkeänä, ettei esitykseen sisälly ehdotusta nykyisenkaltaisesta raha-automaattien hajasijoitusjärjestelmästä luopumiseksi. Nyt tehtävien ja aikaisempien lakimuutosten sekä Veikkaus Oy:n vapaaehtoisesti tekemien vastuullisuustoimien vaikutukset tulee PTY:n mukaan arvioida huolellisesti ennen kuin hajasijoitusjärjestelmään suunnitellaan uusia muutoksia. PTY katsoo, että hajasijoitusjärjestelmää tulee kehittää niin, ettei kontrolloimattoman, ulkomaisilla rahapelisivustoilla tapahtuvan uhkapelaamisen kiinnostavuus suomalaisille kuluttajille lisäänty. Ulkomaiset rahapelisivustot kilpailevat PTY:n mukaan raha-automaattipelaamisen kanssa. PTY katsoo, että hajasijoitusjärjestelmän tulee olla syrjimätön. Myymälän sijainti ei voi PTY:n mukaan olla perustelu jättää myymälää ilman automaattia. PTY katsoo, että automaattien sijainnin sääntely ei saa muodostua asiamiesten kannalta eriarvoistavaksi ja liiketoiminnan ennustettavuutta vähentäväksi. Automaattien sijoittelun kriteerien tulee vastaisuudessakin olla PTY:n mukaan kohtuulliset ja tasapuoliset myös asiamiesten kannalta.

PTY kannattaa lakiin lisättäväksi ehdotettua uutta omavalvontaa koskevaa pykälää, kunhan toteutuksessa myymälöiden osalta hyödynnetään kaupan nykyisiä omavalvonnan käytännön ratkaisuja. Kauppa näkee, että omavalvontaa toteuttamalla rahapelien myynti ja ikärajavaalvonta tapahtuu vastuullisesti ja lakia noudattaen. Omavalvontakäytännöt antavat PTY:n mukaan henkilökunnalle hyviä välineitä vastuulliseen ja lainmukaiseen myyntityöhön ja varmistavat ikärajavaalvonnan toteutumisen sekä tukevat hajasijoitusmallin säilymistä. PTY toteaa, että kaupan yrityksillä on vankka kokemus omavalvonnan suunnittelusta ja toteuttamisesta.

PTY pitää erittäin tärkeänä, että omavalvontasuunnitelmien laatimisesta sekä sen sisällöstä ja toteuttamisesta annettavan sisäministeriön asetuksen valmistelussa keskustellaan Veikkaus Oy:n ja sen kumppaniyrityksiä edustavien järjestöjen kuten PTY:n ja Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry:n kanssa. Näin voidaan PTY:n kanssa varmistua siitä, että muun muassa kaupan vankka kokemus omavalvonnan toteuttamisesta huomioidaan valmistellessa raha-automaattien omavalvontaa, ja että se toimii myös käytännön arjessa. PTY pitää myös erittäin tärkeänä, että asetuksessa ei aseteta yrityksille kohtuuttomia vaatimuksia, mitkä poikkeavat jo nykyään toteutetusta rahapelien omavalvonnasta, vaan nykyiset keinot nähdään riittäviksi.

Sosped-säätiö

Sosped-säätiö katsoo, että on edelleen jatkettava arkiympäristöihin sijoitettujen rahapeliautomaattien vähentämistä ja siirtämistä niille varattuihin valvottuihin erityisiin tiloihin ja pelisaleihin. Tämä on Sosped-säätiön mukaan erityisen tärkeää siksi, että lapset ja nuoret eivät kokisi rahapelaamista luonnolliseksi osaksi arkea tai arkiympäristöä. Sosped-säätiön mielestä lakiin on kirjattava hajasijoitettujen rahapeliautomaattien sijoitusperiaatteet. Sijoitusperiaatteissa pitää ottaa Sosped-säätiön mukaan huomioon alaikäiset tai muuten haavoittuvassa asemassa olevat henkilöt, alueen sosioekonominen jakauma ja peliautomaattien tiheys lähialueella. Sosped-säätiön mielestä pitkällä tähtäimellä rahapeliautomaattien hajasijoittelusta arkiympäristöihin on luovuttava. Sosped-säätiö huomauttaa, että koska nykyiset rahapeliautomaattien sijoitteluihin tehdyt muutokset ovat tapahtuneet samanaikaisesti koronarajoitusten aikana, niin tilannetta on

seurattava ja muutosten aikaansaamia vaikutuksia analysoitava uudestaan koronatilanteen mentyä ohi.

Terveen rahapelikultuurin puolesta ry

Terveen rahapelikultuurin puolesta ry (TeRaPu ry) katsoo, että rahapeliautomaatit on poistettava kaupoista, kioskeista, huoltoasemilta ja ravintoloista. Se on TeRaPu ry:n mukaan yksinkertaisin ja tehokkain keino peliongelmiin torjumiseksi. TeRaPu ry:n katsoo, että muitakaan rahapeli tuotteita, kuten kuponkipelejä ja raaputusarpoja ei pidä olla tarjolla arkisissa paikoissa, kuten kaupoissa ja kioskeilla. Niiden myynti on TeRaPu ry:n mukaan keskitettävä pelisaleihin. Myös pelisalien määrää on TeRaPu ry:n mukaan syytä supistaa viiteenkymmeneen.

Sininauhaliitto ja Tiltti

Sininauhaliitto ja Tiltti pitävät erittäin valitettavana sitä, että esitysluonnos ei sisällä säännöksiä raha-automaattien tai muiden Veikkaus Oy:n rahapeli myyntipisteiden sallituista sijoittamispaikoista. Sininauhaliitto ja Tiltti katsovat, että pelihaittojen ehkäisyn ja vähentämisen toteutumisen kannalta ei ole perusteltua pitää korkean haittariskin raha-automaattipelejä näkyvillä ihmisille välttämättömissä arkisissa ympäristöissä, kuten kaupoissa. Sininauhaliitto ja Tiltti katsovat, että raha-automaattien hajasijoittelusta pitää ehdottomasti luopua.

Rahapeli laaja tarjonta ja helppo saatavuus arjen kaikissa asiointiympäristöissä vaikeuttaa Sininauhaliitto ja Tiltin mukaan suuresti peliongelmiin toipumista ja koukuttavista peleistä irti pysymistä. Rahapeli tarjonnan saatavuuden kaikenlainen rajoittaminen on Sininauhaliiton ja Tiltin mukaan tehokkain keino ennaltaehkäistä haittojen syntymistä ja/tai vähentää jo syntyneiden haittojen vakavuutta. Sininauhaliitto ja Tiltti mainitsevat tästä käytännön esimerkkinä Covid-19-pandemian vuoksi toteutetut pelipisteiden sulut. Sininauhaliitto ja Tiltti toteavat, että heidän palveluista apua hakeneet ovat kertoneet, että pandemia-ajan sulut ovat mahdollistaneet ensimmäistä kertaa pitkää aikaa turvallisen, peliilykkeiltä vapaan arkisen asiointiympäristön.

Sininauhaliitto ja Tiltti toteavat, että raha-automaattien sijoittelussa niiden ehdotuksen mukainen esteetön valvonta ei ole riittävää, vaan lain tulee velvoittaa raha-automaattien jatkuvaan valvontaan. Sininauhaliitto ja Tiltti pitävät hyvänä uudistuksena sitä, että Veikkaus Oy:n ja raha-automaatin sijoituspaikan haltijan tulee jatkossa laatia omavalvontaa koskeva suunnitelma automaattien sijoittelussa noudatettavien periaatteiden toteuttamisen varmistamiseksi. Ongelmalliseen pelaamiseen aktiivisesti ja tehokkaasti puuttuminen on Sininauhaliiton ja Tiltin mielestä vastuullisen pelintarjoajan ja rahapeli haittojen ennaltaehkäisystä huolehtivan yhteiskunnan velvollisuus. Sininauhaliitto ja Tiltti katsovat, että se ei saa jäädä vain pelaavan yksilön vastuulla olevaksi asiaksi. Vastuullisesti toimivan pelintarjoajan tulee Sininauhaliiton ja Tiltin mukaan seurata ja tarvittaessa myös puuttua pelaajalla havaittuun riskikäytökseen.

Suomen Bensiinikauppiaitten ja Liikennepalvelualojen liitto SBL ry

Suomen Bensiinikauppiaitten ja Liikennepalvelualojen liitto SBL ry:n (SBL) mukaan kassalta on suora näköyhteys rahapeliautomaatteihin, jotka voidaan sulkea kauko-ohjaimella kassalta. SBL toteaa, että huoltoasemien henkilökunta koulutetaan ja että toimintaa voidaan pitää varsin vastuullisena.

Jos rahapelit poistetaan kokonaan huoltoasemilta, taloudelliset vaikutukset ovat SBL:n mukaan niin merkittävät, että se johtaa satojen ihmisten työpaikkojen menetyksiin huoltoasemilla.

3. Rahapeliin markkinointia ja arpajaislain vastaista markkinointia koskeva sääntely

Yhteenveto

Ehdotettuja säännösmuutoksia yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisen markkinoinnin torjunnan tehostamiseksi pidettiin pääosin kannatettavina ja tarpeellisina. Sen sijaan ehdotetun Veikkaus Oy:n markkinoinnin sisältöön, laajuuteen ja myös oikeudelliseen hyväksyttävyyteen ja perusteltavuuteen liittyviin säännöksiin esitettiin useita ja yksityiskohdiltaan vaihtelevia näkemyksiä.

Veikkaus Oy:n markkinointia koskevat näkemykset olivat myös keskenään eriäviä. Osa lausunnonantajista piti ehdotusta markkinoinnista tarpeellisena, osa sisällöltään puutteellisena ja osa puolestaan tarpeettoman laajana. Lausunnonantajilla oli myös erilaisia painotuksia näkemyksissä, jotka koskivat markkinointisääntelyn pitämistä rahapelikysynnän ohjaamisenvälineenä Veikkaus Oy:n rahapelitarjontaan tai keinona ehkäistä ja vähentää rahapelihaittoja tavalla, joka ei johda markkinoinnin kokonaismäärän ja pelaamisen lisääntymiseen.

Osa lausunnonantajista näki ehdotetun 14 b §:n sisältävän tulkinnanvaraisia ilmauksia siltä osin kuin siinä määritellään Veikkaus Oy:n markkinoinnin laajuutta ja keinoja. Veikkaus Oy:n markkinointia koskevia säännöksiä ehdotettiin muun ohella täydennettäväksi säännöksillä markkinoinnin ajallisista, pelipistekohtaisista määrällisistä ja sisällöllisistä rajoituksista sekä rahapeliin haittariskien ja tuotetietojen informointivelvollisuudesta. Osa lausunnonantajista katsoi, että erityisesti arkisissa ja alaikäiset saavuttavissa ympäristöissä tulisi voida kokonaan välttyä rahapelimainonnalta. Lausunnoissa ehdotettiin myös ehdotuksen täydentämistä sponsorointia koskevilla säännöksillä sekä markkinoinnin eri rajapintojen kuten edunsaajien toteuttaman brändimarkkinoinnin ja median voittouutisoinnin sallittavuuden selkeyttämistä sääntelyn keinoin. Ehdotettua suoramarkkinointikieltoa ehdotettiin sisällöllisesti laajennettavaksi. Osa lausunnonantajista katsoi, että vedonlyönti- ja totopeliin markkinointia ei tulisi vapauttaa ehdotuksen ollessa tältä osin vastoin uudistuksen tavoitteita.

Oikeusministeriö kiinnitti huomiota hallinnollisen seuraamusmaksun käyttöönottamisen oikeudelliseen perusteltavuuteen. Niin ikään oikeusministeriön näkemyksen mukaan ehdotettu 14 b §:n sääntely on huomattavan avointa eikä hallinnollisen seuraamusmaksun määräämistä ehdotetun mukaisen avoimen sääntelyn perusteella voida tarkkarajaisuusvaatimusten kannalta pitää hyväksyttävänä. Oikeusministeriön mukaan myös kieltopäätösten ja uhkasakkojen kiinnittäminen näin avoimiin edellytyksiin voidaan katsoa olevan valtiosääntöisesti jossain määrin ongelmallisia.

Lausunnonantajakohtaiset lausunnot

Ministeriöt

Valtioneuvoston kanslia

Valtioneuvoston kanslian mukaan olisi tärkeää tunnistaa markkinointi kanavointikyvyn välineenä. Valtioneuvoston kanslia pitää kovassa kilpailutilanteessa olevien vedonlyöntipelien ja totopelien markkinoinnin sallimista kysynnän ohjaamiseksi valvottuun pelitarjontaan kanavointikykyä vahvistavana. Valtioneuvoston kanslia katsoo, että luonnos uudeksi 14 b §:ksi sisältää lukuisia vaikeatulkintaisia kieltolausekkeita. Kieltoluettelo voisi vaikeuttaa käytännössä yhtiön markkinointia. Kiristytvä markkinointisääntely aiheuttaisi valtioneuvoston kanslian mukaan kilpailuhaitan Veikkaukselle ja pelaaminen saattaisi siirtyä yhä enenevässä määrin luvattomaan pelitarjontaan lisäten pelihaittoja. Valtioneuvoston kanslia ehdottaa, että 14 b § säilytettäisiin pääasiassa nykyisessä muodossaan ja mahdollisuuksien mukaan lisättäisiin pykälän alkuun sen ehdottama viittaus rahapelien markkinoinnin tarkoituksesta ohjata kysyntää. Valtioneuvoston kanslia näkee myönteisenä kehityksen, että arpajaislain vastaisesta markkinoinnista voitaisiin määrätä hallinnollinen seuraamusmaksu.

Oikeusministeriö

Oikeusministeriö toteaa, että ehdotettua sääntelyä voidaan pitää valtiosääntöisesti merkityksellisenä sekä sanan- että elinkeinovapauden kuin myös ehdotettavan seuraamusmaksusääntelyn kannalta ja että sääntelyn hyväksyttävyyden kannalta kenties merkittävimmät kysymykset liittyvät täsmällisyyteen ja tarkkarajaisuuteen. Oikeusministeriön arvion mukaan arpajaislain 14 b §:n sääntely on huomattavan avointa eikä seuraamusmaksun määräämistä tällaisen avoimen sääntelyn perusteella voida tarkkarajaisuusvaatimusten kannalta hyväksyttävänä. Oikeusministeriön mukaan myös kieltopäätösten ja uhkasakkojen kiinnittämisen näin avoimiin edellytyksiin voidaan katsoa olevan valtiosääntöisesti jossain määrin ongelmallisia. Oikeusministeriö toteaa, että sääntelyä tulisi jatkovalmistelussa arvioida perusteellisesti täsmällisyys- ja tarkkarajaisuusvaatimuksen kannalta ja että erityisesti perusteltua olisi tarkastella vielä sitä, olisiko sääntely mahdollista rakentaa tyhjentävästi rajattujen kiellettyjen markkinoinnin muotojen pohjalle. Oikeusministeriö huomauttaa myös, että lakitekstissä tulisi lähtökohtaisesti välttää esimerkkiluetteloiden käyttämistä. Jos säätämistä tyhjentävästi ei voida pitää mahdollisena vaihtoehtona, tulisi oikeusministeriön mukaan ratkaisu perustella selvästi ja painavin perustein.

Oikeusministeriö kiinnittää huomiota siihen, etteivät mahdolliset markkinointia koskevat rajoitukset saa muodostua niin laajoiksi, että ne tekevät keskustelun rahapeleistä ja niiden järjestämisestä yhteiskunnassa yleisellä tasolla mahdottomaksi.

Seuraamusmaksusääntelyn kannalta oikeusministeriö kiinnittää huomiota tarpeeseen perustella yleisellä tasolla seuraamusmaksun käyttäminen. Oikeusministeriön mukaan arviota sanktioinnin kohteena olevan teon tai laiminlyönnin luonteesta sekä sanktion suhteesta muihin hallinnollisiin ja rikosoikeudellisiin seuraamuksiin on tehty varsin vähän. Oikeusministeriö huomauttaa, että sanktion tulee olla välttämätön ja riittävä sen kohteena olevan oikeushyvän turvaamiseksi ja nostaa lisäksi esille muita arvioinnissa huomioitavia seikkoja. Oikeusministeriö toteaa, että jatkovalmistelussa tulisi

perusteellisesti arvioida sitä, onko ehdotetulle seuraamusmaksusääntelylle välttämättömät perusteet. Jos sille katsottaisiin olevan olemassa perustelut, tulee oikeusministeriön mukaan perusteluja edelleen vahvistaa.

Oikeusministeriö pitää lähtökohtaisesti oikeasuuntaisina ehdotettuja edellytyksiä siitä, että henkilön edellytetään toimivan selvästi elinkeinonharjoittamisen tarkoituksessa ja nimenomaisesti edistääkseen rahapeleihin osallistumista. Perusteluissa tulisi oikeusministeriön mukaan kyetä nykyistä selvemmin perustelemaan se, miksi seuraamusmaksun ulottamista myös luonnollisiin henkilöihin voidaan pitää välttämättömänä.

Oikeusministeriön mukaan 14 b §:ään liittyvät täsmällisyys- ja tarkkarajaisuusvaatimusta koskevat ongelmat ovat erityisen keskeisiä siltä osin kuin 14 b §:n vastaisesta markkinoinnista olisi mahdollista määrätä seuraamusmaksu. OM katsoo, että jos seuraamusmaksusääntelyä pidettäisiin jatkovalmistelussa välttämättömänä, on siinä syytä harkita hyvin vakavasti sääntelyn irrottamista 14 b §:n sääntelystä. Tätä voidaan seuraamusmaksujen huomattavat vaikutukset huomioiden pitää oikeusministeriön mukaan perusteltuna myös siinä tapauksessa, että 14 b §:n sääntelyä täsmennettäisiin.

Oikeusministeriö toteaa, että kilpailu- ja valvonta-asiat käsitellään markkinaoikeudessa noudattaen, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään ilman, että siitä on erityislaissa erikseen säädettävä. Oikeusministeriö katsookin, että 1. lakiehdotuksen 62 h §:n 1 momentin viimeinen virke tulisi muuttaa viittamaan oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetussa lakiin. Oikeusministeriöllä ei ole huomautettavaa muutoksenhakua koskevaan 1. lakiehdotuksen 62 i §:ään. Lisäksi oikeusministeriö toteaa, että 4. lakiehdotuksesta puuttuu luku ja että lain 1 luvun 2 §:n 2 momenttia on vastikään muutettu.

Maa- ja metsätalousministeriö

Maa- ja metsätalousministeriön mukaan markkinointia koskevien säännösten tarkentaminen on kannatettavaa ja se voi lisätä oikeusvarmuutta.

Työ- ja elinkeinoministeriö

Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että alaikäisten ja muutoin haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden suojaaminen rahapelaamisen vaikutuksilta on erittäin tärkeää ja kannattaa markkinointikiellon laajennuksia tältä osin. Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että perusteluissa ei ole sen ja Kilpailu- ja kuluttajaviraston esille tuomaa mahdollisuutta arvioida suunnitteilla olevan markkinoinnin lainmukaisuutta ennakkoon. Työ- ja elinkeinoministeriö kiinnittää huomiota siihen, että myös kuluttaja-asiamiehellä on kuluttajansuojalain 2 luvun mukaan yleinen toimivalta arpajaisten ja rahapelien markkinoinnin valvonnassa.

Sosiaali- ja terveysministeriö

Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että yhdistelmäpeli voi sisältää haittariskiltään erilaisia pelituotteita. Sosiaali- ja terveysministeriön mukaan yhdistelmäpeliksi määrittymisen kynnyks ei saisi muodostua liian korkeaksi. Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että raha-automaattien markkinoinnin salliminen pelipaikoissa on riski erityisesti sähköisessä kanavassa, jossa se saattaa olla omiaan vauhdittamaan muutosta, jossa pelaaminen siirtyy korkeamman riskin peleihin ja kilpailtuun osamarkkinaan, jolloin markkinoinnilla saattaa olla pelaamisen kanavoitumisen näkökulmasta tosiasiaa kielteinen vaikutus. Sosiaali- ja terveysministeriö esittää, että

esitystä voitaisiin täydentää lisäämällä lakiin informointivelvoite pelien haittariskeistä ja markkinointikielto riskipelaajille. Arpajaislain vastaisen markkinoinnin rajoittamiseksi esitetyt muutokset ovat sosiaali- ja terveysministeriön mukaan kannatettavia. Yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisen tarjonnan rajoittamiseen tarvitaan sosiaali- ja terveysministeriön mukaan useita toimenpiteitä.

Viranomaiset ja kunnat

Kilpailu- ja kuluttajavirasto

Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) pitää ongelmallisena, että säännöksessä käytetään erilaisia tulkinnanvaraisia ilmauksia (esimerkiksi runsas rahapelaaminen, kohtuullinen rahapelaaminen, liiallinen suurten voittojen korostaminen). Lisäksi luonnosehdotuksen perusteluissa ei ole käsitelty tapoja arvioida suunnitteilla olevan markkinoinnin lainmukaisuutta ennakkoon itse- tai yhteissäätelyjärjestelmä taikka lautakuntajärjestelmän avulla. Alaikäisten käytön kieltäminen markkinoinnissa on selkeä parannus, jota KKV kannattaa. Alaikäisille suunnatun tai alaikäisiin vetoavan ja nuoriin henkilöihin koskevan markkinointikiellon täsmentäminen olisi KKV:n mukaan hyödyllistä erityisesti julkaisutoiminnan ja nuoriin henkilöihin ja alaikäisiin erityisesti vetoavan median palvelun osalta. KKV kiinnittää huomiota markkinoinnissa esitettävistä tiedoista kuvallisessa ja painetussa markkinointimateriaalissa hyvänä, mutta kiinnittää huomiota säännöksen selkeyteen. KKV on myös ehdottanut harkittavaksi, että kuluttajansuojalain markkinointisäännösten keskeinen sisältö löytyisi arpajaislain lainsäädännön ymmärrettävyyden ja noudattamisen helpottamiseksi.

Oikeusrekisterikeskus

Oikeusrekisterikeskuksen mukaan esitykseen sisältyvän uuden hallinnollisen seuraamusmaksun täytäntöönpanoon liittyvät seikat on hyvin huomioitu esityksessä. Ehdotuksen sivuilla 52-53 on myös riittävä kuvaus esityksen vaikutuksista Oikeusrekisterikeskuksen toimintaan ja selvitys mahdollisista kustannus- ja henkilöstövaikutuksista.

Oikeusrekisterikeskus ehdottaa, että 62 d §:n otsikkoa lyhentämällä olisi mahdollista antaa uudelle seuraamusmaksulle puhemiehen sopiva nimi, kuten esimerkiksi ”Rahapeliin seuraamusmaksu”. Oikeusrekisterikeskuksen mukaan se, että seuraamusmaksu määrätään rahapeliin markkinointia koskevien säännösten rikkomisesta, voitaisiin selittää heti 62 d §:n ensimmäisessä lauseessa aloittamalla lause nykyisellä otsikolla. Seuraamusmaksun erisnimeä voitaisiin käyttää lisäksi ainakin 62 e – 62 h §:ien otsikoissa.

Oikeusrekisterikeskus kiinnittää huomiota siihen, että rahapeliin seuraamusmaksu voitaisiin esitetyn 62 f §:n 3 momentin mukaan jättää esittämättä tai määräämättä, jos rikkomuksen johdosta on määrätty uhkasakko maksettavaksi tai uhkasakon maksuunpanoa koskeva hakemus on vireillä. Jos sittemmin uhkasakko jäisi lainvoimaisella tuomiolla maksettavaksi määräämättä, rahapeliin toimeenpanija, elinkeinonharjoittaja tai luonnollinen henkilö voisi saada perusteetonta etua, kun seuraamusmaksu olisi jo ennen lainvoimaista uhkasakon maksettavaksi määräämistä koskevaa päätöstä päätetty jättää vaatimatta tai määräämättä. Arvioinnissa ei 62 f §:n sanamuodon mukaan otettaisi huomioon, onko uhkasakkoon määrätty taho maksanut uhkasakon. Koska seuraamusmaksua määrättäessä uhkasakon maksutietoa ei tarkistettaisi, saattaisi käydä niin, että rikkomuksen tehnyt

tahoa jäisi vaille sanktiota myös siinä tapauksessa, että maksettavaksi määrätty uhkasakko ei ole suoritettu.

Oikeusrekisterikeskuksen näkemyksen mukaan olisi kohtuullista, että maksettavaksi määrätty tai maksettavaksi vaadittu uhkasakko vaikuttaisi myös seuraamusmaksun suuruuteen niissä tapauksissa, kun seuraamusmaksu päätetään jo maksettavaksi määrätystä uhkasakosta huolimatta määrätä. Tämä olisi syytä mahdollisesti erikseen omana numeroituna kohtanaan todeta 62 e §:ssä tai ainakin pykäläkohtaisissa perusteluissa asiaa olisi syytä arvioida.

Oikeusrekisterikeskus katsoo, että esitetty 62 f §:n 3 momentin säännös uhkasakon ja rahapelien seuraamusmaksun suuruuden yhteensovittamisesta vaikuttaa poikkeukselliselta ja hallituksen esityksessä olisi mahdollisesti syytä pohtia myös sitä, mikä merkitys uhkasakon ja seuraamusmaksun yhteensovittamisella on yleisemmin uhkasakkomenettelylle. Uhkasakkolain perusteella uhkasakko asetetaan ja määrätään maksettavaksi viranomaisen antaman käskyn tai kiellon eli päävelvoitteen noudattamisen tehostamiseksi. Nyt uhkasakko esitetään asetettavaksi 62c §:ssä määriteltujen velvoitteiden tehosteeksi. Rahapelien seuraamusmaksu puolestaan määrättäisiin 62d §:n perusteella tapahtuneiden rahapelien markkinointia koskevien säännösten rikkomisesta sanktioksi.

Oikeusrekisterikeskus kiinnittää huomiota esityksessä todettuun, että hallinnollinen seuraamusmaksu olisi rinnastettavissa rikosoikeudelliseen seuraamukseen. Oikeusrekisterikeskus toteaa, että olisi mahdollisesti syytä vielä arvioida, voidaanko uhkasakko- ja sanktiojärjestelmät kytkeä toisiinsa niin, että uhkasakko vaikuttaa siihen, määrätäänkö sanktiota eli rahapelien seuraamusmaksua. Uhkasakon ja seuraamusmaksun määräämiselle on joka tapauksessa eri perusteet.

Poliisihallitus

Poliisihallituksen näkemyksen mukaan 14 b §:n 2 momentissa mainittu pelaamisen kanavointi erityisen haitallisista peleistä vähemmän haitalliseen pelaamiseen on periaatteena kannatettava. Poliisihallitus toteaa, että EU-oikeuskäytännön mukaan markkinointi on sallittua kanavoinnin toteuttamiseksi laittomasta lailliseen pelaamiseen. Kanavoinnin tarkoituksena ei ole pelaamisen ohjaaminen haitallisesta pelaamisesta yhtä haitalliseen pelaamiseen, vaan nimenomaan vähemmän haittoja aiheuttavaan lailliseen rahapelitoimintaan. Esitetyn muutoksen myötä kanavoinnin mahdollistamiseksi tulee Poliisihallituksen näkemyksen mukaan edelleen pystyä osoittamaan järjestelmän ulkopuolisen pelaamisen olemassaolo ja määrä sekä kanavoida pelaamista vähemmän haittoja aiheuttavaan lailliseen pelimuotoon. Ehdotettu lisäys kanavoinnista vähemmän haittoja aiheuttavaan pelaamiseen on ehdotetussa muodossaan tulkinnanvarainen ja kirjausta tulisi vähintäänkin perusteluissa täsmentää siten, että lisäyksen merkitys markkinoinnin sallittavuuden osalta olisi selkeää tai vaihtoehtoisesti lisäys tulisi jättää pykälästä pois. Poliisihallitus ei kannata tulkintaa, jonka mukaan kanavointiperiaatetta laajennettaisiin ja niin sanottu sisäisen kanavointi olisi kirjattu lakiin. Sisäisen kanavoinnin kirjaaminen lakiin sellaisena, että Veikkaus Oy voisi markkinoida pelejä kanavoidakseen rahapelaamista omien peliensä sisällä vähemmän haitalliseen, voisi Poliisihallituksen näkemyksen mukaan johtaa markkinoinnin perusteettomaan kasvuun. Poliisihallituksen näkemyksen mukaan pelistä toiseen tapahtuvan kanavoinnin toimivuudesta rahapelihaittojen ehkäisyn ja vähentämisen näkökulmasta ei ole näyttöä.

Poliisihallitus kiinnittää sisäministeriön huomiota alla ehdottamaansa lisäykseen arpajaislain 14 b §:n 4 momenttiin, jonka mukaan markkinoinnin ei tulisi sisällöltään olla alaikäisiin tai haavoittuvassa asemassa oleviin vetoavaa. Yleisesti nähtävillä olevien rahapeliin kuten rahapeliautomaattien ja pahvisten rahapika-arpojen osalta Poliisihallitus esittää ensisijaisesti, että ne eivät saisi olla ulkonäöltään ja teemaltaan alaikäisiin ja haavoittuvassa asemassa oleviin vetoavia, ja että tästä tulisi säätää laissa. Toissijaisesti Poliisihallitus esittää, että näiden osalta säädettäisiin sijoittelusta siten, että suojelun tarpeessa olevat henkilöt eivät niitä näe.

Poliisihallituksen näkemyksen mukaan arpajaislain vedonlyönti- ja totopelien markkinointia ei tule vapauttaa, koska se ei edistäisi pelihaittojen vähentämisen tavoitetta. Erityisesti vedonlyöntipelien nopeatempoisten muotojen, kuten Live-vedon, voidaan katsoa olevan erityisen pelihaittariskin pelimuoto. Poliisihallituksen näkemyksen mukaan ehdotettu muutos saattaisi käytännössä muodostaa jyrkän ristiriidan rahapelihaittojen ehkäisyn ja vähentämisen tavoitteen kanssa, eikä ehdotuksella oteta huomioon sitä, että ehdotukseen sisältyvät muut muutokset pyrkivät mahdollistamaan aiempaa tehokkaamman puuttumisen yksinoikeusjärjestelmän ulkopuoliseen lainvastaiseen toimeenpanoon ja markkinointiin. Poliisihallitus katsoo lisäksi, että EU-tuomioistuimen ratkaisukäytäntö sekä vedonlyöntipeleihin tehdyt ja vireillä olevat muutokset huomioiden markkinoinnin vapauttaminen ei ole perusteltavissa ja johdonmukaista sen kanssa, että Veikkaus Oy saisi markkinoida haitallisia pelejä, joiden pelaaminen ulkomaille ehdotuksen mukaan ollaan maksuliikenne-estoin estämässä.

Poliisihallitus kiinnittää huomiota ehdotettuun 14 b §:n 5 momentin viimeiseen lauseeseen, jota tulisi tarkentaa. Ehdotettu muotoilu mahdollistaa tulkinnan, että momentissa tarkoitettuja rahapelejä voidaan markkinoida erityisissä pelisaleissa ja pelikasinossa riippumatta siitä, onko ko. pelejä sijoitettu tiettyyn erityiseen pelisaliin tai pelikasinoon.

Poliisihallituksen näkemyksen mukaan ehdotetun 14 b §:n 7 momentissa ehdotetun osalta on syytä huomioida, että kyseessä on tiedon antaminen pelipaikasta, ei markkinointi. Poliisihallitus kiinnittää sisäministeriön huomiota lainkohdan perusteluihin (s. 72), jossa todetaan "Tämän johdosta haitallisimpien pelien markkinointi on syytä rajoittaa vain pelien pelipaikkoihin". Poliisihallitus ehdottaa, että väärinkäsitysten välttämiseksi sanan pelipaikkoihin voisi korvata esimerkiksi sanalla pelipaikkatietoihin.

Poliisihallitus ehdottaa, että 14 b §:n 8 momentista tulisi poistaa osuus "mikäli tämä on markkinointimateriaalissa käytettävän tilan vuoksi mahdollista".

Poliisihallitus esittää ehdotetun 62 a §:n perusteluihin tarkennusta, jotta säännös olisi mahdollisimman tarkkarajainen eikä kieltoa voitaisi kohdistaa luonnollisten henkilöiden väliseen omaehtoiseen viestintään. Poliisihallituksen tulisi kuitenkin voida tarvittaessa kohdentaa kiello luonnolliseen henkilöön tapauskohtaisen arvion perusteella. Poliisihallitus arvioi yhtenä tapana lähestyä rajaa sananvapauden piiriin kuuluvan omaehtoisen ja arpajaislailla kielletyn kaupallisen viestinnän välillä rahankeräyslaissa (863/2019) käytetyn yleisön määritelmän avulla, mutta rajauksessa voisi käyttää myös sen arviointia, tuntevatko osapuolet toisensa henkilökohtaisesti.

Poliisihallitus ehdottaa 62 a §:n 2 momentin 3 kohdan muuttamista muotoon "sellaiseen luonnolliseen henkilöön, joka taloudellisen tai muun hyödyn

saamiseksi markkinoi rahapelejä tai muulla tavoin edistää rahapeleihin osallistumista.”

Poliisihallitus esittää, että myös 62 b §:n perusteella annettujen kieltopäätösten enimmäiskesto säädetään 12 kuukauteen vastaavalla tavalla kuten 62 a §:n 3 momentin osalta ehdotetaan.

Poliisihallitus pitää ehdotusta 62 a §:n 4 momentin lisäystä rahapelin toimeenpanon väliaikaisesta kiellosta erittäin tarpeellisenä ja tärkeänä kuluttajien oikeusturvan toteutumisen kannalta.

Poliisihallitus näkee 62 d §:ssä ehdotetun seuraamusmaksun käyttöönoton erittäin tärkeänä ennaltaehkäisevänä ja normeja vahvistavana tekona. Tällöin sanktion määrä ja etenkin sanktiovarmuus ovat avainasemassa yleisestävän vaikutuksen aikaan saamiseksi.

Poliisihallitus pitää ongelmallisena, että ehdotetun 62 e §:n perusteella luonnolliselle henkilölle määrättävälle seuraamusmaksulle ei ole vähimmäismäärää.

Porin kaupunki, perusturvan psykologiset palvelut

Porin kaupungin perusturvan psykologisten palveluiden lausunnossa on ajankohtaista tutkimusta lainaten todettu, että rahapeliä näkyvyyden rajoittamisen osalta rahapeliä ei tule olla näkyvillä paikoilla arkiympäristöissä, kuten kauppojen kassoilla, vaan ainoastaan valvotuissa pelisaleissa. Markkinoinnin sääntelyä tulee suunnata ennakoitiin jälkikäteen tapahtuvan reagoinnin sijaan ja rinnalla. Kuten tupakan suhteen, valistuskampanjat tulee toteuttaa irrallaan Veikkaus Oy:stä. Lisäksi erityisesti sosiaalisen median eri alustoilla tapahtuvan yksityishenkilöiden, ns. some-vaikuttajien, toteuttaman markkinoinnin osalta olisi uudistettavaan arpajaislakiin on lisättävä selkeät sanktiot tällaisesta markkinoinnista.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) pitää esitettyä vedonlyönnin markkinointiin liittyvää muutosehdotusta arpajaislain tavoitteiden näkökulmasta epäjohdonmukaisena ja merkittävänä heikennyksenä nykytilanteeseen verrattuna. Nykyisin vedonlyöntipelit kuuluvat peleihin, joihin on pelisääntöjen hyväksynnän yhteydessä katsottu sisältyvän erityinen pelihaittojen vaara.

THL katsoo sääntelyä selkeyttäväksi ehdotetut täsmennykset, jolla rahapelit jaettaisiin peleihin, joiden markkinointi on sallittua ja peleihin, joiden markkinointi on kiellettyä. THL kannattaa myös säännöstä, joka kieltää niiden pelien markkinoinnin, joihin henkilö on asettanut pelikohtaisen eston. THL toteaa, että lisäksi on tarpeen, että henkilö voi kieltää rahapeliä markkinoinnin myös ilman pelikohtaisten estojen asettamista. THL kannattaa niin ikään säännöstä, jolla kielletään ostotilanteessa useampien pelien tarjoamisen asiakkaalle, mutta säännöksen perusteluja tulee THL:n mukaan täsmentää siten, että käy selväksi, että kieltä koskee myös ostotilanteita, joissa asiakas ei ole ostamassa rahapelejä. THL tukee myös säännöstä, joka edellyttää Veikkauksen sisällyttämään markkinointimateriaaliinsa maininnan ikärajasta, pelikiellon mahdollisuudesta ja tukipalvelujen saatavuudesta rahapeliongelmiin. THL katsoo, että säännökseen on tarpeen lisätä selkeyttävä luettelo erityistapauksista joissa em. mainintoja ei tarvita. THL kiinnittää huomiota siihen, että ehdotus ei sisällä säännöstä, joka kieltäisi

rahapelimainosten esittämisen televisio- ja radio-ohjelmissa tietyinä kellonaikavälinä. Säännös tukisi esitettyä pyrkimystä suojella haavoittuvia ryhmiä.

Tietosuojavaltuutettu

Tietosuojavaltuutetun mukaan jää avoimeksi se, onko profilointia tarkoitus käyttää siihen, ettei markkinointia kohdistettaisi alaikäisiin tai haavoittuvassa asemassa oleviin henkilöihin ja onko tällaisessa markkinoinnissa kysymys tietosuoja-asetuksessa tarkoitetusta suoramarkkinoinnista.

Rahapeliyhteisöt ja muut yritykset

Betsson Group

Betsson pitää ymmärrettävänä, että aggressiivisesta markkinoinnista halutaan siirtyä maltillisempaan ja asiapohjaiseen markkinointiin, minä johdosta rahapelejä koskevien markkinointisääntöjen selkeyttäminen markkinoinnin sisällön ja keinojen osalta on paikallaan. Betsson kiinnittää huomiota siihen, että esitysluonnoksessa ei ole esitetty muutosta arpajaislain 4 §:n 8 kohdan markkinoinnin määritelmään, vaikka se on melko suppeasti muotoiltu ja sellaisenaan epäselvä muuttuneessa toimintaympäristössä. Merkittävä markkinointia koskeva muutos on ehdotettu arpajaislain 14 b §:ään, jota koskevalla muutosehdotuksella poistetaan kaikilta muilta tahoilta kuin monopoliyhtiöltä mahdollisuus markkinoida pelejä täysin riippumatta pelien haitallisuudesta tai markkinoinnin sisällöstä ja keinoista. Betssonin mukaan ehdotettu markkinointirajoitus on EU-oikeudessa ja tapauskäytännössä edellytetyn suhteellisuusperiaatteen vastainen. Betsson toteaa, että esitysluonnoksen mukainen markkinoinnin kieltäminen ei ole välttämätön perustuslain tai EU-oikeuden mukaan hyväksyttävien tavoitteiden kannalta ja on siksi perustuslain ja EU-oikeuden vastainen. Esitysluonnoksesta puuttuu markkinointirajoitusten osalta esitettyjen toimien oikeasuhtaisuuden perustelu. Betssonin näkemyksen mukaan esitysluonnoksessa ehdotetut markkinointirajoitukset eivät ole välttämättömiä rahapeliongelmien ehkäisemiseksi, koska nykyinen järjestelmä on vähentänyt rahapeliongelmia viimeisen 12 vuoden aikana. Lisäksi markkinoinnin kieltämisellä nykyistä laajemmin on todennäköisesti negatiivinen vaikutus näiden tavoitteiden kannalta, koska suurempi osa rahapelipelaamisesta siirtyy todennäköisesti EU:n ulkopuolelle sijoittuneisiin palveluihin, joissa petos- ja rahanpesuriski ovat huomattavasti EU-maihin sijoittautuneita rahapelien tarjoajia suuremmat. Veikkaus Oy:n markkinointimahdollisuuksien laajentaminen vedonlyönti- ja toto-pelien osalta on Betssonin mukaan täydessä ristiriidassa tavoiteltuun päämäärään nähden.

Betsson toteaa, että ehdotetusta seuraamusmaksusta tulisi luopua kokonaan. Seuraamusmaksu on rangaistusluontoinen maksu, joka on otettu Suomessa käyttöön ainoastaan EU-oikeuden velvoittamana kilpailuoikeudellisten ja tietosuojasäännösten vastaisen toiminnan seurauksina ja soveltuvat huonosti suomalaiseen oikeusjärjestelmään. Ehdotuksella tuodaan rangaistusvastuun piiriin esimerkiksi toimia, joita vastuun kohteeksi joutuva ei itse tee. Esimerkiksi sosiaalisen median puitteissa tapahtuvat ”kriminalisoinnit” mahdollisesti kohdistuisivat tahoihin, jotka tarjoavat Suomen ulkopuolella täysin laillista palvelua, jos joku yksittäinen käyttäjä päättää julkaista tällaisesta palvelusta positiivisen kommentin. Rikoksen tai rikkomuksen tunnusmerkit eivät tällaisessa tilanteessa täyty, mutta esitetystä muodostaan uhkasakkojen tai seuraamusmaksujen määrääminen syyllisyydestä

riippumatta näyttäisi olevan mahdollista. Ehdotuksessa esitetään markkinoinnin kieltojen seurauksiksi todella moniportaista ja pirstaloitunutta järjestelmää sekä erilaisia rangaistuksia kumuloivan järjestelmää, jonka tarvetta, kustannuksia ja seuraamuksia on selvitetty hyvin ylimalkaisesti. Betssonin mukaan epäselvien markkinoinnin rajoitusten yhdistäminen erittäin ankariin seuraamuksiin on ilmeisessä ristiriidassa perustuslain rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen kanssa. Esitysluonnoksessa ei perustella, miten erilaisten rangaistumuotojen kumuloiminen epäselvän markkinoinnin kiellon rikkomisesta on välttämätöntä tavoitellun päämäärän kannalta. Betsson kiinnittää huomiota siihen, että Suomen viranomaisella on hyvin rajalliset mahdollisuudet puuttua omilla hallinnollisilla toimillaan ulkomaisten yhtiöiden Suomen rajojen ulkopuolella tapahtuvaan toimintaan, eikä rikosoikeudellisiin sanktioihin rinnastuvien hallinnollisten sanktioiden lisääminen arpajaislakiin millään tavalla paranna tai ratkaise tätä tilannetta. Rangaistusten kumuloimisen sijaan valmistelussa tulisi keskittyä selvittämään millaiset markkinoinnin rajoitukset ovat hyväksytyjen päämäärien eli ongelmapelaamisen ehkäisemisen, kuluttajien suojelun ja alaikäisten suojelun sekä rikollisuuden ja petosten torjunnan kannalta välttämättömiä. Lisäksi Betsson huomauttaa, että seuraamusmaksujärjestelmän täytäntöönpanon kustannusvaikutukset ovat kokonaisuudessaan erittäin huomattavat.

Veikkaus Oy

Veikkaus Oy toteaa, että mikäli laillisen tarjonnan markkinointia rajataan ehdotuksessa esitetyllä tavalla, edellyttää se myös tehokkaita ja välittömiä toimia luvattoman tarjonnan markkinoinnin estämiseksi. Veikkaus Oy toteaa, että yksinoikeusjärjestelmän ulkopuoliseen luvattomaan tarjontaan on kyettävä puuttumaan tehokkaasti ja että valvovalla viranomaisella on oltava riittävät resurssit lainsäädännön toimeenpanoon ja valvontaan. Veikkaus Oy:n mukaan uudistuksessa on olennaista tiedostaa markkinointi kanavoinnin aktiivisena välineenä. Veikkaus Oy toteaa markkinoinnin roolin korostuvan entisestään, kun maksuliikenteen estojen asettaminen tapahtuisi estolistamenettelyn kautta. Veikkaus Oy:n käsityksen mukaan markkinoinnin rajoittamisessa olisi ensin varmistettava siitä, että rajoitukset ovat mahdollisimman tehokkaita luvattoman tarjonnan markkinoinnin estämisessä.

Veikkaus Oy:n käsityksen mukaan sillä tulisi jatkossakin olla mahdollisuus markkinoida digitaalisten kanavien palveluita, sovellusta sekä kanavissa pelattavissa olevaa kokonaispelivalikoimaa. Kyse olisi tarpeesta kertoa asiakkaille palvelun ja sen sisällön olemassaolosta. Lisäksi markkinointi tulisi Veikkaus Oy:n mukaan olla sallittua, koska digitaalinen kanava on keskeinen paikka pelaajille seurata ja hallita pelaamistaan. Niin sanottua ristiinmarkkinointia koskevan 14 b §:n 3 momentin i-kohdan tulkinta voi Veikkaus Oy:n käsityksen mukaan osoittautua erittäin haasteelliseksi. Veikkaus Oy toteaa, että se johtaa tilanteeseen, jossa yhtiö ei esimerkiksi pysty tarjoamaan vähemmän haitallisia pelejä korkeamman riskin pelejä pelaaville kuluttajille. Veikkaus Oy katsoo, että 5 momentin nopearytmisten pelien markkinointi- ja kuluttajien informointikiellon tulkintaan liittyy riskejä. Veikkaus Oy:n käsityksen mukaan pykälä kieltää yhtiöltä esimerkiksi hakusanamarkkinoinnin sekä kuluttajien itsensä tilaamat suoraviestit uusista peleistä, jollaista markkinointia ulkopuoliset tarjoajat käyttävät erittäin aktiivisesti. Veikkaus Oy:n käsityksen mukaan hakusanamarkkinointi maltillisesti toimeenpantuna tulisi olla sille mahdollista, mikäli

markkinoinnissa on todettu erityinen kanavoinnin tarve, ja kuluttaja on itse suoraan ilmaissut kiinnostuksensa kyseisiin peleihin.

Yliopistot, asiantuntijaelimet ja palvelukokonaisuudet

Helsingin yliopiston CEACG-tutkimuskeskus

Helsingin yliopiston CEACG-tutkimuskeskus (CEACG) tukee ehdotusta markkinoinnin sääntelyn lähtökohdan täydentämistä siten, että markkinoinnilla kanavoidaan pelaamista paitsi yksinoikeusjärjestelmän peleihin, myös vähemmän haittoja aiheuttaviin peleihin Veikkaus Oy:n tarjonnan osalta. Myös arpajaislain vastaisen markkinoinnin tehokkaampi sääntely valvovan viranomaisen toimivaltuuksia lisäämällä on CEACG:n mukaan kannatettava ehdotus. Mikäli maksuliikenteen estot otetaan keinoksi rajoittaa arpajaislain ulkopuolisten toimijoiden markkinointia, tulisi tämän CEACG:n mukaan myös heijastua yksinoikeusyhtiön vähentyneenä kokonaismarkkinointina. Markkinoinnin, ml. tuoteinformaation kieltäminen etenkin haittoja aiheuttavien pelien osalta vähentää näiden näkyvyyttä sekä pelihaittoja. Alaikäisten suojelun kannalta olisi CEACG:n mukaan myös ensiarvoisen tärkeää, että rahapelimainonnalta voi välttyä muun muassa urheilutapahtumissa sekä sosiaalisessa mediassa, joissa ikävalvonta on ollut vajavaista. Myös arkiympäristöissä, kuten ruokakaupoissa, tulisi CEACG :n mukaan voida välttyä rahapelimainonnalta.

Peluuri ja Peliklinikka

Peluuri ja Peliklinikka pitävät rahapelien markkinointiin suunniteltuja tarkennuksia ja täydennyksiä lähtökohtaisesti tarpeellisina ja kannatettavina. Tarkennukset parantanevat Peluuri ja Peliklinikan mukaan nykyistä tilannetta, jossa lainsäädäntö on ollut osittain epäselvää ja monitulkintaista. Peluuri ja Peliklinikka pitävät ehdotettua sallitun markkinoinnin pääsääntöä muotoilultaan liian väljänä ja tulkinnanvaraisena. Peluuri ja Peliklinikka katsovat, että nykyisessä muotoilussa on riskinä, että runsasta markkinointia kaikesta huolimatta jatketaan kanavointitehtävän perusteella. Edelleen Peluuri ja Peliklinikka katsovat, että maltillisuuden arviointi todennäköisesti tuottaa vaikeuksia, mikäli ”maltillisuutta” ei täsmällisemmin laissa määritellä. Rahapelaamisen markkinoinnin sääntelyn kehittämisessä tulisi Peluurin ja Peliklinikan mukaan hyödyntää tupakan ja alkoholin markkinoinnissa sovellettavia periaatteita ja toimintamalleja. Peluurin ja Peliklinikan mukaan on syytä huomioida Veikkaus Oy:n pelitilin omaaville suunnatun markkinoinnin mahdolliset haittavaikutukset tilanteessa, jossa pelitilin luomisen kautta tavoitetaan entistä laajemmin sellaisiakin pelaajia, jotka eivät ole aikaisemmin pelanneet Veikkauksen nettisivustolla. Pelaajalle pitää varmistaa mahdollisuus helposti rajata itseensä kohdistuvaa markkinointia tai estää se kokonaan. Eston tulisi Peluurin ja Peliklinikan mukaan kattaa laajasti kaikki markkinointiviestintä. Markkinointia ei tulisi kohdentaa lainkaan pelaajalle, joka on asettanut itselleen yhdenkin pelikohtaisen eston. Peluuri ja Peliklinikka pitävät kannatettavana, että lain tasolla säädetään osan peleistä kohdalta täydellinen markkinointikielto (ml. pelikohdeinformaatio). Vedonlyönti- ja totopelit ovat jäämässä kanavointiperusteisesti tiukemman sääntelyn ulkopuolelle. Tämä on Peluurin ja Peliklinikan mukaan selkeässä ristiriidassa rahapelihaittojen ehkäisyn ja vähentämisen kanssa. Peluuri ja Peliklinikka suhtautuvat kriittisesti rahapelikäynnän ohjaamiseen markkinoinnilla arpajaislain nojalla harjoitettavaan rahapeli-toimintaan. Merkittävänä riskinä on, että kanavoinnin sijaan ainoastaan lisätään

rahapeliin pelaamista sekä Veikkaus Oy:n, että monopolin ulkopuolisten toimijoiden peleissä. Erityisen haitallista tämä on, jos kyseessä on korkean riskin pelit kuten vedonlyönti. Kansainvälisesti vedonlyönti on Peluurin ja Peliklinikan mukaan varsin merkittävä rahapeliongelmiin aiheuttaja.

Peluuri ja Peliklinikka katsovat, että markkinointimateriaalin käytettävistä tilasta riippumatta tieto rahapelaamisen sallitusta iärajasta sekä lisäksi tieto pelaajan mahdollisuudesta asettaa itselleen pelikielto ja rahapeliongelmiin apua tarjoavasta palveluntuottajasta tulee olla mukana kaikessa markkinointimateriaalissa, kuten painetussa ja sähköisessä muodossa olevassa markkinointimateriaalissa, ml. luettava, muutoin katsottava ja kuunneltava materiaali.

Peluuri ja Peliklinikka katsovat, että pelaajille tulee antaa selkeät, riittävät ja ymmärrettävät pelikohtaiset tuotetiedot. Näissä tuotetiedoissa tulee selvittää tieto pelin haittariskistä sekä todellisista voittoluokista. Panoksen suuruista tai pienempää tulosta ei tule harhaanjohtavasti esittää voittona. Korkean riskin, ns. punaisiin peleihin, kuten rahapeliautomaatteihin, tulisi lisätä varoitustekstejä alkoholin ja tupakan tapaan.

Peluurin ja Peliklinikan mukaan olisi tarpeellista lisätä lain tasolla markkinoinnin ja sen rajapintojen selkeyttämistä koskien voittouutisoitinta tai muuta ei-maksettua mediasisältöjä, edunsaajien toteuttamaa brändimarkkinointia, sponsorointimarkkinointia sekä asiamiesten tekemää omaa markkinointia. Peluuri ja Peliklinikka katsovat, että voittouutisoinnissa journalistinen osuus on helposti kyseenalaistettavissa ja se rinnastuu monella tapaa mainontaan. Edelleen Peluuri ja Peliklinikka katsovat, että edunsaajia ei tulisi käyttää osana Veikkaus Oy:n markkinointia. Se antaa Peluurin ja Peliklinikan mukaan Veikkaus Oy:lle laajaa näkyvyyttä ja luo osaltaan mielikuvaa rahapelaamisen ja hyväntekemisen yhteydestä. Peluuri ja Peliklinikka katsovat, että sponsorointimarkkinointia ei tulisi sallia tilanteissa, joissa on riski sen kohdentumisesta alaikäisiin (esimerkiksi e-urheilu). Asiamiesten tekemä oma markkinointi on Peluurin ja Peliklinikan mukaan nykyisellään liiallista ja on omiaan luomaan arkisista ympäristöistä rahapelaamisen kannustavaa ja rahapelaamisen normalisoivaa kulttuuria ja sille altistuvat myös alaikäiset. Peluuri ja Peliklinikka viittaavat tältä osin rahapeli tuotteiden kuten peliautomaattien, arpojen ja arvontapeliin näkyvyyteen esimerkiksi kauppojen kassoilla sekä markettien kuulutuksiin.

Peluuri ja Peliklinikka katsovat, että tarvittaisiin nykyistä toimivampia keinoja yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisten yhtiöiden runsaaseen markkinointiin. Ehdotettu 62 a §:n laajentaminen luonnolliseen henkilöön vastaa Peluurin ja Peliklinikan mukaan pieneltä osalta tähän tarpeeseen. Tämän lisäksi tarvittaisiin laajoja EU-tasoisia toimenpiteitä esimerkiksi kaapelikanavilla ja verkossa tapahtuvan rahapelimainnon ja -markkinoinnin estämiseksi.

Rahapeliin toimeenpanon arviointiryhmä

Arviointiryhmä kiinnittää huomiota yhdistelmäpelien markkinointia koskevaan ehdotukseen, jotka voivat sisältää ominaisuuksia kahdesta tai useammasta kyseisessä pykälässä määriteltujen rahapeliin ominaisuuksista ja siten yksittäisten rahapeliin sisällä on haittariskiltään erilaisia pelituotteita. Vedonlyöntipeliin määritelmän ja markkinoinnin osalta arviointiryhmä viittaa vedonlyöntipeliistä aiemmin antamiinsa lausuntoihin sisäministeriölle.

Arviointiryhmä toteaa, että raha-automaattien markkinoinnin salliminen on riski erityisesti sähköisessä kanavassa, jossa se saattaa olla omiaan vauhdittamaan muutosta, jossa pelaaminen siirtyy korkeamman riskin peleihin ja kilpailtuun osamarkkinaan. Markkinoinnilla saattaa tällöin olla pelaamisen kanavoitumisen näkökulmasta tosiasiaa kielteinen vaikutus.

Arviointiryhmä ehdottaa, että haittojen ehkäisyyn ja vähentämiseen liittyvien tavoitteiden vahvistamiseksi lakiin lisättäisiin informointivelvoite pelien haittariskeistä, edistämällä pelaajan tietoisia valintoja tukevan tuoteinformaation saatavilla oloa, lisäämällä mahdollisuuksia pelaajan omaehtoiselle markkinointiviestinnän rajoittamiselle sekä kiellolla kohdentaa markkinointia riskipelaajille. Arviointiryhmän mukaan esityksestä ei avaudu tarkemmin, minkälaista markkinointiviestintää tuoteinformaation salliminen pelipaikoista voisi sisältää. Lisäksi tuoteinformaation antamisesta voitaisiin säätää asetuksella.

Arviointiryhmä toteaa, että arpajaislain vastaisen markkinoinnin torjunnan tehostamiseksi tehdyt ehdotukset ovat kannatettavia. Kaiken kaikkiaan arpajaislain vastaisen markkinoinnin ja järjestelmän ulkopuolisen pelitarjonnan saatavuuden rajoittamiseen olisi tärkeää hakea toimivia ja tarkoituksenmukaisia ratkaisuja, koska tarjonnan rajoittaminen on nykytiedon valossa keskeisin keino ehkäistä ja vähentää pelaamisesta aiheutuvia haittoja. Sama rajoittamisen tarve koskee sekä Veikkauksen toimintaa että yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolista tarjontaa. Yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisen tarjonnan saatavuutta tulisi pyrkiä vähentämään, koska tältä osin tarjonta on rahapelien toimeenpanoon kohdennettavien sääntelytoimien ulottumattomissa ja yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisen tarjonnan riskitaso on keskimäärin Veikkaus Oy:n tarjontaa kovempi. Vaihtoehtoisia tai rinnakkaisia rajoitettavia kanavointikeinoja järjestelmän ulkopuolisen tarjonnan ja saatavuuden rajoittamiseksi tulisi selvittää.

Tieteellisten seurain valtuuskunta

Tieteellisten seurain valtuuskunta pitää erittäin tärkeänä kaikenlaisen ja etenkin arpajaislain vastaisen markkinoinnin laajaa rajoittamista, estämistä ja kieltämistä sekä rahapelaamisen rajoittamista, estämistä ja kieltämistä.

Yhdistykset, säätiöt ja puolueet

ADHD-liitto

ADHD-liitto katsoo, että haitallisiksi luokiteltujen pelituotteiden tuottaman seurantatiedon arvioimisen lisäksi tarvitaan lisää tutkittua tietoa myös rahapelien markkinointiin liittyen, koska vaikutusmekanismeja ei vielä tunneta kovin tarkasti. ADHD-liitto kannattaa arpajaislain vastaisten rahapelien markkinoinnin kieltämistä. Liitto pitää huolestuttavana kehitystä Manner-Suomen ulkopuolelle suuntautuvasta pelaamisesta

A-klinikkasäätiö

A-klinikkasäätiö pitää lähtökohtaisesti hyvänä rahapelien markkinointiin suunniteltuja täydennyksiä. Kannatettavaa on varsinkin erityisen haitallisten rahapelien pelikohdeinformaatiosta luopuminen, markkinointikieltojen asettamisen laajentaminen ja sanktiointimahdollisuudet. A-klinikkasäätiö toteaa, että vedonlyöntipelit ovat korkean haittariskin pelejä. A-klinikkasäätiö pitää siksi vedonlyöntipelien markkinoinnin sallimista ongelmallisena. Jos laissa ehdotetut maksuliikenteen estot toteutuvat ja pelaamisen kanavointi

Veikkauksen vedonlyöntiin toteutuu sitä kautta, A-klinikkasäätiö ei näe myöskään vedonlyöntipelien laajemmalle markkinoinnille kanavointikyvyn turvaamiseksi perusteita. A-klinikkasäätiö pitää rahapelihaittojen ehkäisyn näkökulmasta tarpeellisena, että erityisen korkean haittariskin pelien markkinointikielto koskee myös urheiluedonlyöntiä. Maltillisen ja välttämättömän markkinoinnin tapauskohtainen arviointi tuottaisi myös valvojalle jatkuvia käytännön ongelmia. Vedonlyönti- ja totopelien markkinoinnin salliminen ei A-klinikkasäätiön näkemyksen mukaan ole myöskään linjassa muiden esitettyjen markkinointirajoitusten kanssa. A-klinikkasäätiö katsoo, että markkinointipykälän muotoilusta tulisi poistaa lause, jonka mukaan tietoa haittojen ehkäisystä lisättäisiin tuoteinformaatioon vain, mikäli se on markkinointimateriaalissa käytettävän tilan vuoksi mahdollista. A-klinikkasäätiö katsoo, että edunsaajia ei tulisi käyttää Veikkauksen tai sen tuotteiden markkinoinnissa. Myöskään sponsorimarkkinointia ei tulisi sallia niissä ympäristöissä, joissa sen kohdentumista ei voida varmistaa pelkästään täysi-ikäisiin. Pelaajalle, joka on asettanut itselleen yhdenkin pelikohtaisen eston, ei tulisi A-klinikkasäätiön mukaan kohdentaa lainkaan markkinointia. Kun kivijalkapeleissä ei ole kilpailua eikä siten tarvetta kanavoinnin turvaamiseen, A-klinikkasäätiö ei näe tarvetta sallia pelikohdeinformaatiota myöskään pelien sijoituspaikoilla. A-klinikkasäätiö toteaa, että KKV:n kannan mukaan haittojen ehkäisyssä tulisi ottaa mallia esimerkiksi tupakkapolitiikasta. Tupakan markkinointi on kokonaan kielletty, koska on katsottu, että jo tuotetietojen tarjonta on käytännössä markkinointia. A-klinikkasäätiö katsoo, että varsinkaan arkisissa ympäristöissä ja asiamiesten tiloissa (ostoskeskuksissa, liikenneasemilla, kioskeissa ja vastaavissa) pelikohtaistakaan markkinointia ei tulisi sallia.

Ammattiliitto Pro

Ammattiliitto Pro suhtautuu myönteisesti arpajaislakiin esitettyihin markkinointirajoituksiin ja -muutoksiin. Ammattiliitto Pro näkee tärkeänä sen, että lakiin tehtävillä muutoksilla pystytään tosiasiallisesti ohjaamaan kuluttajien ostokäyttäytymistä siten, että se suuntautuu nimenomaisesti Veikkaus Oy:n peleihin, eikä sääntelyn ulottumattomissa oleviin ulkomaisiin toimijoihin. Markkinoinnin sääntelyn osalta nähdään tärkeänä myös pelihaittojen estäminen ja vähentäminen. Lisäksi Ammattiliitto Pro näkee tärkeänä, että markkinointia ja pelialaa valvoville viranomaiselle annetaan riittävät ja tosiasialliset valtuudet ja työkalut puuttua lainvastaiseen pelialan markkinointiin ja toimintaan Suomessa.

Ehkäisevä päihdetyön järjestöverkosto

Ehkäisevä päihdetyön järjestöverkosto (EPT-verkosto) on hyvillään markkinointikieltojen selkeyttämisestä ja laajentamisesta, mutta toivoo kieltojen olevan kattavampia. Laissa tulisi EPT-verkoston mukaan jatkossa selkeästi määritellä, missä pelimarkkinointikielto on konkreettisesti voimassa. Tällaisia paikkoja tulisi olla esimerkiksi asiamiestilat kioskeissa, kaupoissa ja huoltoasemilla. Mainontakielto tulisi EPT-verkoston näkemyksen mukaan ulottaa myös äänimainoksiin tiloissa, jossa liikkuu alaikäisiä. Tällaisia tiloja ovat esimerkiksi kauppakeskukset. Markkinointikiellon ulkopuolelle ei tulisi EPT-verkoston mukaan jättää vedonlyöntipelikokonaisuutta eikä totota. Pelihaittoja ehkäisevien toimien tulisi koskea kaikkea rahapelaamista ja Veikkaus Oy:tä. Sponsorointi osana markkinointia tulisi EPT-verkoston näkemyksen mukaan kieltää, mikäli ei voida varmistaa, että sponsorointi näkyisi pelkästään aikuisille. Sponsorointikiellon tulisi EPT-verkoston mukaan koskea myös e-

urheilua. Ulkomaisten peliyhtiöiden mainontaan tv-kanavilla sekä sosiaalisessa mediassa tulisi EPT-verkoston mukaan kiinnittää huomiota ja sitä tulisi pyrkiä yhä tehokkaammin kitkemään. Tällä hetkellä mainonta näkyy EPT-verkoston mukaan monessa kanavassa. Aihe pitää nostaa EPT-verkoston mukaan esiin EU-tasolla yhä vahvemmin. Yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisen pelaamisen rajoittamisen välineitä tulee EPT-verkoston näkemyksen mukaan ottaa käyttöön. Maksuliikenne-estot sekä mainonnan kieltäminen ovat EPT-verkoston mukaan hyviä toimenpiteitä.

EPT-verkosto katsoo, ettei edunsaajia tai heidän toimintojaan tulisi jatkossa käyttää rahapelimarkkinoinnissa. Edunsaajien toiminta tulisi EPT-verkoston mukaan pitää erillään markkinoinnista sekä selkeästi viestiä veikkausvoittovarojen jakoprosessista, josta ministeriöt ovat vastuussa.

EPT-verkosto katsoo, että markkinointikiellon tulee automaattisesti astua voimaan pelikiellon tehneille, eikä rahapelaamisen markkinointia saa kohdistaa missään tilanteessa heille. EPT-verkoston katsoo, että Veikkaus Oy:n tulee kertoa pelaajille lisätietoa peleistä ja varsinkin pelien riskitasoista. Lisäksi informaation jaossa sekä markkinoinnissa tulisi aina mainita pelikiellon mahdollisuus sekä kertoa tahoista, jotka auttavat rahapeliongelmista kärsiviä sekä heidän läheisiään.

Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry

EHYT ry katsoo, että esitys on parannus nykyiseen lakiin, mutta ”maltillisen” ja ”välttämättömän” markkinoinnin määrittely tapauskohtaisesti voi silti tuottaa vaikeuksia markkinoinnin valvojalle. EHYT ry kannattaa linjausta markkinoinnin kohdistamiskielloista alaikäisiin tai muutoin haavoittuvassa asemassa oleviin henkilöihin, mutta huomauttaa, että haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden määrittely on käytännön markkinointivalvontatyön kannalta haastavaa. EHYT ry pitää tärkeänä, että markkinointia ei sallita asiamiesten tiloissa esimerkiksi kaupoissa, kioskeilla ja liikenneasemilla, äänimainokset kielletään paikoissa, joissa liikkuu alaikäisiä ja että Veikkaus Oy ei enää kasvata oheispelivalikoimaansa. Rahapelihaittojen ehkäisemiseksi EHYT esittää, että markkinointimateriaalin käytettävistä tilasta riippumatta markkinoinnin tulee aina sisältää tieto rahapelaamisen sallitusta ikärajusta sekä lisäksi tietoa pelaajan mahdollisuudesta asettaa itselleen pelikielto ja rahapeliongelmiin apua tarjoavasta palveluntuottajasta. EHYT ry esittää, että Veikkaus Oy:n tuotoista avustusta saavia toimijoita (ns. edunsaajat) ei tule jatkossa käyttää yhtiön ja rahapelien markkinointi- ja mainontatarkoituksissa. Tämä periaate tulisi EHYT ry:n mukaan lisätä muiden kiellettyjen markkinointiperiaatteiden listaan. Veikkaus Oy:n tuottojen käyttö muun muassa erilaisiin yleishyödyllisiin tarkoituksiin tulisi EHYT ry:n mukaan pitää erillään Veikkaus Oy:n rahapelien mainonnasta ja markkinoinnista.

EHYT ry:n mukaan sponsorointia markkinoinnin ja mainonnan muotona pitäisi mukaan harkita kiellettäväksi ainakin niissä ympäristöissä, joissa ei voida varmistaa, että se kohdistuu vain aikuisväestöön. Erityisesti tulisi huomioida nuoria kiinnostavat urheilumuodot kuten e-urheilu. EHYT ry:n mukaan tärkeää olisi myös saada ulkomainen yksinoikeusjärjestelmän vastainen rahapelimainonta ja -markkinointi kuriin myös kaapelitelevisiossa ja sähköisillä alustoilla. Tämä vaatii EHYT ry:n mukaan toimenpiteitä EU-tasolla.

EHYT ry kannattaa esitystä siitä, että markkinointia ei saa kohdistaa pelaajalle, joka on asettanut itselleen kaikkea pelaamista koskevan eston. EHYT ry

esittää, että rahapelihaittojen vähentämiseksi markkinointia ei tulisi kohdistaa pelaajalle, joka on asettanut yhdenkin rahapelikohtaisen eston. Pelaajan pitää myös pystyä valitsemaan kaiken markkinoinnin eston, vaikkei hän olisi estänyt itseltään pelaamista.

EHYT ry pitää erinomaisena, että raha-automaattien ja kasinopelien markkinointi niiden jakelukanavasta riippumatta kielletään. EHYT ry esittää, että vedonlyöntipelien ja kaikkien totopelien markkinointia ei tule sallia. EHYT ry:n mukaan näiden pelimuotojen markkinoinnin salliminen ei ole linjassa rahapelihaittojen ehkäisy- ja vähentämistavoitteen kanssa. EHYT ry toteaa, että yksinoikeusjärjestelmän kanavointikyvyn tukeminen ei saa lisätä mainontaa.

Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry

Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry katsoo, että rahapelien markkinoinnin tarkentaminen on tärkeä uudistus, haavoittuvassa asemassa oleville ja alaikäisille ei saa markkinoida rahapelejä.

Kansalaisareena

Kansalaisareena pitää kannatettavana arpajaislain vastaiseen rahapelien markkinointiin puuttumista 62 a §:ssä ja 62 c §:ssä säädettyinä keinoin. Kansalaisareena katsoo, että rahapelien nykyiseen monikanavaiseen markkinointiin, ja erityisesti sosiaalisessa mediassa ja internetissä tapahtuvaan ulkomaisten peliyhtiöiden vaikuttajamarkkinointiin on voitava tehokkaasti puuttua. Samalla on huolehdittava siitä, että lain valvomiseen ja toimeenpanoon on osoitettu riittävästi resursseja.

Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA ry

KULTA ry toteaa, että arpajaislain vastaista markkinointia koskevalla sääntelyllä pyritään tukemaan yksinoikeusjärjestelmän kanavointikykyä ja torjumaan ulkopuolisten rahapeliyhtiöiden markkinointia. KULTA ry kannattaa edotettua sääntelyä, koska arpajaislain vastaiseen markkinointiin on puututtava huomattavasti nykyistä tehokkaammin.

Kuluttajaliitto - Konsumentförbundet ry ja Marttaliitto ry

Kuluttajaliitto ja Marttaliitto pitävät erityisesti markkinointiin liittyviä muutosehdotuksia tervetulleina. Liitot katsovat, että on hyvä, että markkinoinnin rajoituksia on ehdotuksessa täsmennetty, koska rahapelien markkinoinnin nykyinen laeva sääntely on aiheuttanut ongelmallista mainontaa. Runsaaseen ja paikoitellen aggressiiviseen rahapelien markkinointiin on tarpeen puuttua. Ehdotuksessa esitetyt muutokset asettavat nykyistä sääntelyä selkeämmän ja yksityiskohtaisemman kehyksen sellaiselle mainonnalle, jota Veikkaus Oy saa tai ei saa toteuttaa. Liitot ovat arviointiryhmän kanssa samaa mieltä siitä, että markkinointia arvioitaessa huomioon tulee lainsäädännöllisen kehyksen lisäksi ottaa muun muassa pelien äänimaailmaan ja ulkonäköön eli houkuttelevuuteen liittyviä piirteitä. Liitot pitävät tärkeänä, että henkilöille, joilla on peliestoja- tai rajoituksia, ei saisi kohdistaa pelien markkinointia ollenkaan. Liitot toteavat, että kaikista haitallisimmaksi markkinoinnin kokevat ongelmapelaajat. Jos henkilö asettaa pelaamiselleen rajoituksia tai estoja, on hänellä todennäköisesti peliongelma tai riski peliongelman kehittymiseen. Tällöin ongelmaa ei saisi liittojen mukaan mainonnalla ruokkia enempää. Liitot ovat lisäksi huolissaan siitä, että suomalaiset pelaavat yhä enemmän ulkomaalaisia rahapelejä. Koska

ulkomaalaisia nettikasinoita ei voi valvoa, tulee niiden markkinointia seurata liittojen mukaan erityisen tarkasti ja varata siihen tarpeeksi resursseja.

MIELI Suomen Mielenterveys ry

Yhdistys katsoo, että kokemukset Veikkaus Oy:n epäonnistuneesta mainonnasta osoittavat, että rahapelien mainontaa ja markkinointia koskevaa lainsäädäntöä tulee selkeyttää. Yhdistyksen mukaan tulkinnalle alttiin rajoituslistan sijaan tulisi harkita ns. positiivilistaa, jossa kuvattaisiin ne sisällöt, joita rahapelimainonnassa voidaan käyttää. Ennen kaikkea näiden sisältöjen tulisi yhdistyksen mukaan liittyä kuluttajainformaatioon, ei pelaamiseen liittyviin positiivisiin mielikuviin. Tällä tavoin rajattuna mainontamahdollisuutta voitaisiin yhdistyksen mukaan mahdollisesti avata myös ehdotuksen mukaisesti joihinkin sellaisiin peleihin, joissa se tällä hetkellä ei ole mahdollista. Yhdistys kannattaa mainonnan rajoitusten ulottamista luonnollisiin henkilöihin. Tällä toimella voidaan yhdistyksen mukaan estää nykyistä suomalaisten julkisuuden henkilöiden kautta tapahtuvaa ulkomaisten peliyhtiöiden mainontaa ja markkinointia.

Nuoriso- ja Liikunta-alan asiantuntijat

Nuoriso- ja Liikunta-alan asiantuntijat pitää tärkeänä, että lakiin lisätään vastuullisuutta vahvistavat säännökset rahapelien pelaamiseksi edellyttävästä pakollisesta tunnistaumisesta sekä pelituotteiden tarjonnasta ja markkinoinnista. Asiantuntijat pitää ehdotettuja markkinointisäännösten muutoksia pääosin kannatettavina.

Sosped-säätiö

Sosped-säätiö katsoo, että Veikkaus Oy:llä tulisi olla velvoite tarjota pelihaittatietoa pelien ja niiden markkinoinnin yhteydessä. Pelihaittatieto pitäisi olla Sosped-säätiön mukaan totuudenmukaista tuoteinformaatiota pelin päävoiton todennäköisyyksiin liittyen ja pelin haitallisuudesta. Käyttäjille pitäisi tehdä Sosped-säätiön mukaan näkyväksi, että esimerkiksi pelien nopea tempo, visuaalinen ilme ja houkuttelevuus, kuten äänet ja värit sekä pienet usein toistuvat voitot ja voittojen läheltä piti tilanteet toimivat kannusteina jatkaa pelaamista. Sähköisten pelien yhteydessä pelihaittatietoa pitäisi Sosped-säätiön mukaan jakaa esimerkiksi ennen palaamisen aloittamista. Lisäksi Sosped-säätiö katsoo, että printtimedioihin pitäisi aina varata oma osuutensa pelihaittatiedolle. Ehdotettuun pykälään pitäisi Sosped-säätiön mukaan kirjata Veikkaus Oy:lle velvoite harjoittaa valistustyötä rahapelien haittoihin liittyen. Käytännössä tämä voisi Sosped-säätiön näkemyksen mukaan tarkoittaa, että televisiossa, radiossa ja muissa sähköisissä medioissa sekä internetissä myös rahapelaamisen mainostamisen lisäksi tulisi olla selkeästi rahapelien haittoja avaavaa valistavaa vastuullisuusviestintää. Sosped-säätiö pitää tärkeänä, että ns. punaisten pelien (arpajaislakiluonnoksen osalta vedonlyönti ja totopelit) markkinointia ei mahdollisteta nykyisen lakiehdotuksen mukaisesti. Sosped-säätiö haluaa painottaa, että kaikki erityisen haitallisiin peleihin liittyvä markkinointi pitää olla kiellettyä paikasta riippumatta. Sosped-säätiö haluaa kiinnittää huomiota pelipisteiden ja kioskien yhteydessä tapahtuvaan pelien ylitsevuotavaan tuoteinformaatioon ja markkinointiin, sillä näissä paikoissa asioi paljon alaikäisiä asiakkaita. Sosped-säätiö viittaa tältä osin ehdotukseen, jonka mukaan markkinointia ei saa kohdistaa alaikäisiin tai muuten haavoittuvassa asemassa oleviin henkilöihin. Sosped-säätiö ehdottaa lakiin lisättäväksi pelipisteissä tapahtuvan markkinoinnin määrällistä rajaamista. Sosped-säätiö

ehdottaa pohdittavaksi esimerkiksi mainospostereiden, display-mainosten tms. kappalemääräistä rajaamista pelipisteissä. Sosped-säätiö haluaa ehdotettuun pykälään kirjattavaksi Veikkaus Oy:n näkyvyyden rajaamista niissäkin Suomessa järjestettävissä tilaisuuksissa, joissa Veikkaus Oy toimii sponsorina. Tämä on Sosped-säätiön mukaan huomioitava erityisesti tilaisuuksissa, joissa valtaosa osallistujia on alaikäisiä, esimerkiksi e-urheilutapahtumat. Tämä on Sosped-säätiön mukaan huomioitava kaiken Suomessa tapahtuvan e- ja muun urheilun osalta myös kaikille muille rahapelejä tarjoaville organisaatioille. Sosped-säätiö katsoo, että täsmennykset markkinointiin ja toimenpiteiden ulottaminen myös luonnollisiin henkilöihin (esimerkiksi somevaikuttajat) ovat välttämättömiä uudistuksia.

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry

SOSTE katsoo, että rahapelien markkinointia koskeva ehdotettu 14 b § jää tarpeettoman pitkäksi ja tulkinnanvaraiseksi. Jatkovalmistelussa olisikin SOSTEn mielestä tärkeää arvioida, voitaisiinko rahapelien markkinoinnin kieltämisestä säätää selkeämmin ja kategorisemmin.

SOSTEn mukaan hyvää ehdotetussa 14 b §:ssä on sen 2 momentin mukainen sääntö, jonka mukaan rahapelien markkinoinnin olisi oltava välttämätöntä rahapelikysynnän ohjaamiseksi tämän lain nojalla harjoitettavaan rahapelitoimintaan ja vähemmän taloudellisia, sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja aiheuttavaan rahapelaamiseen. Tämä lähtökohta huomioden pykälän 3 momentin mukainen säännös, joka sisältää esimerkkilistan kielletyistä markkinointitavoista synnyttää SOSTEn näkemyksen mukaan ristiriitaisen vaikutelman. SOSTE pitää ilmeisenä, ettei esimerkiksi uhkapelaamista ihannoiva tai voittomahdollisuuksia liioitteleva rahapelien markkinointi voi olla välttämätöntä rahapelikysynnän ohjaamiseksi vähemmän taloudellisia, sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja aiheuttavaan rahapelaamiseen. SOSTE ei pidä mukaan lakiin sisällytettävän esimerkkilistan sijaan saattaisikin olla myös sääntelyn täsmällisyyden kannalta riittävää, että säännöksen perusteluissa tuodaan esiin muun muassa EU-tuomioistuimessa muotoutunut tulkinta kielletyistä markkinointikeinoista. SOSTE ei pidä perusteltuna, että vedonlyönti- ja totopelien markkinointikiellosta luovuttaisiin. Sen sijaan arpajaislain vastaisten rahapelien toimeenpanemista ja markkinointia koskevien kieltojen laajentaminen sekä mahdollisuus määrätä seuraamusmaksu myös tällaisia rahapelejä markkinoiville luonnollisille henkilöille on SOSTEn mielestä tärkeää ulkomaisten rahapeliyhtiöiden yleisesti toteuttamaan vaikuttajamarkkinointiin puuttumiseksi.

Sovatek-säätiö

Sovatek-säätiö katsoo, että ehdotetun 14 b § säännöksen tavoite on oikea, mutta käytännössä maltillisuuden ja välttämättömyyden rajojen määrittely ja valvominen on vaikeaa. Samaan pykälään liittyen tulisi Sovatek-säätiön mukaan kieltää Veikkaus Oy:n tuotoista avustusta saavien toimijoiden käyttäminen markkinointitarkoituksissa ja Veikkaus Oy:n sponsorointi sellaisissa tilaisuuksissa ja yhteyksissä, joissa markkinointi kohdentuu alaikäisiin. Edelleen samaan pykälään liittyen Sovatek-säätiö katsoo, että veikkaus- ja totopelien markkinoinnin salliminen edes nyt esitetyin rajoituksin ei tue tavoitetta rahapelihaittojen vähentämisestä.

Sukeltajaliitto ry

Sukeltajaliitto ry pitää tärkeänä, että yksinoikeusjärjestelmän kanavointikykyä vahvistetaan antamalla Veikkaus Oy:lle riittävät markkinointimahdollisuudet. Liitto kannattaa ehdotettua sääntelyä arpajaislain vastaisesta markkinoinnista. Liitto katsoo, että arpajaislain vastaiseen markkinointiin on puuttava huomattavasti nykyistä tehokkaammin. Etenkin televisiossa ja sosiaalisessa mediassa tapahtuvaa ulkomaisten pelisivustojen markkinointia on liiton mukaan saatava kitkettä nykyistä tehokkaammin. Erityisesti on tärkeää liiton mukaan huolehtia alaikäisten suojelusta rahapelejä koskevalta markkinoinnilta.

Suomen elokuvasäätiö

Suomen elokuvasäätiö pitää erittäin hyvänä, että lakiesityksen 14 §:ssä tarkennetaan ja selkeytetään rahapelien markkinointia. Suomen elokuvasäätiö pitää tärkeänä sitä, että lakiesityksen 62 §:n mukaisesti saadaan aikaan viranomaisille helpommat, vahvemmat ja tehokkaammat keinot suitsia kotimaassa useimmiten netissä tapahtuvaa ulkomaisten peliyhtiöiden pelien markkinointia. Esimerkiksi seuraamusmaksu on Suomen elokuvasäätiön mukaan tässä asiassa oiva keino.

Suomen kansallisooppera ja -baletti sr

Suomen kansallisooppera ja -baletti sr katsoo, että yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolinen rahapelitarjonta ei ole rahapelaamisen haittojen estävien toimenpiteiden piirissä, joten esitetyt keinot -kuten maksuliikenteelle asetettavat estot ja markkinointiin kohdistuvat rajoitukset - yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolelle suuntautuvan pelaamisen rajoittamiseksi Suomessa ovat välttämättömiä.

Suomen Olympiakomitea ry

Suomen Olympiakomitea ry pitää tärkeänä, että yksinoikeusjärjestelmän kanavointikykyä vahvistetaan antamalla Veikkaus Oy:lle riittävät markkinointimahdollisuudet. Suomen Olympiakomitea ry kannattaa ehdotettua sääntelyä arpajaislain vastaisesta markkinoinnista. Suomen Olympiakomitea ry katsoo, että arpajaislain vastaiseen markkinointiin on puuttava huomattavasti nykyistä tehokkaammin. Etenkin televisiossa ja sosiaalisessa mediassa tapahtuvaa ulkomaisten pelisivustojen markkinointia on Suomen Olympiakomitea ry:n mukaan saatava kitkettä nykyistä tehokkaammin. Erityisesti on tärkeää Suomen Olympiakomitea ry:n mukaan huolehtia alaikäisten suojelusta rahapelejä koskevalta markkinoinnilta.

Suomen Ratsastajainliitto ry

Suomen Ratsastajainliitto ry katsoo, että alaikäisiä on suojeltava kaikin käytössä olevin keinoin rahapelien aiheuttamilta haitoilta, tämä koskee myös rahapelien markkinointia alaikäisille.

Suomen Sinfoniaorkesterit ry

Suomen Sinfoniaorkesterit ry katsoo, että ulkomaille pelaamisen markkinointiin on voitava puuttua.

Suomen Sosiaalidemokraattinen Puolue

SDP:n mukaan haittojen tehokkaan ehkäisemisen kannalta on välttämätöntä, että yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolelle suuntautuvaa rahapelaamista pyritään rajoittamaan. SDP pitää markkinointisäännösten muutoksia pääosin

kannatettavina. Arpajaislain vastaisten rahapelien toimeenpanoa ja markkinointia koskevien kieltojen laajentaminen sekä mahdollisuus määrätä seuraamusmaksu myös luonnollisille henkilöille on SDP:n mukaan tärkeää.

Suomen Urheiluvedonlyöjät ry

Suomen Urheiluvedonlyöjät ry:n mukaan Veikkaus Oy koettelee laajalla markkinoinnillaan toistuvasti hyvän maun rajoja ja samalla yhtiö murentaa yksinoikeuden oikeutusta. Yhdistyksen mukaan Veikkaus Oy:n markkinointitarve vähenee, jos maksuliikenteen estot asetetaan.

Takuusäätiö ja Marttaliitto ry

Takuusäätiö ja Marttaliitto ry katsovat, että rahapelien markkinointisäännösten täsmentäminen ja täydentäminen muun muassa suoramarkkinointikiellolla ja pelaamisen ohjaamisesta vähemmän haittoja aiheuttavaan pelaamiseen ovat tarpeellisia. Takuusäätiö ja Marttaliitto ry katsovat, että olisi löydettävä lisäksi tehokkaita keinoja estää yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisen rahapelitarjonnan markkinointi ja puututtava myös sosiaalisessa mediassa ja suomalaisille kuluttajille kohdistettuun, erityisesti urheilukanavilla tapahtuvaan markkinointiin. Takuusäätiön asiakkaat usein tuovat esille, että luottojen runsas markkinointi, laaja tarjonta ja helppo saatavuus houkuttavat hakemaan niitä, mikä on lopulta johtanut ylivelkatilanteeseen. Takuusäätiö ja Marttaliitto ry katsovat, että rahapelien markkinoinnin mahdollisia haittavaikutuksia voi hyvinkin verrata luottojen markkinoinnista koettuihin seurauksiin.

Terveen rahapelikulttuurin puolesta ry

Terveen rahapelikulttuurin puolesta ry (TeRaPu ry) toteaa, että esitykseen kirjatut markkinointisäännökset ovat EU-tuomioistuimen ennakkoratkaisukäytännössä muotoutuneita periaatteita, joita Veikkaus Oy:n on teoriassa pitänyt noudattaa jo aikaisemminkin. Käytäntö on ollut TeRaPu ry:n mukaan toista. Lakiesitys jättää TeRaPu ry:n mukaan Veikkaus Oy:lle liian suuren väljyyden maltillisen markkinoinnin tulkintaan. Esimerkiksi Veikkaus Oy:n kanta-asiakasohjelmien ainut tarkoitus on TeRaPu ry:n mukaan pelaamisen lisääminen. Edelleen TeRaPu ry katsoo, että vaikka Veikkaus Oy ei kohdistaisikaan markkinointiaan lapsille, sen markkinoinnille altistuvat päivittäin myös alaikäiset ja haavoittuvaisessa asemassa olevat. TeRaPu ry pitää myönteisenä, että arpajaislailla kielletään erityisen pelihaittojen vaaran sisältävien pelien markkinointi ns. pelikohdeinformaatio. TeRaPu ry katsoo, että erityisen pelihaittojen vaaran sisältävien pelien markkinointi ja pelipaikkojen pelikohdeinformaatio, mukaan lukien vedonlyönti- ja totopelit on kiellettävä. TeRaPu ry:n mukaan myös muiden rahapelien markkinointi julkisissa ja puolijulkisissa tiloissa, kuten kaupoissa ja kioskeissa on lopetettava. Veikkaus Oy:n mainonta internetissä, televisiossa ja radiossa tulee TeRaPu ry:n mukaan rajoittaa sellaisiin katselu- ja kuunteluaikoihin, esimerkiksi klo 21.00 – 06.00 välille, jolloin sille eivät altistu lapset. TeRaPu ry katsoo lisäksi, että tunnistautumisen hyödyntäminen kohdennetun markkinoinnin välineenä on estettävä. Myös Veikkauksen rahapelimainonnan upottaminen järjestöjen hyvän tekemiseen, median julkaisemat voittajatarinat ja Veikkaus Oy:n tiedotteista kopioidut "uutiset" sekä Veikkaus Oy:n julkaisemat Inhimilliset uutiset tulisi välillisenä mainontana TeRaPu ry:n mukaan kieltää. TeRaPu ry pitää hyvänä, että arpajaislain vastaisesta markkinoinnista on mahdollista määrätä kielto ja seuraamusmaksu myös luonnollisille henkilöille.

Sininauhaliitto ja Tiltti

Sininauhaliitto ja Tiltti pitävät hyvänä, että esitysluonnoksessa täsmennetään rahapelien markkinointia ja arpajaislain vastaista markkinointia koskevaa sääntelyä muun muassa siten, että tiettyjen haitallisimmiksi arvioitujen pelien, kuten raha-automaattien ja kasinopelien, markkinointi kiellettäisiin kokonaan. Sininauhaliiton ja Tiltin pitää kuitenkin huolestuttavana sitä, että esitysluonnokseen on jätetty mahdollisuus markkinoida erityisiä haittoja sisältäviä pelejä edelleen pelisaleissa, kasinoissa ja raviradoilla eli sellaisissa paikoissa, joissa kyseisiä pelejä on myös tarjolla. Lain ei tulisi myöskään mahdollistaa tiedon antamisen sellaisten pelien pelipaikoista, joiden markkinointi on kielletty.

Sininauhaliitto ja Tiltti katsovat, että vakavin esitysluonnoksen puute liittyy ehdotettuun 14 b §:n 9 momentin suoramarkkinointikieltoon. Sininauhaliiton ja Tiltin mukaan eettisesti toimivan pelintarjoajan tulisi kokonaan välttää rahapelien markkinointia ja kohdennettua mainosviestintää rahapelikohtaisen pelikiellon tai sisäänpääsykiellon hakeneelle. Peli ongelmista toipuvalle tulisi Sininauhaliiton ja Tiltin mukaan olla mahdollista estää täysin itseensä kohdistuva rahapeleihin liittyvä markkinointiviestintä, myös mainonnaksi koettava tuoteinformaatio.

Sininauhaliitto ja Tiltti katsovat, että ongelmallista pelikäyttäytymistä lisääviä ja haittoja tuottavia vedonlyöntipelien uudistuksia ei pidä missään nimessä tukea eikä pelikulutusta tule ohjata näihin erityisen haitallisiin peleihin markkinoinnilla.

4. Peli- ja pelaajadatan kerääminen ja hyödyntäminen rahapelihaittojen seurannassa, ehkäisyssä ja tutkimuksessa sekä Veikkaus Oy:n vastuullisen asiakkuuden mallin mahdollistamiseksi

Yhteenveto

Useissa lausunnoissa kiinnitettiin huomiota peli- ja pelaajadatan hyödyntämistä ja tiedonsaantioikeuksia koskeviin säännöshdotuksiin. Lähes kaikki näistä lausunnonantajista pitivät tärkeänä ja kannatettavana Veikkaus Oy:n peli- ja pelaajadatan hyödyntämistä rahapelihaittojen seurannassa, ehkäisyssä ja tutkimuksessa. Lausunnonantajien mukaan tietojen hyödyntäminen laajentaisi tietopohjaa rahapelihaittojen torjumiseksi ja vahvistaisi yksinoikeusjärjestelmää. Moni lausunnonantaja totesi, että pakollisen tunnistautumisen laajeneminen kaikkeen pelaamiseen lisää peli- ja pelaajadatan kattavuutta, jolloin haittojen ehkäisyn ja vähentämisen toimenpiteitä voidaan tehokkaammin kohdentaa. Veikkaus Oy:n datan saamista muidenkin kuin viranomaisten tutkimuskäyttöön pidettiin tärkeänä useassa lausunnossa ja tältä osin tulisi poistaa erilaisia esteitä. Joissakin lausunnoissa tuotiin myös esille, että arpajaislain 52 §:ssä tarkoitettu työ edellyttää laajaa ja salassapitosäännökset ylittävää oikeutta tietoihin sekä myös muita kuin peli- ja pelaajadataa koskevia tietoja.

Useassa lausunnossa katsottiin, että Veikkaus Oy:llä tulisi olla selkeä velvoite käyttää dataa haittojen ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi sekä olla yhteydessä pelaajaan, jos tämän pelaaminen vaikuttaa olevan riskialtista. Muutamissa lausunnoissa esitettiin Veikkaus Oy:lle velvollisuutta raportoida viranomaisille datan käyttämisestä. Lisäksi joidenkin lausunnonantajien mukaan lainsäädännön tasolla tulisi varmistaa, ettei peli- ja pelaajadataa käytetä

pelaamisen edistämistarkoituksessa esimerkiksi kohdennetussa markkinoinnissa.

Oikeusministeriön ja tietosuojavaltuutetun lausunnoissa esitettiin useita henkilötietojen käsittelyyn liittyviä oikeudellisia näkemyksiä, muutosehdotuksia säännöksiin ja perusteluihin sekä seikkoja, joihin jatkovalmistelussa tulisi kiinnittää huomiota. Jatkovalmistelussa tulisi erityisesti tarkastella kansallista liikkumavaraa, ehdotetun sääntelyn oikeasuhtaisuutta suhteessa tavoiteltuun päämäärään sekä perustella tarkemmin ehdotettavat ratkaisut. Lisäksi tulisi kiinnittää erityistä huomiota esimerkiksi tietojen yhdistelemiseen, erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen käsittelyyn, tiedonsaantioikeuksiin sekä profilointiin. Tietojen pseudonymisointivelvoitteen osalta lausunnoissa tuotiin esille, että se on perusteltu suoja toimi ja että siihen liittyy myös keskeisesti informointivelvollisuus. Toisaalta Kilpailu- ja Kuluttajaviraston lausunnossa pidettiin tärkeänä pelaajakohtaisen pelihistorian tutkimisen mahdollistamista pseudonymisoinnista huolimatta. Sen, että peli- ja pelaajadataa yhdistettäisiin viranomaisrekistereihin, todettiin nostavan henkilötietojen käsittelyyn liittyvää riskitasoa. Yhdistämismahdollisuutta pidettiin toisaalta myös tärkeänä ja kannatettavana. Veikkaus Oy:n pelaamisen seurantaan kehittämään algoritmiin katsottiin liittyvän tarve huomioida käyttötarkoitussidonnaisuus ja tiedon minimointi sekä selkiyttää perusteluja suhteessa terveystiedon määrittelmään. Myös Veikkaus Oy:n lausunnossa nostettiin esille joitakin täsmennysehdotuksia, kuten esimerkiksi käsiteltävien tietojen rajaamiseen, tietojen käyttötarkoituksiin ja käsittelyperusteisiin sekä liikesalaisuuksien suojaan liittyen.

Sosiaali- ja terveysministeriön, Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen ja rahapeliin toimeenpanon arviointiryhmän lausunnoissa kiinnitettiin huomiota datan luovuttamisesta aiheutuvia kustannuksia koskevien Veikkaus Oy:n arvioiden huomattavaan korkeuteen. Kustannuksia tulisikin arvioida uudelleen. Veikkaus Oy on puolestaan täsmentänyt arvioitaan, mutta toteaa kustannusten voivan olla lausunnossa esitettyä huomattavasti korkeammat.

Lausunnonantajakohtaiset lausunnot

Ministeriöt

Oikeusministeriö

Oikeusministeriön mukaan esitysluonnoksessa on kiinnitetty asianmukaisesti huomiota henkilötietojen käsittelyä koskeviin näkökohtiin. Oikeusministeriön arvion mukaan esityksen perustelut eivät ole kokonaisuudessaan täysin vakuuttavat siltä osin, onko pelihaittoja koskevien tietojen käsittely ylipäättään välttämätön perustuslain yksityiselämän suojan rajoittamistoimenpide tavoitteen saavuttamiseksi. Oikeusministeriö katsoo, että pitäisi pyrkiä vielä tarkastelemaan sitä, kuinka laajaa tietojen käsittelyä voidaan pitää välttämättömänä ja perustella selvästi tältä osin omaksutut ratkaisut. Oikeusministeriön käsityksen mukaan ehdotetut lainmuutokset tarkoittaisivat eräiltä osin pitkällekin meneviä rajoituksia yksityiselämän suojaan. Oikeusministeriö pitää esitysluonnoksen mukaisesti perusteltuna sitä, että rekisterisääntelyn säilyttämisen tarvetta arvioidaan riskiperusteisesti. Säännökset vaikuttaisivat esitysluonnoksen perustelujen valossa tarkoitettavan aiempaa laaja-alaisempaa asiakas- ja valvontarekisteriä. Toisaalta oikeusministeriö toteaa, että arkaluonteisten henkilötietojen osalta on syytä

varmistaa se, että rekisterinpitäjällä on oikeus käsitellä niitä ja että asiasta on tarpeen säätää.

Oikeusministeriön mukaan esitysluonnoksesta ei käy tarkemmin ilmi, miten ehdotetun 51 §:n arvioidaan täyttävän paremmin arkaluonteisia tietoja koskevat vaatimukset kuin voimassa olevan lain säännökset. Oikeusministeriö kiinnittää huomiota siihen, että riskiperusteinen lähestymistapa ei välttämättä edellytä sitä, että arkaluonteisten henkilötietojen käsittelytoimista säädetään kaikilta osin täydentävästi. Oikeusministeriö katsoo, että on perusteltua poistaa laista asiakasrekisterin yksityiskohtaista tietosisältöä koskevat säännökset siltä osin kuin on kyse tyypillisesti yritysten asiakasrekistereihin sisältyvistä tiedoista. Oikeusministeriö kiinnittää huomiota siihen, että rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetusta laista seuraa jo velvoite rekisteröidä ehdotetun 51 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettut tiedot, minkä vuoksi säännöksen tarpeellisuutta voisi vielä arvioida jatkovalmistelun aikana tai ainakin täsmentää perusteluja. Oikeusministeriö pitää puutteena sitä, että henkilötietojen yhdistämismahdollisuus asiakasrekisterin tietoihin ei käy selkeästi ilmi ehdotetusta pykälästä. Oikeusministeriö ehdottaa tämän johdosta lisäystä 51 §:ään. Oikeusministeriö tuo myös esille, että niin sanottujen väärinkäytös- tai asiakashäiriötietojen osalta olisi syytä tarkastella ehdotetun sääntelyn riittävyttä. Jatkovalmistelussa olisi oikeusministeriön mukaan hyvä myös arvioida, olisiko oikeuden rekisteröidä arkaluonteisia henkilötietoja niiden myöhempää käyttöä varten syytä ilmetä selkeästi laista. Oikeusministeriö toteaa, että esityksen perustelut olisi hyvä käydä läpi sen varmistamiseksi, että esitysluonnos on johdonmukainen käsittelyn oikeusperusteen osalta. Oikeusministeriö katsoo, että jatkovalmistelun aikana olisi syytä arvioida keinoja 51 §:n selkiyttämiseksi.

Oikeusministeriö katsoo, että 51 §:n 1 momentissa lueteltujen tietoryhmien osalta ei ole kovin ilmeistä, millä perusteella ne on kokonaan tai osittain katsottu joko erityisiksi henkilötietoryhmiksi tai valtiosääntöisesti arkaluonteisiksi tiedoiksi. Oikeusministeriön mukaan ei ole kovin ilmeistä, että rahapeliyhteisön käyttämän algoritmin tuottamaa luokitusta voitaisiin rinnastaa esimerkiksi terveydenhuollon ammattihenkilön tai terveydentilan tutkimuksen perusteella saatavaan tietoon terveydentilasta tai terveystietokannasta. Toisaalta oikeusministeriö katsoo, että tällaisen tiedon käsittely voisi aiheuttaa ainakin johtopäätöksen terveydentilaan liittyvästä ongelmasta. Oikeusministeriön mukaan perusteluja olisi syytä vielä selkiyttää suhteessa terveystiedon määritelmään ja tietosuojasetuksen 9 artiklaan. Jatkovalmistelun aika olisi hyvä vielä arvioida, voisiko teknisen valvonnan tietoihin sisältyä biometrisiä tietoja. Pelivilpin osalta oikeusministeriö toteaa, että esityksestä ei ilmene, onko ja millä perusteella häiriökäyttäytymistä koskeva on rinnastettu rikosasioihin eikä esityksessä ole arvioitu pelivilppiä koskevan tiedon suhdetta 10 artiklassa tarkoitettuihin tietoihin tai valtiosääntöisesti arkaluonteisiin tietoihin. Oikeusministeriö yhtyy esityksen osalta siihen, että ehdotettujen tietoryhmien käsittelyyn liittyvien riskien valossa on välttämätöntä ehdottaa yksityiskohtaisia ja tarkkarajaisia säännöksiä, mutta ehdotettujen säännösten tarkkarajaisuutta on syytä arvioida vielä tarkemmin. Pykälässä olisi oikeusministeriön mukaan syytä säätää ainakin teknisen valvonnan tallenteiden sekä muiden arkaluonteisina pidettävien tietojen säilytysajasta. Lisäksi mahdollisten rikosepäilyihin liittyvien henkilötietojen osalta tulisi säätää suojatoimista. Perusteluja olisi

oikeusministeriön mukaan hyvä täydentää myös suhteessa tietosuojasetuksen 9 artiklaan ja 10 artiklaan.

Oikeusministeriö toteaa, että perustelujen ja ehdotetun 51 §:n 2 momentin sanamuodon valossa sen suhde tietosuojasetuksen 22 artiklaan jää jokseenkin epäselväksi. Oikeusministeriö kiinnittää huomiota siihen, että myös profilointia olisi eräissä tilanteissa pidettävä tietosuojasetuksen 22 artiklassa tarkoitettuna automatisoituna päätöksentekona. Ehdotettujen säännösten vaikutuksilla on oikeusministeriön mukaan merkitystä sen arvioimisesta, olisiko kyse 22 artiklassa tarkoitettusta profiloinnista vai muusta 4 artiklan 4 kohdassa tarkoitetuista profiloinnista.

Oikeusministeriö toteaa, että ehdotetun säännöksen osalta olisi hyvä vielä arvioida, voisiko sillä olla tietosuojasetuksen 22 artiklassa tarkoitettuja merkittäviä vaikutuksia ja täsmentää perusteluja sen osalta, mihin sääntelyn tarpeen arvioidaan liittyvän. Oikeusministeriön mukaan lakiehdotuksessa ja perusteluissa olisi kiinnitettävä huomiota suojoitoimiin, jos lakiehdotuksessa tarkoitettu profilointi rinnastuisi 22 artiklassa tarkoitettuihin tilanteisiin.

Oikeusministeriö pitää 44 §:ään ehdotettuja täsmennyksiä asianmukaisina, joskin toteaa säännöksen olevan sisällöltään edelleen suhteellisen väljä. Oikeusministeriön mukaan perusteluissa tulisi täsmentää, mistä syystä henkilötiedot ovat valvonnan kannalta välttämättömiä, ja ovatko ne välttämättömiä kaikkien kolmen tietojen vastaanottajan tehtävän hoitamiseksi.

Ehdotetun 53 a §:n osalta oikeusministeriö toteaa, että jos säännöksen on tarkoitettu kattavan arkaluonteisia henkilötietoja, sitä olisi täsmennettävä perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaisesti. Oikeusministeriön mukaan tietojen pseudonymisointi on perusteltu suojoitoimi. Myös 53 b §:n säännöksiä olisi syytä oikeusministeriön mukaan tarkistaa. Oikeusministeriö kiinnittää huomioita lisäksi siihen, että tietojen luovuttamista viranomaiselle koskeva sääntely on yhteydessä tarpeeseen arvioida vielä tarkemmin yksityiselämän rajoitustoimenpiteen välttämättömyyttä kokonaisuutena. Lisäksi oikeusministeriö kiinnittää huomiota julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annettuun lakiin ja toteaa, että silloin, kun kyse olisi Veikkaus Oy:n tietojärjestelmään avattavasta tiedonsiirto rajapinnasta, asiasta olisi edelleen säädettävä erikseen, jos tietojen on tarkoitus luovuttaa viranomaiselle teknisen käyttöyhteyden välityksellä. Oikeusministeriön mukaan on kuitenkin syytä huomioida se, että jos Veikkaus Oy:n katsottaisiin tältä osin hoitavan julkista hallintotehtävää, kuuluisi toiminta tällöin tiedonhallintalain 3 §:n 4 momentin mukaan tämän lain soveltamisalaan.

Sosiaali- ja terveysministeriö

Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että Veikkaus Oy:n tietojen hyödyntäminen parantaisi ja laajentaisi rahapelihaittojen seurannan tietopohjaa sekä tehostaisi haittojen ehkäisyä ja vähentämistä ja näin ollen vahvistaisi yksinoikeusjärjestelmää. Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle pitää tärkeänä sitä, että riittävä datansaantioikeus varmistetaan sekä sosiaali- ja terveysministeriölle ja sen yhteydessä tapahtuvaan rahapelitoiminnan arviointiin sekä Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle. Voimassa oleva lainsäädäntö ei riitä turvaamaan riittävää tiedonsaantia eikä Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle ole turvattu oikeutta tietoihin. Tietotarpeet koskevat peli- ja pelaajadataa sekä muuta liiketoimintaa koskevia tietoja. Arpajaislain 52 §:n toimeenpano edellyttää laajaa ja salassapitosäännökset ylittävää

oikeutta tietoihin. Erityissääntely on sosiaali- ja terveysministeriön näkemyksen mukaan välttämätöntä ja sääntelyn tulisi olla mahdollisimman yksiselitteistä. Arviointi tietojen välttämättömyydestä pitää sosiaali- ja terveysministeriön mukaan olla viranomaisella, mikä on varmistettava lakiteknisesti jatkovalmistelussa. Sosiaali- ja terveysministeriö katsoo, että myös datan laajempaa hyödyntämistä tutkimuksessa on tärkeää edistää ja poistaa erilaisia esteitä Veikkaus Oy:n aineistojen käytölle.

Sosiaali- ja terveysministeriö esittää, että Veikkaus Oy:lle säädettäisiin velvollisuus peli- ja pelaajatietojen käyttämiseen haittojen ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi poistamalla pykälästä muotoilu ”tarvittaessa”. Lisäksi pelaajadatan hyödyntämistä pelaamisen edistämisen tarkoituksessa koskevaa kieltoa olisi syytä harkita pykälätasolle.

Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että peli- ja pelaajadatan operointiin liittyvät Veikkaus Oy:n esittämät kustannusarviot vaikuttavat korkeammilta, kuin tarpeenmukainen operointi edellyttää. Sosiaali- ja terveysministeriön mukaan arvioiden vaihteluväli on suuri, eikä Veikkaus Oy ole eritellyt kulujen kohdentumista. Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa muun muassa, että tiedonsaantioikeuksien täyttäminen ei aiheuttaisi perusmuodossaan Veikkaus Oy:lle merkittäviä järjestelmähankintoihin liittyviä lisäkuluja eikä lisäpalveluiden tarjoaminen raportointiin ja tietojen toimitukseen ei ole välttämätöntä. Kustannusvaikutukset tulisi sosiaali- ja terveysministeriön mukaan arvioida uudestaan. Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että 52 §:ää koskevilla muutoksilla ei muuteta nykyistä pykälän toimeenpanoa eikä muutoksiin liity taloudellisia vaikutuksia.

Viranomaiset ja kunnat

Kilpailu- ja kuluttajavirasto

KKV pitää tärkeänä ja kannatettavana sitä, että mahdollistetaan pelidatan yhdistäminen muihin aineistoihin, ennen kaikkea haittatutkimusaineistoihin ja rekisteriaineistoihin. KKV huomauttaa, että pelaajakohtaisen pelihistorian tutkiminen tulisi säilyttää mahdollisena henkilötietojen pseudonymisoinnista huolimatta, jotta voidaan saada merkittävää uutta tutkimustietoa siitä, miten pelihistoria ja muut yhdistettävistä tiedoista saatavat muuttujat vaikuttavat peliongelmiin kehittymiseen ongelmattomasta pelaamisesta riskipelaamisen kautta ongelmapelaamiseksi.

Poliisihallitus

Poliisihallitus kannattaa peli- ja pelaajadatan käsittelyä koskevia ehdotuksia, koska peli- ja pelaajadatan kerääminen ja hyödyntäminen on erittäin tärkeää rahapelihaittojen seurannan ja tutkimuksen sekä ehkäisyn ja hoidon kehittämisen näkökulmasta. Ehdotettujen muutosten seurauksena jatkossa pystytään paremmin analysoimaan pelikäyttäytymistä ja voidaan suunnitella erilaisia vastuullisuusominaisuuksia.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

THL kannattaa 52 §:ään ehdotettua säännöstä, jossa THL:n tehtävä kirjataan arpajaislakiin sekä 53 b §:n säännöstä joka antaisi THL:lle oikeuden saada Veikkaukselta tietoa aineistoja rahapelihaittojen seurantaan ja tutkimusta varten. Ehdotetut säännökset parantavat mahdollisuuksia rahapelihaittojen seurantaan ja tutkimukseen sekä haittojen vähentämiseen tähtäävien toimenpiteiden arviointiin ja kehittämiseen. THL:n kanta on, että hallituksen

esityksessä tarkennetaan THL:n Veikkauksen tietoaaineistoja koskevan tietojensaantioikeuden kattavan 1.1.2017 jälkeisen ajan. THL pitää ylimitoitettuina Veikkauksen esittämiä arviota vuotuisista tai kertaluontoisista kustannuksista, joita THL:n oikeus saada tietoaaineistoja yhtiölle aiheuttaisi.

Tietosuojavaltuutettu

Tietosuojavaltuutettu toteaa, että rahapelihaittojen torjuminen on sinänsä erittäin kannatettavaa ja tärkeää, mutta on kuitenkin syytä tarkastella tarkoin, ovatko suunnitellut keinot kaikilta osin suhteessa asetettuihin sinänsä hyviin päämääriin. Tietosuojavaltuutetun mukaan esitysluonnos itsessään sisältää suoraan ja välillisesti useita kohtia, jotka edellyttävät tarkkuutta ja huolellisuutta henkilötietojen suojan huomioon ottamisessa.

Tietosuojavaltuutetun mukaan on keskeistä kiinnittää huomiota siihen, että kansallisen liikkumavaran käytön on oltava yleisen edun mukaista ja oikeasuhtaista sillä tavoiteltuun oikeutettuun päämäärään nähden.

Tietosuojavaltuutettu katsoo, että henkilötietojen käsittelyyn ja siihen liittyviin riskeihin tulee kiinnittää huomiota esityksen jatkovalmistelussa. Tietojen yhdistelemiseen, erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen käsittelyyn, tiedonsaantioikeuksiin sekä profilointiin olisi syytä kiinnittää erityistä huomiota. Tietosuojavaltuutettu toteaa, että korkean riskin käsittelyssä tietosuojaa koskevan vaikutusarvioinnin tekeminen jo lainsäädäntövaiheessa on erittäin suositeltavaa.

Tietosuojavaltuutetun mukaan vaikuttaa siltä, että tietosuojaa koskevat säännökset ja periaatteet, kuten esimerkiksi käyttötarkoitussidonnaisuus ja tiedon minimointi, on syytä tarkasti ottaa huomioon Veikkaus Oy:n kehittämää algoritmiä koskevia suunnitelmia tehtäessä. Henkilötietojen käsittelystä säädettäessä on punnittava tarkasti päämäärän oikeutettavuus sekä oikeasuhtaisuus suhteessa tavoiteltuun päämäärään. Lisäksi tilannetta on syytä arvioida tarkoin myös henkilötietojen suojan näkökulmasta ja avata sitä, mitä tämä konkreettisesti rekisteröityjen näkökulmasta tarkoittaa.

Tietosuojavaltuutettu huomauttaa, että myös profiloinnin osalta on syytä perehtyä henkilötietojen suojaa koskevaan sääntelyyn ja huolehtia, että rekisteröityjen oikeuksista huolehditaan tietosuoja-asetuksen edellyttämällä tavalla.

Tietosuojavaltuutetun mukaan sekä erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien henkilötietojen käsittely että havainto siitä, että rekisteröidyllä on vain rajalliset mahdollisuudet vaikuttaa henkilötietojensa käsittelyyn ovat osaltaan signaaleja siitä, että tilannetta tulee arvioida tarkemmin henkilötietojen suojan näkökulmasta. Tietosuojavaltuutetun mukaan on tärkeää myös huomata, että henkilötietojen käsittelyn perusteesta riippuu, mitkä tietosuoja-asetuksessa säädetyt tietosuoja-oikeudet tulevat tapauksessa kyseeseen.

Tietosuojavaltuutettu toteaa, että 51 §:n osalta esimerkiksi henkilötunnuksen käsittelyn tarpeellisuutta ei ole arvioitu minimointiperiaatteen näkökulmasta. Lisäksi tietosuojavaltuutettu nostaa esille, että rekisteröidyn oikeuksiin ja vapauksiin kohdistuvan riskin todennäköisyys ja vakavuus olisi määriteltävä tietojenkäsittelyn luonteen, laajuuden, asiayhteyden ja tarkoitusten mukaan ja että riski olisi arvioitava objektiivisen arvioinnin perusteella.

Tietosuojavaltuutetun mukaan se, että eri viranomaisrekisterien tietoja ollaan yhdistelemässä, nostaa rekisteröidyn näkökulmasta henkilötietojen käsittelyyn liittyvää riskitasoa. Tietosuojavaltuutettu toteaa, että yhdisteltäessä

muodostettava tietovaranto olisi huomattavan laaja ja on siksi rekisteröityjen näkökulmasta erityisen riskialtis ja että myös tietojen luonne on riskialttiutta lisäävä tekijä.

Tietosuojavaltautetun mukaan tietojen pseudonymisointiin liittyy keskeisesti myös informointivelvollisuus. Tietosuojavaltautettu huomauttaa, että esitysluonnoksesta ei käy tarkemmin ilmi, miten tämä toteutettaisiin.

Arpajaislain 50 §:n osalta tietosuojavaltautettu huomauttaa, että työntekijöihin tulee sovellettavaksi myös tietosuoja-asetus.

Tietosuojavaltautettu pitää keskeisenä, että jatkovalmistelussa kiinnitetään selkeämmin huomiota rekisteröityjen, sekä työntekijöiden että asiakkaiden, asianmukaiseen informointiin valvonnasta.

Markkinointia koskevan 14 b §:n osalta tietosuojavaltautettu toteaa jäävän avoimeksi se, onko profilointia tarkoitus käyttää siihen, ettei markkinointia kohdistettaisi alaikäisiin tai haavoittuvassa asemassa oleviin henkilöihin ja onko tällaisessa markkinoinnissa kysymys tietosuoja-asetuksessa tarkoitettusta suoramarkkinoinnista.

Tietosuojavaltautetun lausunnossa nostetaan esille perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntöä. Lausunnossa viitataan lisäksi tietosuojavaltautetun toimiston lainsäädäntölausuntoja varten laadittuun ohjeeseen.

Rahapeliyhteisöt ja muut yritykset

Kesko Oyj

Kesko Oyj toteaa, että kauppojen yhteydessä olevien peliautomaattien käyttö muuttui käänteentekevällä tavalla kuluvan vuoden alussa, kun pakollinen tunnistautuminen tuli voimaan kaikkiin peliautomaatteihin. Kesko Oyj on toivottanut uudistuksen tervetulleeksi, sillä pelaajakohtainen data tulee mahdollistamaan modernien ja tehokkaasti kohdentuvien vastuullisen pelaamisen välineiden tarjoamisen Veikkaus Oy:n asiakkaille. Pakollinen tunnistautuminen asettuu K-ryhmän näkökulmasta osaksi laajempaa kehitystä, jossa henkilökohtaisen asiakasdatan perusteella voidaan tarjota yhä merkityksellisempiä vastuullisuuspalveluja. Kesko Oyj toteaa, että K-ryhmän K-ostokset -palvelu tarjoaa 800 000 käyttäjälleen omaan ostoskäyttäytymisestään kertyneeseen dataan perustuen tietoa ostotensa kotimaisuusasteesta, hiilijalanjäljestä sekä terveysvaikutuksista.

Veikkaus Oy

Veikkaus Oy:n käsityksen mukaan tietojen luovutusta, tietojensaantioikeutta ja henkilötietojen käsittelyä koskeviin pykäläehdotuksiin liittyy edelleen täsmennystarpeita, joita olisi tarpeen tarkentaa lain jatkovalmistelussa. Yhtiön käsityksen mukaan 51 § tulisi rajata koskemaan vain henkilötietoja. Lisäksi ensimmäiseen virkkeeseen tulee sisällyttää käsittelyperusteeksi myös väärinkäytösten selvittäminen. Veikkaus Oy katsoo, että yksityiskohtaisia perusteluja tulisi täsmentää siten, että niistä saa selkeästi kuvan yhtiön oikeudesta käsitellä henkilötietoja eri tarkoituksissa ja että 1 momentissa todettaisiin kuvattavan sellaisia käsittelytarkoituksia ja henkilötietojen sisältöä, joihin liittyy tietynlaista arkaluontoisuutta. Veikkaus Oy esittää, että säännökseen kirjattaisiin yhtiölle selkeä lakisääteinen mahdollisuus niin sanottuun erityisryhmään kuuluvien terveystietojen käsittelyyn sellaisessa muodossa, joka täyttää lainsäädäntöön perustuvan tärkeän yleisen edun mukaisen syyn. Lisäksi Veikkaus Oy esittää, että 2 momentissa ei viitattaisi 1

momentissa mainittuihin henkilötietotyyppeihin. Veikkaus Oy:n mukaan matemaattiseen malliin sisällytettäviin tietoihin tulisi ottaa kantaa ainoastaan siltä osin kuin kyse on mahdollisesti terveystiedoksi katsottavasta tiedosta tai muusta niin sanottuun erityisryhmään kuuluvasta henkilötiedosta.

Veikkaus Oy katsoo, että 53 a ja 53 b §:ssä tulisi säätää Veikkaus Oy:n liikesalaisuuksien suojan vuoksi muiden tietojen kuin henkilötietojen salassapitovelvoitteesta. Lisäksi lakiin olisi Veikkaus Oy:n mukaan syytä sisällyttää maininta, että yhtiön luovuttamien tietojen osalta ei sovelleta sosiaali- ja terveystietojen toissijaisesta käytöstä annettua lakia.

Veikkaus Oy toteaa sosiaali- ja terveysministeriön ja THL:n tietojensaantiin liittyvien tietojärjestelmäkustannusten osalta, että täsmällisten vaikutusarvioiden antaminen on mahdollista vasta käytännön tarpeiden täsmentymisen myötä, minkä vuoksi ne voivat olla huomattavastikin lausunnossa esitettyä korkeammat. Tämänhetkisten tarkentuvien selvitysten perusteella Veikkaus Oy arvioi kertaluontoisten rakentamiskustannusten olevan minimissään noin miljoona euroa (vuosina 2021 – 2024). Lisäksi tietopyyntöjen käsittely vaatii Veikkaus Oy:ltä jatkuvaa resursointia. Tästä johtuvien kustannusten Veikkaus Oy arvioi olevan minimissään noin 200 000 euroa vuodessa.

Yliopistot, asiantuntijaelimet ja palvelukokonaisuudet

Helsingin yliopiston CEACG-tutkimuskeskus

Helsingin yliopiston CEACG-tutkimuskeskus toteaa, että seurantadatan hyödyntäminen haittojen seurantaan ja arviointia sekä tutkimusta varten on ensiarvoisen tärkeää, jotta järjestelmä kykenee päämääriensä mukaisesti vähentämään ja ehkäisemään rahapelihaittoja. Seurantadatan kerääminen ja luovuttaminen haittaseuranta- ja tutkimustarkoituksiin tulee olla läpinäkyvää ja pelaajien edun mukaista. CEACG katsoo, että tutkijoiden tietopyynnöt olisi syytä osoittaa valvovalle viranomaiselle rahapeliyhtiön sijaan. CEACG:n mukaan pelidatan hyödyntäminen on ensiarvoisen tärkeää myös markkinoinnin sääntelyn kannalta. Pelidatan avulla on mahdollista tunnistaa paitsi ongelmallisesti pelaavia yksilöitä, mutta myös pelikategorioiden haittapotentiaalia. Tämä mahdollistaa CEACG:n mukaan tarkemmat markkinointikiellot.

Peluuri ja Peliklinikka

Peluuri ja Peliklinikka pitävät tärkeänä ja kannatettavana uudistuksena Veikkaus Oy:n peli- ja pelaajadatan nykyistä laajemman hyödyntämisen rahapelihaittojen seurannassa, ehkäisyssä ja tutkimuksessa sekä Veikkaus Oy:n vastuullisen mallin mahdollistamiseksi. Peluurin ja Peliklinikan mukaan on tärkeää, että sosiaali- ja terveysministeriö ja Terveystieteiden tutkimuskeskus voivat hyödyntää peli- ja pelaajadataa heille annetun tehtävän mukaisesti henkilö- ja liikesalaisuuden suojan turhaan sitä estämättä. Tällä vahvistetaan Peluurin ja Peliklinikan mukaan osaltaan rahapelihaittojen seurannan tietopohjaa ja sen myötä pelihaittojen ehkäisyn ja vähentämisen toimenpiteitä ja niiden kohdentamista.

Veikkaus Oy:n tulee Peluurin ja Peliklinikan mukaan ottaa mahdollisimman pian käyttöön tarvittavat toimenpiteet vastuullisen asiakkuuden mallin toteuttamiseksi. Mallin mukainen yhteydenotto tilanteissa, joissa on syytä olettaa asiakkaan pelaamiseen liittyvän merkittäviä haittoja, tulee olla Veikkaus Oy:ta vahvasti velvoittavaa. Mallin käytöstä ja sen vaikutuksista tulee

Peluurin ja Peliklinikan mukaan raportoida säännöllisesti. Tietosuojaan liittyvät kysymykset huomioiden dataa tulisi voida hyödyntää myös laajemmin pelihaittoja koskevassa tutkimuksessa.

Koska kattava pakollinen tunnistautuminen laajentaa Veikkaus Oy:n asiakasrekisteriä ja yhtiön käytössä olevaa asiakasdataa, on Peluurin ja Peliklinikan mukaan ensiarvoisen tärkeää, että lainsäädännöllisesti varmistetaan tämän asiakasdatan käyttöä koskevat periaatteet ja rajoitukset, esimerkiksi pelaajadatan perusteella kohdennetun markkinoinnin suhteen.

Rahapeliin toimeenpanon arviointiryhmä

Arviointiryhmä toteaa, että pakollisen tunnistautumisen laajeneminen lisää peli- ja pelaajadatan kattavuutta ja käyttöarvoa haittojen torjumisessa huomattavasti. Tämän potentiaalın hyödyntäminen on tärkeää varmistaa lainsäädännössä ja käytännössä osana rahapeliin toimeenpanoa, ohjausta, seuranta ja tutkimusta sekä haittariskien arviointia. Lisäksi Veikkauksen peli- ja pelaajadatan avulla voidaan lisätä haittojen torjumisessa tarvittavaa tietopohjaa.

Rahapelihaittojen seurannassa ja arvioinnissa sekä rahapelihaittoja koskevassa tutkimuksessa tiedon tarpeet koskevat Veikkauksen peli- ja pelaajadataa sekä muuta liiketoimintaa. Arviointiryhmä mukaan sääntelyn tulisi olla mahdollisimman yksiselitteistä ja asiakokonaisuus edellyttää erityissääntelyä. Välttämättömät tiedot 52 §:n mukaisessa työssä edellyttävät osin henkilötietojen ja liikesalaisuuden piiriin kuuluvien tietojen käsittelyä ja arvio siitä, mitkä tiedot ovat välttämättömiä, tulee olla 52 §:n mukaista työtä toimeenpanevalta taholla. Myös datan laajempaa hyödyntämistä tutkimuksessa on tärkeää edistää ja poistaa erilaisia esteitä Veikkaus Oy:n aineistojen käytölle. Tutkijayhteisön ja Veikkauksen sujuva yhteistyö jatkuvasti laajenevan pelikäyttötiedon hyödyntämisessä edistäisi haittoja ehkäisevää toimintaa Suomessa ja Suomella olisi edellytyksiä toimia edelläkävijänä maana, jossa on a) yksinoikeusjärjestelmä b) hyvät resurssit rahapelitutkimukselle ja c) ensiluokkainen osaaminen datanhallinnassa.

Veikkauksen toiminnan osalta arviointiryhmä pitää tärkeänä, että laissa säädetään oikeuden lisäksi Veikkaus Oy:n velvollisuudesta paitsi arvioida pelaamisesta asiakkaille aiheutuvien haittojen riskiä peli- ja pelaajadatan automaattisen käsittelyn avulla myös käyttää dataa haittojen ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi. Arviointiryhmän mukaan olisi syytä harkita säädöstä, jolla kielletäisiin peli- ja pelaajadatan pohjalta tehtävän arvioinnin hyödyntämistä pelaamisen edistämisen tarkoituksessa. Lisäksi arviointiryhmä esittää, että Veikkaus Oy:tä edellytettäisiin raportoimaan valvoville ja ohjaaville viranomaisille siitä, millä tavoin se käyttää tietoja. Arviointiryhmä esittää ehdotukseen kirjattavaksi, että laajenevaa tunnistautumista ei saisi käyttää siten, että se edistää pelaamisen siirtymistä sähköiseen kanavaan tai korkean riskin peleihin.

Peli- ja pelaajadatan operointikustannuksiksi on ehdotuksessa arvioitu noin 1-10 miljoonaa euroa ja vuosittaisiksi kustannuksiksi noin 0,5-3 miljoonaa euroa. Kustannukset ovat erittelemättömiä eivätkä arviointiryhmän arvioiden ja arviointiryhmän konsulttoimien asiantuntijoiden mukaan vaikuta realistisilta. Kustannusvaikutuksia tulisi arvioida uudelleen ennen hallituksen esityksen antamista tietojen luovuttajan ja vastaanottajan tarpeet huomioiden tarkoituksenmukaisten ja kustannustehokkaiden toimintatapojen varmistamiseksi ottaen huomioon, että Veikkaus Oy:öön kohdistuvat uudet

tietopyynnöt tulevat olemaan tapauskohtaisia, ja niissä tulee korostumaan manuaalisen työn rooli, Veikkaus Oy:n vastuu toimitettavien aineistojen osalta rajoittuu tietojen kokoamiseen ja toimitukseen. Tietoja käsittelevällä THL:llä on olemassa infrastruktuuri aineistojen vastaanottamiseen, varastointiin ja käsittelyyn.

Yhdistykset, säätiöt ja puolueet

ADHD-liitto

ADHD-liitto katsoo, että on olennaista tehostaa pelaamisen seuranta ja mahdollistaa keinoja pelikäyttäytymiseen liittyviin interventioihin eri puolilla Suomea, kuitenkin pelaajien oikeusturvasta ja henkilötietojen suojasta huolehtien. Liitto pitää hyvänä mahdollisuutta arvioida haitallisiksi luokiteltujen pelituotteiden tuottamaa seurantatietoa ja tehdä nopeasti tarvittavia toimenpiteitä pelihaittojen ehkäisemiseksi.

A-klinikkasäätiö

A-klinikkasäätiö kannattaa laajennettuja tiedonsaantioikeuksia ja niihin liittyviä tarkastus- ja kielto-oikeuksia. Myös Veikkauksen omia keinoja ja velvoitteita kontaktoida pelaajia riskien ehkäisemiseksi tulisi laajentaa ja vahvistaa, mikäli yksittäisen pelaajan pelikäyttäytyminen muuttuu selkeästi haitallisempaan suuntaan. Tämän tulisi A-klinikkasäätiön näkemyksen mukaan sisältyä Veikkauksen omavalvontasuunnitelmaan. Henkilötietoja tulisi voida luovuttaa salassapitosäädösten estämättä paitsi STM:lle ja THL:lle, myös tieteellisen pelihaittatutkimuksen käyttöön esimerkiksi kryptattuina.

Alkoholitutkimussäätiö

Alkoholitutkimussäätiö pitää tärkeänä, että Veikkaus Oy:n peli- ja pelaajadataa kerätään ja hyödynnetään rahapelihaittojen seurannassa, ehkäisyssä ja tutkimuksessa. Peli- ja pelaajadatan analyyseillä voidaan Alkoholitutkimussäätiön mukaan merkittävästi laajentaa rahapelihaittoihin liittyvää tietopohjaa. Tunnistautuneena pelaamisen osuuden kasvaessa peli- ja pelaajadatan käyttöarvo kasvaa entisestään. Veikkaus Oy:n peli- ja pelaajadatan tutkimuskäyttö on Alkoholitutkimussäätiön näkemyksen mukaan tarpeen tehdä mahdolliseksi rahapelaamisen ja pelihaittoja koskevan tietopohjan laajentamiseksi myös muilta osin kuin arpajaislain 52 §:ssä tarkoitetun lakisääteisen tehtävän toimeenpanossa. Tällaista tieteellistä tutkimusta tehdään muun muassa Alkoholitutkimussäätiön jakamin apurahoin yliopistoissa ja tutkimuslaitoksissa. Tieteellisen tutkimuksen tunnusmerkkejä ovat asianmukainen tutkimussuunnitelma, tutkimuksen tekijöiden riittävä tieteellinen pätevyys sekä tutkimuksen autonomisuus, julkisuus ja tieteelliset päätavoitteet.

Alkoholitutkimussäätiö viittaa lausunnossaan myös rahapelihaittojen seuranta ja sen mittareita määritelleen sosiaali- ja terveysministeriön työryhmän loppuraportin mainintoihin tutkimusaineiston saatavilla olosta ja käyttöluopaprosesseista ja toteaa, että aineistojen käytön tulee ensisijaisesti olla tutkijoille maksutonta tai toissijaisesti kustannusten tulee olla vähäisiä. Alkoholitutkimussäätiö viittaa lausunnossaan myös S-ryhmän asiakasdatan tutkimuskäyttöön, jossa edellä mainittu työryhmä tunnisti useita yhtäläisyyksiä Veikkauksen peli- ja pelaajadataan pohjaavan tutkimuksen kanssa ja näki merkittäviä mahdollisuuksia hyödyntää Veikkauksen peli- ja pelaajadataa rahapelihaittojen tutkimuksessa.

Ehkäisevä päihdetyön järjestöverkosto

Ehkäisevä päihdetyön järjestöverkosto (EPT-verkosto) katsoo, että tunnistautumisen kautta saatu tieto tulisi ottaa käyttöön rahapelaamisen ehkäisy- ja vähentämistoimissa ja niiden kehittämisessä. EPT-verkosto esittää, että Veikkaus Oy:n keräämää pelidataa käytettäisiin laajamittaisesti tutkimustyössä pelaamisen ehkäisyyn sekä vähentämisen tueksi. Data tulisi luovuttaa etenkin Sosiaali- ja terveysministeriön käyttöön sekä Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle, tutkijoille hyvien tutkimuskäytäntöjen mukaisesti sekä järjestöille tutkimus- ja kehittämiskäyttöön. EPT-verkoston näkemyksen mukaan Veikkaus Oy:n tulisi voida olla yhteydessä asiakkaaseensa, mikäli pelaaminen näyttää yleistyvän tai pelaaminen on muulla tavoin riskialtista.

Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry

EHYT ry kannattaa, että Veikkaus Oy ottaa pian käyttöön henkilötietojen automaattisen käsittelyn avulla saadut arviot pelaamisesta asiakkaille aiheutuvista taloudellisista, sosiaalisista ja terveydellisistä haitoista ja ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin havaittujen riskien ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi. EHYT ry kannattaa VasA-tyyppisen mallin kattavan käyttönoton mahdollistamista rahapelihaittojen ehkäisemiseksi. EHYT ry:n mukaan olisi myös selvitettävä, onko Veikkaus Oy:n velvollisuus selvittää pelaajan taloudellinen tilanne, jotta yhtiö pystyy toteuttamaan vastuutaan ja arvioimaan pelaajan käyttämää rahamäärää suhteessa hänen tuloihinsa. VasA-mallin vaikutuksista rahapelihaittojen ehkäisyssä on EHYT ry:n mukaan raportoitava. EHYT ry kannattaa Veikkaus Oy:n tietojen luovuttamista sosiaali- ja terveysministeriölle, Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle sekä tieteelliseen tutkimukseen tietosuojalainsäädännön mukaisesti. Pelidataa tulee EHYT ry:n mukaan käyttää pelihaittojen ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi. EHYT ry pitää tärkeänä, että tutkimuksessa korostuu tiedontuotanto ehkäisyyn ja hoidon tarpeisiin. Veikkaus Oy:n pelidataa on saatava tietosuojalainsäädäntö huomioiden myös järjestöjen tutkimuskäyttöön.

Kuluttajaliitto - Konsumentförbundet ry ja Marttaliitto ry

Kuluttajaliitto ja Marttaliitto pitävät tunnistautumisen vaatimusta tärkeänä mutta vaativat, että kerättyä pelaajadataa ei saa käyttää sellaiseen kohdistettuun markkinointiin, jolla kannustetaan suoraan tai epäsuorasti pelaamaan.

MIELI Suomen Mielenterveys ry

Yhdistys katsoo, että tarvitaan kansallinen rahapelipoliittinen strategia ohjaamaan omistajaohjausta ja monopoliyhtiön toimintaa. Ehdotukseen sisältyvä peli- ja pelaajadatan hyödyntäminen rahapelihaittojen seurannassa, arvioinnissa ja tutkimuksessa tukee nykyistä vahvempaa tietopohjaa mikä on edellytys strategian toimeenpanossa.

Sosped-säätiö

Sosped-säätiö katsoo, että on erinomainen asia, että pelaaja- ja pelidatan hyödyntämistä voidaan tulevaisuudessa käyttää haittojen seurannassa, arvioinnissa ja tutkimuksessa sekä, että Veikkaus Oy:lle on asetettu velvollisuus toimenpiteisiin, kun se havaitsee ongelmallista pelaamista.

Sukeltajaliitto ry

Sukeltajaliitto ry pitää esitystä pakollisesta tunnistaumisesta ja oikeudesta käsitellä peli- ja pelaajadataa perusteltuina rahapelihaittojen ehkäisemiseksi. Pakollisen tunnistaumisen kautta syntyvä pelaajadata luo uusia mahdollisuuksia tehokkaille vastuullisuustoimille. Liitto katsoo, että lakimuutosten vaikutuksia rahapelaamiseen ja rahapelihaittojen kehitykseen on seurattava.

Suomen Olympiakomitea ry

Suomen Olympiakomitea ry pitää esitystä pakollisesta tunnistaumisesta ja oikeudesta käsitellä peli- ja pelaajadataa perusteltuina rahapelihaittojen ehkäisemiseksi. Pakollisen tunnistaumisen kautta syntyvä pelaajadata luo uusia mahdollisuuksia tehokkaille vastuullisuustoimille. Suomen Olympiakomitea ry katsoo, että lakimuutosten vaikutuksia rahapelaamiseen ja rahapelihaittojen kehitykseen on seurattava.

Suomen Sosiaalidemokraattinen Puolue

SDP pitää kannatettavina ehdotuksia Veikkaus Oy:n asiakkaiden pelaamista koskevien tietojen keräämisestä ja STM:n ja THL:n tiedonsaantioikeuksista.

Terveen rahapelikulttuurin puolesta ry

Terveen rahapelikulttuurin puolesta ry (TeRaPu ry) kannattaa ehdotuksia Veikkauksen tietojen luovuttamisvelvoitteesta ja Sosiaali- ja terveysministeriön sekä Terveyden- ja hyvinvoinninlaitoksen tiedonsaantioikeuksista. Lisäksi TeRaPu ry katsoo, että Veikkaus Oy on velvoitettava käyttämään pelidataa pelihaittojen ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi.

Tieteellisten seurain valtuuskunta

Tieteellisten seurain valtuuskunta pitää arpajaislain 52 §:n ja siinä määriteltyjen tehtävien täsmentämistä perusteltuna.

5. Pelikasinon määräaikaisen pelikiellon laajentaminen toistaiseksi voimassa olevaksi

Yhteenveto

Pelikasinon ja erityisen pelisalin toistaiseksi voimassa olevaa pelikieltoa koskevaa ehdotusta pidettiin lausunnoissa kannatettavana. Useassa lausunnossa katsottiin olevan tärkeää, että pelikiellon voi asettaa asioimatta pelikasinossa tai -salissa. Joissakin lausunnoissa tuotiin esille, että kiellon vähimmäismääräajat ovat liian lyhyitä ja että myös täysin pysyvä pelikielto asettaminen tulisi olla mahdollista. Ehkäisevän päihdetyön asiantuntijoiden lausunnoissa esitettiin, että Suomessa tulisi olla yksi peliyhtiöiden ulkopuolisen tahon ylläpitämä pelikieltojärjestelmä, joka kattaisi Manner-Suomen ja Ahvenanmaan. Poliisihallituksen lausunnossa kiinnitettiin huomiota säännösehdoitusten muotoiluun sekä tarpeeseen selkeyttää, mitä tarkoitetaan painavilla perusteilla, joilla Veikkaus Oy:n pelaajalle asettama toistaiseksi voimassa oleva pelikielto voidaan poistaa.

Lausunnonantajakohtaiset lausunnot

Ministeriöt

Sosiaali- ja terveysministeriö

Sosiaali- ja terveysministeriö kannattaa esitystä toistaiseksi voimassa olevan kiellon tai rajoituksen mahdollistamisesta pelikasinolle ja toteaa olevan tärkeää, että pelikiellon voi asettaa siten, että henkilö ei joudu asioimaan pelikasinolla tai pelisalissa pelikiellon saadakseen.

Viranomaiset ja kunnat

Poliisihallitus

Poliisihallituksen näkemyksen mukaan ehdotettu 15 §:n muotoilu vaikuttaa ongelmalliselta. Poliisihallitus huomioi, että ehdotetun 15 §:n tulisi mahdollistaa sen, että pelaajan itsensä pyytämä pelikielto kohdistuisi kaikkiin erityisiin pelisaleihin ja/tai pelikasinoille.

Poliisihallitus kiinnittää huomiota siihen, että pelaajien pelikasinoon pyytämän pelikiellon asettamismenettelmä tulee olla mahdollisimman saavutettava ja niiden pelaajien, joille on avattu pelitili, tulisi voida asettaa pelikielto pelikasinolle Veikkaus Oy:n pelipalvelussa. Poliisihallitus kiinnittää huomiota siihen, pelaajan oikeusturvan ja valvonnan toteuttamisen kannalta esitysluonnoksesta tulisi käydä tarkemmin ilmi se, mitä tarkoitetaan 4 momentin mukaisilla painavilla perusteilla, joilla 2 momentin 1-3 kohdan mukaisesti asetettu kiello tai rajoitus voidaan poistaa.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

THL kannattaa ehdotusta toistaiseksi voimassa olevan pelikiellon mahdollistamisesta Veikkauksen pelisalien asiakkaille asiakkaan pyynnöstä. THL pitää puutteena, että ehdotukseen ei sisälly säännöstä kaikkea pelaamista koskevan pysyvän pelikiellon mahdollisuudesta. Lisäksi THL:n näkemys on, että henkilön tulee voida halutessaan hakea pelikielto asioimatta pelipisteessä, pelisalissa, kasinossa tai Veikkauksen verkkokaupassa.

Yhdistykset, säätiöt ja puolueet

Ehkäisevä päihdetyön järjestöverkosto

Ehkäisevä päihdetyön järjestöverkosto (EPT-verkosto) katsoo, että pelaajille tulisi taata mahdollisuus saada toistaiseksi voimassa oleva maksuton pelikielto. EPT-verkoston mukaan Suomessa tulisi olla yksi, peliyhtiöiden ulkopuolinen taho, jolta pelaaja voi hakea pelikieltoa Manner-Suomeen ja Ahvenanmaalle. Esimerkkiä voi EPT-verkoston mukaan ottaa Ruotsin Spelpaus-järjestelmästä. Pelikiellon ei tulisi vaatia Veikkaus Oy:n kanssa asiointia, esimerkiksi toimipisteessä tai verkkosivuilla käyntiä. Pelikiellon vähimmäisaikaa tulisi EPT-verkoston mukaan pidentää kolmeen kuukauteen yhden kuukauden sijaan.

Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry

EHYT ry painottaa, että on tärkeää taata pelaajalle mahdollisuus saada toimiva, toistaiseksi voimassa oleva ja maksuton pelikielto Ruotsin spelpaus.se-ohjelman mallisesti. EHYT ry:n mukaan Spelpaus tulisi järjestää peliyhtiön ulkopuoliselle taholle eli viranomaiselle, joka ylläpitää luetteloa, josta peliyhtiö tarkistaa pelistatuksen. Suomessa pitäisi EHYT ry:n mukaan olla yksi pelaajalle maksuton Pelipaussi-järjestelmä, joka kattaa

Manner-Suomen ja Ahvenanmaan pelaamisen. EHYT ry pitää tärkeänä, että pelikiellon voisi ottaa itselleen asioimatta Veikkaus Oy:n kanssa.

Peluuri ja Peliklinikka

Peluuri ja Peliklinikka pitävät pelikasinon ja pelisalien määräaikaisen pelikiellon laajentamista toistaiseksi voimassa olevaksi kannatettavana. Pelikiellon ottamisen tulisi Peluurin ja Peliklinikan mukaan olla mahdollista pelaajalle siten, ettei hänen tarvitse altistua peliympäristön houkutuksille eli käymättä pelikasinolla tai pelipisteessä. Myös toistaiseksi voimassa olevan, tai jopa täysin pysyvän pelikiellon mahdollisuus ongelmallisen pelaamisen perusteella tulisi Peluuri ja Peliklinikan mukaan olla mahdollista.

Terveen rahapelikulttuurin puolesta ry

Terveen rahapelikulttuurin puolesta ry (TeRaPu ry) katsoo, että määräaikaisen ja toistaiseksi voimassa olevan kiellon vähimmäismääräajat ovat liian lyhyitä. TeRaPu ry katsoo, että määräaikaisen kiellon vähimmäisajan tulisi olla vuosi ja toistaiseksi voimassa olevan kiellon kolme vuotta.

Sininauhaliitto ja Tiltti

Sininauhaliiton ja Tiltin mukaan ongelmallisesti pelaavat kykenevät harvoin omaehtoisesti rajoittamaan omaa pelaamistaan. Vastuullisesti toimivan pelintarjoajan tulee Sininauhaliiton ja Tiltin mielestä tehokkaasti puuttua pelaajalla havaittuun riskikäyttöön ja auttaa häntä rajoittamaan riskialtista pelaamista. Sininauhaliitto ja Tiltti katsovat, että esitysluonnokseen kirjattu kolmen kuukauden vähimmäispituus pelikiellolle tai -rajoitukselle on selkeä parannus. Samoin se, että pelaajan on mahdollista asettaa itselleen pelikielto asioimatta pelisalissa tai -kasinolla, eli altistumatta peliympäristön houkutuksille. Sen sijaan Sininauhaliitto ja Tiltti näkevät vakavaksi puutteeksi, että pelaajan ei jatkossakaan ole mahdollista asettaa itselleen vuotta pidempää pelikieltoa.

Suomen Pokerinpelaajat ry

Suomen Pokerinpelaajat ry pitää pelikasinon pelikieltoa koskevaa ehdotusta erinomaisena. Yhdistyksen mukaan on epäinhimillistä jättää antamatta pysyvää pelikieltoa, jos ongelmapelaaja sellaisen haluaa, ja kohtuutonta muille pelaajille, jos pokeripöydässä huijannut pystyy vuoden päästä palaamaan pelipöytään.

6. Maksuliikenteelle asetettavien estojen käyttöönoton selvittäminen yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolelle suuntautuvan pelaamisen rajoittamiseksi

Yhteenveto

Lausunnonantajien näkemykset maksuliikenteen estoista poikkesivat toisistaan merkittävästi. Osa lausunnonantajista kannatti estojen käyttöönottoa ja piti sitä myös välttämättömänä. Estojen katsottiin vahvistavan rahapelihaittojen torjuntaa ja yksinoikeusjärjestelmän kanavointikykyä. Yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisen pelitarjonnan saatavuuden rajoittamista pidettiin useissa lausunnoissa tärkeänä. Joissakin lausunnoissa kiirehdittiin estojen käyttöönottoa, kun taas Finanssiala ry totesi olevan todennäköisesti mahdotonta toteuttaa estojen edellyttämät tekniset muutokset vuoteen 2022 mennessä ja esitti, että sääntely tulisi voimaan tältä osin aikaisintaan vuoden 2023 alusta. Moni lausunnonantaja toisaalta vastusti estojen käyttöönottoa. Kielteistä suhtautumista perusteltiin useilla eri syillä.

Maksuliikenteen estoja pidettiin muun muassa perustuslaissa turvattujen elinkeinovapauden ja omaisuudensuojan sekä EU-oikeuden vastaisina, tehottomina kierrettävyytensä ja maksupalvelujen moninaisuuden vuoksi sekä eri tahoille kohtuuttomia kustannuksia aiheuttavina. Estojen todettiin myös johtavan muun muassa maksuliikenteen siirtymiseen suomalaisen viranomaisvalvonnan ulkopuolelle ja suomalaisten maksupalveluntarjoajien kilpailukyvyyn heikkenemiseen. Maksuliikenteen esto voisi estää myös sallittuja maksutapahtumia. Estojen ei myöskään katsottu vaikuttavan Veikkaus Oy:n tuottoa kasvattavasti. Joissakin lausunnoissa tuotiin myös esille, että estojen vaikutuksesta pelihaittoihin ei ole olemassa näyttöä. Toisaalta todettiin myös, etteivät estot ole vaikutuksettomia haittojen torjunnan näkökulmasta eivätkä ne ole ristiriidassa sen kanssa. Useissa lausunnoissa kiinnitettiin huomioita tarpeeseen määritellä kieltojen perusteena oleva markkinointi selkeästi. Lausunnoissa esitettiin myös useita täsmennystarpeita säännösehdotuksiin ja perusteluihin, kuten esimerkiksi kiellon kohdentamiseen, siirtymäsääntelyyn ja perusoikeuksien rajoittamista koskevaan arviointiin. Lisäksi Poliisihallituksen lausunnossa todettiin muun muassa haasteet kieltopäätösten tiedoksiannossa ulkomaille sijoittautuneille toimijoille. Sekä Poliisihallitus että useat muut lausunnonantajat kiinnittivät huomiota estojen edellyttämiin viranomaisresursseihin ja tarpeeseen varmistaa resurssien riittävyys. Joissakin lausunnoissa esitettiin, että estojen tulisi koskea tehokkaan rahapelihaittojen torjunnan varmistamiseksi kaikkea yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolista rahapelitoimintaa, mukaan lukien PAF:n toiminta. Toisaalta Finanssiala ry katsoi, että vastuu arpajaislain vastaisten toimijoiden tunnistamisesta ja estolistalle määrittämisestä sekä estolistan ylläpitämisestä tulee olla yksiselitteisesti viranomaisella. Useassa lausunnossa nostettiin esille erilaisia Ahvenanmaan ja itsehallintoon liittyviä näkemyksiä. Joissakin lausunnoissa katsottiin PAF:n toimeenpanevan pelejä Manner-Suomessa, vaikka se ei pelejään markkinoisikaan. Ahvenanmaan maakunnan ja PAF:n lausunnoissa korostettiin, että estoja koskeva järjestelmä tulisi olla yhteensopiva itsehallinnon kanssa ja tuotiin esille, ettei esityksestä käy ilmi, miten tämä voitaisiin varmistaa erityisesti, jos PAF asetettaisiin estolistalle. Joissakin lausunnoissa tuotiin esille, että Ahvenanmaan alueella tapahtuvaa maksuliikennettä ei ole teknisesti mahdollista eritellä Manner-Suomen alueella tapahtuvasta maksuliikenteestä. Ehdotettu estosääntely voisi näin ollen olla ristiriidassa Ahvenanmaan itsehallinnon kanssa. Ahvenanmaan maakunnan hallitus ja PAF totesivat muun muassa, että esitykseen tulisi kirjata PAF:n tämänhetkisen toiminnan Manner-Suomessa olevan lainmukaista. Ne totesivat myös, että valtakunnan lainsäädännöllä ei saa tehdä mahdottomaksi PAF:n pelien pelaamista maakunnan alueella tai maakunnan lainkäyttöpiiriin kuuluvilla laivoilla. Finanssiala ry esitti, että maksuliikenne-estojen toteuttamisesta aiheutuvat järjestelmämuutuskustannukset sekä estojärjestelmän ylläpidosta aiheutuvat kustannukset korvattaisiin pankeille. Muutamissa lausunnoissa pidettiin myös tarpeellisena selvittää maksuliikenne-estoilta rinnakkaisia tai vaihtoehtoisia toimia yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisen tarjonnan ja saatavuuden rajoittamiseksi.

Lausunnonantajakohtaiset lausunnot

Ministeriöt ja Ahvenanmaan maakunnan hallitus

Valtioneuvoston kanslia

Valtioneuvoston kanslia katsoo, että maksuliikenteen estoilla voi olla yksioikeusjärjestelmän kanavointikykyä vahvistavia vaikutuksia. Valtioneuvoston kanslia toteaa, että estot esitetystä muodosta eivät estäisi tehokkaasti järjestelmän ulkopuolelle pelaamista ja että suurimman arpajaislain ulkopuolisen liikevaihdon Suomen markkinalta keräävä ahvenanmaalainen PAF voisi jatkaa nykyisellä toimintamallillaan. Valtioneuvoston kanslian mukaan tältäkin osin tulisi vahvistaa yksinoikeusjärjestelmän EU-oikeudellista hyväksyttävyyttä.

Oikeusministeriö

Oikeusministeriö toteaa, perusoikeuksien kannalta merkityksellisimpinä on pidettävä ennen kaikkea estojen merkitsemiä luonnollisiin henkilöihin kohdistuvia rajoituksia. Oikeusministeriön arvion mukaan ehdotettujen rajoitusten hyväksyttävyyttä kiinnittyy keskeisesti koko yksinoikeusjärjestelmän hyväksyttävyyteen. Oikeusministeriö yhtyy sääätämisperusteluissa esille tuotuun näkemykseen, jonka mukaan on kyseenalaista, missä määrin pelaajalla voidaan katsoa olevan suojattava ja perusteltu odotus vastaanottaa tällaiseen pelaamiseen liittyviä saatavia. Oikeusministeriö katsoo, että suhteellisen ongelmattomina voitaneen lähtökohtaisesti pitää ainakin rajoituksia, jotka kohdistuisivat tuleviin rahapeleihin liittyviin saataviin. Jos sääntely koskisi sellaisiin saataviin liittyviä maksuja, jotka olisivat syntyneet ennen sääntelyn voimaantuloa, sääntelyn suhdetta omaisuudensuojaan voidaan pitää jossain määrin ongelmallisempina. Jatkovalmistelussa onkin oikeusministeriön mukaan syytä edelleen arvioida tätä kysymystä ja tarkastella esimerkiksi siirtymäaikojen tarpeellisuutta. Lisäksi oikeusministeriö toteaa, että sikäli kuin sääntelyn voitaisiin katsoa käytännössä tosiasiallisesti merkitsevän elinkeinon kieltämistä Suomessa, voitaneen kiellolle sinänsä tunnustaa hyväksyttävä peruste yksinoikeusjärjestelmän tavoitteissa. Oikeusministeriön mukaan tällaisen kiellon ei voitane myöskään katsoa olevan ainakaan ilmeisen epäsuhtainen suhteessa tähän tavoitteeseen.

Valtiovarainministeriö

Valtiovarainministeriön mukaan maksuliikenne-estojen asettamisen hyödyllisyyttä ja vaikuttavuutta tulisi arvioida tarkasti. Estot merkitsisivät merkittäviä hallinnollisia kuluja ja tehokkaan estokäytännön kohdentaminen voi osoittautua vaikeaksi maksukäytäntöjen kehittyessä jatkuvasti. Lisäksi estojen vaikuttavuus on epävarmaa. Valtiovarainministeriön mukaan esityksessä tulisi selventää, miten se vaikuttaisi ahvenanmaalaisten rahapelinjärjestäjien mahdollisuuksiin tarjota pelejään Manner-Suomessa toimiville pelaajille. Lisäksi erityisesti maksuliikenne-estojen vaikutusta ja suhdetta Ahvenanmaan maakunnan itsehallintoon tulisi käsitellä tarkemmin.

Työ- ja elinkeinoministeriö

Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että maksuestojen hyödyt ja niiden tosialliset vaikutukset eivät välttämättä täysin johda haluttuun lopputulokseen ja pitääkin tärkeänä, että estojen suhteellisuusperiaatteen mukaisuutta tarkastellaan säännöllisesti. Työ- ja elinkeinoministeriön mukaan elinkeinovapauden osalta esityksen perusteluja voisi kehittää arviolla, miten

yleisten perusoikeuksien rajoituskriteerien valossa on päädytty arvioon sääntelyn oikeasuhtaisuudesta, esimerkiksi rajoituksen tarkoituksenmukaisuuskriteerin kannalta. Esityksessä voitaisiin myös pyrkiä esittämään arvio, muodostavatko maksuliikenteen estot rajoitteita myös maksupalvelun tarjoajien elinkeinovapaudelle. Työ- ja elinkeinoministeriö kiinnittää lisäksi huomiota ehdotettuun 62 l §:ään, jonka osalta työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että perusteluissa ei ole avattu tarkemmin, mitä kuluttajalla tässä yhteydessä tarkoitetaan ja pohtii, pitäisikö kuluttajan sijaan käyttää esimerkiksi käsitettä ”luonnollinen henkilö” tai ”pelaaja”.

Sosiaali- ja terveysministeriö

Sosiaali- ja terveysministeriön mukaan yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisen tarjonnan saatavuutta tulisi pyrkiä vähentämään. Ulkopuolinen tarjonta on sääntelyn ulottumattomissa ja ulkopuolelle tapahtuvasta pelaamisesta aiheutuu myös merkittävässä määrin ja korostuneesti pelihaittoja. Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että PAF:in jääminen ulkopuolelle vesittäisi maksuliikenne-eston tehoa haittojen ehkäisyn näkökulmasta. Sosiaali- ja terveysministeriön mukaan PAF operoi tarkoituksellisesti Manner-Suomessa ja merkittävä osa järjestelmän ulkopuolisesta pelaamisesta kohdistuu PAF:in peleihin. Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että rahapelimonopolioiden tärkein tarkoitus on eliminoida taloudellista kilpailua ja voitontavoittelua ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin vakavasti vaikuttavalla elinkeinoalalla. Sosiaali- ja terveysministeriö esittää, että nimettäisiin riippumaton selvitysmies maksuestoihin ja Ahvenanmaahan liittyvien oikeudellisten tulkintojen selventämiseksi. Toimeksiannossa olisi mahdollista pyytää asiantuntija-arvio, millaisia mahdollisia lainsäädännöllisiä muutoksia Manner-Suomessa tai Ahvenanmaalla PAF:in toiminnan rajoittaminen edellyttäisi. Sosiaali- ja terveysministeriö ehdottaa lisäksi, että jaksoa 11.7 täydennettäisiin perusteellisemmalla kuvauksella PAF:n toimintaa koskevasta korkeimman oikeuden tapauksesta KKO:2005:27. Sosiaali- ja terveysministeriön mukaan perusteluissa ei tulisi todeta tai antaa ymmärtää, että maksuliikenteen estäminen ei voisi koskea Ahvenanmaalla toimivaa rahapelitoimijaa.

Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että vaihtoehtoisia tai rinnakkaisia rajoittavia kanavointikeinoja järjestelmän ulkopuolisen tarjonnan ja saatavuuden rajoittamiseksi tulisi selvittää. Toimia voitaisiin toteuttaa myös verolainsäädäntöä kehittämällä. Lisäksi ainakin järjestelmän ulkopuolisten toimijoiden rahapelisovellusten saatavuutta sovelluskaupoissa olisi myös syytä rajoittaa.

Ahvenanmaan maakunnan hallitus

Maakunnan hallituksen mukaan esityksessä ehdotettu maksuliikenteen estoja koskeva estolistamalli voidaan hyväksyä sillä edellytyksellä, että itsehallintolain säännöksiä ja niin sanottua linnarauhaa kunnioitetaan. Maakunta suhtautuu esitykseen myönteisesti edellä mainituilla edellytyksillä ja jos henkilöiden jäljitystä ei edellytetä. Maakunnan hallitus tuo lausunnossaan esille itsehallintolain taustan ja aseman perustuslainluontoisena sui generis -lakina ja katsoo, että perustelujen viittaus perustuslain 120 §:ään tulisi muuttaa. Lisäksi maakunnan hallitus katsoo, että esityksessä ja lakiehdotuksessa tulisi käyttää käsitettä valtakunta eikä Manner-Suomi.

Jotta maakunnan itsehallintoa ja maakuntapäivien lainsäädäntötoimivaltaa ei rajoitettaisi, maksuliikenteen estoja koskeva järjestelmä tulisi olla

yhteensopiva itsehallinnon kanssa ottaen huomioon toimivallanjaon valtakunnan ja Ahvenanmaan välillä. Maakunnan hallitus toteaa, että valtakunta ei voi estolistojen käyttönotolla tehdä mahdottomaksi PAF:n pelien pelaamista Ahvenanmaalla tai maakunnan lainkäyttövallan piiriin kuuluvilla laivoilla. Valtakunta ei voi myöskään tehdä mahdottomaksi sitä, että maakuntapäivät käyttäisivät tulevaisuudessa lainsäädäntötoimivaltaansa lisenssijärjestelmän käyttöön ottamiseksi. Maakunnan hallitus toteaa, että esityksessä ei tehdä selkoa, kuinka estot voitaisiin teknisesti ottaa käyttöön siten, että ne eivät koskisi maksuja niille rahapelioperaattoreille, joilla on maakunnan arpajaislainsäädännön mukaisesti oikeus tarjota rahapelejä Ahvenanmaalla ja laivoilla. Tätä kysymystä tulisi maakunnan hallituksen mukaan tarkemmin selvittää.

Maakunnan hallitus lähtee siitä, että pääministeri Rinteen ja pääministeri Marinin hallituksia muodostettaessa vahvistettu poliittinen sopimus valtakunnan ja Ahvenanmaan välillä niin sanotusta linnarauhasta on edelleen voimassa. Maakunnan hallituksen mukaan sillä edellytyksellä, että PAF ei markkinoi pelipalveluitaan valtakunnassa, katsotaan PAF:n harjoittavan laillista toimintaa Suomessa, kun otetaan lähtökohdaksi valtakunnansyyttäjänviraston ratkaisu 12/168 vuodelta 2012. Maakunnan hallituksen näkemyksen mukaan esityksestä tulee suoraan käydä ilmi, että PAF:n tämänhetkinen toiminta katsotaan lainmukaiseksi ja että esityksen tarkoituksena ei ole muuttaa tilannetta tältä osin. Maakunnan hallituksen mukaan tämä tulisi tehdä, jotta tulkinta siitä, mikä katsotaan rahapelien toimeenpanoksi tai markkinoinniksi, ei muuttuisi vastoin korkeimman oikeuden ratkaisua HD 2005:27 ja valtakunnansyyttäjänviraston edellä mainittua ratkaisua.

Jos estolistajärjestelmä otetaan käyttöön, on maakunnan mukaan välttämätöntä määritellä, mikä katsotaan markkinoinniksi, jotta ei tule epäselvyyksiä PAF:n toiminnan osalta lain voimaan tullessa. Maakunnan hallitus toteaa, että jotta se voisi hyväksyä uuden järjestelmän, markkinointikäsitteen määrittely ei saa tuoda mukanaan muutoksia PAF:n tämänhetkiseen toimintaan. Jos PAF asetettaisiin estolistalle, tulisi varmistaa, että ne henkilöt, jotka oleskelevat Ahvenanmaalla tai maakunnan lainsäädäntövallan piiriin kuuluvilla laivoilla, voivat edelleen käyttää PAF:n pelipalveluita. Säätely tai tekninen ratkaisu, joka perustuu henkilön kotipaikkaan, on maakunnan hallituksen näkemyksen mukaan yhteensopiva itsehallintolain lainsäädäntötoimivallanjaon kanssa niin kauan, kun PAF:a ei aseteta estolistalle ja henkilöt maakunnan alueella ja maakunnan lainsäädäntövallan piiriin kuuluvilla laivoilla voivat hyödyntää estettyjen rahapeliyhteisöjen pelipalveluita.

Maakunnan hallitus katsoo, että esityksen tavoite estää yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisen rahapelitarjonnan saavutettavuutta tulisi muuttaa muotoon estää niiden rahapelien, joita toimeenpannaan tai markkinoidaan lainvastaisesti valtakunnassa, saavutettavuutta. Maakunnan hallitus viittaa arpajaislain 4 §:n 8 kohdan markkinoinnin määritelmään, jonka mukaan markkinointina ei pidetä arpajaissivustossa käytetystä kielestä riippumatta, pelkkää ulkomaisen tai ahvenanmaalaisen arpajaissivuston saatavillaoloa sähköisessä tietoverkossa.

Maakunnan hallitus nostaa esille myös mahdolliset perusoikeuksiin ja -vapauksiin liittyvät ongelmat sekä rajoitukset, joita erityisesti 62 d § tuo mukanaan siltä osin kuin on kyse fyysisten henkilöiden sanavapaudesta.

Maakunnan hallituksella on myös epäilyksiä osapuolten oikeusturvaan liittyen muun muassa Poliisihallituksen rahapelien toimeenpanon kieltoa koskevien tehostettujen toimivaltuuksien osalta.

Maakunnan hallitus edellyttää, että se tapa, jolla PAF toimii tällä hetkellä ja se, että asiakkaat valtakunnassa voivat pelata PAF:n verkkopelejä, ei muodosta perustetta estää PAF:n maksuliikennettä. Ehdotettua sääntelyä tulee maakunnan hallituksen mukaan täsmentää, jotta siitä käy selvästi ilmi, missä tilanteissa maksuliikenne-esto voi tulla kyseeseen. Maakunnan hallituksen mukaan esityksestä tulee käydä ilmi, että se ei tule vaikuttamaan PAF:n toimintaan. Koska esityksestä ei käy yksityiskohtaisesti ilmi, miten uusi järjestelmä on tarkoitus toteuttaa, maakunnan hallitus toteaa, ettei se voi ottaa kantaa, voiko järjestelmästä aiheutua ongelmia suhteessa Ahvenanmaan itsehallintoon. Maakunnan hallitus viittaa arpajaislakihankkeen työryhmälle esittämiinsä näkökohtiin ja on liittänyt lausuntoonsa 13.10.2020 työryhmälle toimitetun muistionsa.

Viranomaiset ja kunnat

Finanssivalvonta

Finanssivalvonta (Fiva) kannattaa yleisellä tasolla ehdotuksen tavoitteita tehostaa rahapelaamisesta aiheutuvien haittojen ehkäisyä ja vähentämistä. Muutoksilla voi Fivan mukaan olla myös kotitalouksien ylivelkaantumista ehkäiseviä ja vähentäviä vaikutuksia. Fivalla ei ole erityisiä huomioita maksuliikenne-estoja koskeviin pykäläehdotuksiin. Fiva kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että ne saattavat jättää tiettyjä sääntelyn kiertämisen mahdollisuuksia joihinkin suomalaisten ulkomaille tapahtuviin rahapelaamisen tilanteisiin, joissa on tulkinnanvaraista, onko kyse maksupalvelujen tarjoamisesta Suomeen.

Keskusrikospoliisi

Keskusrikospoliisi pitää maksutapahtuman käynnistämistä ja toteuttamista koskevaa kieltoa erityisen mielenkiintoisena ja valvonnallisesti haastavana kokonaisuutena. Keskusrikospoliisin rahanpesun selvittelykeskuksen käsityksen mukaan jopa merkittävä osa maksunvälittäjinä toimivista yrityksistä voi olla rekisteröity ja toimiluvitettu ulkomaille ja valvonnan ja kieltojen ulottaminen niihin voi olla toiminnallisesti ja lainsäädännöllisesti haastavaa. Lisäksi asiakkaiden ollessa suomalaisia mutta pelaamisen tapahtuessa netissä on mielenkiintoista, minkä maan lainsäädännön piiriin alueellisesti kansallisia rajoitustoimenpiteitä voidaan ulottaa ja miten on arvioitava sitä, että käytännössä kyse on maksunvälitysketjussa mahdollisesti tilanteesta, jossa estetään ja kielletään maksutapahtuma toisessa maassa.

Keskusrikospoliisin mukaan lakiehdotuksen 62 m §:n osalta olisi hyvä täsmentää kiellon sisältöä sen selkeyttämiseksi, tavoitellaanko säännöksellä koko toimijan toiminnan estämistä kokonaisuutena enintään 12 kuukauden ajaksi vai vain rahapelaamiseen liittyvän maksunvälityksen kieltämistä.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto

KKV pitää ehdotettuja maksuliikenteen estoja yksinoikeusjärjestelmän vahvistamiseksi ja kanavointikyvyn turvaamiseksi perusteltuna, vaikka eston kiertämien ei todennäköisesti ole kovin vaikeata ja se tullee vähentämään erityisesti satunnaista pelaamista. Haittanäkökulmasta suurin vaikutus on

olettavasti sillä, että vähennetään tai hidastetaan riskipelaamisen kehittymistä ongelmapelaamiseksi.

Poliisihallitus

Poliisihallitus kannattaa maksuестокеінојен käyttöönottoa uutena työkaluna viranomaisille rahapelihaittojen ehkäisemiseksi ja niiden vähentämiseksi. Poliisihallitus kiinnittää erityistä huomiota Poliisihallituksen resurssien lisäämisen tarpeisiin maksuliikenne-estojen toteutuessa. Lisäresurssitarpeen maksuliikenne-estojen osalta Poliisihallituksessa on arvioitu olevan neljä henkilötyövuotta. Poliisihallitus toteaa, että estojen kierrettävyys ja sen vaivattomuus vaikuttavat estotoimien tehokkuuteen. On kuitenkin oletettavaa, että vain osa pelaajista käytännössä hyödyntäisi kiertomahdollisuuksia.

Poliisihallitus kiinnittää huomiota esimerkiksi Norjassa käynnissä olevaan selvitykseen, jonka kohteena on mahdollisuus DNS-ilmoituksien käyttöönottoon. Ilmoituksilla voitaisiin informoida muun muassa siitä, että sivustolla tarjolla oleville rahapeleille ei ole Norjan viranomaisten lupaa eikä niitä valvota Norjan viranomaisten toimesta. Lisäksi pelaajia voitaisiin informoida maksuliikenteen estoista, jotka voivat vaikuttaa pelipanosten tai voittojen maksuun.

Poliisihallitus toivoo, että 62 l §:n osalta huomioitaisiin maksutapahtumien estämistä koskeva mahdollinen siirtymäsäännöksen tarve ennen lain voimaantuloa annettujen Poliisihallituksen antamien kieltojen osalta. Poliisihallitus kiinnittää huomiota siihen, että ehdotuksen mukaan maksupalveluita koskeva EU-lainsäädäntö mahdollistaa, että kansallisessa laissa voidaan säätää maksutapahtumien käynnistämisen ja toteuttamisen kiellosta. Poliisihallitus toteaa, että tältä osin tulisi selvittää, pitääkö tällöin myös laittomien rahapelien pelaaminen olla laissa kiellettyä. Poliisihallitus huomauttaa, että ehdotuksesta ei käy ilmi, edellyttääkö rahapelien toimeenpanijan lisääminen luetteloon sitä, että kyseiselle raha-pelitoimijalle on annettu 62 §:n 2 momentin 1 kohdan mukainen kiello tiedoksi. Tiedoksianto koskevat haasteet saattaisivat vaikeuttaa merkittäväällä tavalla maksuliikenne-estojen asettamista.

Poliisihallitus kiinnittää huomiota resurssien lisäystarpeeseen, mikä sille tulisi lisääntyvän tiedottamisen ja viestinnän johdosta, joka seuraa sille 42 §:ään ehdotetusta haittojen ehkäisytehtävästä sekä laittoman pelitoiminnan oikeusturvapuutteista ja maksuестojen seurauksista viestimisestä.

Poliisihallituksen näkemyksen mukaan Poliisihallituksen 62 m §:n 1 momentissa maksupalveluntarjoajalle tai virtuaalivaluutan tarjoajalle asetetun kiellon kohdistuminen kyseisen toimijan toimintaan on epäselvä, koska ehdotuksen sanamuodon mukaan kiello kohdistuisi maksutapahtuman käynnistämiseen ja toteuttamiseen, mutta perustelutekstissä kuitenkin todetaan, että kiellolla estettäisiin estolistalle sisällytettyjen rahapeliyhteisöjen maksuliikenne maksupalveluntarjoajan kautta. Poliisihallituksen mukaan kiellon laajuus tulisi täsmentää pykälän sanamuotoon.

Poliisihallitus kiinnittää huomiota 62 n §:ssä ehdotettuun tiedonsaantioikeuden laajuuteen tilanteissa, joissa Poliisihallituksen on arvioitava, onko maksupalveluntarjoaja rikkonut ehdotetussa 62 m §:ssä asetettua kielloa. Poliisihallitus toteaa, että on epäselvää, miten se pystyy

varmistumaan siitä, että maksupalveluntarjoaja antaa kaikki ehdotetussa sääntökohdassa tarkoitetut tiedot. Lisäksi Poliisihallituksen käsityksen mukaan tietojenantoa koskevaa rikkomusta ei ole sanktioitu lainkaan.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Ehdotuksessa esitetään (62 I §), että maksupalvelujen tarjoajien tulee estää maksut niiden yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisten yritysten tileille, jotka aktiivisesti markkinoivat rahapelejä suomalaisille kuluttajille ja joiden rahapeliin toimeenpanon Poliisihallitus on kieltänyt. Lähtökohtaisesti THL pitää hyvänä toimenpiteitä, joilla pyritään vähentämään rahapeliin saatavuutta. Tutkimusnäyttöä maksuestojen vaikuttavuudesta rahapelihaittojen ehkäisemiseen tai vähentämiseen ei kuitenkaan ole.

Rahapeliyhteisöt ja muut yritykset

Betsson Group

Betsson toteaa, että ehdotetut maksuliikenteen estot eivät täytä EU-oikeuden vaatimuksia ja ovat siten EU-oikeuden vastaisia ja ne pitäisi poistaa ehdotuksesta. Esitysluonnoksessa todetaan, että ei ole olemassa kotimaista eikä ulkomaista tutkimustietoa tai muitakaan todisteita siitä, että maksuliikenteen estot vaikuttaisivat oikeuttamisperusteena esitettyyn pelihaittojen ehkäisemiseen tai riski- ja ongelmapelaamiseen. Betsson kiinnittää huomiota siihen, että esitysluonnoksessa todetaan, että maksuliikenteen estojen vaikutus kohdentuisi lähinnä satunnais- ja kohtuupelaajiin. Näiden pelaajien vuoksi ei ole tarvetta eikä EU-oikeuden mukaista perustetta ehdotetuille rajoituksille. Riski- ja ongelmapelaajiin kohdentuva vaikutus sen sijaan olisi merkittävästi pienempi. Betssonin näkemyksen mukaan tavoitteena lienee yksinomaan Veikkauksen aseman vahvistaminen varmistamalla, että satunnais- ja kohtuupelaajat pelaavat vain Veikkauksen tarjoamia pelejä. Ehdotuksista aiheutuvat kohtuuttoman korkeat kustannukset sekä samalla elinkeinonharjoittamista rajoittavat vaikutukset ammattipelaajille ja ulkomaisille peliyhtiöille, ovat täydessä epäsuhdassa edes teoreettisesti maksuliikenteen estoilla saavutettaviin hyötyihin. Lisäksi on huomionarvoista, että esitysluonnosta valmisteltaessa ei ole myöskään arvioitu vähemmän rajoittavia ja/tai vaihtoehtoisia keinoja tavoiteltujen päämäärien saavuttamiseksi.

Betsson toteaa, että ehdotetut maksuliikenteen estot rajoittavat yksilön oikeuksia tavalla, jonka perustuslainmukaisuus tulisi selvittää, koska maksuliikenteen estot yleensä ja ainakin esitetyssä muodossaan rajoittavat yksilön oikeutta määrätä omaisuudestaan. Ehdotuksessa esitetyn johdosta yksilön täysin laillisten palveluiden käyttö voi estyä tai yksilö voi joutua sopimusrikkomukseen, koska hän ei pysty tekemään tekemänsä sopimuksen mukaista maksua, jos maksun saaja on eston kohteena joko viranomaisen virheen tai yksittäisen täysin kyseiseen maksuun liittymättömän mainonnan johdosta. Lisäksi esitysluonnoksessa ehdotetut maksuliikenteen estot aiheuttavat erittäin suuret kustannukset maksupalvelujen tarjoajille ja heikentävät maksupalveluiden toimivuutta. Betsson toteaa, että ehdotetussa muodossaan maksuliikenteen estot ovat todennäköisesti Suomea sitovien PSD2-direktiivin velvoitteiden tai ainakin PSD2-direktiivin tavoitteiden vastaisia. Betsson kiinnittää huomiota maksuliikenteen estoista aiheutuviin kustannuksiin, jotka Betssonin laskelman mukaan ovat pankeille ja maksupalvelujen tarjoajille kertakustannuksena 200 miljoonasta eurosta 3,5

miljardiin euroon ja ylläpitokustannus on satoja miljoonia euroja vuodessa, jotka lopulta tulevat tavallisten pankkiasiakkaiden maksettaviksi.

European Gaming and Betting Association

European Gaming and Betting Association (EGBA) kehottaa olemaan ottamatta käyttöön maksuliikenne-estoja, koska niitä ei voi pitää välttämättöminä eikä oikeasuhtaisina suhteessa tavoitteeseensa ja ne rikkovat myös selvästi perusoikeuksia ja -vapauksia. EGBA toteaa, että maksuliikenne-estoilla ei voida saavuttaa sellaisia tavoitteita kuluttajien suojelemisesta, jotka oikeuttaisivat tällaisten rajoittavien toimenpiteiden käyttöön ottamisen. EGBA:n mukaan syy-seuraussuhdetta ulkomaisten verkkopelien ja korkeamman peliongelman riskin välillä ei voi osoittaa esitysluonnoksessa esitettyjen lukujen perusteella. Estojen asettaminen on EGBA:n näkemyksen mukaan hyödytöntä ja kokemukset muista EU- ja ETA-maista osoittavat estojen haitallisuuden ja tehottomuuden terveen kanavointiasteen saavuttamiseksi. EGBA viittaa Norjaan, jossa lainsäädännöllä ei ole yhdistyksen mukaan saavutettu asetettuja tavoitteita, vaan järjestelmän ulkopuolelle suuntautuva pelaaminen ja ongelmapelaajien määrä ovat sen sijaan lisääntyneet. Lisäksi estot aiheuttavat maksupalveluntarjoajille kustannuksia. EGBA:n mukaan estettyjen maksupalveluntarjoajien tilalle tulee uusia ja erityisesti EU-alueen ulkopuolelta tulevien osalta tämä on vahingollista muun muassa kuluttajansuojan ja väärinkäytösten estämisen kannalta. EGBA katsoo, että estot eivät ole perusteltuja eivätkä oikeutettuja ottaen huomioon niiden rajallisen tehokkuuden ja huomattavat sivuvaikutukset. EGBA viittaa myös komission selvitykseen, jossa tuodaan esille maksuliikenne-estojen tehokkuutta haittaavia tekijöitä.

Euteller

Euteller ei tue nettipelaamisen maksuestoja. Euteller toteaa, että maksulaitokset ja pankit välittävät maksuja useille toimialoille ja myös toisille maksulaitoksille. Mikäli maksuestot toteutuvat, maksulaitosten ja pankkien on Eutellerin mukaan vaikeaa, ja jopa mahdotonta estää vain jonkun määrätyn ulkomaisen nettikasinon maksuliikenteen. Tällöin tapahtuu Eutellerin mukaan virheellisiä ja tarpeettomia maksujen estoja. Euteller katsoo, että lakiesityksessä esitettyjen maksuestojen ja muiden vaatimusten toteuttamisen kustannukset ovat maksulaitoksille, Poliisihallitukselle ja pankeille kohtuuttomia, suhteessa niistä saatuihin hyötyihin Veikkaus Oy:n monopolin aseman vahvistamiseksi. Euteller toteaa, että esityksen mukaan mahdolliset estot koskevat vain Manner-Suomessa asuvia asiakkaita. Lain toteuttaminen on Eutellerin mukaan vaikeaa, koska suomalaisten pankkien tarjoamien maksupalvelut eivät jaa maksajan kotiosoitetta maksun saajalle. Eutellerin mukaan maksulaitos ei siis tiedä ennen maksun suorittamista onko maksajan kotikunta manner-Suomessa vai Ahvenanmaalla, jolloin tätä estoa ei voi toteuttaa. Euteller katsoo, että lakiesityksessä olisi huomioitava, että kuluttajien omaisuudensuoja ei heikenny tai jopa vaarannu kokonaisuudessaan. Euteller toteaa, että pelipalvelujen hallinnassa on kuluttajien varoja, joihin suomalaisilla kuluttajilla on täysi omistus- ja käyttöoikeus. Mikäli palveluntarjoajien ja pankkien maksuliikenne estetään, kuluttajan hallinta omiin varoihin estetään. Tämän vuoksi on Eutellerin mukaan hyvin tärkeää, että mahdollisissa maksuestoissa, noudetaan riittävää varoitusaikaa ja tiedottamista, jotta kuluttajat voivat siirtää varansa pankkitilille tai muihin maksupalveluihin. Euteller katsoo, että mikäli maksuliikenne eurooppalaisiin pelipalveluihin estetään, se ei lisää Veikkaus

Oy:n tuottoja eikä siis vahvista sen kilpailuasemaa nettipelaamisessa. Euteller katsoo, että toteutuessaan maksuestot ohjaisivat kuluttajat käyttämään vaihtoehtoisia maksupalveluja, kuten nettilompakoita ja kryptovaluuttoja, jotka eivät ole suomalaisten maksulaitosten, pankkien ja viranomaisten valvonnan piirissä.

Kindred Group

Kindred Group toteaa, että maksuliikenne-estot eivät merkittävästi paranna kanavointikykyä, vähennä rahapeliongelmia eivätkä lisää rahapeliuottoa niistä syntyviä kustannuksia enemmän. Maksuliikenne-estoihin liittyy Kindred Groupin mukaan monia käytännön ongelmia. Niitä on helppo kiertää eri metodeilla, joten ne eivät merkittävästi vähennä yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolista pelaamista. Kindred Group toteaa esimerkkinä, että Norjan yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisten sivustojen käyttäjämäärät tai pelikate eivät ole vähentyneet estojen seurauksena. Myöskään peliongelmat eivät ole vähentyneet. Lisäksi vastaavanlaiset toimenpiteet muualla Euroopassa ovat osoittaneet, etteivät maksuliikenne-estot ole tehokas tapa suojella kuluttajia tai estää peliongelmia. Kindredin mukaan on pääteltävissä, ettei ehdotuksessa aidosti pyritä peliongelmiin vähentämiseen, vaan Veikkaus Oy:n nykyisen markkinaosuuden säilyttämiseen. Kindred Group kiinnittää huomiota siihen, että maksupalvelut kehittyvät nopeaan tahtiin, mikä tekee maksuliikenne-estojen toteuttamisesta vaikeaa. Estot on myös käytännössä helppo kiertää eri maksupalveluiden kautta. Lisäksi rahapelaamiseen liittyvien maksutapahtumien selvittäminen on haastavaa ja aiheuttaa merkittäviä kustannuksia palveluntarjoajille. Maksuliikenne-estojen rajaaminen Manner-Suomesta lähtevään ja Manner-Suomeen suuntautuvaan maksuliikenteeseen vaikeuttaa entisestään maksuliikenteen estämistä käytännössä. Tekniset haasteet estojen kohdentamisessa ja uusien maksupalvelujen käyttöönotto tekee maksuestoista toimimattomat. Kindred Groupin mukaan maksuestoja ei nykyisillä teknisillä ratkaisuilla ole mahdollista toteuttaa, koska maksua tehdessä ei välity tietoja, joiden perusteella pystyttäisiin toteamaan, sijaitseeko asiakas Manner-Suomessa vai Ahvenanmaalla.

Kindred Groupin mukaan finanssialalta vaadittavien panostusten ja maksuestojen helpon kierrettävyyden johdosta niillä saavutetut hyödyt eivät täytä hyvän lainsäädännön suhteellisuusvaatimuksia. Maksuliikenne-estojen taloudellinen vaikutus on yhteiskunnalle negatiivinen. Kindred Groupin näkemyksen mukaan rahaliikenteen seuranta ja estettävien maksutapahtumien löytäminen on usein haastavaa ja vaarantaa kuluttajien yksityiselämän suojan ja ehdotuksella siirretään vastuuta yksityisille toimijoille ja se johtaisi kuluttajien entistä yksityiskohtaisempaan tarkkailuun. Ehdotetut maksuliikenne-estot rajoittavat EU-oikeudessa turvattuja vapauksia, koska ehdotetuilla maksuliikenne-estoilla vaikeutetaan ja rajoitetaan Manner-Suomessa asuvien kuluttajien mahdollisuutta käyttää muissa jäsenvaltioissa laillisesti tarjottuja rahapelipalveluita. Kindred Group toteaa, että vaikka rahapelaamisesta aiheutuvien haittojen vähentämistä voidaan pitää hyväksyttävänä EU-oikeuden näkökulmasta, maksuliikenne-estot eivät ole omiaan vähentämään kyseisiä haittoja. Maksuliikenteen estäminen johtaa merkittäviin kustannuksiin pankeille ja maksupalveluntarjoajille sekä maksuliikenteen liialliseen rajoittamiseen. Maksuliikenne-estot eivät täytä suhteellisuusvaatimusta pankeille ja maksupalveluntarjoajille aiheutuvien kustannusten sekä maksuliikenteen liiallisen rajoittamisen johdosta. Kindred Groupin näkemyksen mukaan rajoitusten taustalla lienee todennäköisesti

pyrkimys turvata edunsaajatuottojen määrä, mikä ei EU-tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan voi olla rajoitusten perusteluna. Kindred Group toteaa, ettei maksuliikenne-estojen käyttöönottoa voida pitää johdonmukaisena, kun rahapeliautomaattien hajasijoittelua samalla jatketaan. Kindred Group toteaa, että maksuliikennerajoitusten sisältyessä esitykseen, arpajaislain vastaisen markkinoinnin määritelmien tulee olla läpinäkyviä ja yksiselitteisiä. Estotoimien kohteeksi joutumisen perusteista tulisi säätää erillisellä valtioneuvoston asetuksella, joka määritteli sellaiset arpajaislain vastaiset markkinointitoimenpiteet, joiden johdosta Poliisihallitus voisi kieltää rahapeliyhteisöltä rahapelien toimeenpanon.

Kreab Oy

Kreab suhtautuu suurella epäilyksellä maksuestojen toimivuuteen ja niillä saavutettaviin potentiaalsiin hyötyihin. Kreab katsoo, että maksuestot ohjaavat maksuliikenteen muun muassa kolmansien maiden sääntelemättömiin palveluntarjoajiin tai kryptovaluuttoihin. Lisäksi maksuestojen valvominen vaatii Kreabin mukaan merkittäviä resursseja, aiheuttaa yli-blokkauksen vaaran, aiheuttaa potentiaalisen perustuslaillisen ongelman Ahvenanmaan itsehallinnon suhteen kuitenkin saavuttamatta tavoiteltuja positiivisia vaikutuksia suhteessa Veikkaus Oy:n tulojen kanavointiin.

Kreab kokee, että markkinointikiellon rikkomiseen perustuva kieltolista on toimivampi kuin yleinen geo-blokkaukset mutta pitää tärkeänä määritellä selkeästi, mitä markkinointirikkomus tarkoittaa. Kreab katsoo, että esitys jättää paljon tulkinnanvaraa sille, mikä luokitellaan suomalaisille kuluttajille tarkoitetuksi markkinoinniksi.

Kreab katsoo, että esitysluonnos ei täytä hyvän lainsäädännön suhteellisuusvaatimuksia maksuestoista aiheutuvien kustannusten suhteen. Lainsäädännön tulisi Kreabin mukaan ottaa huomioon, että toimialan ja toimeentulon kieltämisen tai rajoittamisen positiivisten vaikutusten tulisi olla suurempia kuin negatiiviset vaikutukset. Kreab katsoo, että estojen luomisen ja valvonnan kustannukset suhteessa saavutettuihin hyötyihin tulisi arvioida syvällisesti uudelleen.

Kreab toteaa, että maksuestot, jotka perustuvat ehdotetun kaltaiseen malliin voivat vaikuttaa yksinkertaisilta, mutta Ahvenanmaan itsehallinnon ja erillisen lainsäädännön erityispiirre aiheuttaa oman merkittävän haasteensa. Ahvenanmaalta tai ahvenanmaalaisen kuluttajan maksua ei voida estää perustuen Suomen markkinointikieltolistaan. Kreabin mukaan tällä hetkellä pankeille ja maksupalveluiden tarjoajille ei ole mahdollista tai oikeutettua tietää jokaisessa transaktiossa, sijaitseeko kuluttaja fyysisesti Suomessa vai Ahvenanmaalla. Ahvenanmaan asukkailla voi myös olla tilejä suomalaisissa pankeissa. Kreab toteaa, että maksujen käynnistämiseen liittyen palveluntarjoajat käyttävät toisen maksupalveludirektiivin (PSD2) myötä avattuja avoimia rajapintoja (API), joilla mahdollistetaan pääsy asiakkaan pankkitiliin, muttei hänen muihin tietoihinsa, kuten osoitetietoon. Tällöin maksupalvelun välittäjän on Kreabin mukaan erittäin vaikea tietää, onko maksu eston vastainen. Kreab katsoo, että tämä epätietoisuus johtaa helposti yli-blokeerukseen, millä vahingoitetaan myös kuluttajan asemaa. Mikäli maksuestoja kohdellaan eri tavoin Suomessa ja Ahvenanmaalla, olisi estot rakennettava osoitetietojen ja geo-blokkauksen varaan, minkä kustannus olisi Kreabin mukaan huomattavasti suurempi ja saavutettu hyöty yhtä vähäinen

tai olematon. Kreab katsoo, että maksuestojen käytännön toteutus ja valvonta sisältävät niin paljon epävarmuustekijöitä, että niiden vaikutusta ja kustannuksia on syytä tarkastella huomattavasti esitysluonnosta syvällisemmin.

Veikkaus Oy

Veikkaus Oy:n käsityksen mukaan markkinoinnin tulkinta on keskeistä luvattomaan tarjontaan puuttumisessa. Maksuliikenne-estojen toimeenpanon kannalta on olennaista, että kaikki Manner-Suomessa oleville kuluttajille tapahtuva markkinointi sisällytetään tulkintaan kanavasta ja välineestä riippumatta. Markkinoinniksi on Veikkaus Oy:n mukaan tulkittava muun muassa näkyvyys tapahtumissa Suomessa, taivaskanavilla tai internetissä, markkinointi niin sanottujen affiliaattien kautta, hakukonenäkyvyys sekä suora asiakasviestintä. Veikkaus Oy toteaa yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisilla rahapelien tarjoajilla olevan satoja tuhansia suomalaisia asiakkaita, joille he voivat markkinoida suoraan tuotteitaan. Veikkaus Oy pitää hyvänä, että Poliisihallitukselle ehdotetaan lisäresursseja maksuliikenteen estoihin liittyvien kieltopäätösten toimeenpanoon ja niiden valvontaan.

Veikkaus Oy toteaa käsityksensä, että PAF toimeenpanee pelejä Manner-Suomessa, vaikka se ei pelejä aktiivisesti markkinoisikaan. Veikkaus Oy:n käsityksen mukaan PAF edistää aktiivisilla toimilla tälläkin hetkellä rahapelien toimeenpanoa valtakunnassa. Veikkaus Oy viittaa korkeimman oikeuden ratkaisuun KKO:2005:27, jonka mukaan PAF:in toimenpiteiden, joiden tarkoituksena on mahdollistaa peleihin osallistuminen valtakunnassa ja edistää sitä, on katsottava merkitsevän, että PAF toimeenpanee arpajaisia valtakunnassa. Veikkaus Oy toteaa lisäksi, että unionin tuomioistuimen ratkaisukäytännön mukaan vastavuoroinen hyväksyntä ei koske rahapelitoimintaa eli toimijoilla tulee olla aina lupa pelien myyntiin kohdemaassa myös pelejä internetin välityksellä toimeenpantaessa. Veikkaus Oy:n käsityksen mukaan tämän periaatteen tulisi koskea myös rahapelien toimeenpanoa Manner-Suomessa. Veikkaus Oy toteaa käsityksensä, että PAF:lla ei ole maakunnan hallituksen lupaa toimeenpanna rahapelejä Manner-Suomessa, koska maakunnan hallituksella ei ole edes toimivaltaa antaa sellaista lupaa, jolla on oikeusvaikutuksia valtakunnan alueella. Veikkaus Oy viittaa korkeimman oikeuden ratkaisuun, jonka mukaan sekä valtakunnan viranomaisen myöntämä toimilupa että maakunnan viranomaisen myöntämä toimilupa ovat maantieteellisesti rajoitetut.

Ålands Penningautomatförening

Ålands Penningautomatförening (PAF) huomauttaa, että sen kommentit koskevat yksinomaan sitä osaa esitysluonnoksesta, joka on käännetty ruotsiksi. PAF suhtautuu yleisesti ottaen myönteisesti sääntelyyn, joka koskee maksuliikenteen estämistä niiden toimijoiden osalta, jotka lainvastaisesti markkinoivat valtakunnassa. PAF kuitenkin katsoo, että tulee olla selvää, mitkä toimenpiteet katsotaan markkinoinniksi. PAF:n mukaan merkityksellistä on, ettei ehdotus vaikuta arpajaislain ennustettavuuteen. PAF edellyttää, että miten se nykyisin toimii, ei voi johtaa Poliisihallituksen kieltopäätökseen ja estolistalle asettamiseen. PAF katsoo, että estolistalle asettaminen olisi yhdenmukainen PAF:n oikeuden kanssa harjoittaa toimintaa sillä alueella, johon sillä on lupa, koska PAF ei markkinoi valtakunnassa. PAF:n mukaan maksuliikenne-estojen tavoite yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisen rahapelitarjonnan saavutettavuuden rajoittamisesta on harhaanjohtava, koska

estoja koskevat säännökset nimenomaisesti kohdistuvat niihin, jotka lainvastaisesti markkinoivat valtakunnassa. PAF katsoo myös, että 62 l §:n yksityiskohtaisten perustelujen tulisi olla epäselvyyksien välttämiseksi yhdenmukaiset itse pykälän kanssa.

PAF pitää erittäin tärkeänä, että Poliisihallituksen valvontatoiminta on yhdenmukainen lainsäätäjän tarkoituksen eli arpajaislain vastaisesti valtakunnassa markkinoivien ulkopuolelle sulkemisen kanssa. PAF:n mukaan ei voi jäädä epäilystä, että esimerkiksi suomenkielinen verkkosivu tai viestintä olemassa oleville asiakkaille olisi markkinointia. PAF toteaa kunnioittaneensa useiden vuosien ajan markkinointikieltoa. Poliisihallitus ei ole myöskään vuoden 2012 jälkeen ryhtynyt toimenpiteisiin, joiden mukaan PAF:n toiminta ei olisi yhdenmukaista arpajaislain kanssa. PAF on mukautunut voimassa olevaan käytäntöön eikä sen tarkoituksena ole muuttaa nykyistä toimintaansa, jossa se ylläpitää suomenkielistä pelisivustoja ilman, että markkinoi palvelujaan valtakunnassa. PAF toivoo, että lakiehdotuksessa tehtäisiin selväksi, että sen nykyinen toiminta ei ole valtakuntaan kohdistuvaa markkinointia myöskään uudistuksen jälkeen. PAF pitää äärimmäisen tärkeänä, että markkinointikäsite ei saa johtaa viranomaisen mielivaltaiseen tulkintaan, vaan viranomaisen tulee noudattaa lainsäädäntöä ja vallitsevaa oikeuskäytäntöä.

PAF viittaa arpajaislain uudistamista koskeneen hankkeen työryhmälle toimittamaansa muistioon. PAF:n mukaan tulee varmistaa, että lainsäädäntö ei estä Ahvenanmaalla tai Ahvenanmaalle rekisteröidyillä laivoilla pelaamasta PAF:n pelejä. Tältä osin ei ole ongelmia niin kauan kuin PAF ei ole estolistalla. PAF toteaa, että jos se vastoin odotuksia kuitenkin joutuisi estolistalle, ehdotettu lainsäädäntö ja sen toimeenpano eivät tällöin olisi itsehallintolain mukaisia eikä lainsäädäntö voitaisi toimeenpanna. PAF:n mukaan ei ole riittävää, että tarkistetaan pelaajan kotipaikka. PAF toteaa, että esityksessä ei tuoda esille itsehallinnon alueelle tapahtuvaan pelaamiseen liittyvää problematiikkaa. PAF pohtii myös, miten aiotaan tarkistaa pelaajan kotipaikka, jos se ei käy ilmi itse maksutapahtumasta.

PAF nostaa tärkeänä asiana esille myös sähköiset maksut, joita suoritetaan sen pelitoimintaan liittyen useilla Itämeren laivoilla. Rahapelitoimintaa ei harjoiteta ainoastaan PAF:n toimesta, vaan myös muiden PAF-konserniin kuuluvien yhtiöiden toimesta riippuen laivan rekisteröintipaikasta. PAF huomauttaa, että näitä yhtiöitä ei tulisi asettaa estolistalle.

PAF katsoo, että ennen lisenssijärjestelmään siirtymistä estolista näyttäytyy hyväksyttävänä järjestelmänä edellyttäen, että PAF:n lausunnossa esille nostetuista huomautuksista voidaan huolehtia.

Yliopistot, asiantuntijaelimet ja palvelukokonaisuudet

Helsingin yliopiston CEACG-tutkimuskeskus

Helsingin yliopiston CEACG-tutkimuskeskus huomauttaa, että myös muita keinoja rajoittaa pelaamista yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolelle olisi tarjolla. CEACG katsoo, että kuluttajien tieto- tai maksuliikenteen rajoittaminen on pitkällä tähtäimellä raskas ja kallis ratkaisu. CEACG toteaa, että näitä järjestelmiä on myös Euroopan komission raportin perusteella vaikea ylläpitää, mutta helppo kiertää. Mikäli estoja kuitenkin halutaan toteuttaa, CEACG kannattaa yleisemmän mustan listan ylläpitämisen sijaan ehdotusta,

jonka perusteella estot kohdistetaan etenkin Manner-Suomeen markkinointitoimia kohdistaviin rahapeliyhtiöihin.

Peluuri ja Peliklinikka

Peluuri ja Peliklinikka pitävät monopolin ulkopuolisten toimijoiden pelejä merkittävässä roolissa ongelmallisesti pelaavilla. Peluuri ja Peliklinikka katsovat, että nykyisellään meillä ei ole riittävästi keinoja puuttua monopolin ulkopuolisten yhtiöiden toimintaan. Maksuliikenne-estojen vaikutuksista pelihaittojen ehkäisyyn tai ongelmallisesti pelaavien suojeluun ei ole Peluurin ja Peliklinikan mukaan vahvaa näyttöä. Keskeisenä haasteena on niiden helppo kierrettävyys. Peluuri ja Peliklinikka eivät usko nykyisen ehdotuksen merkittäviin vaikutuksiin, mutta toisaalta eivät katso sen olevan myöskään ristiriidassa pelihaittojen ehkäisyn kanssa. Parhaassa tapauksessa se saattaa vähentää monopolin ulkopuolisten toimijoiden toteuttamaa markkinointia, mikä voidaan katsoa pelihaittojen ehkäisyn näkökulmasta positiivisena asiana. Peluuri ja Peliklinikka katsovat, että etenkin lopettamiseen motivoituneilla pelaajilla erilaiset vapaaehtoiset esto-ohjelmat voivat toimia pelaamisen lopettamisen tukena ja retkahduksen estäjänä. Haasteena nykyisten esto-ohjelmien suhteen on Peluurin ja peliklinikan mukaan sekä maksullisuus että toimivuuden epävarmuus. Vaihtoehtona voisi olla pelaajille tarjottava maksuton ja toimiva pelinesto-ohjelma, joka estäisi sekä Veikkaus Oy:n pelit, että monopolin ulkopuolisen tarjonnan. Tätä voitaisiin tarjota esimerkiksi Veikkaus Oy:n peleihin pelikiellon ottaneille sekä auttavien palveluiden kautta.

Tieteellisten seurain valtuuskunta

Tieteellisten seurain valtuuskunta pitää erittäin tärkeänä kaikenlaisen ja etenkin arpajaislain vastaisen markkinoinnin laajaa rajoittamista, estämistä ja kieltämistä sekä rahapelaamisen rajoittamista, estämistä ja kieltämistä.

Yhdistykset, säätiöt ja puolueet

A-klinikkasäätiö

A-klinikkasäätiö kannattaa esitettyjä muutoksia. A-klinikkasäätiön mukaan maksuestoilla on hyödyllisiä vaikutuksia sekä rahapelihaittojen ehkäisyssä, että Veikkauksen pelien kanavointiin. A-klinikkasäätiö katsoo, että estojen tulisi kattaa myös PAF:n toiminta.

Ehkäisevä päihdetyön järjestöverkosto

Ehkäisevä päihdetyön järjestöverkosto (EPT-verkosto) katsoo, että maksuliikenne-estot sekä mainonnan kieltäminen ovat hyviä toimenpiteitä yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisen pelaamisen rajoittamiseksi. EPT-verkoston mukaan lisäksi pitää taata, että viranomaisille annetaan maksuestojen valvontaan riittävät resurssit.

Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry

EHYT ry kannattaa maksuliikenne-estojen. Maksuestoilla voidaan EHYT ry:n mukaan perustellusti olettaa olevan hyödyllisiä vaikutuksia rahapelihaittojen ehkäisyssä. EHYT ry yhtyy hallituksen esityksen perusteluihin, joiden mukaan maksuestoilla on mahdollista rajoittaa tarvetta pelaamisen kanavoinnissa pelaamista edistävien toimien käyttöön. Lisäksi EHYT ry:n mukaan pitää taata, että viranomaisille annetaan maksuestojen valvontaan riittävät resurssit. Myös PAF:n pitää olla EHYT ry:n mukaan maksuestolistalla, jotta maksuestot toteutuisivat haittojen ehkäisyn kannalta parhaalla mahdollisella tavalla.

Finanssiala ry

Finanssiala ry ei kannata sääntelyehdotuksessa esitettyjä maksuliikenne-estoja. Maksuliikenteen estoja pystytään Finanssiala ry:n mukaan helposti kiertämään lukuisilla tavoilla, eivätkä ne estäisi tehokkaasti ulkomaisilla pelisivustoilla tapahtuvaa pelaamista. Finanssiala ry:n mukaan lakiluonnoksessa ehdotetut maksuliikenne-estot tarkoittaisivat merkittäviä muutoksia pankkien tieto-, monitorointi- ja maksujärjestelmiin. Finanssiala ry katsoo, että estojen toteuttamisen kustannukset suhteessa odotettavissa olevien estotapahtumien määrään, ja niiden kautta saavutettavaan hyötyihin, olisivat kohtuuttomat.

Finanssiala ry arvioi esitetyn maksuliikenne-estoja koskevan sääntelyn heikentävän suomalaisten maksupalveluntarjoajien kilpailukykyä ja asettavan eriarvoiseen asemaan muihin eurooppalaisiin maksupalveluntarjoajiin verrattuna. Maksuliikenne-estot saattaisivat Finanssiala ry:n mukaan vääristää maksupalveluntarjoajien välistä kilpailutilannetta kannustamalla asiakkaita avaamaan tilejä ulkomaille, maksamaan virtuaalivaluutoilla sekä käyttämään ulkomaisia maksupalveluita kotimaisien palveluiden sijaan. Finanssiala ry katsoo, että maksupalveluiden siirtyminen ulkomaille merkitsisi näkyvyyden heikkenemistä asiakkaan maksukäyttäytymiseen, joka vaikeuttaisi olennaisesti rahanpesuun ja terrorismin rahoitukseen viittaavien maksujen havaitsemista ja seurantaa. Suomen markkinoille asetettava velvoite rakentaa kalliita maksuliikenne-estoja saattaa myös Finanssiala ry:n mukaan asettaa tosiasiallisen esteen ulkomaisen palveluntarjoajan Suomen markkinoille tulemiselle, mikä heikentää kilpailua ja hidastaa yhtenäisten sisämarkkinoiden kehittymistä.

Finanssiala ry huomauttaa, että ulkomaisen rahapeliyhtiön ja Ahvenanmaan välisen maksuliikenteen tai Manner-Suomen ulkopuolella kotipaikkaansa pitävien asiakkaiden maksujen estämisen välttäminen ei olisi kaikissa tilanteissa mahdollista. Esimerkiksi mannersuomalaisella kuluttajalla tulisi olla oikeus Ahvenanmaalla oleskellessaan pelata ulkomaisten rahapeliyhteisöjen pelejä, mutta maksuliikenne-estot estäisivät Finanssiala ry:n mukaan oikeuden toteutumisen käytännössä. Finanssiala ry:n mukaan saapuvan rahaliikenteen esto estäisi myös sallittuja maksutapahtumia, esimerkiksi kieltoilistalla olevan rahapeliyhtiön suomalaisen työntekijän palkanmaksun. Finanssiala ry katsoo, että saapuvan rahaliikenteen estolla loukattaisiin mahdollisesti suomalaisen kuluttajan perusoikeuksia. Finanssiala ry haluaa huomauttaa, että pelkän MCC-koodin perusteella toteutettavat korttimaksamisen estot estäisivät kaikki korttimaksut kyseisen MCC koodin piirissä oleville rahapeliyhteisöille.

Finanssiala ry pitää tärkeänä, että sääntelyn lähtökohdat olisivat sellaiset, ettei niillä kohtuuttomasti rajoiteta pitkälle automatisoituja, tehokkuuden näkökulmasta luotuja maksuprosesseja tai aiheuteta mittavia muutostarpeita vallitseviin tieto- ja maksujärjestelmiin. Mikäli maksamisen estoista kuitenkin säädetään, Finanssiala ry pitää tärkeänä, että maksutapahtuman eston peruste on yksiselitteinen, jotta kaikkien sen piiriin kuuluvien oikeusturva tulee huomioiduksi. Finanssiala ry kannattaa lähtökohtaa, jonka mukaan laissa säädettävät maksuliikenne-estot velvoittavat kaikkia maksupalveluntarjoajia ja toimijoita tasapuolisesti. Arpajaislakiin tehtävien muutoksien tulee olla Finanssiala ry:n mukaan yksiselitteisiä ja tarkkarajaisia, jotta ne eivät jätä tulkinnanvaraakaan estojen toteuttamisen oikeutuksesta tai johda tilanteisiin, joissa sääntelyä toteuttavat rikkoisivat esimerkiksi maksupalvelulakia tai omia asiakassopimuksiaan. Finanssiala ry katsoo, että vastuu arpajaislain vastaisten

toimijoiden tunnistamisesta ja estolistalle määrittämisestä sekä estolistalla ylläpitämisestä tulee lakiesityksen mukaisesti olla yksiselitteisesti viranomaisella. Finanssiala ry:n mukaan viranomaisten tiedonsaantioikeus tulee lakiesityksen mukaisesti rajata palveluntarjoajien järjestelmistä saataviin tietoihin. Finanssiala ry katsoo, että maksutapahtuman käynnistämisen ja toteuttamisen kieltä koskeva 62 m § kaippaa selvennystä ja toteaa, että säännöksen tarkoitus ja kohdentuminen jäävät epäselviksi. Finanssiala ry kysyy, miksi kieltä koskee yksittäisiä toimijoita, jotka rikkovat ehdotetun 62 l §:n yleistä kieltä ja miksi kieltä kohdistuu yksittäiseen maksutapahtumaan. Finanssiala ry esittää, että maksuliikenne-estojen teknisiä ratkaisuja suunniteltaisiin yhdessä finanssialan kanssa.

Finanssiala ry katsoo, että kohtuullista ja oikeudenmukaista olisi, etteivät pankkitoiminnan ulkopuolisista syistä tehtävistä sääntelymuutoksista johtuvat kustannukset koituisi finanssialan kannettaviksi. Finanssiala ry esittää, että mahdollisen sääntelyn toteutuessa, maksuliikenne-estojen toteuttamisesta aiheutuvat järjestelmämuutostekustannukset sekä estojärjestelmän ylläpidosta aiheutuvat kustannukset korvattaisiin pankeille. Finanssiala ry toteaa, että teknisten muutosten toteuttaminen vuoteen 2022 mennessä on pankeille erittäin haasteellista, todennäköisesti mahdotonta. Finanssiala ry esittää, että maksuliikenne-estojen koskevat säännökset tulevat voimaan aikaisintaan vuoden 2023 alusta.

Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA ry

KULTA ry katsoo, että rahapelaamisen aiheuttamien sosiaalisten ja terveydellisten haittojen tehokkaan ehkäisemisen kannalta on välttämätöntä, että suomalaisen yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolelle suuntautuvaa rahapelaamista pyritään rajoittamaan. Tähän tarkoitukseen ehdotetut arpajaislain 62 l:n §:ien säännökset toimeenpanokiellon saaneiden rahapeli-toimijoiden julkisesta estolistasta, maksutapahtumien kieltämisestä ja niitä koskevista Poliisihallituksen tiedonsaantioikeuksista ovat KULTA ry:n mukaan oikeasuuntaisia.

MIELI Suomen Mielenterveys ry

Yhdistys katsoo, että vaikka ulkomaille tapahtuvien rahansiirtojen tai ulkomaisille pelisivustoille tapahtuvan pelaamisen estot on teknisesti mahdollista kiertää, ne eivät kuitenkaan ole merkityksellisiä suuren pelaajakunnan pelaamisen kanavoinnissa kotimaiseen pelitarjontaan. Ehdotukseen sisältyvä rahansiirtojen esto kohdistuu ainoastaan niihin yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisiin pelintarjoajiin, joiden havaitaan markkinoivan pelejä suomalaisille. Yhdistys katsoo, että haasteeksi tässä nousevat viranomaisten resurssit järjestelmän ulkopuolelta tulevan mainonnan ja markkinoinnin valvontaan ja seuraamiseen, ja myös se, minkälaiset toimet tulkitaan ja tunnistetaan kielletyiksi. Riskin merkittävyyden vuoksi yhdistys näkee, että rahansiirtojen eston tulisi koskea kaikkia yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisia pelisivustoja. Ehdotusta tulisi yhdistyksen mukaan lisäksi täydentää varsinaisella yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisille pelisivustoille tapahtuvan pelaamisen estolla. Yhdistys toteaa, että pelaamisen estoa pidetään yleisesti rahansiirtoja tehottomampana keinona, mutta yhdessä rahansiirtojen eston kanssa muodostaisi nyt ehdotettua vahvemman esteen yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolelle tapahtuvan pelaamisen kasvulle. Samalla yhdistys pitää tärkeänä, että rajoitusten teknistä toteutusta jatkuvasti kehitetään vastaamaan markkinoilla kehitettäviin estojen kiertomenetelmiin,

ja että viranomaisilla Suomessa on resurssit puuttua sekä yksinoikeusjärjestelmän puitteissa tapahtuvaan, että sen ulkopuolelta tulevaan lainsäädännön vastaiseen mainontaan ja markkinointiin.

Omaishoitajaliitto ry

Omaishoitajaliitto ry katsoo, että esitysluonnoksen mukaisilla erityisillä toimenpiteillä, kuten pelaamiseen liittyvillä rahasiirtojen estoilla, voidaan hallita paremmin yksinoikeusjärjestelmää ja siten ehkäistä jopa vakavia väärinkäytöksiä. Vaikka ehdotetuista lakimuutosesityksistä on myös kielteisiä kantoja, esimerkiksi se, että rahasiirtojen estot vaikeuttavat elinkeinonharjoittamista, ovat rahapelaamisen haitat yhteiskunnallisesti niin merkittäviä, että erittäin voimakasta säätelyä ja yksinoikeusjärjestelmää tarvitaan rahapelaamisen toimialalla.

Sosped-säätiö

Sosped-säätiö katsoo, että on hyvä, että laissa on kiinnitetty huomiota maksuliikenteen rajoittamiseen ulkomaalaisille rahapelitoimijoille ja ulkomaisten rahapelisivustojen blokkaukseen. Myös verotettu ns. ”käänteinen lisenssi” ammattipelaajille mahdollistaa Sosped-säätiön mukaan ammatinharjoittamisen laillisesti ja vähentää näin kiusausta pelata laittomasti yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisia pelejä. Näihin toimiin on Sosped-säätiön mukaan pyrittävä aktiivisesti löytämään toimivia ratkaisuja.

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry

SOSTE katsoo, että rahapelaamisen aiheuttamien sosiaalisten ja terveydellisten haittojen tehokkaan ehkäisemisen kannalta on välttämätöntä, että suomalaisen yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolelle suuntautuvaa rahapelaamista pyritään rajoittamaan. SOSTEn mukaan tähän tarkoitukseen ehdotetut arpajaislain 62 l:n §:ien säännökset toimeenpanokiellon saaneiden rahapelitoimijoiden julkisesta estolistasta, maksutapahtumien kieltämisestä ja niitä koskevista Poliisihallituksen tiedonsaantioikeuksista ovat oikeansuuntaisia. Maksuliikennesäätelyn käyttöönottoa tulee SOSTEn mukaan kiirehtiä. Kyseisten säännösten toimivuuden ja tehokkuuden arvioimiseksi tarvittaneen SOSTEn mukaan julkista tietoa myös määräytyistä maksukielloista. Jatkovalmistelussa lieneekin SOSTEn mukaan tarpeellista selvittää, vaatiiko tällaisen tiedon tuottaminen omia säännöksiään.

Sukeltajaliitto ry

Sukeltajaliitto ry kannattaa maksuliikenne-estoja, jotta yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolista saavutettavuutta voidaan estää ja siten vähentää rahapelihaittoja. Sukeltajaliitto ry kiinnittää kuitenkin huomiota tapaan, jolla maksuliikenteen esto on esityksen mukaan tarkoitus toteuttaa. Esto ei olisi etukäteinen ja automaattinen, vaan edellyttäisi sekä ulkomaalaisen toimijan aktiivista toimintaa ja viranomaisen jälkikäteistä puuttumista. Tämän takia Sukeltajaliitto ry esittääkin huolensa toteutuksen tehokkuudesta ja estojen toimivuudesta. Vaarana on, että suomalaisille pelaajille kohdistettuun passiivisen tarjontaan ei voida puuttua ja/tai että esto saadaan toteutettua vasta pitkän oikeusprosessin jälkeen. Maksuliikenteen estämisen mahdollisuudesta huolimatta Sukeltajaliitto ry pitää tärkeänä, että arpajaislain uudistamisella vahvistetaan Veikkauksen kykyä huolehtia kilpailukyvystään. Vaikka suunniteltu maksuliikenteen esto saataisiin käytännössä toimivaksi, osa suomalaisten pelaamisesta valuu joka tapauksessa ulkomaalaisille toimijoille.

Suomen CP-liitto ry

Suomen CP-liitto ry kannattaa arpajaislain vastaisen rahapelaamisen estämistä entistä tehokkaammin esimerkiksi estämällä laittomasti toimivien peliyritysten sivustojen käyttö Suomesta ja rahan siirtäminen näille tahoilla. Viranomaisilla tulee liiton mukaan olla riittävät ja tehokkaat keinot valvoa ja puuttua, tarvittaessa estää, laitton ulkomainenkin rahapeli-toiminta ja sen markkinointi. Rahapelihaittojen siirtyminen verkkoon lisää liiton mukaan haittariskejä, koska nykyisin lähes jokaisella on pääsy verkkopeleihin. Tällöin rahapelihaitat tulevat liiton mukaan suomalaisen järjestelmän, Veikkauksen, maksettavaksi, mutta pelatut rahat valuvat ulkomaille. Liitto katsoo, että nykyinen koronatilanne voi myös osaltaan vaikuttaa haitallisesti ja lisätä rahapelihaittoja. Liiton mukaan tiiviimpi kansainvälinen yhteistyö voi myös toimia esimerkiksi estotoimien kuten blokeerausten tai maksuliikenteen estämisen käyttöönotossa. Liitto kannattaa kuluttajien parempaa informoimista esimerkiksi varoitussivujen muodossa.

Suomen elokuvasäätiö

Suomen elokuvasäätiö pitää aivan oleellisen tärkeänä, että ulkomaisten rahapelien tarjoajien pelien pelaamista tullaan maksukielloilla estämään. Ehdotetussa 62 §:ssä mainittu Poliisihallituksen ylläpitämä luettelo rahapelien toimeenpanijoista, joille maksuja ei saa välittää, voi olla Suomen elokuvasäätiön mukaan ongelmallinen, sillä ajantasaisen, kattavan luettelon kokoaminen voi olla vaikeaa. Suomen elokuvasäätiön mukaan luettelo sinänsä olisi tietysti hyvin tarpeellinen. Suomen elokuvasäätiö kysyy, olisiko lisäksi mahdollista estää kategorisesti kaikki maksuliikenne tiettyjen toimialakoodien alla oleville tileille.

Suomen kansallisooppera ja -baletti sr

Suomen kansallisooppera ja -baletti sr katsoo, että yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolinen rahapelitarjonta ei ole rahapelaamisen haittojen estävien toimenpiteiden piirissä, joten esitetyt keinot -kuten maksuliikenteelle asetettavat estot ja markkinointiin kohdistuvat rajoitukset - yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolelle suuntautuvan pelaamisen rajoittamiseksi Suomessa ovat välttämättömiä. Yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisen tarjonnan saavutettavuutta tulisi Suomen kansallisooppera ja -baletti sr:n mielestä voida vähentää, koska tältä osin tarjonta on rahapelien toimeenpanoon kohdennettavien sääntelytoimien ulottumattomissa.

Suomen Olympiakomitea ry

Suomen Olympiakomitea ry kannattaa maksuliikenne-estoja, jotta yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolista saavutettavuutta voidaan estää ja siten vähentää rahapelihaittoja. Suomen Olympiakomitea ry kiinnittää kuitenkin huomiota tapaan, jolla maksuliikenteen esto on esityksen mukaan tarkoitus toteuttaa. Esto ei olisi etukäteinen ja automaattinen, vaan edellyttäisi sekä ulkomaalaisen toimijan aktiivista toimintaa ja viranomaisen jälkikäteistä puuttumista. Tämän takia Suomen Olympiakomitea ry esittääkin huolensa toteutuksen tehokkuudesta ja estojen toimivuudesta. Vaarana on, että suomalaisille pelaajille kohdistettuun passiivisen tarjontaan ei voida puuttua ja/tai että esto saadaan toteutettua vasta pitkän oikeusprosessin jälkeen. Maksuliikenteen estämisen mahdollisuudesta huolimatta Suomen Olympiakomitea ry pitää tärkeänä, että arpajaislain uudistamisella vahvistetaan Veikkaus Oy:n kykyä huolehtia kilpailukyvyystään. Vaikka

suunniteltu maksuliikenteen esto saataisiin käytännössä toimivaksi, osa suomalaisten pelaamisesta valuu joka tapauksessa ulkomaalaisille toimijoille.

Suomen Pokerinpelaajat ry

Suomen Pokerinpelaajat ry vastustaa maksuliikenteen estoja. Yhdistyksen mukaan ne vaarantaisivat satojen pokeriammattilaisten elinkeinon ja heikentäisivät kymmenientuhansien harrastajien pelimahdollisuuksia. Estojen vaikutus olisi rajallinen, koska kaikki ulkomaiset pokeria tarjoavat pelintarjoajat eivät tällä hetkelläkään markkinoi Suomeen. Suomen Pokerinpelaajat ry toteaa, että oletettavasti jotkut toimijat pidättäytyisivät Suomeen kohdistuvasta markkinoinnista, mutta peliongelmiin sillä ei olisi vaikutusta, koska nämä toimijat korvautuisivat uusilla toimijoilla. Yhdistyksen mukaan mainospaikkojen hinta ehkä vähän laskisi, jolloin markkinoille tulon rajahinta myös laskisi, mitä yhdistys pitää peliongelman ja toistaiseksi ongelmattomien rahapelikuluttajienkin kannalta epäsuotuisana kehityksenä. Yhdistys ei vastusta ulkomaisten peliyhtiöiden markkinoinnin rajoittamista. Peliongelmaan maksuliikenteen estojen vaikutus olisi yhdistyksen mukaan olematon, ellei jopa negatiivinen. Suomen Pokerinpelaajat ry toteaa, että ongelmapelaajat kiertävät blokit helposti ja että riskipelaajat voisivat ajautua ETA-alueelle lisensoiduista peleistä oikean mustan alueen tarjonnan pariin. Yhdistyksen mukaan estojen kierrettävyydestä huolimatta ongelma on, että pokerin ulkomaisen tarjonnan markkinajohtajat eivät välttämättä tee pienelle markkina-alueelle mitään järjestelyjä paikallisen lainsäädännön kiertämiseksi. Myös suomalaisten pelaajien sulkeminen yksittäisiltä sivustoilta on mahdollista.

Suomen Pokerinpelaajat ry toteaa, että maksuliikenne-estoista ei ole odotettavissa tuottoa Veikkaus Oy:lle kustannusten ollessa arvioitua tuoton lisäystä korkeammat ja että todennäköisesti estot vaikuttaisivat myös muuhun kuin rahapeliliikenteeseen. Yhdistys tuo esille, että suurin osa aktiivista pelaajista tuntee jo mahdollisuudet lailliseen rahaliikenteeseen ja että estot pysäyttäisivät ainoastaan pienempien harrastepelaajien rahaliikenteen. Yhdistyksen mukaan sovelluskehittävät voivat PSD2-direktiivin myötä kehittää mitä erilaisimpia ratkaisuja ja myös ulkomaisilla rahapeliyhtiöllä tulee olemaan uusia rahansiirtotapoja ennen kuin estot on saatu vanhoihin toimeenpantua. Suomen Pokerinpelaajat ry huomauttaa, että estot voivat johtaa myös laillisten transaktioiden rajoittamiseen. Yhdistys huomauttaa, että maksuliikenne-estot eivät ole toimineet Norjassakaan ja että jos estot toimisivat, olisivat ne käytössä kaikissa niissä EU-maissa, joissa estot ovat lainsäädännöllisesti mahdollisia.

Suomen Punainen Risti

Suomen Punainen Risti katsoo, että ulkomailla toimiviin uhka- ja rahapeliyhtiöihin suuntautuvaa rahapelaamista tulee pyrkiä rajoittamaan käytettävissä olevin keinoin.

Suomen Sosiaalidemokraattinen Puolue

SDP:n mukaan maksuliikenne-estot tukevat pelihaittojen vähentämistä. Estoja koskevan sääntelyn käyttöönottoa tulee kiirehtiä. SDP pitää esitettyä mallia maksuliikenteen estoista monimutkaisena ja katsoo, että rahansiirrot toimiluvattomille toimijoille tulisi kieltää suoraan lailla. Toimintatapojen kehittämiseen tulee SDP:n mukaan kiinnittää huomiota ja mahdollistaa riittävä resursointi.

Suomen Urheiluedonlyöjät ry

Suomen Urheiluedonlyöjät toteaa, että maksuliikenne-estojen pelihaittoja ehkäisevästä ja yksinoikeusjärjestelmää tukevasta vaikutuksesta ei ole tutkimusnäyttöä. Maksuliikenne-estot ovat yhdistyksen mukaan helposti kierrettävissä. Yhdistys toteaa, että estoista huolimatta Norjassa rahapelaamisen kokonaisvolyymi on kasvanut ja että estojen tehokkuus voidaan kyseenalaistaa siltäkin perusteella, että useat EU-maat ovat jättäneet toimenpiteen hyödyntämättä. Yhdistys huomauttaa, että estot eivät kohdentuisi runsaasti tai riskitasolla pelaaviin. Yhdistyksen mukaan toimiessaan kattavasti estot ohjaisivat pelaajia pois ETA-alueen peliyhtiöiltä sekä samalla myös finanssivalvonnan piiristä.

Suomen Urheiluedonlyöjät katsoo, että sisäministeriön esiselvityksen tulkinta siitä, EU-oikeus ei näyttäisi asettavan ehdottomia esteitä teknisille estokeinoille, on virheellinen ja että yksinoikeusjärjestelmässä estojen voidaan katsoa olevan sensuuria. Yhdistyksen mukaan lakiluonnos on omiaan aiheuttamaan valituksia ennen kaikkea liittyen elinkeinonvapauden rajoittamiseen sekä tavaran ja palveluiden vapaaseen liikkuvuuteen. Ehdotetuilla säännöksillä on tosiasiallisia haittavaikutuksia ammattimaisen rahapelaamisen harjoittamiseen. Yhdistys pitää kohtuuttomana, että edunsaajien saaman pienen lisäpotin maksajiksi joutuisivat finanssialan lisäksi myös rahapelaamisen ammattilaiset, jotka voisivat pahimmillaan kärsiä miljoonien eurojen vuosittaiset tulonmenetykset. Yhdistys toteaa, että ETA-alueen peliyhtiöt voivat oma-aloitteisesti tulkita uuden arpajaislain henkeä ja lopettaa suomalaisten rahapelaajien asiakkuudet, mukaan lukien ahvenanmaalaisten asiakkaiden pelitilit. Lisäksi yhdistys katsoo, että maksuliikenne-estot eivät vaikuta monopolin oikeuttamisperusteisiin tai vaikuttavuus on teoreettista. Maksuliikenne-estojen valvonnan kustannukset nousisivat niin suuriksi, ettei estotoimenpiteitä voi yhdistyksen mukaan mitenkään luonnehtia oikeasuhtaisiksi.

Yhdistys huomauttaa, että pelihaittojen näkökulmasta ei ole perusteltua liittää toisiinsa ammattimaista ja viihteellistä rahapelaamista ja että urheiluedonlyönnin osuus pelihaittojen synnystä on mitätön suhteessa kasinopeleihin. Yhdistyksen mukaan ulkomaisten yhtiöiden paremmat peliehdot suojelevat pelaajaa Veikkaus Oy:n peliehtoja paremmin.

Suomen Urheiluedonlyöjät ry pitää ongelmallisena sekä yksittäisten rahapelaajien että valvonnan näkökannalta, mikäli maksuliikenne-estoihin liittyen markkinointi määritellään liian löyhästi. Tämän vuoksi olisi määriteltävä tarkasti, mikä on markkinointia ja mikä ei. Yhdistys toteaa, etteivät useimmat ulkomaiset peliyhtiöt kohdenna markkinointia Suomeen, mutta eräiden pienempien yhtiöiden mainonta on varsin aggressiivista ja että yhä enenevässä määrin mainostaminen tapahtuu sosiaalisessa mediassa kohdistuen erityisesti nuoriin. Yhdistys suosittelee, että estot suunnattaisiin pääasiassa kasinopeleihin ja näitä tarjoaviin yhtiöihin ja erityisesti yhtiöihin, joiden markkinointi on räikeästi vääristävää.

Takuusäätiö ja Marttaliitto ry

Takuusäätiö ja Marttaliitto ry toteavat, että yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolelle pelaamisen estämiseen tai vähentämiseen on syytä kehittää mekanismeja, joiden tehoa ja vaikuttavuutta tulee seurata ja arvioida. Tarvetta tukevat Takuusäätiön ja Marttaliitto ry:n mukaan myös kansainväliset tutkimukset, joiden mukaan sääntelyn ulkopuolinen pelitarjonta johtaa

todennäköisemmin vakaviin rahapelaamiseen liittyviin ongelmiin. Norjassa on ollut jo pitkään käytössä maksuliikenne-estot ja parhaillaan selvitetään varoitusilmoituksen lisäämistä lisensoimattomille rahapelisivustoille pyrittäessä. Informaatiota sisältävän varoitusilmoituksen käyttöönottoa kannattanee Takuusäätiön ja Marttaliitto ry:n mukaan selvittää myös Suomessa muiden mahdollisten toimien lisäksi.

Terveen rahapelikulttuurin puolesta ry

Terveen rahapelikulttuurin puolesta ry (TeRaPu ry) katsoo, että järjestelmä, jossa rahansiirrot estetään vain niille Manner-Suomen ulkopuolisille peliyhtiöille, jotka suuntaavat markkinointiaan mannersuomalaisille kuluttajille, ei edistä pelihaittojen ehkäisyä. TeRaPu ry toteaa, että arviota siitä, missä määrin pelihaitat mallilla vähenisivät, ei ole. TeRaPu ry:n mukaan kuluttajat löytävät peliyhtiöiden sivut myös ilman markkinointia ja peliongelmaiset kiertävät blokit. Vuotavaksi jäävän estomallin sijaan TeRaPu ry pitää kannatettavampana tiukasti säänneltyyn ja valvottuun lisenssijärjestelmään siirtymistä.

7. Veikkaus Oy:n liiketoiminnan mahdollinen kehittäminen yritysten väliseen liiketoimintaan

Yhteenveto

Yritysten välisen liiketoiminnan mahdollistamista koskevaan ehdotukseen suhtauduttiin sekä myönteisesti että kielteisesti. Valtioneuvoston kanslia, Veikkaus Oy ja osa edunsaajajärjestöjen edustajista pitivät ehdotusta keskeisenä keinona Veikkaus Oy:n toimintaedellytysten ja kanavointikykyisen yksinoikeuden turvaamiseksi. Toisaalta Terveen ja hyvinvoinnin laitos ja Poliisihallitus katsoivat, että ehdotus ei ole perusteltavissa yksinoikeusjärjestelmän ja arpajaislain tavoitteiden kannalta. Myös Bettson Group katsoi ehdotuksen merkitsevän selkeää muutosta aikaisemmin arvioidun monopolin toiminnan perusteisiin ja totesi lisäksi toiminnan tosiasiallisen vaikuttimen olevan taloudellinen. Useassa lausunnossa kiinnitettiin huomiota EU:n sisämarkkina- ja kilpailuoikeuteen ja todettiin muun muassa, että sääntelyn asettamat reunaehdot on otettava huolellisesti huomioon ja että EU-oikeuden kehitystä tulee seurata tarkasti. Joissakin lausunnoissa tuotiin esille myös, että toiminnan EU-oikeudelliseen hyväksyttävyyteen liittyy riskejä. Lausunnoissa esitettiin myös useita tarpeita täsmentää sääntelyä ja perusteluita, jos yritysten välisestä liiketoiminnasta ehdotetaan säädettäväksi. Muutosehdotukset koskivat esimerkiksi toiminnan rajaamista, luvan myöntämistä koskevaa toimivaltaa, luvan peruuttamista sekä liikekumppaneita koskevia edellytyksiä. Lisäksi valtiovarainministeriön mukaan esityksen perusteluja yritystoiminnan kannattavuuteen ja riskeihin liittyen tulisi täydentää. Työ- ja elinkeinoministeriö ja Kilpailu- ja kuluttajavirasto huomauttivat, ettei esitys sisällä kuvausta digitaalisten pelituotteiden ja palveluiden markkinoista eikä tytäryhtiön perustamisen vaikutuksesta niihin. Kilpailu- ja kuluttajavirasto ja Bettson Group nostivat myös esille, ettei esityksessä ole arvioitu kilpailuneutraliteettia koskevien säännösten soveltuvuutta tai sitä, että voisiko tytäryhtiö hyötyä Veikkaus Oy:n yksinoikeudesta tavalla, joka voisi synnyttää kilpailu- ja valtioneuvoston oikeudellisesta ongelmallisena pidettävän ylivoimaisen aseman. Bettson Group toi esille myös tarpeen arvioida toimintaa esimerkiksi kiellettyinä markkinoiden jakamisena tai muuna kilpailurikkomuksena. Useissa edunsaajajärjestöjen lausunnoissa pidettiin tärkeänä, että yritysten välisen

liiketoiminnan tuotto käytetään rahapelituoton tapaan yleishyödyllisiin käyttötarkoituksiin. Lisäksi mahdollisen tytäryhtiön rahoituksen osalta tuotiin joissakin lausunnoissa esille, että rahoitus olisi syytä tulla kolmansilta osapuolilta mahdollisesti Veikkaus Oy:n kannettaviksi tulevien riskien poistamiseksi ja että omistajapolitiikkaa koskevan periaatepäätöksen mukaan yhtiöiden pääomittamiset tehdään pääsääntöisesti valtion budjetista. Hankintalainsäädännön osalta Kilpailu- ja kuluttajavirasto toi esille, että tytäryhtiö ei olisi hankintalaissa tarkoitettu hankintayksikkö, ellei voitaisi katsoa, että yli puolet sen rahoituksesta tulisi julkisista varoista.

Lausunnonantajakohtaiset lausunnot

Ministeriöt

Valtioneuvoston kanslia

Valtioneuvoston kanslia pitää Veikkaus Oy:n uuden yritysten välisen liiketoiminnan mahdollistamista yhtenä merkittävimmistä ehdotuksista kanavointikykyisen yksinoikeuden ja Veikkaus Oy:n toimintaedellytysten turvaamiseksi. Valtioneuvoston kanslia katsoo, että uuden liiketoiminnan valmistelu tulee tehdä huolella, jotta se säilyy EU-oikeuden, valtioneuvoston oikeuden ja kilpailuoikeudellisten reunaehtojen mukaisena.

Oikeusministeriö

Oikeusministeriö toteaa, että mahdollisuus perustaa tytäryhtiö ei itsessään vaikuta ongelmalliselta EU-oikeuden näkökulmasta, mutta merkitystä olisi muun muassa sillä, millainen Veikkaus Oy:n ja sen tytäryhtiön välinen suhde olisi, millaista toimintaa tytäryhtiö tosiasiallisesti harjoittaisi ja millaisia yhteistyösopimuksia sillä olisi muiden yhtiöiden kanssa. Yhtiön perustamisessa ja toiminnassa tulisi oikeusministeriön mukaan huomioida EU-oikeuden vaatimukset, ja toiminnan laajentamisen tulisi olla linjassa arpajaislain tavoitteiden kanssa. Sellaista Euroopan unionin tuomioistuimen (EUT) oikeuskäytäntöä, jonka perusteella voitaisiin selkeästi sanoa, missä määrin tytäryhtiön perustaminen ja toiminta on sallittua, ei ole oikeusministeriön mukaan tiedossa. Toisaalta ei voida myöskään pitää poissuljettuna, etteikö tällaisen tytäryhtiön perustaminen ja toiminta voisi olla sallittua, mikäli otetaan huomioon EU-oikeuden vaatimukset ja EUT:n rahapelialaa koskeva oikeuskäytäntö. Oikeusministeriö lisäksi kiinnittää huomiota EUT:n rahapelialaa koskevan oikeuskäytännön jatkuvaan kehittymiseen ja huomauttaa, että tämä tulee ottaa huomioon sekä kansallisessa lainsäädännössä että tosiasiallisessa noudatettavassa käytännössä.

Valtiovarainministeriö

Valtiovarainministeriön mukaan esityksen perusteluja tulisi täydentää siten, että siinä esitetään selvemmin, millä oletuksilla ja mihin arvioihin perustuen yritystoiminnan odotetaan kääntyvän kannattavaksi ja mitä riskejä tähän kehitykseen arvioidaan liittyvän. Lisäksi esitykseen tulisi vielä selvittää perusteluista esitetyle yhtiön toimintamalliratkaisulle. Valtiovarainministeriö toteaa, että tytäryhtiön perustamista koskevassa jatkovalmistelussa tulee huomioida, että omistajapolitiikkaa koskevan 8.4.2020 periaatepäätöksen mukaan yhtiöiden pääomittamiset tehdään pääsääntöisesti valtion budjetista.

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että yritysten välistä liiketoimintaa harjoittavan tytäryhtiön perustamisen oikeudellista perustaa on selvitetty

sekä viranomaisten että ulkopuolisten selvittäjien toimesta ja että selvitysten lopputuloksena on, että toiminta on oikeudellisesti mahdollista, mutta toiminnan järjestämisessä tulee ottaa huomioon useita seikkoja. Toiminnan reunaehdot on opetus- ja kulttuuriministeriön mukaan sisällytetty uuteen 12 §:n 4 momenttiin. Opetus- ja kulttuuriministeriö katsoo, että selvityksissä on vähemmän kiinnitetty huomiota siihen, miten tytäryhtiön rahoitus järjestetään ja miten sen riskit kannetaan. Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää tärkeänä, että Veikkaus Oy:n koko tuotto edelleen tilitetään asianomaisille ministeriöille eikä sitä käytetä tytäryhtiön rahoittamiseen. Opetus- ja kulttuuriministeriön mukaan on erityisen tärkeää, että valtion omistajaohjaus toimii hyvin ja vastuullisesti poikkeuslaatussa konsernikokonaisuudessa. Ministeriö pitää tärkeänä, että sekä Veikkaus Oy:n että sen tytäryhtiön liiketoimintaa hoidetaan vastuullisesti siten, että riskit eivät laukea Veikkaus Oy:n kannettaviksi ja esittää perustelujen täydentämistä ja selkeyttämistä siten, että tytäryhtiön toiminnan rahoitus haettaisiin ensi sijassa kolmansilta osapuolilta.

Maa- ja metsätalousministeriö

Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että yritysten väliseen liiketoimintaan liittyy rahapelitoiminnan yksinoikeusjärjestelmän EU-oikeudelliseen hyväksyttävyyteen liittyviä riskejä, joita ei voida ennakolta poissulkea. Tytäryhtiön perustamista koskevaa lupaa harkittaessa tulee huomioida sisämarkkina-, kilpailu- ja valtioneuvostonasettelun asettamat rajoitteet ja vaatimukset sekä se, että myönnettävän luvan nojalla harjoitettava liiketoiminta ei saa aiheuttaa vaaraa yksinoikeusjärjestelmän hyväksyttävyydelle. Yritysten välinen liiketoiminta ei saisi maa- ja metsätalousministeriön mukaan aiheuttaa riskiä Veikkaus Oy:n omalle toiminnalle ja että tytäryhtiön mahdolliset voittovarot tulee käyttää täysimääräisesti arpajaislaissa tarkoitettuihin käyttötarkoituksiin.

Työ- ja elinkeinoministeriö

Työ- ja elinkeinoministeriön mukaan Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä ei näyttäisi olevan otettu kantaa siihen, voiko kansallinen yksinoikeustoimija tarjota pelinkehityspalveluita ilman, että tällainen olisi yksinoikeusjärjestelmän EU-oikeudellisten reunaehtojen vastaista. Ministeriö muistuttaa, että EU-oikeuden kehitystä tulee seurata tarkasti ja että Euroopan unionin tuomioistuimen mahdollisilla tulevilla ratkaisulla voi olla vaikutusta myös Suomen rahapelijärjestelmään.

Työ- ja elinkeinoministeriön mukaan sisämarkkinanäkökulmasta on tärkeää, että tytäryhtiö ei harjoita rahapelitoimintaa Suomessa eikä muissa maissa. Ministeriö pitää välttämättömänä, että lainsäädännössä on mainittu, että siinä säädettäisiin oikeudesta harjoittaa ainoastaan muuta toimintaa kuin rahapelitoimintaa. Ministeriö toteaa, että ehdotettu 12 § mahdollistaisi tytäryhtiölle laajat toimintamahdollisuudet, mutta perustamislupa asettaa tytäryhtiön toiminnalle kuitenkin joitain reunaehtoja. Ministeriö kannattaa kirjanpidollisesta eriyttämisestä ja taloudellisen suhteiden markkinaehtoisuudesta säättämistä. Ministeriö pitää myönteisenä perusteluja siltä osin, kuin ne koskevat Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimivaltaa, luvan myöntämistä koskevassa harkinnassa ja liiketoiminnan käytännön toteutuksessa huomioitavia seikkoja ja erillisten EU- ja kilpailulainsäädännön noudattamista koskevien complianceohjeiden laadintaa. Työ- ja elinkeinoministeriön mukaan myös valtioneuvostonasettelua käsitellään

perusteluissa asianmukaisesti. Ministeriö toteaa, että esityksessä ei kuvailla juurikaan esimerkiksi digitaalisten pelituotteiden ja -palvelujen markkinoita ja niiden kilpailuolosuhteita eikä tytäryhtiön perustamisen vaikutuksia niihin eikä esityksestä saa myöskään kovin selkeää kuvaa siitä, mitä hyödykkeitä tytäryhtiön on tarkoitus tarjota ja millä maantieteellisellä alueella.

Sosiaali- ja terveysministeriö

Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että hankkeen työryhmän käsittelyssä esitettiin vakavia huomautuksia siitä, että kansainväliseen rahapelitoimintaan laajentaminen johtaa riskeihin kilpailuoikeuden, valtioneuvoston oikeuden ja unionioikeuden kannalta. Sosiaali- ja terveysministeriö kiinnittää huomiota siihen, että ehdotettu 12 § ei millään tavalla rajaa sitä, minkälaista muuta kuin rahapelitoimintaa Veikkaus Oy:n tytäryhtiöllä olisi mahdollisuus harjoittaa. Sosiaali- ja terveysministeriön mukaan haittojen ehkäisyn näkökulma ei myöskään tule esityksessä esille millään tavalla. Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että jos yritysten välinen liiketoiminta mahdollistetaan, olisi syytä rajata tarkemmin sitä, millainen toiminta muutoksella mahdollistetaan ja miten päätöksenteko uuden liiketoiminnan osalta tapahtuu. Lupamenettely on sosiaali- ja terveysministeriön näkemyksen mukaan liian kevyt ja ministeriö ehdottaa, että kaikkein merkittävimpiin yhtiön toimiin, kuten esimerkiksi tytäryhtiön perustamiseen, edellytettäisiin valtioneuvoston lupa. Lisäksi sosiaali- ja terveysministeriö ehdottaa, että valtioneuvoston kanslian lupa tarvittaisiin myös tytäryhtiön yhtiöjärjestyksen muuttamiseen.

Viranomaiset ja kunnat

Kilpailu- ja kuluttajavirasto

Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) toteaa, että yritysten välisen liiketoiminnan eriyttäminen rahapelitoiminnasta sekä Veikkaus Oy:n ja tytäryhtiön välisten taloudellisten suhteiden markkinaehtoisuus ovat vähimmäisedellytyksenä kilpailuneutraaliteettiin ja EU:n valtioneuvoston sääntelyyn liittyvien riskien hallinnassa. Esitysluonnoksessa ei kuitenkaan ole arvioitu, voisiko tytäryhtiö edellä mainituista toimista huolimatta nauttia sellaisesta kilpailuedusta, jota yksityiset kilpailijat eivät voisi saada eli hyötyisikö tytäryhtiö Veikkaus Oy:ltä saamiensa palvelujen ja tuotteiden kautta Veikkaus Oy:n yksinoikeudesta tavalla, joka voisi synnyttää sille kilpailu- ja valtioneuvoston oikeudellisesta näkökulmasta ongelmallisena pidettävän ylivertaisen aseman suhteessa kilpaileviin markkinatoimijoihin, joilla ei olisi vastaavaa mahdollisuutta. KKV kiinnittää huomiota siihen, että esitysluonnoksessa ei kuvailla digitaalisten pelituotteiden ja palvelujen markkinoita ja niillä vallitsevia kilpailuolosuhteita eikä tytäryhtiön perustamisen vaikutuksia niihin. Tytäryhtiö itse ei olisi hankintalaissa tarkoitettu hankintayksikkö, ellei voitaisi katsoa, että yli puolet tytäryhtiön rahoituksesta tulisi julkisista varoista.

Poliisihallitus

Poliisihallitus ei kannata 12 §:n muutosehdotuksia, jotka mahdollistaisivat Veikkaus Oy:n tytäryhtiön harjoittaa yritysten välistä liiketoimintaa ottaen huomioon Veikkaus Oy:lle arpajaislain 12 §:ssä säädetty tehtävä. Jos ehdotus kuitenkin hyväksytään, tulisi sääntelyllä varmistaa, että Veikkaus Oy:n tytäryhtiö ei voi harjoittaa liiketoimintaa sellaisen toimijan kanssa, jonka toiminta katsotaan Suomessa arpajaislain vastaiseksi. Ehdotettu liiketoiminta ei Poliisihallituksen näkemyksen mukaan ole perusteltavissa arpajaislain tarkoituksen eikä monopolin tavoitteiden kannalta. Tämän johdosta

liiketoiminnasta ei tulisi säätää arpajaislaissa lainkaan. Poliisihallituksen näkemyksen mukaan olisi ristiriitaista, jos yksinoikeustoimijan tytäryhtiö toimisi kilpailluilla rahapelimarkkinoilla. Poliisihallitus toteaa, että mikäli yritysten välinen liiketoiminta sallitaan, tulisi säädellä myös mitä edellytyksiä liikekumppaneiden on täytettävä. Poliisihallituksen mukaan olisi ristiriitaista ja epä johdonmukaista, jos Veikkaus Oy:n tytäryhtiö harjoittaisi liiketoimintaa sellaisten rahapelitoimijoiden kanssa, jotka tarjoavat tai tulevat tarjoamaan rahapelejä Suomeen arpajaislain vastaisesti. Mikäli Veikkaus Oy:n tytäryhtiön liikekumppani päätyisi esimerkiksi ehdotetun 62 l §:n Poliisihallituksen pitämälle kieltolistalle, tulisi Veikkaus Oy:n tytäryhtiön päättää välittömästi yhteistyö tällaisen toimijan kanssa.

Poliisihallitus toteaa, että mikäli toiminta mahdollistetaan valtioneuvoston kanslian luvalla, tulisi luvan perumisen edellytyksistä säätää lailla tai vähintäänkin tarkentaa hallituksen esityksessä. Jos ehdotettu muutos hyväksytään, Poliisihallitus kiinnittää huomiota siihen, että toimivaltasuhteiden sisäministeriön ja valtioneuvoston kanslian välillä tulee olla määritelty johdonmukaisesti ja selkeästi.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

THL pitää ehdotusta epäonnistuneena, sillä se on omiaan rapauttamaan rahapelihaittojen ehkäisemisestä ja vähentämisestä EU-oikeudellisen oikeutuksensa saavan yksinoikeusjärjestelmän perustelujen uskottavuutta ja kestävyyttä. THL:n mukaan rahapelijärjestelmän perustelujen uskottavuus heikkenee, mikäli Manner-Suomessa yksinoikeudella toimivan Veikkauksen tytäryhtiö voi harjoittaa liiketoimintaa, joka perustuu rahapelihaittoja muualla aiheuttavien tuotteiden myymiselle toisille rahapelitoimintaa harjoittaville yrityksille. Ehdotus todennäköisesti myös vaikeuttaa Veikkauksen valvontaa ja hämärtää yhtiön asemaa valtion erityistehtäväyhtiönä, jonka tehtäväksi on arpajaislaissa (§ 12) määritelty rahapelitoiminnan harjoittaminen siten, että pelaamisesta aiheutuvia taloudellisia, sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja ehkäistään ja vähennetään.

Rahapeliyhteisöt ja muut yritykset

Betsson Group

Betssonin mukaan ehdotettujen Veikkaus Oy:n liiketoiminnan laajentamista koskevien säännösten tosiasiallisena vaikuttimena ja perusteena ovat Veikkauksen suunnittelemat toiminnan laajennukset, joiden kautta Veikkauksen toiminnan turvaaminen ja sen jakamiskelpoisen tuloksen suurentaminen. Betsson toteaa, että ylipäänsä se, että monopoli tavoittelee markkinaosuutta B-2-B pelimarkkinoilla ja on samaan aikaan ainoa mahdollinen pelien hankkija ko. markkinoilta on hyvin kyseenalainen terveen ja vääristymättömän kilpailun näkökulmasta. Betsson kiinnittää huomiota siihen, tuleeko kansallisen monopoliyhtiön taloudellinen toiminta ”kilpailevien” muiden peliyhtiöiden kanssa arvioida SEUT 101(1) artiklan perusteella esimerkiksi kiellettynä markkinoiden jakamisena tai muuna kilpailurikkomuksena. Betssonin mukaan monopoliyhtiön (tai sen tytäryhtiöiden) eli määräävässä markkina-asemassa olevan yhtiön toiminta kilpailluilla markkinoilla täyttää helposti määräävän markkina-aseman väärinkäytön tunnusmerkit. Betsson totesi, että esitysluonnoksesta puuttuu tosiasiallinen arviointi siitä, miten monopoli voisi toimia kilpailluilla markkinoilla rikkomatta määräävän markkina-aseman kieltoa. Väärinkäytön vaara luodaan jo sillä, että monopolin toiminta kilpailluilla markkinoilla

sallitaan. Lisäksi esitysluonnoksessa erittäin lyhyesti viitatus kilpailulain 4a luvun kilpailuneutraliteettisäännökset eivät ole riittäviä, saati soveltuvia terveen ja toimivan kilpailun edellytysten toteutumisen kannalta, jos Veikkauksen nykyistä roolia ja toimintamahdollisuuksia lavennetaan ehdotetulla tavalla. Monopolin harjoittaessa taloudellista toimintaa terve ja toimiva kilpailu on jo ennalta lainsäädännöllä estetty, joten pelkästään lähtökohdat kilpailuneutraliteettisäännösten soveltamiseen ja kilpailuneutraliteetin varmistamiseen ovat olemattomat. Betsson toteaa, että kilpailuneutraliteetti säännösten tosiasiallista soveltuvuutta ei ole esitysluonnoksessa arvioitu, joten arviointi on puutteellista.

Veikkaus Oy

Veikkaus Oy katsoo, että uudella yritysten välisellä liiketoiminnalla on merkittävä rooli yhtiön toimintaedellytysten ja yksinoikeuden kanavointikyvyn turvaamisessa.

Yhdistykset, säätiöt ja puolueet

Ammattiliitto Pro

Ammattiliitto Pro kiinnittää huomiota lakimuutoksen myötä Veikkaus Oy:lle ja sen mahdollisille tytäryhtiöille tuleviin uudenlaisiin tehtäviin. Ammattiliitto Pron mukaan lakimuutoksella tulee varmistaa uusien toimintojen vaatimat riittävät henkilö- ja osaamisresurssit ja, että henkilöstö otetaan mukaan uusien töiden ja toimintamallien suunnitteluun.

Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry

EHYT ry pitää hyvänä periaatetta sitä, että Veikkaus Oy:n ja mahdollisesti perustettavan tytäryhtiön välisessä liiketoiminnassa varmistetaan, ettei liiketoimintaa ristiinsubventoida Veikkaus Oy:n rahapelitoiminnan tuotoilla. Lisäksi EHYT painottaa, että mahdollisesti perustettavan Veikkaus Oy:n tytäryhtiön tulee kaikessa toiminnassaan sitoutua toimimaan vastuullisesti ja eettisesti rahapelihaittojen ehkäisyn huomioon ottaen.

Finland Festivals ry

Finland Festivals ry toteaa, että lakiesityksessä olevat rahapelihaittojen ehkäisemiseen liittyvät toimenpiteet tulevat vähentämään Veikkaus Oy:n tuottoja. Tästä syystä Finland Festivals ry pitää erittäin tärkeänä, että Veikkaus Oy:n kanavointikykyä vahvistetaan ja että yhtiölle mahdollistetaan lakiesityksessä kuvattu uuden liiketoiminnan käynnistäminen. Finland Festivals ry kannattaa lakiesityksen linjausta siitä, että mahdollisen uuden liiketoiminnan tuotot jaetaan yleishyödylliseen tarkoitukseen rahapeliuottojen tapaan.

Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA ry

KULTA ry pitää perusteltuna Veikkauksen kansainvälisten yritysten välisten liiketoiminnan (B2B) mahdollistamista.

MIELI Suomen Mielenterveys ry

Yhdistys katsoo, että yksinoikeusjärjestelmän kanavointikykyä ja järjestelmään liittyvien rajoitusten ja vastuullisuustoimien yleistä hyväksyttävyyttä tukee se, että kansallisella peliyhtiöllä on riittävät mahdollisuudet kehittää omaa pelitarjontaansa niin että pelaamisesta kiinnostuneet kuluttajat voivat kokea löytävänsä kansallisen peliyhtiön valikoimasta itseään kiinnostavat pelit tarvitsematta kääntyä järjestelmän ulkopuolisten pelitarjoajien puoleen.

Yhdistys katsoo, että ehdotukseen sisältyvä mahdollisuus tämän kehittämistyön myymiseen muille yrityksille ei lähtökohtaisesti ole ristiriidassa Veikkauksen vastuullisuusroolin kanssa.

SOSTE Suomen sosiaali ja terveystyö ry

SOSTE näkee lakiin esitetyt säännökset Veikkaus Oy:n liiketoiminnan mahdollistamiseksi yritysten väliseen liiketoimintaan Veikkaus Oy:n elinkelpoisuuden näkökulmasta tarkoituksenmukaiseksi. Esitetyn lain hengen toteutumiseksi SOSTEssa nähdään tärkeäksi osaksi uutta liiketoimintaa myös vastuullisuus osaamisen markkinoinnin ja siihen liittyvän kilpailuedun vahvistamisen.

Suomen elokuvasäätiö

Suomen elokuvasäätiö katsoo, että ehdotetussa 12 §:ssä mainittu Veikkaus Oy:n oikeus perustaa tytäryhtiötä mahdollistaa sellaisen tietotaidon avulla käytävän kaupan, joka voi onnistuessaan kattaa merkittävän osan yhtiön pelituottojen vähenemisestä johtuvasta tuottojen supistumisesta. Tämä on Suomen elokuvasäätiön mukaan tervetullut muutos nykyinsäädäntöön.

Suomen Hippos ry

Suomen Hippos ry pitää erittäin tärkeänä arpajaislain uudistamiselle asetettuja tavoitteita, joilla pyritään vahvistamaan Veikkauksen mahdollisuutta huolehtia kilpailukyvyystään sekä mahdollistetaan kansainvälinen yritysten välinen liiketoiminta (B2B).

Suomen kansallisooppera ja -baletti sr

Suomen kansallisooppera ja -baletti sr katsoo, että rahapelien digitalisoituminen, uusien teknologioiden käyttöönotto ja innovaatiotoiminta sekä kysyntää vastaava pelitarjonta ovat tärkeitä kanavointikykyisen yksinoikeusjärjestelmän ylläpitämiselle. Suomen kansallisooppera ja -baletti sr katsoo, että esitetty Veikkaus Oy:n mahdollisuus yritysten väliseen liiketoimintaan loisi Suomen edellytykset kansainväliselle yhteistyölle pelien kehityksessä ja toimeenpanossa, jolla puolestaan olisi mahdollista tukea yksinoikeusjärjestelmän kanavointikykyä. Esitetystä liiketoimintamahdollisuudesta kertyvä mahdollinen tulo kompensoisi Suomen kansallisooppera ja -baletti sr:n mukaan osaltaan arpajaislain muutoksista mahdollisesti muutoin seuraavaa rahapelituottojen vähenemistä. Suomen kansallisooppera ja -baletti sr katsoo, että vastaavasti on tarpeellista esityksen mukaisesti nimetä rahapelitoiminnan tuotto Veikkaus Oy:n tuotoksi, johon tulee lukea esitetyllä tavalla rahapelitoiminnan tuoton lisäksi myös Veikkaus Oy:n tytäryhtiöiltään mahdollisesti saama osinkotulo, ja joka näin tilittettäisiin myös ministeriöille jaettavaksi.

Suomen museoliitto ry

Suomen museoliitto ry on tyytyväinen lakiesityksen linjaukseen siitä, että mahdollisen uuden liiketoiminnan tuotot jaetaan yleishyödylliseen tarkoitukseen rahapelituottojen tapaan.

Suomen Olympiakomitea ry

Suomen Olympiakomitea ry pitää perusteltuna Veikkaus Oy:n kansainvälisten yritysten välisten liiketoiminnan (B2B) mahdollistamista.

Suomen Sinfoniaorkesterit ry

Suomen Sinfoniaorkesterit ry kannattaa lakiesityksessä kuvattua mahdollisuutta Veikkaus Oy:n uuden liiketoiminnan käynnistämistä. Suomen Sinfoniaorkesterit ry kannattaa lakiesityksen linjausta siitä, että uuden liiketoiminnan tuotot jaettaisiin yleishyödyllisiin tarkoituksiin.

Suomen Sosiaalidemokraattinen Puolue

SDP pitää ehdotettuja säännöksiä yritysten välisen liiketoiminnan mahdollistamisesta tarkoituksenmukaisina.

8. Peliserverin sijaintiin liittyvät kysymykset

Lausunnonantajakohtaiset lausunnotMinisteriöt*Valtioneuvoston kanslia*

Valtioneuvoston kanslia pitää peliserverin sijaintia koskevaa säännösehdotusta kanavointikykyä vahvistavana.

Viranomaiset ja kunnat*Poliisihallitus*

Poliisihallitus viittaa asiassa aiemmin antamiin lausuntoihinsa, joissa se on todennut, että Veikkaus Oy:n pelijärjestelmien palvelimien tulee sijaita siellä, missä rahapelejä toimeenpannaan ja missä valvonta sijaitsee. Edellä mainituin perustein Poliisihallitus on todennut, että pelijärjestelmän palvelimien ja Veikkaus Oy:n toimintojen tulee sijaita kokonaisuudessaan Suomessa. Jos kuitenkin ehdotuksen mukaisesti päädytään siihen, että peliserveri voidaan 42 §:n 5 momentin mukaisesti sijoittaa ulkomaille, Poliisihallitus pitää ehdottoman tärkeänä ehdotusta 62 a §:n 4 momentiksi, jolla Poliisihallitukselle säädettäisiin toimivalta kieltää rahapelin toimeenpano, kuluttajien oikeusturvan tai rahapelien toimeenpanon valvonnan vaarantuessa esimerkiksi arvonnassa tai pelitapahtumien tiedonsiirrossa havaittujen ongelmien johdosta.

9. Kansainvälisten yhteispoolipelien edellyttämät muutokset totopelaamisessa

Lausunnonantajakohtaiset lausunnotViranomaiset ja kunnat*Poliisihallitus*

Poliisihallitus kannattaa 43 §:n 3 momentissa ehdotettua lupajärjestelmää kansainvälisliitännäisille rahapeleille, mikä perustuisi pelin toimeenpanon tarkoituksenmukaisuusarvioinnille. Poliisihallituksen näkemyksen mukaan kansainvälisliitännäisten rahapelien toimeenpanolupaa myönnettäessä tulisi edellyttää, että valvontajärjestelyt ovat riittävät ottaen huomioon yksinoikeuteen perustuvan rahapelijärjestelmän tiukka valvonta. Poliisihallitus kiinnittää huomiota kansainvälisliitännäisten pelien tarkoituksenmukaisuusharkinnan rinnalla hyväksyttävien pelien valvontajärjestelyjen hyväksyttävyyden arviointiin, jotta suomalaisten pelaajien oikeusturva pystytään takaamaan tai rikokset ja väärinkäytökset estämään. Poliisihallitus toteaa, että kansainvälisliitännäisten pelien valvontaa ei välttämättä aina voida toteuttaa riittävällä tasolla.

Poliisihallitukselle on epäselvää, mitä ehdotetun 43 §:n 5 momentin muutoksen perusteluissa tarkoitetaan Poliisihallituksen keskeisellä roolilla ja edellytetäänkö Poliisihallitukselta toimia asiassa. Lisäksi Poliisihallitukselle jää epäselväksi, onko ehdotuksen mukaan sisäministeriön tarkoitus määritellä jatkossa Poliisihallituksen valvontatarkaisu näiden pelien osalta. Poliisihallituksen näkemyksen mukaan valvonnan käytännötoteutus tulee olla Poliisihallituksen määriteltävissä.

10. Vedonlyöntipelien uudistukseen liittyvät muutostarpeet

Lausunnonantajakohtaiset lausunnot

Viranomaiset ja kunnat

Poliisihallitus

Poliisihallitus katsoo ehdotetun vedonlyönnin määritelmän muutoksen olevan osin kannatettava, mutta toteaa, että uuden vedonlyönnin pelimuodon eli niin sanotun cash-out ominaisuuden osalta Poliisihallitus ei ainakaan tässä vaiheessa voi vahvistaa, että olisi cash-out -arvolla lunastettujen vetojen valvonta olisi teknisesti mahdollista. Lisäksi Poliisihallitus esittää, että cash-out -arvon lunastamista koskeva edellytys kohdeottelun tai kilpailun alkamisesta kattaisi yleisesti kaikki vedonlyöntimuodot.

Yhdistykset, säätiöt ja puolueet

Sininauhaliitto ja Tiltti

Sininauhaliitto ja Tiltti katsovat, että ongelmallista pelikäyttäytymistä lisääviä ja haittoja tuottavia vedonlyöntipelien uudistuksia ei pidä missään nimessä tukea eikä pelikulutusta tule ohjata näihin erityisen haitallisiin peleihin markkinoinnilla.

11. Kanavointikyvyn vahvistaminen ja kanavointitehtävä

Yhteenveto

Useissa lausunnoissa esitettiin toisistaan poikkeavia näkemyksiä liittyen kanavointikyvyn vahvistamiseen ja kanavointitehtävästä säättämiseen. Veikkaus Oy, valtioneuvoston kanslia, opetus- ja kulttuuriministeriö sekä useat edunsaajien edustajat katsoivat, että laissa tulisi säätää nimenomainen kanavointitehtävä Veikkaus Oy:lle tai että viranomaiselle tulisi säätää velvollisuus kiinnittää huomiota kanavointikyvyn vahvistamiseen. Kanavointitehtävän lisäämistä lakiin perusteltiin muun muassa sillä, että rahapelihaittoja voitaisiin ehkäistä ja vähentää paremmin pelaamisen ohjautuessa Veikkaus Oy:n tarjontaan ja että lain perusteluihin kirjattua kanavointitehtävää on ollut vaikea soveltaa käytäntöön. Lisäksi valtioneuvoston kanslia katsoi, että uudistuksessa ei saada lausuntokierroksella olleessa muodossaan riittävää määrää yhtiön kilpailukykyä ja toimintaedellytyksiä tukevia toimenpiteitä aikaan, joilla voitaisiin varmistaa vahva yksinoikeusjärjestelmä. Sosiaali- ja terveysministeriö, Poliisihallitus, Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos, rahapelien toimeenpanon arviointiryhmä sekä osa rahapelihaittojen asiantuntijoista pitivät perusteltuna, että ehdotus ei sisällä kanavointitehtävän lisäämistä lakiin. Näissä lausunnoissa tuotiin esille muun muassa, että kanavointitehtävän lisääminen olisi ristiriidassa kansallisen rahapelipolitiikan ja arpajaislain tavoitteiden kanssa ja että yhtäaikaiset rajoittavat ja pelaamista

edistävät toimenpiteet saattaisivat näyttäytyä epäjohdonmukaisina suhteessa EU-oikeuden asettamiin yksinoikeusjärjestelmän reunaehtoihin. Lausunnoissa todettiin myös, että kanavointi on käsitteenä monitulkintainen ja että pelaamista edistävään kanavointiin sisältyy aina riskejä pelihaittojen näkökulmasta ja pelaamisen tosiasiallisesta lisäämisestä. Kanavoinnissa tulisikin lausuntojen mukaan suosia rajoitettavia toimenpiteitä. Lisäksi tuotiin esille, ettei arpajaislaki nykymuotoisena estä EU-oikeuden reunaehtojen mukaista rahapelitoiminnan kehittämistä. Yleisluonteisen kanavointitehtävän kirjaaminen lakiin saattaisi myös avata mahdollisuuksia hyödyntää tehtävää alkuperäisestä tarkoituksesta laajemmalla tavalla.

Lausunnonantajakohtaiset lausunnot

Ministeriöt

Valtioneuvoston kanslia

Valtioneuvoston kanslian mukaan ehdotusten tulisi toteuttaa hallitusohjelman linjauksia Veikkaus Oy:n kanavointikykyisen yksinoikeuden turvaamisesta. Uudistuksessa ei VNK:n näkemyksen mukaan saada lausuntokierroksella olleessa muodossaan riittävää määrää yhtiön kilpailukykyä ja toimintaedellytyksiä tukevia toimenpiteitä aikaan, joilla voitaisiin varmistaa vahva yksinoikeusjärjestelmä. Tällä olisi negatiivisia seurauksia koko yksinoikeusjärjestelmän uskottavuudelle ja selviytymiskyvylle ja samalla pelihaitat lisääntyisivät. Haittojen lisääntymisellä voi valtioneuvoston kanslian mukaan olla vakavia seurauksia järjestelmän EU-oikeudellisen hyväksyttävyyden kannalta. Veikkaus Oy:n markkinaosuuden alentumisella on kielteinen vaikutus yhtiön tulokseen ja siten edunsaajaministeriöille tilitettävään tuloutukseen.

Valtioneuvoston kanslian mukaan kanavointitehtävän säätäminen yhtiön tehtäväksi ja kirjaaminen lakiin selkeyttäisi valtioneuvoston kanslian mukaan viranomaisen pelihaittojen ehkäisyyn liittyvää tehtävää sekä tukisi yksinoikeusjärjestelmän oikeuttamisperustetta eli pelihaittojen ehkäisyä. Valtioneuvoston kanslia korostaa, että kanavoinnilla ei olisi tarkoitus kasvattaa kokonaispelimarkkinaa, vaan kanavoida jo olemassa olevaa kysyntää. Valtioneuvoston kanslian mukaan pelihaittoja voidaan ehkäistä vain valvotussa rahapelaamisessa. Valtioneuvoston kanslia toteaa, että rahapelijärjestelmän kanavointikyvyn toimivuudelle voisi myös asettaa tavoitteen. Valtioneuvoston kanslia on toimittanut lausuntonsa liitteenä kanavointikykyyn liittyvät säännösehdotuksensa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Opetus- ja kulttuuriministeriö esittää erillisen Veikkaus Oy:n kanavointitehtävää koskevan säännöksen lisäämistä lakiehdotukseen. Opetus- ja kulttuuriministeriön mukaan on ensiarvoisen tärkeää, että Veikkaus Oy:n pelien kehittäminen mahdollistetaan, jotta voidaan varmistaa pelaamisen kanavointi yhtiön peleihin.

Sosiaali- ja terveysministeriö

Sosiaali- ja terveysministeriön mukaan ratkaisu olla esittämättä kanavointitehtävää koskevia muutoksia on oikea. Tehtävän kirjaaminen lakiin olisi ristiriidassa kansallisen rahapelipolitiikan tavoitteiden kanssa ja se saattaisi näyttäytyä epäjohdonmukaisena järjestelmän oikeuttamisperusteiden näkökulmasta. Kanavoinnissa tulisi sosiaali- ja

terveysministeriön mukaan suosia rajoittavia toimenpiteitä. Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että arpajaislaki ei nykymuotoisena estä EU-oikeuden reunaehtoisten mukaista rahapelitoiminnan kehittämistä. Sosiaali- ja terveysministeriö huomauttaa, että kanavointi on käsitteenä monitulkintainen eikä yhteistä määritelmää ole. Kanavointi ei voi tähdätä pelaamisen lisäämiseen. Kanavointi voi olla luonteeltaan rajoittavaa, jolloin tarjontaa rajoittamalla pyritään siirtämään kulutusta haluttuun kohteeseen, tai pelaamista edistävää, jolloin saatavuuden ja saavutettavuuden lisääminen tai markkinoinnin keinoin edistetään pelaamista ja pyritään samalla siihen, että näillä toimenpiteillä voidaan vähentää kulutusta jossakin toisaalla. Toimenpiteiden vaikutusten ja perusteltavuuden osoittaminen on sosiaali- ja terveysministeriön mukaan pelaamisen edistämistä koskevassa kanavoinnissa yleensä hyvin vaikeaa. Sosiaali- ja terveysministeriö tuo esille, että pelaamista edistävään kanavointiin sisältyy aina riskejä pelihaittojen näkökulmasta ja pelaamisen tosiasiallisesta lisäämisestä ja että olennaista järjestelmän toimivuuden ja oikeutuksen kannalta on toimenpiteiden tosiasialliset vaikutukset. Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että kanavointi on Veikkaus Oy:n usein käyttämä peruste erilaisille pelaamisen edistämistoimille ja perusteltavuus liittyy tällöin kanavointitarpeeseen pois sääntelemättömästä markkinasta. Eräs haaste tässä on ollut vähäinen tietopohja sääntelemättömän markkinan koosta ja sen yksityiskohdista. Sosiaali- ja terveysministeriön mukaan usein on hankalaa arvioida esimerkiksi sitä, että jos jokin pelituote on tarjolla sääntelemättömässä markkinassa, pelataanko tai pelattaisiinko sitä tosiasiasa Manner-Suomessa, vai tullaanko kanavointiin tähtäävillä toimilla tosiasiasa luomaan uutta kulutusta. Sosiaali- ja terveysministeriön mukaan kevyempänä sisäisen kanavoinnin keinona voidaan pitää tavoitteellista toimintaa, jolla pyritään ehkäisemään tai jarruttamaan kulttuurista muutosta, jossa pelaaminen siirtyy nopeampiin ja enemmän haitallisiin pelaamisen muotoihin.

Viranomaiset ja kunnat

Poliisihallitus

Poliisihallitus kannattaa, ettei arpajaislakiin lisättäisi Veikkaus Oy:n kanavointitehtävää koskevaa kirjausta. Poliisihallitus toteaa, että jos kanavointitehtävä kirjattaisiin lakiin, se tulisi kirjata Veikkaus Oy:n tehtävien (12 § ja 13 c §) lisäksi myös lain 1 §:n soveltamisalaan ja se muuttaisi arpajaislain tarkoitusta merkittävästi, mikä ei Poliisihallituksen näkemyksen mukaan ole tarkoituksenmukaista.

Poliisihallitus toteaa, että arpajaislakihankkeen yhdeksi tavoitteeksi asetettu Veikkaus Oy:n toimintaedellytysten kanavointikykyisen yksinoikeusjärjestelmän vahvistamiseksi tämä tavoite ja tarkoitus näkyvät ehdotuksessa kautta linjan, eikä Veikkaus Oy:n kanavointitehtävän kirjaaminen lakiin nykyisen tehtävän rinnalle ole perusteltua eikä tarpeen. Jos Veikkaus Oy:n kanavointitehtävä kirjattaisiin lakiin nyt esitettyjen muutosten lisäksi, Poliisihallituksen näkemyksen mukaan suhteellisuusperiaatteen vaatimukset ylittyisivät. Lisäksi Poliisihallitus katsoo, että kanavointi voi tarkasti rajattuna ja harkiten käytettynä olla väline laissa jo asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi, eikä sitä tule nähdä tavoitteena itsessään.

Koska kanavointi on vaikea määritellä tarkkarajaisesti ja käytännössä on vaikea arvioida, milloin toiminnassa on kyse kanavoinnista, yleisluonteisen kanavointitehtävän kirjaaminen lakiin saattaisi Poliisihallituksen näkemyksen

mukaan avata mahdollisuuksia hyödyntää tehtävää alkuperäisestä tarkoituksesta laajemmalla tavalla ja erilaisia rahapelaamisen lisäämiseen tähtääviä toimia saatettaisiin jatkossa tehdä kanavoinnin nimissä lakiin vedoten.

Porin kaupunki, perusturvan psykologiset palvelut

Porin kaupungin perusturvan psykologisten palveluiden lausunnossa on todettu kanavoinnin kirjaamisesta arpajaislakiin, että olisi paradoksaalista haittojen ennaltaehkäisyn ja vähentämisen nimissä kirjata asia arpajaislakiin, jos tarkoituksena on kanavoida ulkomaille hävityt rahat kotimaiselle palveluntarjoajalle ottaen huomioon, että esityksessä ehdotettujen toimien on tarkoitus kokonaisvaltaisesti vähentää suomalaisten rahapelaamista eli vähentää rahapeleihin kokonaisuudessaan hävittyä summaa. Kanavoiminen ja sen kirjaaminen arpajaislakiin saattaisi aiheuttaa jatkossa hyvin epäselviä tilanteita, joissa pelaamiseen kannustamista tullaan selittämään kanavoimisella. Jos tämän kaltainen kanavointi mainitaan arpajaislaissa, niin siinä on samalla tuotava yksiselitteisesti esiin, että kanavoimista ei saa käyttää suomalaisten kokonaisrahapelaamisen lisäämisen menetelmänä.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

THL:n näkemys on, että kanavoimista ei ole perusteltua nostaa arpajaislain varsinaisen tavoitteen eli rahapelihaittojen ehkäisyn ja vähentämisen rinnalle. THL korostaa, että kanavoimista on tutkimuskirjallisuuden valossa vaikeasti yhteen sovitettavissa rahapelihaittojen ehkäisyn ja vähentämisen tavoitteen kanssa. Ei ole myöskään olemassa tutkimusnäyttöä, joka osoittaisi kanavoinnin olevan vaikuttavaa. Lisäksi THL ei pidä myöskään johdonmukaisena samanaikaista markkinoinnin vapauttamista vedonlyöntipelien osalta ja maksuестоista säätämistä, sillä oletettavasti maksuестоjen toivotaan vähentävän pelaamista yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolelle ja täten vähentävän tarvetta markkinoimalla houkuttella suomalaisia pelaamaan Veikkauksen pelejä.

Rahapeliyhteisöt ja muut yritykset

European Gaming and Betting Association

EGBA yhtyy näkemykseen, jonka mukaan suomalaisten pelaajien kysynnän ohjautuessa säänneltyyn toimintaan voidaan saavuttaa parempi kuluttajansuoja. Suomalaisen tarjonnan houkuttelevuus vaikuttaa siihen, kuinka moni pelaaja jatkaa pelaamista yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolelle. EGBA toteaa, että selkeä osa suomalaisista kuluttajista ei koe kotimaista tarjontaa riittävän houkuttelevana ja jatkaa pelaamistaan järjestelmän ulkopuolelle ja jopa EU-alueen ulkopuolelle. EGBA viittaa Düsseldorf Institute for Competition Economicsin tekemään tutkimukseen, jonka mukaan tietyt sääntelytoimet korreloivat korkean kanavoimistiasteen kanssa, kun taas toiset olivat tästä näkökulmasta haitallisia.

Veikkaus Oy

Veikkaus Oy:n näkemyksen mukaan haittojen vähentämisen kannalta on keskeistä, että pelaamista voidaan tehokkaasti ohjata luvalliseen tarjontaan. Veikkaus Oy toteaa, että sillä on oltava mahdollisuus tarjota houkutteleva vaihtoehto. Veikkaus Oy:n mukaan lain perusteluihin kirjattua kanavoimitehtävää on ollut vaikea soveltaa käytäntöön. Veikkaus Oy toteaa, että selkeätä yksinoikeuden perusteisiin tai EU-oikeudellisiin reunaehtoihin

liittyvää estettä ei ole tunnistettu, minkä vuoksi asiassa tulisi edetä budjettiriihen kirjauksen mukaisesti ja lisätä kanavointitehtävä lakiin.

Yliopistot, asiantuntijaelimet ja palvelukokonaisuudet

Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta KANE

KANE pitää tärkeänä, että pelaaminen kanavoituu jatkossa nykyistä tehokkaammin toimiluvalliseen yhtiöön.

Peluuri ja Peliklinikka

Peluuri ja Peliklinikka katsovat, että monopolin turvaamisen keinot, kuten kanavointi, eivät saa olla ristiriidassa sen oikeutuksen, eli pelihaittojen ehkäisyn kanssa. Veikkauksen kanavointitehtävä, sen tavoitteet ja keinot ovat jääneet Peluurin ja Peliklinikan mukaan yhteiskunnallisesti määrittelemättä, eikä niille ole asetettu seurantaa tai valvontaa. Ongelmallisesti pelaavien osalta on selvää, että heidän kanavointinsa Veikkaus Oy:n peleihin ei ole perusteltua, eikä vastuullista. Peluurin ja Peliklinikan mukaan keskeistä olisi määrittellä kanavointi siten, että sen vaikutuksia pelihaittojen määrään ja laatuun voitaisiin aidosti seurata. Nykyisellään näin ei ole pystytty tekemään. Kanavointi ei saa Peluurin ja Peliklinikan mukaan tapahtua pelihaittojen ehkäisyn ja vähentämisen kustannuksella tai olla sen kanssa ristiriidassa.

Rahapelien toimeenpanon arviointiryhmä

Arviointiryhmä pitää oikeana ratkaisua, ettei ehdotus sisällä Veikkaus Oy:n kanavointitehtävän lisäämistä arpajaislakiin, mikä vastaa arpajaislakihankkeen aiemmin työryhmän tekemää selvitystyötä. Kanavointitehtävän kirjaaminen lakiin Veikkauksen tehtäväksi olisi arviointiryhmän mukaan ristiriidassa kansallisen rahapelipolitiikan tavoitteiden kanssa ja se saattaisi näyttäytyä epäjohdonmukaisena järjestelmän oikeuttamisperusteiden näkökulmasta. EU-oikeuden asettamien järjestelmää kokevien reunaehtojen mukaisesti kanavointi ei voi tähdätä pelaamisen lisäämiseen, vaan kanavoinnissa tulisi suosia rajoitettavia toimenpiteitä ja yhtäaikaista rajoittavat ja pelaamista edistävät toimenpiteet saattaisivat näyttäytyä epäjohdonmukaisina suhteessa EU-oikeudesta tuleviin yksinoikeusjärjestelmän reunaehtoihin. Arviointiryhmä toteaa, että arpajaislaki ei nykymuotoisena estä EU-oikeuden reunaehtojen mukaista rahapelitoiminnan kehittämistä. Arviointiryhmä toteaa, että kanavointi liittyy vain osin Veikkauksen toimialueeseen ja sillä on käytössään ainoastaan pelaamista edistäviä kanavointikeinoja.

Arviointiryhmän mukaan haasteita kanavointitarpeeseen pois sääntelemättömästä markkinasta lisää se, että ne liittyvät yleisesti korkean haittariskin peleihin. Arviointiryhmän mukaan pelaamisen edistämisen keinoin tapahtuvan kanavoinnin tosiasialliset vaikutukset pelaamiseen ja haittoihin ovat hyvin vaikeita arvioida. Tarkoituksenmukaisten keinojen valikoiminen perustelluiksi toimiksi vaatii lisää tietopohjaa ja kanavointitehtävän kirjaaminen lakiin olisi riski haittojen ehkäisyn näkökulmasta.

Arviointiryhmä toteaa, että kanavointia voidaan tarkastella myös säännellyn markkinan sisäisenä toimintana, jolla pyritään ohjaamaan kulutusta mahdollisimman vähän haittoja tuottavaan pelaamiseen. Mahdollisuudet tämänkaltaiseen kanavointiin ovat kuitenkin rajalliset ja toimenpiteiden vaikutusten arviointi edellyttää tietopohjaa peli- ja pelaajadatan avulla. Kevyempänä sisäisen kanavoinnin keinona voidaan pitää tavoitteellista toimintaa, jolla pyritään ehkäisemään tai jarruttamaan kulttuurista muutosta,

jossa pelaaminen siirtyy nopeampiin ja enemmän haitallisiin pelaamisen muotoihin. Arviointiryhmän mielestä käytäntö osoittaa hyvin selvästi, että rahapeliin toimeenpanon ratkaisulla on ollut tätä kehitystä kiihdyttävää vaikutus.

Yhdistykset, säätiöt ja puolueet

Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry

Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry katsoo, että rahapelaamisen kanavointi ja sen käytännön toteutukset (kuten rahapelikehittely entistä nopeatempoisempien rahapeliin suuntaan) ei saa johtaa siihen, että kanavoidaan ulkomaisilta pelisivustoilta ongelmallisesti pelaavia Veikkaus Oy:n pelisivujen pelaajiksi. EHYT ry:n mukaan on pyrittävä siihen, että haitallisesti ja ongelmallisesti pelaavat voisivat vähentää huomattavasti rahapelaamistaan tai lopettaa pelaamisen kokonaan. Rahapelaamisen kanavoinnin kotimaiselle tuottajalle ei pidä myöskään EHYT ry:n mukaan tarkoittaa sitä, että markkinoinnin ja mainonnan volyyymi kasvaa.

Finland Festivals ry

Finland Festivals ry toteaa, että lakiesityksessä olevat rahapelihaittojen ehkäisemiseen liittyvät toimenpiteet tulevat vähentämään Veikkaus Oy:n tuottoja. Tästä syystä Finland Festivals ry pitää erittäin tärkeänä, että Veikkaus Oy:n kanavointikykyä vahvistetaan. Finland Festivals ry katsoo, että uudistuksen yhteydessä lakiin tulisi selkeästi kirjata velvollisuus viranomaisille kiinnittää huomiota kanavointikyvyn vahvistamiseen, jotta viranomaisen ottaisi toiminnassaan huomioon kaikki kanavointikykyyn vaikuttavat seikat toimintaympäristössä.

Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta KANE

KANE pitää tärkeänä, että pelaaminen kanavoituu jatkossa nykyistä tehokkaammin toimiluvalliseen yhtiöön.

Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA ry

Maksuliikenteen estämisen mahdollisuudesta huolimatta KULTA ry pitää tärkeänä, että arpajaislain uudistamisella erikseen vahvistetaan Veikkaus Oy:n kykyä huolehtia kilpailukyvystään. KULTA ry katsoo, että vaikka suunniteltu maksuliikenteen esto saataisiin käytännössä toimivaksi, osa suomalaisten pelaamisesta valuu joka tapauksessa ulkomaalaisille toimijoille. Uudistuksen yhteydessä lakiin tulisi KULTA ry:n mukaan selkeästi kirjata velvollisuus viranomaisille kiinnittää huomiota kanavointikyvyn vahvistamiseen, jotta viranomaisen ottaisi toiminnassaan huomioon kaikki kanavointikykyyn vaikuttavat seikat toimintaympäristössä.

MIELI Suomen Mielenterveys ry

Yhdistys toteaa, että yksinoikeusjärjestelmän uskottavuus ja toimivuus pelihaittojen ehkäisyssä edellyttää, että yksinoikeusyhtiön erityistehtävä pelihaittojen ehkäisyssä määritellään arpajaislaissa selkeästi. Osa tätä tehtäväkokonaisuutta on yhdistyksen mukaan kansallisen rahapeliyhtiön tehtävä kanavoida Suomessa tapahtuva pelaaminen omiin peleihinsä. Tämä ei yhdistyksen näkemyksen mukaan nouse riittävän selkeästi esille ehdotuksessa.

Nuoriso- ja Liikunta-alan asiantuntijat ry

Nuoriso- ja Liikunta-alan asiantuntijat ry katsoo, että Veikkaus Oy:n liiketoiminnassa tärkeää on kanavointikyvyn parantaminen ja

yksinoikeusjärjestelmän vahvistaminen. Kanavointikyky, rahapeli-ohjaaminen laillisen tarjonnan pariin, on merkityksellistä muun muassa rahapelihaittojen hillitsemiseksi. Yhdistys katsoo, että uuteen arpajaislakiin tulee kirjata kanavointikyvystä huolehtiminen Veikkaus Oy:n yhdeksi tehtäväksi niin ettei pelihaittojen torjunnasta tärkeimpänä perusteena luovuta.

Sukeltajaliitto ry

Sukeltajaliitto ry katsoo, että uudistuksen yhteydessä lakiin tulisi selkeästi kirjata velvollisuus viranomaisille kiinnittää huomiota kanavointikyvyn vahvistamiseen.

Suomen Olympiakomitea ry

Suomen Olympiakomitea ry katsoo, että uudistuksen yhteydessä lakiin tulisi selkeästi kirjata velvollisuus viranomaisille kiinnittää huomiota kanavointikyvyn vahvistamiseen.

Terveen rahapelikulttuurin puolesta ry

Terveen rahapelikulttuurin puolesta ry katsoo, että lakiin on kirjattava, että kanavoinnilla ei tule tavoitella kokonaiskulutuksen kasvattamista ja että lain tavoitteena on rahapelaamisen kokonaiskulutuksen väheneminen.

Sininauhaliitto ja Tiltti

Sininauhaliitto ja Tiltti katsovat, että esitysluonnokseen nostettu yksinoikeusjärjestelmän kanavointikyvyn vahvistamisen tavoite on ristiriidassa lakiesityksen päätavoitteen, eli haittojen ennaltaehkäisyyn ja vähentämiseen tähtäävien toimien kanssa. Esitysluonnoksessa mainittu kanavointi tarkoittaa Sininauhaliiton ja Tiltin käsityksen mukaan sitä, että erilaisin laissa säädetyin toimenpitein halutaan ohjata ulkomaisille palveluntarjoajille pelatut ja hävityt rahat jatkossa yksinomaan kotimaiselle palveluntarjoajalle. Sininauhaliitto ja Tiltti katsovat, että näitä ohjaustoimenpiteitä on tuotu esitysluonnoksen tausta- ja perusteluosiossa esiin huolestuttavan epämääräisesti ja ympäröivästi viitaten erilaisiin Veikkaus Oy:n vedonlyöntipelien markkinoinnin uudistustarpeisiin ja kytkien ne päätavoitteiden kanssa ristiriidassa olevaan kanavointitavoitteeseen. Sininauhaliitto ja Tiltti katsovat, että pelikulutuksen kanavointi on perusteltua vain silloin, jos pelaamista kanavoidaan vähemmän haitallisiin peleihin.

12. Muut esille nostetut asiat

Yhteenveto

Osioon on koottu yhteen lausunnoissa esiin tuotuja ehdotuksia ja muita näkökohtia asioista, jotka eivät selkeästi ole liitettävästi lausuntoyhteenvedossa käsiteltyihin hankkeen asiakokonaisuuksiin tai jotka eivät sisältyneet hankkeen toimeksiantoon. Lausunnoissa on muun ohella tuotu esille paitsi uusia säännösedotuksia ja esitysluonnosta koskevia täsmennysehdotuksia mutta myös yleisemminkin rahapelijärjestelmän ja sen rakenteen kehittämiseen liittyviä seikkoja. Näihin lukeutuvat muun ohella ehdotukset alaikäisiä koskevasta rahapelien luovutuskiellosta ja rahapelivoittoa koskevasta lunastamiskiellosta, pelaamisen todellisen hinnan ilmoittamisesta, ehdotukset rahapelipoliittisen ohjelman tai strategian laatimisesta ja ehdotukset Veikkaus Oy:n omistajaohjauksen siirtämisestä sosiaali- ja terveystieteille tai sisäministeriölle. Edunsaajajärjestöt ovat tuoneet esille alentuvien rahapelituottojen negatiiviset vaikutukset

yleishyödylliselle toiminnalle, vaatimukset alentuvien rahapelituottojen kompensoimisesta sekä arpajaisveron tason pysyvistä alentamisesta tai sen poistamisesta. Osa edunsaajista ja Kilpailu- ja kuluttajavirasto ovat esittäneet tuotonjakoa koskevan nykymallin muuttamista siten, että nykyisten edunsaajien rahoitus tulisi siirtää yleiskatteellisesta budjetista rahoitettavaksi tavalla, jossa kytkös rahapelituottojen ja yleishyödyllisen toiminnan välillä katkaistaisiin. Yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisten rahapeliyhteisöjen edustajat ovat kyseenalaistaneet Suomen rahapelijärjestelmän EU-oikeudellisen yhteensopivuuden ja läpinäkyvyyden ja pitävät lisenssijärjestelmää yksinoikeusjärjestelmää vähemmän rajoittavana ja tehokkaampana tapana säännellä ja valvoa rahapeliä toimintaa haittojen vähentämiseksi. Myös Ahvenanmaan maakunnan hallitus kannattaa lisenssijärjestelmään siirtymistä.

Lausunnonantajakohtaiset lausunnot

Ministeriöt ja Ahvenanmaan maakunnan hallitus

Ulkoministeriö

Ulkoministeriö ehdottaa, että nykytilan kuvausta täydennettäisiin kansainvälisiä ihmisoikeusvelvoitteita koskevalla kappaleella ja että näitä selostettaisiin myös esitysluonnoksen yksityiselämän suojaa koskevassa kohdassa 11.1. ja sananvapauden suojaa koskevassa kohdassa 11.3. Ulkoministeriö ehdottaa, että näitä kohtia täydennettäisiin myös maininnalla YK:n kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen 17 ja 19 artikloista.

Oikeusministeriö

Oikeusministeriö toteaa, että perusteluissa on käyty varsin laajasti läpi esityksen kannalta merkityksellistä perustuslakivaliokunnan sekä kansainvälisten tuomioistuinten käytäntöä. Perusteluja tulisi kuitenkin vielä sekä terävöittää esityksen perusoikeusrajoituksia perustelevien tavoitteiden osalta, että toisaalta avata konkreettisemmin yksittäisten toimien oikeasuhtaisuusarviointien kannalta.

Valtiovarainministeriö

Valtiovarainministeriö toteaa, että esityksen tarkempia euromääräisiä nettovaikutuksia ei ole arvioitu. Valtiovarainministeriön mukaan esityksen voi olettaa vaikuttavan rahapeliätoiminnan tuottoihin tulevina vuosina. Taloudelliset vaikutukset tulee käsitellä osana JTS2022-2025 - ja TAE2022 – menettelyjä, ja luonnoksen kohta 4.3.1 tulee tarkistaa näiden mukaisesti yhdessä valtiovarainministeriön kanssa. Valtiovarainministeriön mukaan asiantuntijakuulemissa esitettyä hallintoa koskevaa ratkaisua tehtävien kokoamisesta yhdelle hallinnolliselle toimielimelle olisi perusteltua käsitellä esityksessä.

Työ- ja elinkeinoministeriö

Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenevät näkökulmat on huomioitu ehdotuksen perusteluissa pääosin hyvin. Työ- ja elinkeinoministeriö korostaa, että niihin tulee kiinnittää systemaattisesti huomiota myös lain toimeenpanossa. Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että lakiehdotus tulee ilmoittaa komissiolle ja että odotusaikana huomautukset ja lausunnot on voitava ottaa huomioon

säädöksen valmistelussa, mikä tulee ottaa huomioon hankkeen aikataulua suunniteltaessa. Ministeriön mukaan se, että säädös on ilmoitettu eikä esimerkiksi Euroopan komissio ole reagoinut siihen, ei merkitse sitä, että säädös tai sen soveltaminen olisi EU:n lainsäädännön mukaista. Ilmoitettu säädös voi edelleen vaikuttaa tavaroiden ja palveluiden vapaaseen liikkuvuuteen sen mukaan, miten kansalliset viranomaiset soveltavat säädöstä.

Työ- ja elinkeinoministeriön mukaan esityksen yritysvaikutusarviota olisi hyvä täsmentää ja tuoda selkeämmin esiin, mitkä ovat ehdotetun lakimuutoksen merkittävimmät vaikutukset yrityksille. Kohdejoukkoja ja niihin kohdistuvia vaikutuksia olisi myös hyvä kuvata ja ryhmitellä niitä merkittävyyden mukaan. Sääntelystä aiheutuvista kokonaiskustannuksista olisi hyvä pyrkiä esittämään euromääräinen arvio.

Sosiaali- ja terveysministeriö

Sosiaali- ja terveysministeriö on selvittänyt ja koonnut tietoa asiakokonaisuuksista, joihin liittyy arpajaislain uudistamistarpeita haittojen ehkäisyn ja vähentämisen tehostamiseksi. Sosiaali- ja terveysministeriö viittaa lausunnossaan rahapelihaittojen seurantaan ja sen mittareita sekä Veikkaus Oy:n peli- ja pelaajadatan käyttöä tarkastelleen työryhmän loppuraporttiin sekä arviointiryhmän selvitykseen.

Sosiaali- ja terveysministeriön mukaan rahapelijärjestelmän uudistamiseen liittyy monenlaisia kehittämistarpeita. Hallitusohjelman mukainen yksinoikeusjärjestelmän ylläpitäminen ja vahvistaminen edellyttää vahvaa ja johdonmukaista haittojen ehkäisyyn ja vähentämiseen tähtävää työtä. Sääntöohjauksen lisäksi järjestelmää ja sen ohjausta on syytä uudistaa myös muutoin rahapelihaittojen ehkäisemiseksi ja sosiaali- ja terveysministeriö onkin asettamassa keväällä 2021 työryhmän valmistelemaan rahapelipoliittista ohjelmaa.

Arpajaislakihankkeen ensisijaisen, haittojen tehokkaampaa ehkäisyä ja vähentämistä koskevan tavoitteen toteutuminen tulisi sosiaali- ja terveysministeriön mukaan varmistaa. Kanavointikykyisen yksinoikeuden vahvistaminen on toissijainen tavoite. Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että hankkeessa käsiteltyjen asiakokonaisuuksien määrä on ollut suuri ja hankkeen aikataulu tiukka eikä osaa tärkeistä haittojen ehkäisyn tehostamiseen liittyvistä toimita ehditty käsitellä riittävän huolellisesti. Kanavointikykyyn liittyvät juridisesti hankalat asiakokonaisuudet veivät hankkeessa paljon tilaa.

Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että taloudellisten vaikutusten arviointi on osin epätarkkaa ja että rahapelitoiminnan tuottokehitykseen vaikuttavat useat pelikuluttuurin ja toimintaympäristöön liittyvät tekijät rahapelipoliittisten toimenpiteiden lisäksi. Sosiaali- ja terveysministeriön mukaan paikoin tulee vaikutelma siitä, että haittojen ehkäisytoimien taloudellisia vaikutuksia on korostettu liikaa.

Ahvenanmaan maakunnan hallitus

Maakunnan hallitus toteaa, että lausunto ei ole kattava, koska esitysluonnosta ei ole käännetty kokonaan ruotsiksi. Maakunnan hallituksen mukaan sillä tulisi olla myöhemmin mahdollisuus antaa kattava lausunto, koska asialla on merkitystä itsehallinnolle ja PAF:n toimintaedellytyksille. Maakunnan hallituksen näkemyksen mukaan olisi parasta, jos valtakunnassa siirryttäisiin

lisenssijärjestelmään. Tällainen olisi maakunnan hallituksen arvion mukaan suhteellisen yksinkertaista yhdistää itsehallintoon.

Viranomaiset, tuomioistuimet ja kunnat

Kilpailu- ja kuluttajavirasto

Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) toteaa, että rahapelaamisen tuottojen väheneminen ei poista ainakaan täysimääräisesti ehdotuksessa ennakoitua rahapelituottojen alenemisen rahasummaa kansantaloudesta. Suuri osa siitä tulee kulutetuksi muilla markkinoilla, tuoden sitä kautta hyvinvointia ja osittain varoja myös valtiontalouteen.

Yritysvaikutusten osalta KKV toteaa, että asiamiespalkkioiden alanemisen merkitys korostuu pienillä ja syrjäisillä toimijoilla. Rahapelaamisen vähentäminen kuitenkin säästää asiakkaiden käytössä olevia tuloja muihin tarkoituksiin ja on omiaan lisäämään muiden tuotteiden kysyntää kyseisellä alueella, joka kohdistuu ainakin osittain asiamiesyrityksiinkin.

KKV toteaa, että nykyisten edunsaajien rahoitus tulisi siirtää yleiskatteellisesta budjetista rahoitettavaksi. Tämä mahdollistaisi ohjausjärjestelmän, johon kuuluu hyötyjen ja haittojen keskinäinen punninta, kun rahalliset vaikutukset molemmissa arvioidaan yhdessä. Tämä myös mahdollistaa aidon sosiaalisen optimin etsimisen olevan tavoitteena ja vältetään osioinnin uhka. Lisäksi rahapelituottojen väheneminen ongelmapelaamista suitsemalla todennäköisesti lisää nettovaikutuksena yhteiskunnan hyvinvointia.

KKV toteaa, että Veikkauksen valvonnassa ja omistajaohjauksessa on syytä kiinnittää huomiota myös toiminnan kuluihin. KKV pitää perusteltuna, että Veikkaus Oy:n omistajaohjaus siirrettäisiin sosiaali- ja terveystieteiden ministeriöön samaan tapaan Alko Oy:n omistajaohjauksen kanssa. Tämä olisi johdonmukaista yksinoikeusjärjestelmän hyväksyttävyyden perusteiden kanssa.

Markkinaoikeus

Markkinaoikeus on lausunnossaan kiinnittänyt huomiota markkinaoikeudelle ehdotettuun toimivaltaan määrätä hallinnollinen seuraamusmaksu Poliisihallituksen esityksestä. Markkinaoikeus kiinnittää huomiota siihen, että seuraamusmaksuesitysasioiden käsittely markkinaoikeudessa olisi eriytettävä muita seuraamuksia koskevien asioiden käsittelystä sekä käsiteltävä eri prosessijärjestyksessä. Markkinaoikeus kiinnittää huomiota ehdotuksen vaikutusten arviointiin, koska niissä ei esitetä arviota seuraamusmaksuesitysasioiden lukumäärästä tai siitä, minkälaiseksi asioiden käsittely tulee muodostumaan. Arvion esittäminen olisi markkinaoikeuden mukaan ollut aivan välttämätöntä.

Poliisihallitus

Poliisihallitus kannattaa 45 §:n 3 momentissa ehdotettua Poliisihallituksen tarkastusoikeuden säätämistä koskevaa ehdotusta.

Poliisihallitus kiinnittää huomiota siihen, että ehdotetun uuden 51 §:n tulee kattaa riittävän laaja-alaisesti asiakkaita ja heidän pelaamistaan koskevia tietoja, jotka ovat välttämättömiä ehdotetun 51 §:n 1 momentin mukaisesti asiakkaiden oikeusturvan takaamiseksi, väärinkäytösten ja rikosten estämiseksi tai rahapelien pelaamisesta aiheutuvien taloudellisten, sosiaalisten ja terveydellisten haittojen ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi.

Poliisihallitus kiinnittää lausunnossaan huomiota ehdotusten myötä lisääntyvään resurssitarpeisiin, joita seuraa rahanpesulain soveltamisalan laajentamisesta, tiedottamisen ja viestintätarpeen lisääntymisestä, maksuliikenne-estojen valvontatehtävistä. Poliisihallituksen arvion mukaan Poliisihallituksen resurssitarve uudistuksen johdosta on yhteensä 7 henkilötyövuotta ja henkilöresurssien lisäys saattaa aiheuttaa myös lisäresurssitarvetta työtilojen osalta.

Lisäksi Poliisihallitus kiinnittää huomiota arpajaislain 47 §:n osalta totopelien kolmen kuukauden määräaikaan voiton perimiselle, mikä on huomattavasti lyhyempi kuin veikkaus- ja vedonlyöntipelien yhden vuoden määräaika. Poliisihallitus esittää pykälän sisällöksi seuraavaa: Veikkaus-, vedonlyönti- ja totopelien voitot on perittävä yhden vuoden kuluessa näiden pelien pelisääntöjen mukaisen lopputuloksen saavuttamisesta tai lopputuloksen vahvistamisesta.

Poliisihallitus ehdottaa, että bingotilitysten toimittamisen määräaika pidennettäisiin kahteen kuukauteen tilitysten käsittelyn tarkoituksenmukaistamiseksi. Lisäksi Poliisihallitus ehdottaa, että arpajaislain 35 §:ssä säädettyä bingopelin voittojen enimmäisarvon seuranta-aikaa muutettaisiin yhteneväiseksi tilityskauden kanssa eli voittojen enimmäisarvo ei saa ylittää 75 prosenttia 12 kalenterikuukauden kokonaismyynnin arvosta, kuitenkin niin, ettei jaettavien voittojen enimmäisarvo saa ylittää 95 prosenttia yhdenkään kalenterikuukauden aikana.

Poliisihallitus toteaa myös, että myös muuta arpajaislain soveltamisalaan kuuluvaa toimintaa [rahapelitoiminnan lisäksi] tulisi säädellä yksityiskohtaisemmin. Ikärajaan ja markkinointiin liittyvän sääntelyn tulisi kattaa kaikki arpajaislaissa säädelty toiminta.

Porin kaupunki, perusturvan psykologiset palvelut

Porin kaupungin perusturvan psykologisten palveluiden lausunnossa on ehdotettu seuraavia rahapelitoimintaa koskevia vastuullisuustoimia: pelaamisen todellinen hinta tulee tuoda näkyväksi, koska palautusprosentti itsessään ei avaudu keskivertokuluttajalle; pelaaminen tulisi keskeyttää tasaisin väliajoin järjestelmän puolesta ja keskeytyksen aikana kuluttaja saisi näytölle informaation ajasta, jonka on koneella käyttänyt, sekä rahamäärästä, joka peliin on hävitty ja pelistä voitettu; raaputusarpojen osalta voitto ei voi olla sama kuin panostettu summa tai panosta vähäisempi summa; raha-automaattipeleistä tulisi poistaa tilanteet, joissa raha-automaatti ilmoittaa voiton tapahtuneen, vaikka voitto olisi pienempi kuin panos; sekä riippuvuutta aiheuttavia ns. läheltä piti -tilanteiden tietoinen luominen rahapeliautomaattien peleissä on kiellettävä.

Tietosuojavaltuutettu

Tietosuojavaltuutettu toteaa, että lausuntoa on pyydetty nopeutetulla aikataululla.

Rahapeliyhteisöt ja muut yritykset

Betsson Group

Betsson katsoo, että esitysluonnos on monilta kohdilta EU-oikeuden vastainen ja omiaan rikkomaan Suomen perustuslain säännöksiä, eikä lakiesitystä tulisi viedä eduskunnan käsittelyyn.. Betsson pitää lähtökohtaisesti hyvänä Suomen hallituksen aloitetta rahapelitoimintaa koskevan lainsäädännön

päivittämiselle, mutta Betssonin mukaan arpajaislain muutoksesta esitysluonnoksen mukaisessa esitetyssä muodossa tulisi luopua kokonaan. Betsson korostaa, että suora dialogi lainsäätäjän ja pelialan toimijoiden välillä olisi välttämätöntä pelihaittojen ja riskien ehkäisyyn soveltuviin keinojen selvittämiseksi. Betsson kiinnittää ehdotuksen osalta yleisesti siihen, että useat arpajaislakiin ehdotetut muutokset eivät täytä yleisen oikeusvarmuuden edellytystä, esitysluonnoksesta puuttuu tosiasiallinen suhteellisuusperiaatteen mukainen arviointi, vähemmän rajoittavien keinojen arviointi sekä vaihtoehtojen arviointi ja monopolin sallittavuuden arviointi ottaen huomioon nykytilanne sekä esitysluonnoksessa ehdotetut muutosesitykset. Betsson toteaa, että edellä mainitut huomioon ottaen esitysluonnos on monilta osin EU-oikeuden ja vakiintuneen Unionin oikeuskäytännön vastainen sekä lisäksi esitysluonnos on Suomen perustuslain vastainen. Betsson toteaa, että kansallinen lainsäädäntö tulee laatia siten, että ei ole epäselvyyttä lain sallittavuudesta ja hyväksyttävyydestä EU-oikeuden ja Unionin tuomioistuimen tapauskäytännön perusteella ja ne huomioiden. Muussa tapauksessa edellä mainittua oikeusvarmuuden periaatetta rikottaisiin jo lainsäädäntövaiheessa. Betsson toteaa, että esitysluonnos myös nojautuu virheellisesti olettamaan, että nyt ehdotetut muutokset olisivat edelleen sallittuja aiemmin tehtyjen monopolin sallittavuutta koskevien arvioiden perusteella. Betssonin mukaan esitysluonnoksessa ei lainkaan huomioida, että EU:n oikeuskäytännön mukaan arvio on tehtävä dynaamisessa ympäristössä ja ottaen huomioon tulevaisuuden kehitys monopolin sallittavuus pitää arvioida muuttuneessa tilanteessa ottaen huomioon ehdotetut säännösmuutokset. Betssonin mukaan esitysluonnos ei sisällä tosiasiallista suhteellisuusarviointia ja esitysluonnoksesta on luettavissa ilmeinen kiire lainvalmistelussa, jota esityksen virheet ja puutteet ilmentävät. Esitysluonnos on keskeneräinen, puutteellisesti valmisteltu eikä siinä esitettäviä ehdotuksia voida objektiivisesti perustella rahapelaamisesta aiheutuvien riskien ehkäisemisellä. Betssonin mukaan esitysluonnoksen selvityksen perusteella ei voida tehdä johtopäätöstä, että Veikkauksen ulkopuolinen nettipelaaminen olisi haitallisempaa tai riskialttiimpaa kuin Veikkauksen pelien pelaaminen.

European Gaming and Betting Association

European Gaming and Betting Association (EGBA) pitää tervetulleena Suomen aikomuksia tarkastella ja päivittää rahapelijärjestelmää. EGBA kuitenkin katsoo, että tarvittaisiin nykyiseen digitaaliseen todellisuuteen ja suomalaisten pelaajien muodostamaan kysyntään sopiva, kanavointikykyinen verkkopelaamista koskeva järjestelmä. EGBA ja sen järjestöt pitävät yleisesti ottaen esitettyjä muutoksia tervetulleena, mutta katsovat kuitenkin, että esityksellä olisi vakavia negatiivisia vaikutuksia, jotka olisivat vastakkaisia kuluttajien suojelua koskevalle päätavoitteelle. EGBA:n mukaan Suomen yksinoikeusjärjestelmä aiheuttaa vakavia huolia suhteessa EU-oikeuteen, koska järjestelmällä rajoitetaan Suomessa asuvien henkilöiden vapautta käyttää toisesta jäsenvaltiosta tarjottuja verkkopalveluita ja ulkomaisia toimijoita rajoitetaan tarjoamasta tällaisia palveluita. Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö tulisi ottaa huomioon arvioitaessa järjestelmän EU-oikeudenmukaisuutta. EGBA:n näkemyksen mukaan esillä olleet ehdotukset eivät tee järjestelmää EU-oikeuden mukaiseksi.

EGBA huomauttaa, että vaikka yksinoikeusjärjestelmällä tavoitellaan pelaajien parempaa suojelua, ongelmapelaajien määrä Suomessa poikkeaa muista maista, kuten Espanjasta, jossa on lisenssijärjestelmä ja pelaajien määrä on

huomattavasti suurempi. EGBA:n mukaan läpinäkyvä ja syrjimätön lisenssijärjestelmä olisi vähemmän rajoittava ja tehokkaampi tapa säännellä ja valvoa rahapelitoimintaa haittojen vähentämiseksi. EGBA viittaa eri maiden peliongelmiin määrään sekä kokemuksiin Tanskan ja Ruotsin lisenssijärjestelmään siirtymisestä.

Kindred Group

Kindred Group toteaa lausunnossaan, että esitys arpajaislain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta tulisi ensisijaisesti palauttaa kokonaisuudessaan takaisin valmisteluun. Lakiesitys keskittyy toissijaisiin toimiin rahapelihaittojen vähentämiseksi, kuten maksuliikenne-estoihin, uhkasakkoihin ja markkinoinnin rajoituksiin. Se käsittelee vain vähäisesti suomalaisen rahapelijärjestelmän suurinta ongelmaa eli hajasijoitettuja rahapeliautomaatteja.

Kindred Groupin mukaan uuden esityksen lähtökohdaksi tulisi ottaa yksinoikeusjärjestelmän muuttaminen lisenssijärjestelmäksi, koska se on ainoa pitkän aikavälin kestävä ratkaisu rahapelaamisen reguloinnin, kanavoinnin sekä pelaajien suojelemisen kannalta. Kindred Group toteaa, että lisenssijärjestelmässä kanavointikyky saadaan turvattua huomattavasti nykyistä korkeammalle tasolle, ja rahapelihaittoja vähentävät toimet, kuten markkinointia säätelevät asetukset, rahapelien valvonta ja itse asetetut pelikiellot, voidaan asettaa kaikille palveluntarjoajille. Lisäksi lisenssijärjestelmä mahdollistaa myös rahapelituottojen laajemman tulouttamisen Suomeen, koska lisenssijärjestelmässä valtio pystyisi hyödyntämään pelikatetta lisenssimaksujen ja arpajaisverojen myötä. Betsson huomauttaa, että lisenssijärjestelmä on tarpeellinen vain verkkopelaamisen osalta.

Kindred Group pitää kahdeksan viikon lausuntoajan noudattamatta jättämistä moitittavana ja asian perusteluita kyseenalaisena. Kindred Groupin mukaan ehdotusta valmistelleen työryhmän ja kuultujen sidosryhmien kokoonpano eivät edusta riittävän monipuolista näkemystä rahapelimarkkinoiden toiminnasta, eivätkä näin ollen perustu riittävälle asiantuntemukselle tai mahdollista aitoa pohdintaa Suomen rahapelipolitiikan suunnasta.

Veikkaus Oy

Veikkaus Oy:n yhtyy esityksen tavoitteisiin rahapelihaittojen ehkäisystä ja vähentämisestä sekä yhtiön toimintaedellytysten tukemisesta kanavointikykyisen yksinoikeuden vahvistamiseksi. Veikkaus Oy toteaa, että yhtiön omaehtoisten vastuullisuus uudistusten osalta on sisällytetty tarvittavat muutokset esitykseen.

Veikkaus Oy:n käsityksen mukaan taloudellisissa vaikutuksissa tulisi esittää arvio rahanpesun valvonnan kustannusten suuruudesta, koska kysymyksessä on yhtiölle laissa säädetyistä uudesta valvontakustannusten menoerästä.

Yhtiö esittää myös tarkennusta jaksoon 4.3.1. koskien arviotaan omaehtoisten vastuullisuustoimien ja esitettyjen säännösten vaikutuksesta yhtiön tuloutuskykyyn.

Veikkaus Oy:n käsityksen mukaan arpajaislaissa tulisi alaikäispelaamisen lisäksi kieltää myös voittojen lunastaminen alaikäisiltä. Veikkaus Oy:n nykykäytännön mukaan alaikäinen henkilö voi itse lunastaa rahapelivoiton 200 euroon saakka. Alaikäisen oikeudessa lunastaa rahapelivoitto on Veikkaus Oy:n käsityksen

mukaan ristiriita, koska alaikäisen ei saa arpajaislain mukaan antaa pelata rahapelejä.

Ålands Penningautomatförening (PAF)

PAF katsoo, että lisenssijärjestelmä olisi tehokkaampi keino kestävään pelimarkkinan ja korkean kuluttajansuojan varmistamiseksi. PAF toteaa käsittävänsä, että lisenssijärjestelmää koskevan lainsäädännön toteutumiseen on vielä joitakin vuosia.

Yliopistot, asiantuntijaelimet ja palvelukokonaisuudet

Helsingin yliopiston CEACG-tutkimuskeskus

Helsingin yliopiston CEACG-tutkimuskeskuksen kantana on tutkimuksen perusteella, että rahapelitoiminnalla kerätyt julkiset varat tulisi ohjata valtion budjettiin, jolloin edunsaajat eivät olisi riippuvaisia rahapelitoiminnasta.

Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta KANE

KANEn mukaan ehdotetuilla muutoksilla on merkittäviä vaikutuksia rahapelitoiminnan tuoton alentumiseen. Lausunnossa muistutetaan, että kansalaistoimintaa rahoitetaan suurelta osin rahapelitoiminnan tuotolla ja aktiivisen kansalaistoiminnan tuottama hyöty koko yhteiskunnalle on merkittävä. Tämän vuoksi onkin perusteltua, että valtio turvaa rahoituksen säilymisen vakaana ja lähtökohtaisesti vähintään nykytasoisena rahapelitoiminnan tuoton vähentyessäkin. KANEn lausunnossa todetaan, että tuoton aleneman vaikutuksia pohditaan samanaikaisesti ns. rahapelityöryhmässä, jonka toimikausi päättyy 28.2.2021. Lausunnon mukaan on tärkeää, että hankkeiden välinen vuoropuhelu varmistetaan. KANE pitää tärkeänä, että rahapelitoiminnan tuoton alentumisen vaikutuksiin valmistaudutaan tarkastelemalla kokonaisuudessaan tosiasiallista pelimarkkinaa.

KANE katsoo, että rahapelipolitiikan vakaaksi toteuttamiseksi tarvitaan kattava, koko rahapelimarkkinan huomioiva kansallinen rahapelipoliittinen ohjelma. Lausunnossa esitetään, että valtioneuvosto tuottaa pitkän aikavälin suunnitelman kansalaistoiminnan rahoituksen turvaamiseksi yhdessä kansalaistoimintaa edustavien järjestöjen kanssa. Suunnitelman tulee turvata kansalaistoiminnan rahoituksen vakaus. KANE haluaa lisäksi tuoda esiin toiveensa siitä, että kansalaisyhteiskunta otettaisiin jatkossa mukaan kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytyksiin suoraan vaikuttavien muutosten valmisteluun vahvemmin ja jo työn alkuvaiheessa. Tämä mahdollistaisi avoimemman vuoropuhelun julkishallinnon ja kansalaisyhteiskunnan välillä sekä ammentaisi valmisteluun arvokasta tietoa.

Peluuri ja Peliklinikka

Peluurin ja Peliklinikan mukaan useat rahapelihaittojen parissa toimivat asiantuntijatahot ovat korostaneet tarvetta kansalliselle rahapelipoliittiselle ohjelmalle ja omistajaohjauksen rakenteiden uudistamiselle. Periaatepäätöksellä tulisi Peluurin ja Peliklinikan mukaan asettaa selkeät kansalliset tavoitteet rahapelien tarjonnalle ja valvonnalle, rahapelihaittojen ehkäisylle ja vähentämiselle, hoidolle ja tutkimukselle sekä peliyhtiön tuotolle. Rahapelihaittojen ehkäisyn ja vähentämisen kannalta olisi olennaista arvioida kriittisesti pelitoiminnan tuottotavoitteita. Peluurin ja Peliklinikan mukaan tutkimuksen perusteella tiedetään, että noin neljännes rahapelien tuotosta tulee ongelmallisesti pelaavilta. Peluuri ja Peliklinikka katsovat, että jos tämän

joukon pelaamista on tarkoitus vähentää, on myös hyväksyttävä, että tuotot sen myötä tippuvat. Keskeistä olisi Peluurin ja Peliklinikan mukaan tarkastella kriittisesti nykyisen järjestelmän ja tuotonjaon aiheuttamaa ilmeistä ristiriitaa, joka merkittävällä tavalla heikentää mahdollisuuksia toteuttaa pelihaittoja ehkäiseviä ja vähentäviä toimenpiteitä. Eturistiriitaa kuvastaa hyvin se, että merkittävä osa hankkeen kuultavana olleista tahoista saavat tavalla tai toisella rahoituksensa Veikkaus Oy:n tuotoista. Peluurin ja Peliklinikan mukaan Veikkaus Oy:n omistajaohjauksen rakenteissa, kuten hallintoneuvostossa ja rahapeliasioiden neuvottelukunnassa Veikkaus Oy:n edunsaajilla on merkittävä edustus. Peluurin ja Peliklinikan mukaan rahapelihaittojen ehkäisyn ja vähentämisen näkökulmasta tämä on ongelmallista ja johtaa helposti tilanteeseen, jossa kerta toisensa jälkeen rahapeli tuotot asetetaan ongelmallisesti pelaavien ja heidän läheistensä hyvinvoinnin edelle.

Rahapelien toimeenpanon arviointiryhmä

Rahapelijärjestelmää tulisi uudistaa eri tasoilla haittojen ehkäisyn ja vähentämisen tehostamiseksi. Kehittämistarpeita liittyy sekä arpajaislakiin, asetustasoiseen sääntelyyn että ohjaukseen ja rahapelien toimeenpanoon. Näiden eriluonteisten toimien tulisi muodostaa yhdenmukainen kokonaisuus haittojen ehkäisyn ja vähentämisen tehostamiseksi. Arviointiryhmä on arpajaislain uudistusta silmällä pitäen koonnut tietoa erityisesti raha-automaattien haittojen hallinnan tehostamistarpeista ja koonnut tietopohjaa asiakokonaisuudesta tietoon pohjaavan päätöksenteon tueksi. Arviointiryhmän raportti julkaistiin lokakuussa 2020 ja sen tuloksia on esitelty arpajaislakityöryhmässä (raportti: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-6873-8>).

Arviointiryhmän huomio kiinnittyy esityksen taloudellisten vaikutusten osalta siihen, että arviointi on osin epätarkkaa. Rahapelitoiminnan tuottokehitykseen vaikuttavat useat pelikulttuurin ja toimintaympäristön muutokseen liittyvät tekijät rahapelipoliittisten toimenpiteiden lisäksi. Näiden tekijöiden yhteisvaikutuksesta johtuen Veikkaus Oy:n pelikate pienenee väistämättä. Esityksestä tulee paikoin vaikutelma, ettei rahapelikatteesta esitetyissä arvioissa muita vaikuttavia tekijöitä ei ole nostettu esille kattavasti, vaikka niiden vaikutus ennusteissa vaikuttaa olevan huomioitu.

Yhdistykset, säätiöt ja puolueet

Akavan Erityisalat

Akavan Erityisalat katsoo, että Veikkauksen yleishyödyllistä työtä tekevät edunsaajat eivät saa kärsiä uudistuksesta. Akavan Erityisalat esittää, että yleishyödyllistä työtä tekevien edunsaajien rahoituksen painopiste on siirrettävä pelituotoista budjettirahoitukseen. Akavan Erityisalojen näkökulmasta suunnitellut uudistukset ovat hyviä, mutta merkitsevät pelituottojen pudotusta. Akavan Erityisalat korostaa rahapeli tuotoista rahoitettavan työn yhteiskunnallisesti merkittävää luonnetta ja esittää, että rahapeli tuottojen alenemisen kompensatio tehdään lisäämällä budjettivarojen osuutta taiteen ja kulttuurin, museoiden, liikunnan ja nuorisotyön rahoituksesta. Kaikki arpajaisvarojen varassa toimivat, myös järjestöt kattavasti, tulisi ottaa huomioon budjettivaroja tarkasteltaessa.

A-klinikkasäätiö

A-klinikkasäätiö esittää lisäystä arpapelien ostamisesta ja luovuttamisesta alaikäiselle siten, että rahapelejä ei saisi ostaa eikä välittää alaikäisille. Lainsäädäntö- ja asetustyö tai tieteellinen tutkimus toimivat suhteellisen

hitaasti, joten A-klinikkasäätiön näkemyksen mukaan olisi arvioitava mahdollisuutta laajentaa arpajaislain 52 §:ää siten, että pysyvää rahoitusta voitaisiin myöntää myös pelihaittojen käytännön ehkäisy- ja hoitotyölle, jossa edellytykset reagoida havaittuihin ongelmiin nopeammin ovat viranomaistoimintaa paremmat.

Ammattiliitto Pro

Ammattiliitto Pro toteaa, että Suomen valtion omistajaohjauksessa oleva yhtiö ja yksinoikeusjärjestelmä takaavat sen, että kansallisen peliyhtiön työntekijöihin sovelletaan työehtosopimusosapuolten yhteisesti laatimaa työehtosopimusta ja kansallista ja kansainvälistä lainsäädäntöä. Lisäksi näiden soveltamista pystytään tehokkaasti valvomaan. Ulkomaisten peliyhtiöiden toimintaan tai esimerkiksi henkilöstön työsuhteen ehtoihin tai työoloihin, kuten työturvallisuuteen, ei ole mahdollista Suomesta käsin puuttua. Lisäksi sääntelyn ulkopuolisten toimijoiden aktiviteetti esimerkiksi pelihaittojen estämiseksi tai vähentämiseksi on täysin yksittäisten toimijoiden varassa.

Pelikasinon ja erityisen pelialin kameravalvonnan osalta Ammattiliitto Pro toteaa, että esityksessä tulee olla viittaus sekä lakiin yksityisyyden suojasta työelämässä (13.8.2004/759) että lakiin yhteistoiminnasta yrityksissä (30.3.2007/334). Ammattiliitto Pro toteaa, että yhden valtiollisen pelialan yrityksen mallia puolustaa myös se, että rahanpesun estämisen valvonta on huomattavasti helpompaa, kuin mallissa, jossa on useita valvonnan ulottumattomissa olevia tahoja.

Ehkäisevä päihdetyön järjestöverkosto

Ehkäisevä päihdetyön järjestöverkosto (EPT-verkosto) katsoo, että lasten ja nuorten pelaamisen ehkäisyn näkökulmasta raaputusarpojen ja muiden rahapeli tuotteiden luovuttaminen tai ostaminen alaikäisille tulisi kieltää. Samaan aikaan tulisi EPT-verkoston mukaan kieltää peliautomaatit, jossa voitto on tavara tai tuotelahjakortti, ja jossa ikärajaa tai valvontaa ei ole. Tällaiset automaatit ovat EPT-verkoston mukaan valitettavasti yleistyneet.

EPT-verkoston näkemyksen mukaan arpajaislain 52 §:ää tulisi laajentaa niin, että rahapelihaittojen ehkäisylle ja hoitotyölle sekä rahapelaamisen tutkimukselle turvataan riittävät resurssit. Lisäksi EPT-verkosto katsoo, että Suomeen tulisi perustaa toimielin, joka vastaa rahapelijärjestelmän kehittämisestä, valvonnasta ja haittojen ehkäisystä. Toimielimen tulisi EPT-verkoston mukaan sijoittua sisäministeriöön. Samalla omistajaohjauksen tulisi siirtyä valtioneuvoston kansliasta sisäministeriön alaisuuteen. EPT-verkoston mukaan Suomen huumausainepoliittisen mallin mukaisesti tulisi laatia myös kansallinen rahapelipoliittinen ohjelma. Ohjelman keskiössä tulisi olla rahapelien järjestämisen vastuullisuus.

Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry

Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry ehdottaa, että alaikäisten rahapelihaittojen minimoimiseksi arpajaislaissa kielletään raaputusarpojen ja muiden rahapeli tuotteiden ostaminen ja luovuttaminen alaikäisille. EHYT ry on tyytyväinen hallituksen esityksen toimenpiteisiin rahanpesun ehkäisystä. EHYT ry ilmaisee huolensa kysynnän ja mahdollisuuksien syntymisestä rikolliselle toiminnalle (esimerkiksi laittomat rahapeliautomaatit ja yksityinen laitton rahapelaaminen) rahapeliautomaattien määrän vähentyessä sekä myös ikärajattomien tavaravoittoautomaattien lisääntymisestä. EHYT ry toivoo tästä

tehtävän seurantaa, valvontaa ja mahdollisesti tieteellistä tutkimusta, jotta haitallisiin lieveilmiöihin tai rikolliseen toimintaan voidaan heti tarttua.

EHYT ry arvioi, että hallituksen esityksellä on vaikutuksia sukupuolten tasa-arvoon. Koska suurempi osuus rahapelaajista on miehiä kuin naisia, keskittyvät myös rahapelihaitat miehiin. EHYT ry:n näkemyksen mukaan oikein ja tehokkaasti toteutettuina nyt ehdotetut toimet ehkäisevät rahapelihaittoja ja lisäävät hyvinvointia erityisesti siis miehillä.

EHYT ry katsoo, että Veikkaus Oy:n tulisi antaa pelaajalle selkeät ja riittävät tuotetiedot rahapelistä. Niiden tulee EHYT ry:n mukaan sisältää pelisääntöjen lisäksi esimerkiksi arvio pelin haittariskistä, ”kovuudesta” ja todellisista voittoluokista. Panoksen suuruuksia tai sitä pienempiä tuloksia ei tule EHYT ry:n mukaan esittää voittoina. EHYT ry:n näkemyksen mukaan kuluttajalle ei riitä tieto palautusprosentista ja voiton todennäköisyydestä. EHYT ry katsoo, että rahapeliautomaatin pinta-alasta on varattava tietty prosenttimäärä tuotetiedon esille tuomiseksi. Erityisesti arvontanopeuden ilmoittamiseen on EHYT ry:n mukaan kiinnitettävä huomiota.

EHYT ry kannattaa Veikkaus Oy:tä koskevia Poliisihallituksen laajennettuja tietojensaantioikeuksia sekä laajennettuja tarkastus- ja kielto-oikeuksia.

EHYT ry esittää, että Veikkaus Oy:n tulisi korvata valtiolle myös rahapelien haitallisuuden ehkäisystä aiheutuvat kustannukset. EHYT ry:n mukaan rahapelihaittojen ehkäisylle luotaisiin näin pysyvämpiä rakenteita ja toimintaa.

Finland Festivals ry

Finland Festivals ry toteaa, että arpajaislakiuudistuksen myötä määrärahat todennäköisesti vähenevät, joten supistuvat määrärahat on kompensoitava täysimääräisesti. Kulttuurin ja taiteen rahoitus on Finland Festivals ry:n mukaan turvattava vähintään nykytasolla. Finland Festivals ry katsoo, että myös arpajaisveroprosenttia on syytä laskea.

Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry

Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry katsoo, että vaikka esitys tuo keinoja puuttua rahapelaamisen haittoihin, uudistus haastaa kuitenkin nykyistä kansalaisjärjestötoiminnan rahoitusjärjestelmää. Tärkeä uudistus ei saa johtaa järjestöjen toimintaedellytysten heikkenemiseen ja sitä kautta heikossa asemassa olevien palveluiden vähenemiseen, vaan haasteeseen on löydettävä nopeasti kestävä ratkaisu.

Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA ry

KULTA ry edellyttää, että arpajaislakiuudistuksen myötä mahdollisesti vähenevät määrärahat on kompensoitava täysimääräisesti. KULTA ry katsoo, että kulttuurin ja taiteen rahoitus on turvattava vähintään nykytasolla. KULTA ry toteaa, että tuloutuksen aleneminen oli ennakoitavissa jo hallitusohjelmaa kirjoitettaessa. Niinpä tuloutuksen alenemisen kompensoitiosta edunvälittäjille on linjattu hallitusohjelmassa. KULTA ry toteaa, että korona vielä ennestään vahvistaa tarvetta pitää kiinni tästä kirjauksesta: kulttuuriala on yksi pahiten koronasta kärsineistä aloista, eikä kestä leikkauksia. KULTA ry muistuttaa, ettei kulttuuribudjetin loppusumman ja Veikkaus Oy:n tuottojen tason välillä ole koskaan ollut kytköstä, vaan kulttuuribudjetti laaditaan opetus- ja kulttuuriministeriössä kulttuuripoliittisin perustein. KULTA ry:n mukaan ei ole myöskään olemassa mitään logiikkaa siinä, mitkä kulttuuri- ja

taidealan toiminnot opetus- ja kulttuuriministeriö on rahoittanut Veikkauksen voittovaroista, mitkä ns. yleiskatteellisesta budjetista.

Lasten ja nuorten keskus ry

Lasten ja nuorten keskus ry katsoo, että nuorten hyvinvointi ja syrjäytymisen ehkäisy tulee olla julkisen sektorin tukema yhteiskunnan avaintoiminto ja että se on luontevaa kattaa yleisestä budjetista. Lasten ja nuorten keskus ry toteaa, että rahapelitoimialalla ja nuorisotyöllä ei ole asiallista yhteyttä. Rahapelitoiminnan tuotot ovat laskeneet, nuorisotyön rahoitustarve ei. Lasten ja nuorten keskus ry:n mukaan nykynäkymän mukaan tuotot myös pysyvät korkeintaan nykytasolla. Näistä syistä Lasten ja nuorten keskus ry katsoo, että nuorisoalan valtionrahoitus tulisi jatkossa kattaa yleisestä budjetista ja kytkös rahapelitoiminnan tuottojen ja nuorisoalan välillä tulisi näin katkaista. Lasten ja nuorten keskus ry ei ota kantaa parhaaseen tapaan järjestää rahapelaaminen Suomessa.

MIELI Suomen Mielenterveys ry

Yhdistys katsoo, että tarvitaan kansallinen rahapelipoliittinen strategia ohjaamaan omistajaohjausta ja monopoliyhtiön toimintaa. Strategiassa tulee asettaa muun muassa rajat pelihaittojen hyväksyttävälle tasolle. Strategian toimeenpano edellyttää tuekseen nykyistä vahvempaa tietopohjaa, jonka kautta tulee arvioida sekä arpajaislain nyt tehtävien muutosten vaikutuksia, että Veikkauksen vastuullisuustoimien riittävyttä, ja tarvittaessa tehdä lyhyelläkin aikavälillä uusia ratkaisuja pelihaittojen torjumiseksi ja yksinoikeusjärjestelmän toimivuuden tehostamiseksi. Tätä tukee osaltaan ehdotukseen sisältyvä peli- ja pelaajadatan hyödyntäminen rahapelihaittojen seurannassa, arvioinnissa ja tutkimuksessa.

Yhdistys katsoo, että arpajaislain haittoja ehkäisevien tavoitteiden näkökulmasta on ristiriitaista, jos pelihaittojen vähentämiseksi tehdyt toimet heikentävät hyvinvointia muilla elämänalueilla ja muissa väestöryhmissä. Myös ongelmapelaajien elämään järjestöjen työ ulottuu sekä varsinaisen pelihaittatyön kautta että monella muulla tavoin. Arpajaislain uudistamisen yhteydessä tulee yhdistyksen mukaan samalla ratkaista, miten rahapelituotoilla rahoitettavan väestön terveyttä ja hyvinvointia vahvistavan toiminnan tuleva rahoitus turvataan.

Nuoriso- ja Liikunta-alan asiantuntijat

Nuoriso- ja Liikunta-alan asiantuntijat katsoo, että arpajaislainsäädännön uudistuksesta aiheutuvat, nuorisotyön ja liikunnan yleishyödylliseen, terveyttä ja hyvinvointia lisäävän toiminnan rahoitukseen aiheutuvat riskit on otettava huomioon ennalta. Asiantuntijat toteaa, että rahapelituottojen vähenemisellä on suuri merkitys toiminnan rahoitukseen. Rahoituksen vähentyessä useat toimijat joutuvat karsimaan toimintaansa, jolloin toiminnan laatu ja vaikuttavuus väistämättä heikkenevät. Asiantuntijoiden mukaan tämä ei voi olla arpajaislain uudistuksen tarkoitus ja tulos. Tähän muutokseen on asiantuntijoiden mukaan varauduttava valtion budjettirahoituksessa. Asiantuntijat katsoo, että päätöstä tästä ei voi lykätä tulevaisuuteen vaan päätökset on tehtävä samassa yhteydessä lakiuudistuksen kanssa. Pelihaittojen lisäksi arpajaislain uudistuksessa on asiantuntijoiden mukaan tärkeää kiinnittää huomiota kokonaisuuteen ja ratkaistava samassa yhteydessä poikkihallinnollisesti, miten yleishyödyllinen toiminta ja sen rahoitus jatkossa turvataan. Edunsaajien osaamista valmistelussa on

asiantuntijoiden mukaan hyödynnettävä ja niitä on kohdeltava yhdenvertaisesti.

Omaishoitajaliitto ry

Omaishoitajaliitto ry korostaa, että arpajaislain uudistuksen vaikutusarvioissa esiintuodut lakiuudistuksen vaikutukset yleishyödyllisille toimijoille vaativat muita erityisiä toimia kuin mitä lakiuudistushanke pitää sisällään. Yleishyödyllisten yhdistysten toimintaedellytykset heikkenevät, niiden toimintoja joudutaan supistamaan ja henkilöstöä vähentämään johtuen rahapelaamisen voittotuottojen vähentymisestä lakimuutosten vuoksi. Omaishoitajaliitto ry katsoo, että lainsäätäjän tulee tällä hallituskaudella laatia toimenpidestrategia, joilla varmistetaan sosiaali- ja terveysjärjestöjen kustannusvaikuttavien ja julkisten palveluiden käyttöä vähentävien tukitoimintojen jatkuminen, esimerkiksi omaishoitajille suunnatut tukitoiminnot, kun STEAn avustusrahoitus järjestöille pelihaittojen ehkäisytöiden vuoksi vähenee. Omaishoitajaliitto ry katsoo, että yksinoikeusjärjestelmä voi estää pelaamisen valumista Suomen ulkopuolelle ja sitten yleishyödyllisten yhteisöjen avustusrahoituksen vähentymistä.

Sovatek-säätiö

Sovatek-säätiö nostaa alaikäisten yleisesti pelaamien raaputusarpojen osto-, luovutus-, ja lunastamiskiellon alaikäisille yhdeksi toimenpiteeksi alaikäisten rahapelihaittojen vähentämisessä ja ehkäisemisessä. Sovatek-säätiö katsoo, että arpajaislain 52 §:n mukaisessa rahapelihaittojen ehkäisyn ja hoidon kehittämisessä tulisi kiinnittää enemmän huomiota alueelliseen tasa-arvoon. Kehittämistyön voimakas keskittäminen voi Sovatek-säätiön mukaan johtaa alueiden erilaisten tarpeiden jäämiseen huomiotta. Tässä yhteydessä Sovatek-säätiö korostaa, että rahapeliongelmiin tehokas ehkäisy ja hoito ei usein ole mahdollista pelkkien verkkopalvelujen avulla. Rahapelihaittojen ehkäisyä vahvistaisi Sovatek-säätiön mukaan muutos, jolla ehkäisyn, ei vain sen kehittämisen, rahoitus tulisi lain 52 §:n perusteella.

Sukeltajaliitto ry

Sukeltajaliitto ry edellyttää, että arpajaislakiuudistuksen myötä mahdollisesti vähenevät määrärahat on kompensoitava täysimääräisesti. Liikunnan ja urheilun rahoitus on liiton mukaan turvattava vähintään nykytasolla. Tämä mahdollistettaisiin liiton mukaan esimerkiksi siirtämällä rahapelitoiminnan tuotoilla katettavia liikuntabudjetin eriä rahoitettavaksi yleiskatteellisesta budjetista. Arpajaislain uudistamisen ja rahapelituottojen tulevaisuuden suunnittelun yhteydessä on liiton mukaan huomioitava, että yhteiskunnallisesti merkittävän toimialan rahoituksen ei tulisi olla riippuvainen vain rahapelitoiminnan tuotoista. Samoin on liiton mukaan huomioitava liikunnan valtava yhteiskunnallinen merkitys suomalaisten henkiselle ja fyysiselle hyvinvoinnille.

Suomalaisten Tivoliin ja Sirkusten yhdistys ry

Suomalaisten Tivoliin ja Sirkusten yhdistys ry katsoo välttämättömäksi kotimaisen tivoli-toiminnan turvaamiseksi korottaa arpajaislain muutoksen yhteydessä arpajaislain 56 §:ssä tarkoitettujen pelilaitteiden ja pelien suurimman voiton arvoa vastaamaan nykypäivän vaatimuksia. Yhdistys esittää, että suurimman voiton arvo korotetaan vähintään 100-150 euroon.

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry esittää, että arpajaislain 56 §:ssä tarkoitettujen pelilaitteiden ja pelien suurimman voiton maksiarvoa nostetaan 100–150 euroon ja että niistä voi saada voitoksi myös muun rahanarvoisen etuuden. MaRa ry katsoo, että maksimiarvon tarkistaminen on tarpeellista, jotta palkintona voisi olla myös huvipuistokävijöille mielekkäitä pääpalkintoja. MaRa ry katsoo, että huvipuistopelien pelaaminen on hauskanpitoa eikä mahdollisuus hyvällä tuurilla voitettaviin arvokkaampiin pääpalkintoihin muuta pelaamisen luonnetta toiseksi.

Suomen Akatemia

Suomen Akatemia pitää lakiehdotusta perusteltuna rahapelaamisesta aiheutuvien haittojen torjumiseksi. Lakiehdotuksella on merkitystä Akatemialle lähinnä voittovarojen käyttäjänä, mutta pääasiallinen rahoitus Akatemian myöntövaltuudesta aiheutuvien menojen kattamiseen tulee tutkimusmäärärahan yleiskatteelliselta momentilta. Akatemia katsoo, että sen kannalta olisi yksinkertaisinta, jos varat tulisivat yhdeltä momentilta.

Suomen Bensiinikauppiaitten ja Liikennepalvelualojen liitto SBL ry

SBL:n mukaan kaikki tämän hetken tarjottavat palvelut vaikuttavat myös suoraan huoltoasemayrittäjien kykyyn ylläpitää laajaa palvelutarjontaa. Ala on kärsinyt kohtuuttoman paljon koronan mukaan tuomista liiketoiminnan rajoituksista. Myös rahapelit ovat olleet suljettuna pitkään.

Suomen elokuvasäätiö

Suomen elokuvasäätiö katsoo, että mikäli Veikkaus Oy:n kanavointikykyä ei viranomaistoimin onnistuta riittävästi vahvistamaan tai uudistetun arpajaislain myötä yhtiön kansalaisyhteiskuntaan tulouttavat tuotot vähenevät, on nämä kompensoitava täysimääräisesti valtion budjettirahoituksella määrärahoihin.

Suomen kansallisooppera ja -baletti sr

Suomen kansallisooppera ja -baletti sr yhtyy Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA ry:n lausunnossaan esittämään vaatimukseen, että arpajaislakiuudistuksen seurauksena mahdollisesti vähenevät määrärahat on kompensoitava täysimääräisesti ottaen erityisesti huomioon kulttuuri- ja taidealan menetykset korona-aikana. Suomen kansallisooppera ja -baletti sr katsoo, että kulttuurin ja taiteen rahoitus on turvattava vähintään nykytasolla. Hallitusohjelman mukaan arpajaislakiuudistuksen vaikutuksesta mahdollisesti vähenevät määrärahat kompensoidaan myös kulttuurin osalta.

Suomen museoliitto ry

Suomen museoliitto ry esittää arpajaisveroprosentin pysyvää poistamista. Tämä vahvistaisi liiton mukaan rahapelituottojen yleishyödyllistä vaikuttavuutta ja vahvistaisi myös yksinoikeuteen perustuvan rahapelijärjestelmän perusteita. Liitto katsoo, että uudistus vähentää merkittävästi rahapelihaittoja. Lain vaikuttavuuden kokonaisarviointin osalta keskeisin negatiivinen vaikutus on liiton mukaan yleishyödylliseen toimintaan osoitettavan rahoituksen lasku, joka toteutuessaan heikentää huomattavasti lakiesityksen myönteisten yhteiskunnallisten vaikutusten kokonaisuutta. Arpajaislakiuudistuksen myönteiset vaikutukset rahapelihaittojen vähentymiseen ei saa liiton mukaan johtaa ongelmien kasvuun muilla suomalaisten hyvinvoinnin osa-alueilla. Tämän ehkäiseminen edellyttää liiton

mukaan rahapelituottojen vähentymisen kompensoimista yleishyödyllisille toimijoille budjettivaroista.

Suomen nuorisovaltion kattojärjestö Allianssi ry

Allianssi ry katsoo, että nuorten hyvinvointi ja syrjäytymisen ehkäisy tulee olla julkisen sektorin tukema yhteiskunnan avaintoiminto ja että se on luontevaa kattaa yleisestä budjetista. Allianssi ry katsoo, että rahapelitoimialalla ja nuorisotyöllä ei ole asiallista yhteyttä. Allianssi ry:n mukaan nuorisovaltion rahoitus tulisi jatkossa kattaa yleisestä budjetista ja kytkös rahapelitoiminnan tuottojen ja nuorisovaltion välillä tulisi näin katkaista. Allianssi ry ei ota kantaa parhaaseen tapaan järjestää rahapelaaminen Suomessa.

Suomen Olympiakomitea ry

Suomen Olympiakomitea ry edellyttää, että arpajaislakiuudistuksen myötä mahdollisesti vähenevät määrärahat on kompensoitava täysimääräisesti ja että liikunnan ja urheilun rahoitus on turvattava vähintään nykytasolla. Tämä mahdollistettaisiin Suomen Olympiakomitea ry:n mukaan esimerkiksi siirtämällä rahapelitoiminnan tuotoilla katettavia liikuntabudjetin eriä rahoitettavaksi yleiskatteellisesta budjetista. Arpajaislain uudistamisen ja rahapelituottojen tulevaisuuden suunnittelun yhteydessä on Suomen Olympiakomitea ry:n mukaan huomioitava, että yhteiskunnallisesti merkittävän toimialan rahoituksen ei tulisi olla riippuvainen vain rahapelitoiminnan tuotoista. Samoin on Suomen Olympiakomitea ry:n mukaan huomioitava liikunnan valtava yhteiskunnallinen merkitys suomalaisten henkiselle ja fyysiselle hyvinvoinnille.

Suomen Partiolaiset – Finlands Scouter ry

Suomen Partiolaiset katsoo, että nuorisovaltion ja rahapelaamisen kytkös tulisi purkaa ja nuorisovaltion rahoittaa jatkossa yleisestä budjetista. Suomen Partiolaiset toteaa, että on arvovalinta, mitä yhteiskunnassa rahoitetaan yhteisistä varoista. Nuorten hyvinvointiin tulee panostaa jatkossakin. Suomen Partiolaiset ei ota kantaa siihen, miten rahapelaaminen tulisi Suomessa järjestää.

Suomen Ratsastajainliitto ry

Suomen Ratsastajainliitto ry pitää erittäin tärkeänä, että arpajaislain uudistamisesta mahdollisesti syntyvät rahoitusmenetykset kompensoidaan hevosalan, liikunnan ja kulttuurin toimijoille täysimääräisesti. Liitto korostaa, että valtiovaltion on sitouduttava näiden alojen yhteiskunnallisen työn tukemiseen ja pidettävä rahoitus vähintään nykytasolla. Tämän mahdollistamiseksi on liiton mukaan harkittava suuriakin rakenteellisia muutoksia, kuten rahapelitoiminnan tuotoilla katettavien budjettierien siirtämistä rahoitettavaksi yleiskatteellisesta budjetista.

Suomen Sinfoniaorkesterit ry

Suomen Sinfoniaorkesterit ry pitää erityisen tärkeänä, että arpajaisveroprosenttia lasketaan pysyvästi. Tämä vahvistaisi rahapelituottojen yleishyödyllistä vaikuttavuutta ja vahvistaisi kulttuurin ja taiteen valtakunnallista saatavuutta ja saavutettavuutta. Suomen Sinfoniaorkesterit ry katsoo, että rahapelihaittojen vähentäminen on tärkeää, mutta on myös huolehdittava tuottojen myönteisistä yhteiskunnallisista vaikutuksista yleishyödyllisen toiminnan kautta. Jotta rahapelituottojen väheneminen ei aiheuta ongelmia suomalaisten hyvinvoinnissa, tuottojen väheneminen pitäisi

Suomen Sinfoniaorkesterit ry:n mukaan kompensoida yleiskatteellisista budjettivaroista hallitusohjelman kirjauksen mukaisesti.

Suomen Sosiaalidemokraattinen Puolue

SDP kannattaa esitystä. SDP:n mielestä valvonta-, markkinointi- ja tunnistautumisen toimien vaikutuksia tulee kuitenkin tarkastella kriittisesti ja tehdä tarvittavia tarkistuksia viivyttämättä, mikäli rahapelihaittoja ei saada vähenemään. SDP korostaa, että arpajaislain uudistamisen lisäksi tarvitaan laaja-alainen poikkihallinnollinen toimenpideohjelma pelihaittojen vähentämiseksi ja kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytysten turvaamiseksi. Edunsaajaryhmien osaamista valmistelussa on SDP:n mukaan hyödynnettävä paremmin ja tasapuolisesti. Lisäksi avustuslainsäädännön uudistamista on kiirehdittävä.

Suomen Teatterit ry

Suomen Teatterit ry katsoo, että toteuttavien toimenpiteiden ja niiden aikataulutuksen suhteen on pidettävä mielessä, että potentiaalisesti monilisensijärjestelmää kohti etenevän kehityksen kiihdyttäminen ei välttämättä ole peliongelmaisten etu. Suomen Teatterit ry toteaa kuitenkin, että tältä osin kulttuurialan asiantuntemus on rajallista, ja Suomen Teatterit ry olettaa, että tällaista kokonaisharkintaa lainlaatijoiden toimesta joka tapauksessa tehdään. Suomen Teatterit ry katsoo, että osana uudistuksen toteuttamista on muistettava huolehtia veikkausvoittovaroilla tuettujen yhteiskunnalle tärkeiden yleishyödyllisten toimintojen rahoituksen kehityksestä kestäväällä tavalla. Hallitusohjelman mukaan arpajaislain vaikutuksen johdosta mahdollisesti vähenevät määrärahat kulttuurin, liikunnan ja nuorisotoiminnan osalta kompensoidaan. Suomen Teatterit ry toteaa, että kunhan tästä tavoitteesta pidetään kiinni, voidaan lain nyt suunniteltua uudistusta pitää niin toimenpiteiltään kuin vaikutuksiltaan kannatettavana.

Suomen Urheiluviedonlyöjät ry

Suomen Urheiluviedonlyöjät ry:n mukaan arpajaislakihankkeen tavoitteet ovat ristiriitaisia. Yhdistyksen mukaan toimenpiteet tähtäävät ensisijaisesti haitallisen rahapelaamisen vähenemiseen, mutta samanaikaisesti kuitenkin pyritään lisäämään Veikkaus Oy:n rahapelaamista. Yhdistys toteaa olevan väärin olettaa, että Veikkaus Oy:n pelit aiheuttaisivat vähemmän peliongelmaa kuin ulkomainen pelitarjonta. Yhdistyksen näkemyksen mukaan arpajaislakihankkeen ensisijainen motiivi on raha. Yhdistys katsoo, että oletus siitä, että rahapeliuotto voisi esitettyjen toimien avulla kasvaa, on hatara.

Yhdistyksen näkemyksen mukaan THL:n väestökyselyn johtopäätös yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisia pelitilejä käyttävien pelaajien muita pelaajia useammin olevasta rahapeliongelmosta tai riskitason pelaamisesta on väärä. Yhdistyksen mukaan todennäköisemmin peliongelma on syntynyt jo ennen kuin ulkomaille pelaaminen, minkä vuoksi on virheellistä olettaa, että ulkomaille tapahtuva rahapelaaminen olisi merkittävä syy peliongelmile.

Takuusäätiö ja Marttaliitto ry

Takuusäätiö ja Marttaliitto ry katsovat, että tunnistautuva pelaaminen lisää mahdollisuuksia myös ongelmapelaamiseen ratkaisuja tarjoavien palveluiden tarjoamiseen yhä varhaisemmassa vaiheessa. Takuusäätiö ja Marttaliitto ry pitävät tältä osin palveluiden tarjoamisen liittyvän toimintalogiikan kannalta

erityisen tärkeänä sellaisten indikaattoreiden ja rajojen määrittämisen sellaiselle ongelmallisen pelaamisen tasolle, milloin tunnistautumisen yhteydessä pelaaja ohjataan kääntymään peliongelman ratkaisemiseen pyrkivien palvelujen pariin ja että yhteiskunnassa on asuinpaikasta riippumatta tarjolla palveluita, joilla ongelmia pystytään ratkomaan niin riippuvuuden kuin talousongelmienkin näkökulmasta. Takuusäätiön ja Marttaliitto ry:n arvion mukaan erityiset kehittämistarpeet kohdistuvat ketterien ja rahapeliongelman luonteen tunnistavien velkajärjestelymuotojen kehittämiseen. Takuusäätiön ja Marttaliitto ry tuovat esille rahapeliongelman yhteyden velkaongelmaan ja toteavat, että ongelmanratkaisua haastaa se, että yhteiskuntaan on kehittynyt viimeisen kymmenen vuoden aikana suuri joukko nopean luototuksen rahalaitoksia, joista ongelmapelaaja voi helposti saada suuriakin summia pelaamisensa rahoittamiseen. Takuusäätiö ja Marttaliitto ry:n mukaan nopea velkaantuminen ja suuret velkamäärät vaikeuttavat tai siirtävät tällä hetkellä ratkaisun löytymistä velkatilanteeseen.

Lisäksi Takuusäätiö ja Marttaliitto ry kiinnittävät huomiota yhteiskuntaan eri toimintasektoreilla merkittävään asemaan nousseeseen pelaamisen logiikkaan, mitä hyödynnetään kaikkialla, missä yritetään vaikuttaa ihmisten päätöksiin ja valintoihin. Takuusäätiö ja Marttaliitto ry katsovat, että rahapeliongelmiin ja peliongelmiin varhaisvaiheen ehkäisevässä työssä nousee ikärajojen, saavutettavuuden ja valvonnan merkittävään roolin myös pelilukutaidon edistäminen ja pitkäjänteisen pelikasvatuksen tarve. Kyky toimia peli yhteiskunnassa sekä niin raha- kuin muuhunkin pelaamiseen liittyvien haittojen ymmärtäminen edellyttää Takuusäätiön ja Marttaliiton näkemyksen mukaan kokonaan uudenlaisen osaamisen edistämistä niin lasten ja nuorten kuin myös aikuisten näkökulmasta.

Takuusäätiö ja Marttaliitto ry katsovat, että Sote järjestöjen rahoitus tulisi ratkaista samanaikaisesti lainsäädännön uudistamisen kanssa. Takuusäätiö ja Marttaliitto pitävät myös tärkeänä sitä periaatetta, että rahapelitoiminnasta saadut voitot eivät päädy liiketoiminnallisiin periaattein toteutetun toiminnan voitoiksi yksityishenkilöille, vaan ne käytetään läpinäkyvästi kaikkia suomalaisia hyödyttävään yhteiskunnalliseen toimintaan.

Terveen rahapelikulttuurin puolesta ry

Terveen rahapelikulttuurin puolesta ry (TeRaPu ry) toteaa, että ongelmapelaamista lisää myös punaisten pelien ja raaputusarpojen voiton määritelmä, jonka mukaan voitto voi olla myös yhtä suuri tai pienempi kuin peliin sijoitettu panos. Valevoitot ovat TeRaPu ry:n mukaan kuluttajien harhaanjohtamista. TeRaPu ry katsoo, että voitto, joka on pienempi kuin panos on määriteltävä häviöksi ja panoksen suuruinen summa palautukseksi. TeRaPu ry ehdottaa myös, että ongelmapelaamisen ehkäisemiseksi Veikkaus Oy ilmoittaa asiakkaalle pelaamisen todellisen hinnan keskimääräisellä tappiolla, joka peliautomaatilla tunnissa hävitään. TeRaPu ry katsoo, että asiakkaan tulee myös heti pelitilille kirjautuessaan nähdä kumulatiivinen vuodessa häviämänsä summa. Pelaaminen tulisi myös keskeyttää TeRaPu ry:n mukaan tasaisin väliajoin. Yli tunnin rahapeliautomaattia pelaava on TeRaPu ry:n mukaan todennäköisesti rahapeliongelmainen.

TeRaPu ry katsoo, että tällä hetkellä etenkin rahapeliongelmiin ennaltaehkäisevästä valituksesta sekä näkyvästä ja laaja-alaisesta ennaltaehkäisevästä työstä ei huolehdi mikään taho. TeRaPu ry katsoo, että ennaltaehkäisevää työtä varten tulisi perustaa erillinen yksikkö, jonka rahoitus

on turvattava muutoin kuin veikkaushäviövaroista. Yksikkö vastaisi laajasti muun muassa ammattilaisten ja kansalaisten rahapelivalistuksesta ja kouluttaisi myös sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisia rahapeliongelmien tunnistamisessa ja kirjaamisessa.

TeRaPu ry katsoo, että rahapelituotoista myönnettävien avustusten jako ohi normaalin budjettimenettelyn ei kuulu demokraattiseen päätöksentekoon. TeRaPu ry katsoo, että rahapelihäviöiden korvamerkitty käyttö lisää tarvetta pelaamisen markkinoinnille ja ylläpitämiselle kasvattaen rahapeliongelmia. TeRaPu ry:n mukaan veikkaushäviövarat on saatettava normaalin budjettijaon piiriin ja järjestöjen rahoitus hoidettava sitä kautta. Lakisääteiset ja tärkeät toiminnot olisi TeRaPu ry:n mukaan siirrettävä yhteiskunnalle. Erityisen ongelmallisena TeRaPu ry pitää pelihaittoja ehkäisevien sekä peliongelmaisia ja heidän läheisiään auttavien järjestöjen riippuvuutta veikkaushäviövaroista. Niiden on nyt sekä ehkäistävä pelihaittoja, että pidettävä huoli Veikkaus Oy:n kautta tulevasta rahoituksestaan mitä tehtävää TeRaPu ry pitää mahdollisena.

TeRaPu ry katsoo, että rahapelaamisen sääntely, ohjaus ja valvonta on keskitettävä ja niiden riippumattomuus taattava. TeRaPu ry pitää rahapelien toimeenpanon valvonnasta sekä rahapelaamisesta aiheutuvien haittojen seurannasta, tutkimuksesta ja ehkäisyn ja hoidon kehittämisestä aiheutuvien kustannusten korvaamista veikkaushäviövaroista kyseenalaisena. Rahoitusmalli voi TeRaPu ry:n mukaan rajoittaa pelihaittojen ehkäisy-, seuranta-, tutkimus- ja valvontatyötä tekevien puolueettomuutta ja vähentää intressiä ennaltaehkäistä pelihaittoja. TeRaPu ry katsoo, että rahapelitutkimus ja -valvonta on irrotettava veikkaushäviövaroista.

Sininauhaliitto ja Tiltti

Sininauhaliitto ja Tiltti katsovat, että ongelmallista pelikäyttäytymistä lisääviä ja haittoja tuottavia vedonlyöntipelien uudistuksia ei pidä missään nimessä tukea eikä pelikulutusta tule ohjata näihin erityisen haitallisiin peleihin markkinoinnilla.